colecţie coordonată de Ana Antonescu *f*

JOHN BANVILLE, cel mai original scriitor irlandez contemporan, s-a născut în 1945 la Wexford, Irlanda. A debutat cu romanul *Long Lankin* (1970), apoi au urmat volumele: *Nightspawn* (1971), *Birchwood* (1973), *Doctor Copernicus* (Premiul James Tait Black Memorial, 1976), Kep/er‘(Premiul pentru Ficţiune acordat de *Guardian* în 1981), *The Newton Letter: An Interlude* (publicat în 1982 şi ecranizat pentru Channel 4), *Mefisto* (1986), *The Untouchable* (1997), *Eclipse* (2000), *Shroud* (2002) şi *The Sea* (Booker Prize, 2005) *[Marea,* Ed. Nemira, 2007].

Onorată instanţă (1989) este primul roman din tripticul *Frames Trilogy,* din care mai fac parte volumele *Ghosts* (1993) şi *Athena* (1995). în 1989 a fost nominalizat la Booker Prize, iar la Dublin a primit Premiul Guiness Peat Aviation, decernat de Graham Greene.

JOHN BANVILLE

onorată instanţă

Traducere din limba engleză
CORNELIA BUCUR

NEMIRA
Coperta colecţiei: Dana MOROIU, Corneliu ALEXANDRESCU
Ilustraţia copertei: René MAGRITTE, *Afinităţi elective,* detaliu

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României BANVILLE, JOHN
Onorata instanţă / John Banville; trad.: Cornelia Bucur
Bucuraşi, Nemira & Co, 2007
ISBN 978-973-569-979-6

I. Bucur, Cornelia (trad.)

821.111-31=135.1

Redactor: Nicoleta GHEMENT Tehnoredactor: Emanuel BOTEZATU

Tiparul executat de AHdldi Nyomda Rt.

ISBN 978-973-569-979-6

La preţul de vânzare se adaugă 2% reprezentând valoarea timbrului literar ce se virează Uniunii Scriitorilor din România.

ONORATĂ INSTANŢĂ, dacă îmi cereţi să relatez totul cu cuvintele mele, aşa voi face. Sunt ţinut închis aici, ca un animal exotic, ultim supravieţuitor al unei specii considerate dispărute. Ar trebui să dea drumul oamenilor înăuntru să mă vadă, mâncătorul .a de femei, suplu şi primejdios, măsurând cuşca de colo-colo, aruncând săgeţi din ochii verzi până dincolo J de gratii, să le dau ceva la care să viseze noaptea, ’"I când stau la căldurică în paturile lor. După ce am fost g capturat, s-au bătut cu ghearele să mă zărească. Ar — fi şi plătit pentru privilegiul acesta, cred. Mi-au 7 aruncat injurii şi şi-au vânturat pumnii către mine, cu dinţii rânjiţi. Era cumva ireal, înfricoşător, dar şi comic, să-i vezi acolo, îmbulzindu-se pe trotuar ca fîguranţii dintr-un film, tineri în trenciuri ieftine, femei cu plase de cumpărături şi unul sau două personaje tăcute, încărunţite care stăteau pur şi simplu, cu privirile fixate flămând asupra mea, doborâte de invidie. Pe urmă, un paznic mi-a azvârlit o pătură în cap şi m-a îngrămădit într-o

maşină de poliţie. Am râs. Era ceva irezistibil de amuzant în felul în care

realitatea, banală ca de obicei, îmi împlinea cele mai urâte închipuiri.

Apropo, pătura aceea. Au adus-o special sau ţin una la îndemână pentru orice eventualitate, în portbagaj? Astea sunt întrebările care mă chinuie acum, asupra lor zăbovesc. Ce siluetă interesantă trebuie să fi fost, abia zărit acolo, stând drept pe bancheta din spate ca o mumie, în timp ce maşina gonea pe străzile ude, în bătaia soarelui, behăind important.

Şi apoi locul ăsta. Mai întâi şi mai întâi, ce m-a impresionat a fost zgomotul. O gălăgie infernală, cu ţipete şi fluierături, hohote de râs, ceartă, suspine. Dar sunt si momente de calm, ca si cum o mare temere sau o mare tristeţe ar fi căzut brusc, lăsându-ne pe toţi fără glas. Aerul rămâne neclintit pe holuri, ca o apă stătută. E greu de duhoarea stinsă a carbolului, care trădează cripta. La început mi s-a părut că e de la mine, vreau să zic că am crezut că mirosul e al meu, că e contribuţia mea. Poate aşa e? Până şi

lumina zilei e ciudată, chiar şi afară, în curte, parcă a păţit ceva, parcă cineva i-a făcut ceva înainte de a-i îngădui să ajungă la noi. Are o tentă acidă, ca de lămâie, şi vine în două grade de intensitate: fie insuficientă ca să vezi ceva, fie dureroasă pentru ochi. Despre diferitele tipuri de întuneric n-am să vă vorbesc.

Celula mea. Celula mea este. Ce rost are să continui.

Deţinuţii în curs de cercetare primesc celulele cele mai bune. Aşa e corect. La urma urmelor, e posibil să fiu găsit nevinovat. Ah, nu trebuie să râd, doare prea tare, mi se pune un junghi teribil, ca o greutate pe inimă - povara vinovăţiei, bănuiesc. Am o masă şi ceea ce se cheamă aici un fotoliu. Există chiar şi un televizor, deşi mă uit foarte rar la el acum, că dosarul meu e *sub*

> *judice* şi la ştiri nu mai apare nimic despre mine. Condiţiile sanitare lasă puţin de dorit Lături: ce termen adecvat. Trebuie să văd dacă nu pot să fac rost de un catamit, sau am vrut să spun neofit? Un tinerel ager şi dornic să se facă util, şi nu prea mofturos. Nu cred că e dificil de găsit. Trebuie să văd dacă nu pot să fac rost si de un dicţionar.

Mai presus de orice, obiectez faţă de mirosul atot- prezent de spermă. întregul loc duhneşte.

Mărturisesc că am avut speranţe disperat de romantice în legătură cu ce aveam să găsesc aici. într-un fel sau altul, mi-am închipuit că voi fi o celebritate, ţinut separat de restul prizonierilor, într-o aripă specială, unde voi primi grupuri de oameni gravi, importanţi, cu care voi discuta despre chestiunile importante ale zilei, impresionându-i pe bărbaţi şi fer- mecându-le pe femei. Câtă intuiţie! vor exclama ei. Ce anvergură! Ni s-a spus că sunteţi o fiară crudă şi cu sânge rece, dar acum, că v-am văzut, că v-am ascultat... ce mai! Şi iată-mă, adoptând o poză elegantă, cu profilul ascetic înălţat către lumina ferestrei cu gratii, mototolind în mână o batistă parfumată şi în cele din urmă surâzând dispreţuitor, Jean-Jacques, ucigaşul cultivat.

Dar nu e asa, nu e deloc asa. Dar nu e nici ca în alte clişee. Unde sunt revoltele din sala de mese,

răzmeri- ţele în masă şi toate celelalte, atât de cunoscute de pe marele ecran? Cum rămâne cu scena din curtea de exerciţii fizice, unde turnătorului i se ia piuitul cu un şuriu, în timp ce două matahale cu falei albăstrii înscenează o bătaie pentru diversiune? Când încep conflictele între bande? Ca s-o spun pe-a dreaptă, aici, înăuntru, e la fel ca acolo, afară, doar şi mai şi. Ne obsedează confortul fizic. Locul e deja supraîncălzit,

parcă suntem în incubator, şi cu toate astea auzi văicăreli nesfârşite pe tema curentului, a răcelilor bruşte şi a picioarelor îngheţate noaptea. Şi mâncarea e importantă, ciugulim din farfuriile cu fiertură, adulmecând şi oftând, ca la o conferinţă pentru *gourmet-i.* Când vine un pachet, se răspândeşte vestea ca focul. *Psst! I-a trimis prăjitură cu pandişpan! Făcută în casă!* E ca la şcoală, zău dacă nu, amestecul de nefericire şi intimitate, jinduiala amorţită, zgomotul şi pretutindeni, mereu, sămânţa bărbătească cenuşie, călduţă si mirositoare.

Mi s-a spus că altfel stăteau lucrurile când erau şi deţinuţii politici aici. Băteau pas de defilare în sus şi-n jos pe coridor, răstindu-se unul la altul într-o irlandeză stâlcită, producând multă veselie în rândul infractorilor de drept comun. Dar la un moment dat au intrat toţi în greva foamei sau ceva asemănător şi au fost mutati într-un loc doar al lor, iar viata a reve- nit la normal.

Cum de suntem atât de supuşi? Să fie substanţa despre care se spune că ne este pusă în ceai, cea care ne toceşte libidoul? Sau drogurile. Onorată instanţă, ştiu că nimănui, nici măcar acuzării, nu-i plac turnătorii, dar consider de datoria mea să informez Curtea despre comerţul înfloritor cu substanţe interzise care se practică în această instituţie. Sunt şi garoi, vreau să spun gardieni implicaţi, pot să vă dau numerele lor dacă mi se garantează protecţia. Orice se poate

obţine, de bucurie sau de supărare, calmante, praf de cai, crack, nu trebuie decât să spuneţi - nu că dumneavoastră aţi fi, desigur, la curent cu terminologia lumii de jos, eu însumi am învăţat-o abia după ce am ajuns aici. După cum e uşor de imaginat, mai mult tinerii fac apel la ele. îi recunoşti, împleticindu-se pe coridoare ca nişte somnambuli, cu micul zâmbet melancolic si mirat al celor cu minţile intr-adevăr duse. Sunt
> r
şi unii care nu zâmbesc, care par că nu vor mâi zâmbi niciodată. Aceştia sunt cei pierduţi, duşii. Stau locului uitându-se în gol, cu o expresie pustie, preocupată, ca animalele rănite care îşi întorc ochii de la noi, în tăcere, ca şi cum nu am fi pentru ele decât nişte fantome, a căror durere aparţine altei lumi decât a noastră.

Dar nu, nu sunt numai drogurile. Ceva esenţial s-a evaporat, s-a scuturat umplutura din noi. Nu mai suntem tocmai bărbaţi. Deţinuţi cu vechime, indivizi care au comis crime impresionante patrulează ca nişte ducese bătrâne, palizi, moi, cu pieptul coşcovit, rânjind de la o ureche la alta. Se ciorovăiesc pe cărţile de la bibliotecă, unii chiar tricotează. Şi cei mai tineri au hobby-uri, vin pâş-pâş la mine în sala de recreere, cu ochii de viţel aproape în lacrimi, şi îşi expun timid ca- f podoperele. Dacă trebuie să mai admir încă un vas cu J pânze într-o sticlă, am să încep să urlu. Dar sunt atât de trişti, atât de vulnerabili aceşti tâlhari, aceşti viola- I
tori, aceşti bătăuşi de copii. Când mă gândesc la ei văd — întotdeauna în faţa ochilor, nu ştiu de ce, fâşia de iarbă [11] ţepoasă şi copacul pe care îl zăresc

de la fereastra mea, dacă mă lipesc cu obrazul de gratii şi mă uit în diagonală, dincolo de sârme şi de zid.

Ridicaţi-vă în picioare, vă rog, puneţi mâna aici, spuneţi-vă clar numele. Frederick Charles St John Vanderveld Montgomery. Juraţi să spuneţi adevărul, tot adevărul şi numai adevărul? Nu mă faceţi să râd. Vreau să chem chiar acum primul martor. Pe soţia mea. Daphne. Da, aşa o chema, aşa o cheamă. Nu ştiu

de ce, dar celorlalţi li s-a părut întotdeauna uşor comic. Eu cred că se potriveşte foarte bine cu frumuseţea ei umedă, brunetă, mioapă. O văd, domniţa mea din lauri, întinsă într-un luminiş cu soare ameţitor, puţin supărată, întorcându-şi privirea cu o uşoară încruntare, în timp ce un zeu minor, sub chipul unui faun cu un nai, ţopăie şi saltă, cântându-i vanitos, din toată inima. Aerul acesta distrat, vag nemulţumit, a fost cel care mi-a atras prima dată atenţia asupra ei. Nu era drăguţă, nu era bună. Era pe măsura mea. Poate mă gândeam deja la o vreme viitoare când voi avea nevoie să fiu iertat - de cineva, oricine - şi cine putea face asta mai bine decât cineva croit din acelaşi material?

Când spun că nu era bună, nu înseamnă că era rea sau coruptă. Defectele ei erau nimic pe lângă fisurile zigzagate care îmi traversează sufletul. Nu puteai să o acuzi de mai mult decât de un fel de lene morală. Existau lucruri pe care nu era dispusă să le facă, indiferent care erau imperativele care le propulsau în raza imperfectă a atenţiei ei. îl neglija pe fiul nostru, nu pentru că nu ţinea la el, în felul ei, ci pur şi simplu pentru că nevoile lui nu o interesau. O surprindeam stând pe un scaun şi uitându-se la el cu o expresie pierdută pe chip, încercând parcă să-şi amintească exact cine sau ce

era şi cum ajunsese acolo, rostogolindu-se pe podea la picioarele ei, într-una din numeroasele sale scârne. Daphne, murmuram, pentru numele lui Dumnezeu! Şi, de cele mai multe ori, mă privea şi pe mine la fel, cu aceeaşi uitătură goală, curios de absentă.

Constat că nu mă pot opri să nu vorbesc despre ea la timpul trecut. într-un fel sau altul, aşa mi se pare potrivit. Cu toate astea, vine des să mă viziteze. Prima dată când a venit, m-a întrebat cum e aici. Ah, draga

mea - i-am spus - zgomotul! Şi oamenii! A dat uşor din cap, a surâs stins şi s-a uitat fără interes în jur, la restul vizitatorilor. Vedeţi dumneavoastră, ne întele- gem unul pe celălalt.

în climatul sudic, indolenţa ei s-a preschimbat într-un fel de langoare voluptuoasă. îmi amintesc o încăpere anume, cu obloane verzi, un pat îngust şi un scaun ca din tablourile lui Van Gogh, cu o amiază mediteraneeană pulsând afară, pe străzile albicioase. Ibiza? Ischia? Poate Mykonos? Mereu o insulă, notează asta, grefierele, s-ar putea să fie important. Daphne reuşea să se dezbrace de haine cu o viteză magică, doar cu o ridicare din umăr, ca şi cum fustă, bluză, pantaloni, totul era dintr-o singură bucată. E o femeie plinuţă, nu grasă, nici măcar greoaie, ci masivă şi minunat echilibrată: de câte ori o vedeam voiam să o mângâi, aşa cum aş vrea să mângâi o statuie, cuprin- zându-i rotunjimile în căuşul palmei, trecându-mi de- | getul mare de-a lungul liniilor netede şi prelungi, 1 simţind răcoarea, textura catifelată a pietrei. Grefier, şterge ultima propoziţie, poate părea că înseamnă prea mult.

Amiezile acelea arzătoare, în camera aceea şi în nenumărate altele ca ea... Doamne, mă apucă tremuratul când mă gândesc. Nu eram capabil să rezist goliciunii ei nepăsătoare, greutăţii şi densităţii cărnii aceleia lucioase. Stătea întinsă lângă mine, o *maya* distrată, cu privirea aţintită, pe lângă mine, în tavanul umbros, sau în pana de

lumină albă, fierbinte, dintre obloane, până când reuşeam, n-am înţeles niciodată cum, să apăs pe un nerv dinăuntrul ei şi atunci se întorcea spre mine greu, iute, cu un geamăt, agăţân- du-se de mine parcă în cădere, cu gura pe gâtul meu,

cu vârfurile degetelor pipăindu-mi ca un orb spatele. Ţinea întotdeauna ochii deschişi, cu privirea cenuşie, difuză şi molatică rătăcind neajutorată, zvâcnind în suferinţa tandră pe care i-o provocam. Nu pot descrie cât mă excita privirea aceea îndurerată, fără apărare, atât de diferită de ea în oricare alt moment. O vreme am obligat-o să poarte ochelarii când stăteam aşa în pat, ca să pară şi mai pierdută, şi mai lipsită de apărare, dar nu mi-a reuşit niciodată, indiferent ce vicleşuguri am folosit. Şi sigur că nu puteam să întreb. După aceea, totul era ca şi cum nimic nu s-ar fî întâmplat, se ridica şi intra încet în baie, cu o mână în păr, lăsându-mă prosternat în aşternutul ud leoarcă, printre convulsii şi gâfâituri, ca şi cum aş fî făcut un atac de cord, ceea ce, într-un fel, şi făcusem.

Dar nu a ştiut niciodată cât de profund mă influenţa. M-am străduit să nu afle. A, nu mă înţelegeţi greşit, nu pentru că m-aş fî temut să nu capete putere asupra mea sau mai ştiu eu ce. Ci pentru că o astfel de cunoaştere ar fî fost, cum să spun, nelalocul ei între noi. Era o reticenţă, un tact pe care, de la bun început, am căzut de acord, fără vorbe, să îl păstrăm. Ne înţelegeam unul pe celălalt, da, dar asta nu însemna că ne cunoşteam sau că doream să ne cunoaştem. Cum am

» *

mai fî putut să păstrăm graţia neinhibată care era atât de importantă pentru amândoi dacă nu păstram şi esenţa secretă a flintelor noastre interioare?

Ce bine era când ne trezeam în după-amiezile răcoroase şi porneam leneş spre port, prin geometria frustă a soarelui şi umbrelor de pe străzile înguste, îmi plăcea să o văd pe Daphne mergând în faţa mea, cu umerii puternici şi şoldurile mişcându-i-se într-un ritm voalat, complex sub pânza subţire a rochiei. îmi

plăcea să îi văd si pe bărbaţii de pe insulă, ciuciţi deasupra paharelor cu *pastis* şi a degetarelor cu cafea tulbure, holbând ochii de şopârlă la trecerea ei. Aşa, nemernicilor, râvniţi, râvniţi.

In port era întotdeauna un bar, întotdeauna acelaşi, indiferent de insulă, cu câteva mese şi scaune de plastic afară, cu umbrele de soare strâmbe care făceau reclamă la Stella sau Pemod şi cu un proprietar măsliniu şi gras, sprijinit de tocul uşii, scobin- du-se în dinţi. Şi întotdeauna oamenii erau aceiaşi: câţiva ţipi supli şi duri, în blugi decoloraţi, femei cu ochi de cremene şi pielea tăbăcită de soare, un bătrân gras cu şapcă de iahting şi cotleţi încărunţiţi şi, bineînţeles, câte imul sau doi poponari, cu brăţări şi sandale fandosite. Ei erau ai noştri, gaşca noastră, prietenii noştri. Rareori le aflam numele sau ei pe ale noastre, ne spuneam unul altuia amice, nene, căpitane, dragă. Ne beam coniacurile sau ouzo-urile, ce se întâmpla să fie băutura locală cea mai ieftină, şi vorbeam tare despre alţi prieteni, toţi nişte figuri, prin alte baruri, pe alte insule, măsurându-ne unii pe alţii cu ochii mijiţi, în timp ce zâmbeam, aşteptând nici noi -2L nu ştiam ce,
poate o spărtură, un flanc vulnerabil lăsat 15
nepăzit, în care ne-am fi putut înfige colţii. Doamnelor şi domnilor juraţi, ne-aţi văzut, făceam parte din culoarea locală a pachetului de servicii pentru vacanţă, aţi trecut pe lângă noi cu priviri pofticioase, iar noi v-am ignorat.

Domneam peste această gloată, Daphne şi cu

mine, cu un fel de detaşare nobilă, ca un rege şi o regină în exil, care aşteaptă zi de zi veşti despre contrarevoluţie şi chemarea de a reveni la palat. Am constatat că oamenii, în general, se temeau puţin de

noi, când şi când vedeam în ochii lor câte o privire îngrijorată, dornică de a fi pe plac, ca de câine, sau dimpotrivă, o aruncătură furişă, duşmănoasă şi posomorâtă. M-am gândit mult la acest fenomen, mi se pare semnificativ. Ce era în noi - sau mai degrabă la noi - de-i impresiona? Da, suntem mari, bine făcuţi, eu sunt chipeş, Daphne e frumoasă, dar nu se poate ca aceasta să fi fost mereu explicaţia. Nu, după meditaţii îndelungate, concluzia la care am ajuns este aceasta, că îşi închipuiau că recunosc în noi o coerenţă şi o întregime, o autenticitate esenţială care lor le lipsea şi de care nu se simţeau demni cu adevărat. Eram... da, asta este, eram nişte eroi.

Toate astea mi s-au părut ridicole, desigur. Nu, staţi puţin, mă aflu sub prestare de jurământ, trebuie să spun adevărul. Mi-a plăcut. Mi-a plăcut să lenevesc la soare, cu splendida mea consoartă, cu reputaţia ei pătată, şi să accept în linişte tributul curtenilor noştri pestriţi. Aveam un zâmbet special, palid şi mic, tolerant, cu o vagă nuanţă de dispreţ, pe care îl dăruiam în special celor mai fleţi, bieţi nerozi care sporovăiau, făcând dinaintea noastră scamatorii si tumbe cu tichiile lor cu clopoţei, râzând ca nebunii. Mă uitam în ochii lor şi mă vedeam înnobilat acolo, reuşind să uit o clipă ce eram, ceva neînsemnat, tremurând, la fel ca ei, plin de dorinţe şi ură, solitar, înspăimântat, muncit

de îndoieli si muribund.

ᶠ

Aşa am intrat pe mâna escrocilor, mi-am îngăduit să cred că sunt inviolabil. Nu încerc, milord, să găsesc o scuză pentru acţiunile mele sau să le explic. Viaţa aceea, de peregrinări de la o insulă la alta, încurajează iluzia. Soarele, aerul sărat sug sensul din lucruri, făcându-le să-şi piardă greutatea reală. Instinctele

mele, instinctele tribului nostru, resorturile strânse, temperate în pădurile întunecate ale Nordului, s-au relaxat acolo, onorată instanţă, pe cuvântul meu. Cum ar fî putut fi ceva periculos sau rău în clima aceea blândă, albastră ca o acuarelă? Şi apoi, lucrurile rele sunt lucruri care se întâmplă întotdeauna altundeva, iar oamenii răi nu sunt niciodată oameni pe care îi cunoşti. Americanul, de pildă, nu părea a fî mai rău decât oricine altcineva din grupul din anul acela. Ca să fîu cinstit, nu mi s-a părut cu nimic mai rău decât mine - vreau să spun decât mi se părea că sunt eu, căci aceasta se întâmpla, desigur, înainte să descopăr ce sunt în stare să fac.

Îi spun Americanul pentru că nu i-am ştiut, sau nu-mi amintesc numele lui, dar nici nu simt convins că era american. Vorbea cu un accent spart, pe care era posibil să îl fî învăţat din filme, şi avea un fel de a se uita în jur cu ochii mijiţi în timp ce vorbea, care îmi amintea de vedetele de cinema. Nu puteam să îl iau în serios. L-am imitat o dată superb - m-am priceput întotdeauna să-i imit pe oameni - facându-i pe ceilalţi să râdă surprinşi în hohote, recunoscându-1. La început am crezut că

era tinerel, dar Daphne a zâmbit şi mi-a spus să mă uit la mâinile lui (avea darul de a observa astfel de lucruri). Tipul era suplu şi musculos, cu o faţă ca un topor şi păr tuns scurt, băieţeşte. îi plăcea să poarte blugi strâmţi şi cizme de cowboy cu toc, şi curele de piele cu catarame uriaşe. Avea un iz evident de văcar. Am să-i spun... să vedem... am să-i spun Ran- dolph. Pe Daphne pusese ochii. îl urmăream cum se trage aproape de ea, cu mâinile vârâte în buzunarele strâmte, şi cum începe să adulmece aerul, dintr-odată

ţanţoş şi fără stare, ca atâţia alţii înaintea lui, cu pofta, ca şi a lor, vizibilă într-o pată albă de încordare dintre ochi. Pe mine mă trata cu afabilitate prudentă, spunându-mi prietene sau chiar - oare inventez? - „colega“. îmi amintesc prima dată când s-a aşezat la masa noastră, înfăşurându-şi picioarele de păianjen pe după scaun şi aplecându-se înainte, sprijinit într-un cot. Mă aşteptam să scoată o punguţă de tutun şi să-şi răsucească o ţigară cu o singură mână. Chelnerul, Paco sau Pablo, un tânăr cu ochi fierbinţi şi pretenţii de aristocrat, a făcut o greşeală şi ne-a dus alte băuturi, iar Randolph a profitat de ocazie ca să-l sfâşie. Bietul băiat stătea acolo, cu umerii încovoiaţi sub ploaia de invective sfîchiuitoare, fiind ceea ce fusese dintotdeau- na, un copil de ţăran. După ce a plecat împleticindu-se, Randolph s-a uitat la Daphne şi a zâmbit larg, arătând un şir de dinţi lungi şi galbeni, amintindu-mi de un câine care se aşază mândru pe labe, după ce a depus la picioarele stăpânei un şobolan mort. Spanioli împuţiţi, a zis el nepăsător, scoţând un sunet de parcă ar fi scuipat pe la colţul gurii. Am sărit în picioare, am apucat de marginea mesei şi am întors-o cu dosul în sus, răstumându-i paharele în poală, şi am ţipat la el să se ridice şi să pună mâna pe armă, fîr-ai al dracului de nenorocit! Nu, nu, sigur că n-am făcut-o. Oricât mi-ar fi plăcut să îi umplu şliţul ridicol de burduşit cu o masă întreagă de cioburi, nu era modul meu de a proceda, pe vremea aceea. în plus, mă distrasem grozav, la fel ca şi ceilalţi, văzându-1 pe Pablo sau Paco luându-şi porţia,

aschimodia, cu privirile lui lăcrimoase, cu mâinile lui delicate şi cu mustaţa aia oribilă, pubiană.

Lui Randolph îi plăcea să lase impresia că e un personaj foarte periculos. Vorbea despre fapte obscure,

comise într-o ţară îndepărtată, pe care o numea State, îi încurajam istoriile de capă şi spadă, savurându-i americanismele. Totul avea ceva încântător de ridicol, privirea piezişă şi inflexiunea viclean modestă a fanfaronului, aerul lui de stimă euforică de sine, felul în care se deschidea ca o floare sub dogoarea reacţiei mele de aprobare mută, plină de uimire. Micile răutăţi ale fiinţelor umane mi-au produs întotdeauna satisfacţie. Să-l tratez pe prost şi pe mincinos ca şi cum l-aş crede întruchiparea probităţii, să-l momesc printre poze şi invenţii este o plăcere deosebită. S-a declarat pictor, până i-am pus câteva întrebări nevinovate pe această temă, după care a devenit brusc scriitor. în realitate, mi s-a confesat el într-o seară la băutură, îşi câştiga banii vânzând droguri vizitatorilor bogaţi ai insulei. Am fost şocat, bineînţeles, dar am recunoscut informaţia preţioasă şi mai târziu, când...

Dar m-am plictisit de el, permiteţi-mi să închei subiectul, ca să scăpăm odată. L-am rugat să îmi împrumute nişte bani. A refuzat. I-am amintit de seara de beţie şi am adăugat că sunt sigur că *guardia* ar fi dorit să audă ce îmi povestise el. A fost şocat. S-a gândit. Nu avea suma pe care i-o cerusem, mi-a spus, va trebui să facă rost de ea, poate de la nişte per- Boane pe care le cunoştea. Şi şi-a muşcat buzele. I-am răspuns că e în ordine, nu-mi pasă de unde vin banii. Mă amuza şi mă încânta să mă joc de-a şantajistul. Nu mă aşteptasem să mă ia în serios, dar aparent îi subestimasem poltroneria. Mi-a adus banii şi, timp de câteva săptămâni, Daphne şi cu

mine am dus-o regeşte şi totul a fost perfect, mai puţin faptul că Ran- dolph se ţinea după mine ca un câine, pretutindeni. Dăduse o interpretare exasperant de literală unor

termeni ca „a împrumuta“ şi „a da înapoi“. Faptul că-mi ţinusem oare gura, i-am spus, nu era plată destulă? Oamenii ăştia, a zis cu o încercare îngrozitoare, spasmodică de a zâmbi, oamenii ăştia nu se joacă. I-am spus că mă bucur, pentru că nu mi-ar fi plăcut să ştiu că am avut de-a face, chiar şi la mâna a doua, cu nişte indivizi frivoli. Atunci a ameninţat că le dă » » .

numele meu. I-am râs în nas şi i-am întors spatele. In continuare, nu puteam să iau nimic în serios. Câteva zile mai târziu, pe numele meu a sosit un pacheţel învelit în hârtie maro, cu o caligrafie semianalfabetă. Daphne a făcut greşeala să îl deschidă. înăuntru era o cutie de tutun - Balkan Sobranie, ceea ce îi dădea o stranie nuanţă cosmopolitană - căptuşită cu vată, în care cuibărea o bucăţică de carne curios contorsio-

> nată, palidă, zgârcioasă, acoperită cu o crustă de sânge închegat. Mi-a luat o secundă ca să îmi dau seama că era o ureche omenească. Cel care o retezase făcuse treabă de mântuială, cu ceva ce trebuie să fi fost un cuţit de pâine, judecând după marginea zdrenţuită. Dureros. Bănuiesc că asta a fost intenţia. îmi aduc aminte că mi-am spus: ce potrivire, o ureche în această ţară a toreadorilor! Foarte spiritual.

Am pornit în căutarea lui Randolph. Avea un tampon mare de tifon lipit de tâmpla stângă, fixat cu un bandaj nu prea curat,

aşezat şmechereşte într-o parte. Nu mi-a mai amintit de Vestul Sălbatic. Acum parcă soarta se decisese să îi susţină afirmaţia că e pictor, semăna izbitor cu bietul, înnebunitul Vincent din autoportretul făcut după ce s-a desfigurat din dragoste. Când m-a văzut, am crezut că o să înceapă să bocească, într-atât părea să-şi plângă de milă, atât era de indignat. Acum o să te descurci tu cu ei, mi-a spus, tu

le eşti dator, nu eu, eu am plătit, şi şi-a dus sumbru o mână la capul bandajat. După care mi-a aruncat o insultă şi s-a furişat pe o alee. în ciuda soarelui de amiază, m-a luat cu fiori pe spinare, ca o boare cenuşie ce roieşte peste apă. Am mai stat o clipă în colţul acela alb, reflectând. M-a salutat un bătrân pe un măgăruş, în apropiere, clopotul unei biserici zăngănea strident, rapid. De ce, m-am întrebat, de ce trăiesc astfel?

Este o întrebare căreia, fără îndoială, instanţa va dori să îi afle răspunsul. Cu familia mea, educaţia mea, da, cu cultura mea, cum am putut să duc o astfel de viaţă, să mă întovărăşesc cu astfel de oameni, să intru în astfel de încurcături? Răspunsul este... nu ştiu care este. Sau ştiu, dar e prea lung, prea încâlcit ca să încerc să-l formulez aici. A fost o vreme când am crezut, ca toată lumea, că îmi determin singur cursul vieţii, în conformitate cu propriile decizii, dar treptat, pe măsură ce am acumulat un trecut pe care să îl examinez, am înţeles că am făcut lucrurile pe care le-am făcut pentru că nu puteam face altceva. Vă rog să nu vă închipuiţi, milord, şi mă grăbesc să o spun, să nu vă -2L închipuiţi că detectaţi aici umbra vreunei scuze sau [21] măcar a unei justificări. Doresc să îmi asum responsabilitatea totală a faptelor mele - la urma urmelor, sunt singurele

lucruri despre care pot să afirm că sunt ale mele - şi declar dinainte că voi accepta fără murmur verdictul Curţii. Nu fac decât să întreb, cu tot respectul, dacă mai putem să menţinem principiul culpabilităţii morale, odată abandonată noţiunea de liber arbitru. Este, recunosc, o problemă grea, una din cele pe care ne place să le dezbatem aici seara, la o cană de cacao şi o ţigară, când timpul atârnă greu.

Cum spuneam, nu mi-am văzut întotdeauna viaţa ca pe o puşcărie în care toate acţiunile sunt hotărâte în conformitate cu un model aleatoriu, azvârlit la întâmplare de o autoritate necunoscută şi insensibilă. Ba chiar, când eram tânăr, mă vedeam ca un maestru constructor care avea, într-o zi, şă ridice un edificiu minunat în jurul său, un fel de pavilion măreţ, aerisit şi luminos, care avea să îl conţină fără drept de apel, dar în care avea să fie liber. Uite, va spune lumea, zărind de departe această frumuseţe, uite ce sigur e, ce solid: el este, da, fără îndoială, omul însuşi. între timp însă, fără o casă, mă simţeam în acelaşi timp expus şi invizibil. Cum să descriu sentimentul propriei fiinţe resimţite ca ceva fără greutate, fără legături, o fantomă plutitoare? Alţii păreau să aibă o densitate, o prezenţă care mie îmi lipseau. Printre ele, aceste fiinţe masive, lipsite de griji, eram ca un copil printre adulti. îi urmăream cu ochi mari, minunându-mă de siguranţa lor calmă în faţa unei lumi stupefiante şi revoltătoare. Nu mă înţelegeţi greşit, nu eram vreo *mimosa pudica,* râdeam, săltăm şi mă umflam în pene la fel ca oricine, doar că, pe dinăuntru, în galeria aceea întunecoasă, umbrită pe care o numesc inimă, stăteam stânjenit, cu mâna la gură, tăcut, invidios, nesigur. Ei înţelegeau totul, sau cel puţin acceptau. Ştiau ce părere au despre un lucru sau altul, aveau opinii. Vedeau totul în mare, ca si cum n-ar fi înţeles că totul e divizibil la infinit. Vorbeau despre cauză şi efect, ca şi cum ar fi crezut că e posibil să izolezi o întâmplare şi să o cercetezi în lumină într-

un spaţiu pur, atemporal, în afara vârtejului dement al lucrurilor. Vorbeau despre popoare întregi ca despre un singur individ, în timp ce mie mi se părea hazardat să vorbeşti despre

un singur individ cu un oarecare grad de siguranţă. Da, nu aveau nici o limită.

Şi, ca şi cum lumea din afară n-ar fî fost de ajuns, aveam şi pe dinăuntru un exemplar din mine însumi, un fel de paznic, în faţa căruia trebuia să-mi ascund lipsa de convingere. De exemplu, dacă citeam ceva, un argument dintr-o carte sau alta, cu care eram entuziast de acord, pentru ca la sfârşit să constat că înţelesesem complet greşit ce voia să spună autorul, că interpretasem totul exact pe dos, mă simţeam imediat obligat să fac stânga-mprejur, iute ca fulgerul, şi să îmi spun, adică să-i spun celuilalt eu, severului sergent dinăuntru, că ceea ce se spunea în carte era adevărat, că nu crezusem nici o clipă altceva şi, chiar dacă aş fî crezut, eram destul de deschis la minte ca să sar de la o părere la alta fără ca măcar să-mi dau seama. După care îmi ştergeam fruntea, îmi dregeam glasul, îmi îndreptam umerii şi treceam mai departe, intr-o descurajare mascată. Dar de ce la timpul trecut? S-a schimbat ceva? Atâta doar că paznicul dinăuntru a făcut un pas înainte şi a preluat controlul, în vreme ce outsiderul s-a chircit în interior.

Oare instanţa ştie, mă întreb, cât mă costă această [23] mărturisire?

M-am apucat de studiul ştiinţelor exacte pentru a găsi certitudini. Nu, nu e adevărat. Mai bine zis, m-am apucat de studiul ştiinţelor exacte pentru ca lipsa certitudinilor să fîe mai uşor de suportat. Iată un mod, mi-am spus, de a înălţa o structură solidă pe aceleaşi nisipuri de pretutindeni, dintotdeauna,

mişcătoare sub picioarele mele. Şi eram bun, aveam fler. îmi era de folos lipsa convingerilor în materie de realitate, adevăr, etică, toate lucrurile acelea măreţe - în fapt, am

descoperit în ştiinţă imaginea unei lumi imprevizibile, în fierbere, ciudat de cunoscută mie, cel pentru care materia fusese întotdeauna un vârtej de coliziuni întâmplătoare. Statistica, teoria probabilităţii, acesta era domeniul meu. Chestii ezoterice, n-am să intru în detalii aici. Aveam un fel de dar rece deloc neglijabil, nici măcar conform standardelor teribile ale disciplinei. Lucrările mele din studenţie erau un model de claritate şi concizie. Profesorii mă iubeau, bătrânei ramoliţi duhnind a fum de ţigară şi dinţi stricaţi, care recunoşteau în mine acea calitate rară si nemiloasă a cărei absentă îi condamnase la o viață de trudă la catedră. Atunci m-au remarcat americanii.

Ce mult mi-a plăcut America, viaţa acolo, pe coasta vestică, scăldată în soare şi culori pastel, m-a schimbat definitiv. încă le mai văd în vise, toate neatinse, dealurile gălbui, golful, podul roşu, imens şi delicat, învelit în ceţuri. Mă simţeam ca si cum m-as fi cătărat până pe un platou înalt, închipuit, un fel de Arcadia. Atâta bogăţie, atâta lejeritate, atâta inocenţă. Din toate amintirile pe care mi le-a lăsat locul acela, aleg una la întâmplare. O zi de primăvară, la bufetul facultăţii. E ora prânzului. Afară, în piaţetă, lângă fântână, fete superbe se expun la soare. în dimineaţa aceea am ascultat o prelegere ţinută de un vrăjitor invitat, unul din

marii maeştri ai tainelor ascunse, care acum stă cu noi la masă, bându-şi cafeaua dintr-un pahar de plastic şi spărgând fistic în dinţi. E o fiinţă subţire şi osoasă, cu o chică dezordonată de păr creţ care încărunţeşte. Privirea amuzată, cu o sclipire maliţioasă, îi fuge neobosit de colo-colo, parcă în căutarea a ceva ce-o să-1 facă să râdă. Realitatea e, prieteni, spune el, că totul e chestie de şansă, şansă pură. Şi zâmbeşte larg, ca un

rechin, şi îmi face cu ochiul mie, outsider ca şi el. Profesorii din catedră aşezaţi în jurul mesei dau din cap fără să îi răspundă, indivizi masivi, serioşi, cu cămăşi cu mânecă scurtă şi pantofi cu talpă lată. Unul îşi scarpină falca, altul consultă fără grabă un ceas butucănos. Un băiat în pantaloni scurţi şi fără cămaşă trece prin fata bufetului, cântând dintr-un fluier. Fetele se ri- dică încet, două câte două şi se îndepărtează încet, traversând pajiştea, cu braţele strânse şi cărţile lipite de piept ca nişte armuri. Doamne, e cu putinţă, am fost cu adevărat acolo? Acum, aici, mi 8e pare mai degrabă un vis decât o amintire, muzica, menadele blânde şi noi la masa noastră, siluete fără viaţă, încremenite, înţelepţii prezidând de după sticla care reflectă frunzele.

I-am cucerit acolo, cu accentul meu, cu lavalierele, cu farmecul meu puţin sinistru, de lume veche. Aveam douăzeci şi patru de ani şi, printre ei, mă simţeam matur. Se aruncau asupra mea cu o fervoare solemnă, ca într-o formă de autoperfecţionare. La vremea aceea era în curs de desfăşurare unul din micile lor războaie din străinătate şi toţi erau protestatari, cu excepţia mea - nu voiam să am de-a face cu marşurile lor, cu protestele cu

ocupare, cu ecolalia care, la ei, trecea drept dezbatere - dar nici măcar convingerile mele politice, sau lipsa lor, nu funcţionau drept barieră şi copilele - flori de toate formele şi culorile îmi picau în pat cu petalele tremurând. De puţine îmi amintesc cu oarecare precizie, când mă gândesc la ele văd un fel de hibrid, cu mâinile uneia,, ochii alteia şi suspinele celei de a treia. Din zilele acelea, din nopţile acelea nu rămâne decât aroma palidă, dulce-amăruie, şi o urmă, ca o iluzie a stării de plutire detaşată, de... cum să-i spun... de extaz glandular, ataraxic - da, da, am făcut

rost de un dicţionar - în care mă lăsau, cu muşchii du- reroşi după atenţiile lor încordate, cu carnea scăldată în balsamul sudorii lor.

în America am cunoscut-o pe Daphne. La o petrecere, acasă la nu mai ştiu ce profesor, într-o după-amia- ză, stăteam pe terasă cu un gin triplu în mână, când am auzit pe peluză, la picioarele mele, un glas de acasă: moale dar clar, ca sunetul apei care cade pe sticlă, şi cu unda aceea de letargie inconfundabil a noastră. M-am uitat şi am văzut-o, într-o rochie înflorată şi cu pantofi demodaţi, cu părul tapat cum se purta atunci, imitaţie caricaturală a coafurilor negroide, încruntându-se peste umărul unui bărbat într-un sacou ţipător, care răspundea cu gesturi aeriene unei întrebări pe care i-o pusese, în timp ce ea înclina serios din cap, fără a asculta nici un cuvânt din ce i se spunea. Am zărit-o o clipă, apoi am întors capul, nici eu nu ştiu de ce. Eram într-una din stările mele proaste, şi pe jumătate beat. Acum, văd clipa aceea ca emblematică pentru viaţa noastră împreună.

Aveam să îmi petrec următorii cincisprezece ani întorcându-i spatele, într-un fel sau altul, până în dimineaţa aceea în care m-am trezit lipit de balustrada vasului cu abur care făcea legătura între insule, smiorcăindu-mă în aerul maculat al portului şi facându-le cu mâna fără tragere de inimă, ei şi copilului, amândoi mititei jos, pe chei. în ziua aceea ea mi-a întors spatele, cu ceea ce acum îmi apare ca o hotărâre lentă şi infinit de tristă.

Simţeam şi prostia, şi teama. Mă simţeam ridicol. Era ireală, încurcătura în care mă băgasem: unul dintre visele acelea trăsnite pe care un omuleţ dolofan şi ineficient le transformă în filme de mâna a treia. O alungam pentru perioade lungi de timp, aşa cum alungi un vis, indiferent cât de urât, care însă revine în scurt timp furişându-se, un lucru hidos, cu tentacule, şi atunci creştea în mine valul fierbinte al groazei şi ruşinii - ruşine, vreau să spun, pentru propria mea prostie, pentru absurda orbire care mă băgase într-o asemenea încurcătură.

Dat fiind că, în Randolph, găsisem un personaj de plan secundar, mă aşteptasem ca şi restul să fie interpretate de o distribuţie în registru comic, de nişte bandiţi plini de cicatrice, cu frunţi înguste şi mustăcioare subţiri, care să facă cerc în jurul meu cu mâinile în buzunare, rânjind şi mestecând scobitori. în loc de asta, am fost convocat la o audienţă cu un hidalgo cu păr argintiu, îmbrăcat în costum alb, care m-a întâmpinat cu o strângere de mână fermă, prelungită şi mi-a spus că îl cheamă Aguirre. Purtarea îi era curteni- >a toare şi vag întristată. Nu se potrivea cu decorul. Ur- I casem pe o scară îngustă până într-o cămăruţă joasă şi murdară de deasupra unui bar, unde erau o masă aco- ’■§ perită cu muşama şi câteva scaune de trestie. Pe jos, g sub masă, stătea un prunc jegos, care sugea o lingură — de lemn. într-un colţ se afla un televizor disproporţio- [27] nat de mare, în al cărui ecran stins, rău-prevestitor, m-am văzut reflectat, imens de înalt şi slab, curbat ca un

arc. Mirosea a prăjeală. Cu o uşoară grimasă de scârbă, *señor* Aguirre a examinat şezutul unui scaun şi a luat loc. A turnat vin pentru amândoi şi şi-a înclinat paharul într-un salut prietenos. Era om de afaceri, mi-a spus, un simplu om de afaceri, nu un profesor celebru - aici mi-a zâmbit înclinându-se calm - dar ştia că există reguli, imperative morale. Şi se gândea la unul în mod special. Ghiceam oare la care? Am clătinat din

cap pe muteşte. Mă simţeam ca un şoarece cu care se juca un motan bătrân, plictisit şi agil. Tristeţea i s-a accentuat. împrumuturile, mi-a spus, împrumuturile trebuiau achitate. Asta era legea care stătea la baza comerţului. Spera că ü voi înţelege poziţia. A urmat o perioadă de tăcere. Mă cuprinsese un fel de mirare îngrozită: aceasta era lumea reală, lumea fricii, a durerii şi a răzbunării, un loc serios, nu locul de joacă însorit în care aruncasem în stânga şi-n dreapta cu banii altuia. Va trebui să ajung acasă, am spus în cele din urmă, cu un glas care parcă nu era al meu, aveam oameni care mă vor ajuta, prieteni, familie, puteam împrumuta de la ei. S-a gândit. Voiam să plec singur? a vrut să ştie. Timp de o clipă, nu am înţeles unde bate. Apoi mi-am întors privirea şi am spus încet că da, da, soţia şi fiul meu or să rămână probabil aici. în timp ce vorbeam, mi s-a părut că aud un chicotit oribil, un hohot animalic de batjocură, chiar peste umărul meu. A zâmbit şi a turnat atent încă două degete de vin. Copilul, care se jucase cu şireturile mele de la pantofi, a început să urle. Eram agitat, nu intenţionasem să-l lovesc. *Señar* Aguirre s-a încruntat şi a strigat ceva peste umăr. în spatele lui s-a deschis o uşă şi o tânără enorm de grasă, cu o expresie înfuriată, a băgat capul în încăpere şi a mormăit ceva. Avea o rochie neagră, fără mâneci, cu tivul strâmb, şi o perucă lucioasă şi neagră, înaltă ca un stup, cu gene false asortate. A înaintat legănân- du-se şi, cu un efort, s-a aplecat, a ridicat plodul şi l-a plesnit tare peste faţă. Acesta a tresărit surprins şi, înghiţindu-şi un

oftat greu, şi-a fixat ochii rotunzi şi gravi asupra mea. Femeia m-a fixat la fel de furioasă, după care a luat lingura de lemn şi a azvârlit-o pe masă, dinaintea mea, cu un pocnet. Apoi, aşezând bine

copilul pe un şold imens, a ieşit tropăind din cameră, trântind uşa în urma ei. *Señor* Aguirre a ridicat uşor din umeri a scuză. A zâmbit din nou, cu o sclipire în ochi. Ce părere aveam despre femeile de pe insulă? Am ezitat. Haide, haide, mi-a spus el vesel, nu se poate să nu am o părere într-o chestiune atât de importantă. I-am spus că erau frumoase, foarte frumoase, cele mai frumoase din câte văzusem din specia lor. A dat din cap mulţumit, era ceea ce aşteptase de la mine. Nu, a zis, nu, prea brunete, prea brunete peste tot, chiar şi prin locurile pe care nu le expuneau niciodată la soare. Şi s-a aplecat înainte, cu zâmbetul lui încreţit şi argintiu, şi m-a bătut uşor cu degetul pe încheietura mâinii. Femeile nordice însă, ah, palidele femei nordice. Ce piele albă! Ce delicateţe! Ce fragilitate! Soţia dumitale, de pildă, a zis. A urmat o nouă tăcere cu respiraţia ţinută. Auzeam slab acordurile metalice ale muzicii de la un radio din barul de jos. Muzică pentru luptele cu tauri. Scaunul de sub mine a scos un scârţâit, ca un avertisment murmurat. *Señor* Aguirre şi-a împreunat mâinile parcă pictate de El Greco şi m-a privit peste turla degetelor. S-hoţia dumitale, a spus, expirând cuvântul, frumoasa dumitale s-hoţie, o să te întorci repede la ea? Nu era cu adevărat o întrebare. Ce puteam să-i spun, ce puteam să fac? Nici astea nu sunt cu adevărat întrebări.

I-am povestit lui Daphne cât am putut de puţin. A părut să înţeleagă. Nu mi-a creat probleme. Asta a fost întotdeauna marea ei calitate: nu creează

probleme.

Drumul până acasă a fost lung. Vasul a andocat în portul Valencia la apus. Urăsc Spania, o ţară crudă,

plicticoasă. Oraşul mirosea a sex şi clor. Am luat trenul de noapte, înghesuit într-un compartiment de clasa a treia cu o jumătate de duzină de ţărani urât mirositori, în costume ieftine. N-am putut să dorm. Era cald şi mă durea capul. Simţeam locomotiva căznin- du-se să urce panta lungă până pe platou, roţile du- ruindu-şi iar şi iar unica propoziţie. La Madrid se iveau zorii de un albastru apos. M-am oprit în faţa gării şi am urmărit un stol de păsări răsucindu-se şi rostogolindu-se la înălţime foarte mare şi, foarte straniu, m-a cuprins un sentiment de euforie, sau ceva asemănător cu euforia, care m-a făcut să tremur si mi-a stârnit lacrimile. Probabil pentru că eram nedormit, plus efectul aerului rarefiat de la înălţime. De ce, mă întreb, îmi amintesc atât de limpede cum stăteam acolo, culoarea cerului, păsările acelea, fiorul de optimism febril? Eram într-un moment de cotitură, o să-mi spu- neţi, acolo mi s-a bifurcat viitorul şi am luat-o fără să-mi dau seama pe drumul greşit - asta o să-mi spuneţi, nu, dumneavoastră, pentru care totul trebuie să aibă sens, care tânjiţi după sens, cu palmele transpirate şi chipul îmbujorat. Dar calm, Frederick, calm. Iertati-mi ieşirea, onorată instanţă. Doar că eu nu cred că astfel de momente înseamnă ceva - sau orice alt fel de momente, dacă tot veni vorba. Aparent au o semni- ficaţie. Poate au chiar si un fel de valoare. Dar de în- f f

semnat, nu înseamnă nimic.

Iată, mi-am mărturisit credinţa.

Unde rămăsesem? La Madrid. La plecarea

din Madrid. Am schimbat trenul, luând-o spre nord. Pe drum, ne-am oprit în toate gările, am crezut că n-o să mai ies niciodată din ţara aia îngrozitoare. O dată am stat timp de o oră în mijlocul câmpului. Şedeam în tăcerea
sacadata şi mă uitam plictisit pe fereastră. Dincolo de şinele pline de gunoaie dinaintea trenului se întindea un câmp enorm, galben şi înalt, iar în depărtare un şir de munţi, pe care la început i-am luat drept nori. Soarele strălucea. Pe deasupra a trecut o cioară obosită. Cineva a tuşit. M-am gândit ce ciudat era să mă aflu acolo, vreau să spun acolo şi nu altundeva. Nu că, dacă aş fî fost altundeva, ar fî părut mai puţin ciudat. Vreau să spun... ah, nu ştiu nici eu ce vreau să spun. Aerul din compartiment era greu. Banchetele emanau mirosul propriu, prăfos, de obiect pe care se stătea. Individul pirpiriu, negricios, cu fruntea joasă, din faţa mea, mi-a prins privirea şi nu şi-a întors ochii. în clipa aceea m-am gândit că eram pe cale să fac ceva foarte rău, ceva înfiorător, ceva pentru care nu există iertare. Nu era o premoniţie, cuvântul e prea vag. Am ştiut. Nu pot să vă explic în ce fel, dar am ştiut. M-am şocat pe mine însumi, am început să respir mai iute, faţa îmi zvâcnea parcă de ruşine, dar pe lângă şoc mai era un fel de veselie poznaşă, care mi s-a ridicat în gâtlej şi m-a înecat. Ţăranul continua să mă privească. Stătea puţin aplecat în faţă, cu mâinile odihnindu-i-se calm pe genunchi, cu fruntea coborâtă, în acelaşi timp încordat şi detaşat. Aşa te ţintuiesc cu privirea oamenii

ăştia, au atât de puţină conştiinţă de sine, că parcă nu-şi dau seama că acţiunile lor or să fie observate de alţii. Parcă ƒ >
te privesc dintr-altă lume.

Ştiam foarte bine, desigur, că eram fugar.

MA AŞTEPTASEM **SĂ AJUNG** pe ploaie şi, intr-adevăr, la Holyhead cădea o burniţă fină şi caldă, dar când am ieşit pe apele canalului s-a ivit din nou soarele. Se însera. Marea era calmă, ca un menise întins si uleios, cu tente violacee, curios de înaltă si de curbată. Din salonul din faţă, unde stăteam, prova părea să se ridice tot mai sus, ca şi cum întreaga navă ar fi vrut să decoleze. înaintea noastră, cerul era o pată stacojie pe albastrul cel mai pal şi pe verdele argintiu. Mi-am ridicat chipul în lumina marină calmă, fermecat, în aşteptare, rânjind dement. Mărturisesc că nu eram pe de-a-ntregul treaz, deja intrasem în porţia alocată de băutură *duty-free* şi pielea de pe tâmple şi din jurul ochilor mi se strângea alarmant. Dar nu numai băutura mă făcea fericit, ci şi blândeţea lucrurilor, bunătatea simplă a lumii. Apusul, de exemplu, cât de bogat era întins, norii, lumina pe mare, depărtarea albastru-verzuie care îţi frângea inima, desfăşurată, în întregime, ca pentru a alina un călător rătăcit şi suferind. N-am reuşit până în ziua de azi să mă

obişnuiesc cu faptul că exist pe acest pământ. Uneori mă gândesc că prezenţa noastră aici se datorează unei erori cosmice, că eram destinaţi unei cu totul alte planete, cu alte condiţii, cu alte legi, cu alte ceruri, mai mohorâte. încerc să mi-1 închipui, locul nostru adevărat, de la capătul celălalt al galaxiei, rotindu-se, rotindu-se. Şi cei care ar fi trebuit să fie aici sunt si ei acolo, nedumeriţi şi cu dor de casă, ca noi? Nu, trebuie să fî dispărut de mult. Cum ar fî putut supravieţui, pământeni blânzi, într-o lume menită să ne conţină pe noi?

Vocile, asta m-a făcut să tresar la început. M-am gândit că accentul e prefăcut, suna ca o caricatură. Docherii cu feţe aspre şi mahoarce în gură, un vameş cu şapca de la uniformă: compatrioţii mei. Am traversat magazia imensă, de tablă ondulată ruginită, şi am ieşit în aurul ostenit al serii de vară. Un autobuz a trecut pe lângă mine, apoi un muncitor pe bicicletă. Tumul cu ceasul stricat, arătând şi acum ora aiurea. | Totul mă afecta atât de tare, că m-am mirat şi eu. în copilărie îmi plăcuse locul acesta, cu cheiul, faleza, ’•§ chioşcul verde al fanfarei. Avusese dintotdeauna un § aer de melancolie dulce, de regret stins, ca atunci când — concertul pestriţ şi vesel, ultimul al sezonului, abia s-a [33] împrăştiat în eter. Tata nu i-a spus niciodată altfel decât Kingstown: nu-şi pierdea timpul cu păsăreasca locală. Mă aducea aici duminica după-amiază, uneori şi în zilele de lucru, în timpul vacanţelor. Drumul cu maşina de la Coolgrange era lung. Parca pe şosea, deasupra cheiului, îmi

dădea un şiling şi cobora panta, lăsân- du-mă, după cum îi plăcea să spună, în treburile mele. Mă văd şi acum, prinţul broscoi, aşezat pe tronul înalt al banchetei din spate a Morrisului Oxford, mâncând dintr-un cornet de îngheţată, lingând gogoloiul din ce

în ce mai mic de materie dulce şi lipicioasă de jur împrejur cu o conştiinciozitate ştiinţifică şi întorcând privirile insistente ale plimbăreţilor, care păleau la vederea răutăţii din ochii mei si a limbii sfîchiuitoare si

cremoase. Briza dinspre mare era un zid catifelat şi sărat de aer în geamul deschis al maşinii, cu un iz de fum de la vasul de poştă amarat mai jos de mine. Steagurile de pe acoperişul clubului de iahting tremurau plesnind, iar în port, desişul de catarge se legăna cu clinchete de orchestră orientală.

Mama nu ne însoţea niciodată în aceste escapade. Era, ştiu acum, un pretext pentru ca tata să îşi viziteze metresa pe care o ţinea acolo. Nu îmi amintesc să se fi furişat, în orice caz nu mai mult ca de obicei. Era un bărbat slăbuţ şi bine construit, cu sprâncene palide şi ochi la fel, cu o mustaţă mică şi blondă, vag indecentă, ca o bucăţică de blăniţă, moale şi pufoasă, care îi ajunsese din greşeală pe faţă dintr-o altă parte, tainică, a făpturii. Făcea ca gura să-i arate surprinzător de vie, un obiect flămând, violent, colorat în roşu, care măcina si mârâia. Era mereu furios, fierbând de resentimente şi indignare. Dincolo de aparenţa ameninţătoare, era însă un laş. îşi plângea singur de milă. Era convins că lumea se folosise urât de el. Prin compensaţie, se răsfăţa singur, oferindu-şi tot felul de trataţii. Purta pantofi făcuti manual si cravate Charvet, bea vin roşu bun, fuma ţigări importate special în cutii metalice,

vidate, cumpărate de la un magazin din Burlington Arcade. Mai am şi acum, adică aveam, bastonul lui de trestie. Era teribil de mândru de el. îi plăcea să îmi arate cum era făcut, din patru - sau să fi fost opt bucăţi? - de ratan, tratate şi îmbinate de un meşteşugar. Abia mă abţineam să nu râd, atât era de caraghios

în entuziasmul lui. Făcea greşeala de a considera că obiectele care îi aparţineau erau măsura valorii sale şi se foia uguind de colo-colo, etalându-le ca un elev cu o praştie formidabilă. Avea, într-adevăr, ceva etern copilăresc, ceva neformat şi puber. Când mă gândesc la noi doi, împreună, îl văd pe el imposibil de tânăr şi pe mine deja matur, obosit, acrit. Cred că îi era puţin teamă de mine. Pe la doisprezece sau treisprezece ani eram la fel de înalt sau măcar la fel de greu, căci, deşi am moştenit coloritul lui deschis, forma am luat-o de la mama şi, încă de la vârsta aceea, aveam o tendinţă spre îngrăşare. (Da, m'lud, aveţi dinaintea dumneavoastră un individ mediu, din care obezul se străduieşte să nu iasă la suprafaţă. Căci o singură dată i s-a permis să scape, lui Bunter, şi uite ce s-a întâmplat.)

Sper că nu vă las impresia că mi-am antipatizat tatăl. Nu vorbeam mult, dar ne simţeam foarte bine îm- preună, aşa cum se simt taţii şi fiii. Dacă el se temea puţin de mine, la rândul meu aveam destulă minte ca să mă feresc de el, relaţie uşor de confundat, chiar si de noi înşine uneori, cu respectul reciproc. Amândoi manifestam multă scârbă faţă de lume în general, asta aveam, într-adevăr, în

comun. Constat că i-am moştenit râsul, chicotitul nazal, unicul comentariu pe care îl făcea asupra marilor evenimente ale timpului său. Schisme, războaie, catastrofe, ce-i păsa lui de astfel de lucruri? Lumea, singura lume care merita cunoscu-tă, se sfârşise odată cu plecarea de pe aceste ţărmuri a ultimului viceregе; după aceea nu mai rămăsese decât o gâlceavă între ţărani. S-a străduit cu adevărat Bă creadă în fantezia unei situaţii mai bune care ne-ar fi fost furată, nouă si celor ca noi - cei ca noi fiind catolici de Dublin Castle, cum îi plăcea să spună, da, domnule,

catolici de Dublin Castle si suntem mândri! Dar eu cred că nu era atât mândrie, cât tristeţe. Cred că, în sinea lui, îi era ruşine că nu e protestant: ar fi avut mult mai puţine explicaţii de dat, mult mai puţine justificări. Se închipuia ca personaj tragic, un gentleman de şcoală veche, anacronic. Cu ochii minţii, îl văd într-una din dimineţile acelea de duminică împreună cu amanta, o tânără masivă, presupun, cu părul ondulat fără înţelepciune şi un *décolletage* generos, înaintea căreia îngenunchează, sprijinit tremurător într-un genunchi, privindu-i cu încântare chipul, cu mustaţa tresărindu-i şi gura roşie deschisă implorator. Ah, dar nu e frumos să-mi bat joc de el în felul ăsta. Pe cuvânt, pe cuvânt că nu nutresc gânduri rele în ce-1 priveşte - vreau să zic în afară de dorinţa secretă de a-1 ucide, ca să mă pot însura cu mama, idee nouă şi atrăgătoare pe care avocatul mi-o recomandă mereu cu căldură şi cu priviri încărcate de semnificaţie.

Dar divaghez.

Farmecul pe care l-am găsit la Kingstown, vreau să spun Dun Laoghaire, s-a spulberat când am intrat în oraş. Locul din faţă, de pe platforma autobuzului - vechiul meu loc, preferatul meu! - îmi dezvăluia scene pe care abia dacă le recunoşteam. în cei zece ani de când nu mai fusesem aici se petrecuse ceva, ceva se abătuse asupra locului. Străzi întregi dispăruseră, case fuseseră demolate, înlocuite de înfricoşătoare blocuri de oţel şi sticlă neagră. Vechea piaţetă unde locuisem împreună cu Daphne fusese rasă de pe faţa pământului şi transformată într-o parcare

uriaşă, de cărămidă reciclată. Am văzut o biserică de vânzare - o biserică, de vânzare! Vai, ceva îngrozitor se întâmplase! Până şi aerul părea schimbat. în ciuda orei târzii, mai zăbovea

o urmă de strălucire stinsă, densă, înecată în praf, ca ceaţa de după o explozie sau o conflagraţie gigantică. Pe stradă, oamenii aveau expresia zguduită a supravieţuitorilor, parcă nu mergeau pe picioare, ci pe role. Am coborât din autobuz şi mi-am croit drum printre ei cu ochii în jos, de frică să nu văd cine ştie ce orori. Copilandri desculţi fugeau pe lângă mine, cerşind un bănuţ. Pretutindeni erau beţivi, împleticindu-se şi înjurând, pierduţi într-o confuzie fără veselie. Un cuplu de toată mirarea a ţâşnit dintr-un subsol pulsând, un tânăr supărat cu faţa ciupită şi o creastă de păr portocaliu, şi o fată cu înfăţişare aspră, cu cizme de gladiator şi haine zdrenţuite, negre ca tăciunele. Erau drapaţi în lanţuri, funii si ceva ce semăna cu nişte banduliere, iar în nări aveau cercei de aur. Nu văzusem în viata mea asemenea fiinţe, m-am gândit că trebuie să fie membrii vreunei secte fantastice. Am fugit din calea lor şi m-am aruncat în cârciuma lui Wally. M-am aruncat literalmente.

Mă aşteptasem să se fi schimbat, la fel ca restul. Ţineam la Wally. Veneam să beau aici când eram student şi mai târziu, când eram angajat la stat. Locul avea o tentă de jeg pe care o găseam atrăgătoare. Ştiu că s-a bătut multă monedă pe faptul că era frecventat de homosexuali, dar sper că instanţa va ignora concluziile trase implicit de aici, mai ales în presa de scandal. Nu sunt poponar. Nu am nimic împotriva celor care sunt, afară doar de faptul că îi dispreţuiesc, desigur, şi că găseBC dezgustător gândul la lucrurile la care se dedau, oricare vor fi

fiind ele. Dar prezenţa lor oferea o veselie dosnică atmosferei de la Wall/s şi un pic de simţ al pericolului. îmi plăcea fiorul de jenă şi de spaimă încântată care mi se prelingea ca o boabă de mercur în sus pe şira spinării când izbucneau în hohote de râs,

ca un cârd de papagali, sau când se îmbătau şi începeau să azvârle înjurături în stânga şi-n dreapta sau să spargă obiecte. în seara aceasta, când m-am grăbit să mă adăpostesc de oraşul rănit, primul lucru pe care l-am văzut a fost un grup de cinci sau şase la o masă de lângă uşă, cu capetele apropiate, şuşotind, chicotind şi pipăindu-se fericiţi. Wally însuşi era la bar. Se îngră- şase, ceea ce nu credeam să fîe posibil, dar, în afară de asta, cei zece ani nu-1 schimbaseră. L-am salutat cu căldură. Bănuiesc că si-a amintit de mine, deşi bineîn- ţeles că nu avea să recunoască: Wally se mândrea grozav cu acreala lui. Am comandat un gin tonic mare, gargantuan, iar el a oftat indispus şi s-a dat greoi jos de pe taburetul pe care stătuse cocoţat. Se mişca foarte încet, ca prin apă, cu slănina tremurând ca o meduză. Deja mă simţeam mai bine. I-am povestit despre biserica scoasă la vânzare. A ridicat din umeri, nu se mira, asemenea lucruri deveniseră banale în ziua de azi. în timp ce îmi punea paharul în faţă, grămada de poponari de lângă uşa s-a spart brusc într-un val de râs tare, iar el s-a încruntat în direcţia lor, strângân- du-şi gura mică până aproape i-a dispărut de tot în bărbia grasă. Afişa dispreţ faţă de clientelă, deşi se spunea că el însuşi ţinea un roi de băieţei, peste care domnea cu multă severitate, gelos şi înfricoşător ca un personaj din ilustraţiile lui Beardsley.

Mi-am băut ginul. Băutura asta are ceva, poate izul de pădure sălbatică, ceva care mă poartă întotdeauna cu gândul la amurguri,

ceţuri şi fecioare moarte. în seara asta îmi zomăia în gură ca un râs tainic. M-am uitat în jur. Nu, Wall/s nu se schimbase, nu se schimbase deloc. Era locul meu: semiîntunericul murmurând, sticlele aliniate în spatele barului, fiecare cu mărgică ei de lumină rubinie. Da, da, cuhnia vrăjitoarei, cu o damă oribil de grasă şi o trupă de zâne chicotitoare. Ba chiar şi cu un căpcăun - Giles cel Groaznic, *c'est moi.* Eram mulţumit. Recunosc, îmi place tot ce e inadecvat, cu reputaţie proastă. în bombe ca asta, mă eliberez de povara naşterii şi a educaţiei şi simt, simt... nu ştiu ce simt. Nu ştiu. Oricum, timpul nu e cel potrivit. M-am întors spre Wally şi i-am întins paharul şi am urmărit într-o stare de euforie toropită cum îmi măsoară încă o porţie, într-un păhăruţ de argint. Flăcăruia albastră când a adăugat gheaţa - la ce mă gândesc? Ochi albaştri. Da, bineînţeles.

Am spus fecioare moarte, nu-i aşa? Vai de mine!

Care va să zică am stat în barul lui Wally şi am băut, şi-am conversat cu Wally despre câte-n lună şi-n stele - partea lui de conversaţie limitându-se la ridicări din umeri, mormăieli plate şi, din când în când, la câte un rânjet răuvoitor - şi, treptat, bâzâitul pe care mi-1 J declanşează întotdeauna în craniu călătoriile a încetat, i Mă simţeam ca şi cum, în loc de vapor şi tren, aş fi fost 'Í lansat cumva prin aer, pentru a ateriza în sfârşit în I punctul acesta, ameţit şi fericit, şi plăcut, aproape — voluptuos de vulnerabil. Cei zece ani petrecuţi în pre- 39 umblări fără linişte parcă nici n-ar fi fost,

o călătorie făcută în vis, fără substanţă. Cât de îndepărtat părea totul, insulele pe marea albastră, amiezile pârjolite, Randolph şi *señor* Aguirre, până şi soţia şi copilul meu, cât de îndepărtate. Aşa s-a făcut că, atunci când a intrat Charlie French, l-am salutat ca şi cum nu l-aş fi văzut doar de ieri.

Ştiu că Charlie declară cu obstinaţie că nu m-a
vă- *f* »
zut la cârciuma lui Wally, că nici nu a trecut pe acolo, dar eu nu sunt dispus să recunosc mai mult decât că,

poate, nu în seara aia l-am văzut acolo. îmi amintesc momentul cu o claritate desăvârşita, poponarii şopocăind, Wally lustruind un pahar cu o mişcare expertă din încheietură, inimitabil de condescendentă, eu stând la bar cu un pahar de gin în mână şi vechea valiză din piele de porc la picioare, şi Charlie oprindu-se locului în costumul cu dungi şi pantofii scâlciaţi, un Eumeu[I] uituc, surâzând jenat şi măsurându-mă cu suspiciune vagă. Dar e posibil ca memoria mea să fi contopit două ocazii diferite. E posibil. Ce pot să mai spun? Nădăjduiesc, Charles, că această concesie îţi va alina, fie şi câtuşi de puţin, mândria rănită.

Oamenii mă cred fără inimă, dar nu sunt aşa. Nutresc multă compasiune pentru Charlie French. I-am provocat o mare suferinţă, asta fără îndoială. L-am umilit în ochii lumii. Ce dureros trebuie să fi fost pentru cineva precum Charlie. S-a purtat foarte bine, dată fiind situaţia. S-a purtat chiar splendid. Cu acea ultimă, înfiorătoare şi înfiorător de comică

I **Sau Eumaeus, porcar al lui Ulise, rămas credincios amintirii stăpânului său. După douăzeci de ani de absenţă, Eumeu este primul care îl recunoaşte pe Ulise la întoarcerea eroului în Ithaca şi îl ajută să-i ucidă pe pretendenţii Penelopei.(n. tr.).**

ocazie, când mă scoteau afară cu cătuşe la mâini, m-a privit nu acuzator, ci cu un fel de tristeţe. Aproape a zâmbit. Şi i-am fost recunoscător. Acum e pentru mine o sursă de vinovăţie şi iritare, dar mi-a fost prieten şi...

> Mi-a fost prieten. Ce propoziţie simplă şi totuşi cu cât efect. Nu cred că am mai folosit-o vreodată până acum. Când am aşternut-o pe hârtie, a trebuit să mă întrerup, uimit. Ceva mi-a urcat în gât, ca şi cum aş fi stat, da, să plâng. Ce se întâmplă cu mine? Asta se înţelege prin reeducare? Poate am să plec totuşi de-aici ca un om pocăit.

Bietul Charlie nu m-a recunoscut la început şi s-a simţit vizibil prost, am observat, să fie abordat în locul acesta, într-un mod atât de familiar, de cineva care lui i se părea a fi străin. Mie mi-a făcut plăcere, parcă eram deghizat. M-am oferit să-i fac cinste, dar m-a refuzat cu o politeţe elaborată. îmbătrânise. Abia împlinise şaizeci de ani, dar părea mai bătrân. Era adus de spate şi avea o burtică ţuguiată ca un ou, iar obrajii pământii îi erau încrustaţi cu un filigran de vinişoare sparte. Cu toate acestea, lăsa impresia unui, cum să spun, unui echilibru care părea să-i fîe nou. Parcă ocupa, în sfârşit, exact spaţiul care îi fusese destinat. Pe vremea când îl cunoscusem, era un anticar de mâna a doua. Acum avea prestanţă, aproape un aer de autoritate, cu atât mai marcată printre decoraţiunile ţipă- >g_ toare din barul lui Wally. E adevărat, avea şi acum | expresia aceea familiară în ochi, în acelaşi timp năs- truşnică şi bleagă, dar trebuia să mă uit atent ca să o descopăr. începuse

Bă se îndepărteze prudent de mine, g continuând să zâmbească nesigur, dar pesemne tocmai — atunci a văzut în ochii mei ceva familiar si, în sfârsit, [41] m-a recunoscut. Uşurat, a scos un hohot ca un suspin şi a aruncat o privire de jur împrejurul barului. Asta îmi aminteam, privirea asta de parcă tocmai ar fi constatat că are slitul descheiat si s-ar fi uitat să vadă

ff f

dacă mai observase cineva. Freddie! a exclamat el. Măi, măi, măi! Şi-a aprins o ţigară cu mâini nu tocmai sigure şi a suflat un ghemotoc mare de fum spre tavan, încercam să-mi amintesc când îl văzusem prima dată. Venea la Coolgrange când trăia tata şi se plimba prin casă cu un aer furişat şi împăciuitor. îşi petrecuseră

tinereţea împreună, el şi părinţii mei, iar la băutură evocau amintiri despre vânătorile cu baluri dinainte de război, despre cum fugeau la Dublin, la spectacol, şi câte şi mai câte. Le ascultam povestirile cu infinit dispreţ, strâmbând din buza cu puf adolescentin. Erau ca nişte actori care repetă la nesfârşit aceeaşi comedie de salon obosită, proiectând imagini dezlănţuite, mai ales mama, cu unghiile ei stacojii şi permanentul metalic, cu glasul acela al ei răguşit de gin şi de ţigări. Dar, ca să fiu onest faţă de Charies, nu cred că îşi asuma mirajul ăsta al frumoaselor zile de demult. Nu se putea să nu vadă trilul mic şi isteric care făcea gâtlejul guşat al mamei să vibreze, nici felul în care o privea uneori tata, aşezat ţeapăn pe marginea scaunului, încordat ca un ogar, cu ochii ieşiţi din orbite şi palid, cu o expresie de ură nedumerită. Când îi apuca, uitau amândoi de orice altceva, de fiu, de prieten, de tot, baricadaţi împreună ca intr-un fel de transă macabră. Ceea ce însemna că eu si Charlie eram adesea abandonaţi unul în compania celuilalt. Mă trata prudent, ca pe un obiect care putea să îi explodeze oricând în faţă. Pe atunci eram grozav de fioros, dând pe dinafară de iritare şi dispreţ. Trebuie să fi format o pereche stranie, dar ne înţelegeam bine, la un nivel profund. Poate îi apăream ca fiul pe care nu avea să-l aibă niciodată, poate îmi apărea ca tatăl de care nu avusesem parte. (Altă idee propusă de avocat. Nu ştiu de unde-ţi tot vin, Maolseachlainn.) Ce spuneam? Charlie. într-o zi, când eram mic, m-a dus la curse. Era înţolit la patru ace, cu costum de

tweed şi pantofi grei, maro, cu o pălărie mică, pusă şmechereşte pe-o parte. Avea până şi binoclu, deşi părea incapabil să îl facă să funcţioneze ca lumea. Intrase perfect în pielea personajului, cu excepţia a ceva din comportamentul lui care îl făcea să pară în fiecare clipă gata să izbucnească într-un râs nestăpânit la adresa lui însuşi şi a pretenţiilor lui. Aveam cincisprezece sau şaisprezece ani pe-atunci. în cortul cu băuturi, s-a întors liniştit spre mine şi m-a întrebat ce vreau, whiskey irlandez sau scoţian... şi m-a adus înapoi acasă, seara, într-o stare de beţie turbulentă şi belicoasă. Tata s-a înfuriat, mama a râs. Charlie a păstrat o tăcere senină, prefăcându-se că nu s-a întâmplat nimic, şi mi-a strecurat cinci lire când m-am dus împleticindu-mă la culcare.

Ah, Charles, îmi pare nespus de rău, zău că-mi pare.

Acum, ca si cum si-ar fi amintit si el de cealaltă dată, a insistat să dea de băut şi şi-a strâns dezaprobator buzele când am comandat gin. El era adeptul whiskey-ului. Făcea parte din costumaţie, ca şi hainele în dungi şi pantofii tociţi, făcuţi manual, ca părul acela superb, ca un coif cu aripi, acum complet argintiu şi J despre care mamei îi plăcea să spună că îl însemnase pentru o carieră măreaţă. Charles reuşise întotdeauna ’■§ să-şi eludeze destinul. L-am întrebat cu ce se mai 1 ocupa. A, mi-a răspuns, am o galerie de artă. Şi s-a ui- — tat împrejur cu un zâmbet distrat, surprins, parcă el [43] însuşi uimit de o asemenea idee. Am înclinat din cap. Deci asta îi dădea curaj, asta îi furniza aerul ăla de încredere în sine. îl vedeam

într-o săliţă prăfuită dintr-o fundătură uitată de lume, cu câteva tablouri mâzgălite pe pereţi şi o fată bătrână îngheţată pe post de secretară, care se ciondănea cu el pe banii de ceai şi îi dăruia întotdeauna, de Crăciun, cravate învelite în hârtie. Bietul Charlie, forţat să se ia în sfârşit în serios, cu o firmă de care trebuia să se ocupe, fugărit de pictori să le dea banii. Stai, lasă-mă pe mine, am spus şi,

smulgând o bancnotă din teancul în scădere rapidă, am trântit-o pe bar.

Ca să fiu foarte sincer însă, mă gândeam să-I rog să mă împrumute cu nişte bani. Ce m-a împiedicat a fost... bine, ştiu că cei aflati în sală or să râdă, dar chiar mi s-a părut că ar fi de prost gust. Nu sunt deloc timid în materie, la vremea mea am scuturat de bani indivizi mult mai amărâţi decât Charlie, dar situaţia aceasta avea ceva ce m-a împiedicat s-o fac. Parcă eram tatăl şi fiul - nu tatăl meu, desigur, şi nu eu pe post de fiu - care se întâlniseră întâmplător într-un bordel. Crispaţi, trişti şi inexplicabil jenaţi, ne înfoiam în pene şi ne lăudam, ciocnind si bând în amintirea vremurilor trecute. Dar fără rezultat, căci în scurtă vreme ne-am poticnit şi am căzut într-o tăcere mohorâtă. Pe neaşteptate însă, Charlie şi-a ridicat ochii spre mine, cu ceva ca un val de durere, şi cu glas gros, pătimaş, m-a întrebat: Freddie, ce te-a apucat? Stânjenit imediat, s-a tras speriat mai departe de mine, zâmbind cu disperare şi suflând un nor acoperitor de fum. La început am fost furios, apoi m-a deprimat. Zău că nu aveam dispoziţia pentru aşa ceva. M-am uitat la ceasul din spatele barului şi, prefacându-mă că am înţeles greşit, am zis da, aşa e, a fost o zi lungă şi am exagerat, şi am dat peste cap paharul, i-am strâns mâna, mi-am luat valiza şi am plecat.

Si iat-o din nou, în altă formă, aceeaşi întrebare: de ce Freddie, de ce trăieşti în felul ăsta? Am zăbovit asupra ei a doua zi dimineaţă, în drum spre Cool- grange. Ziua era

ca în sufletul meu, cenuşie, plată şi grea. Autobuzul înainta laborios pe drumurile înguste de ţară, împiedicat şi legănat, cu un zumzet monoton şi

un huruit care îmi imitau sunetul propriului sânge zvâcnindu-mi în creier. Miliardele de şanse ale trecutului erau de-acum în urma mea, epave împrăştiate. Era printre ele vreun ciob anume - o hotărâre luată, o potecă bătută, un indicator urmat - care îmi puteau arăta cum se făcuse că ajunsesem în starea actuală? Nu, bineînţeles că nu. Drumul meu, ca al oricui altcuiva, chiar şi al dumneavoastră, milord, nu a fost unul cu indicatoare şi marşuri hotărâte, ci o simplă derivă, o surpare lentă, umerii încovoiaţi sub greutatea acumulată treptat a lucrurilor pe care nu le-am făcut. Dar înţeleg de ce unuia precum Charlie, care vedea totul de jos, trebuie să-i fi părut o făptură din poveşti, escaladând piscuri înalte, urcând BUS, tot mai sus, şi arun- cându-mă în cele din urmă de pe turlă, într-un zbor superb şi focos, cu o cunună de flăcări. Dar eu nu sunt Euphorion[II]. Nu sunt nici măcar tatăl lui. >a

Dar întrebarea era greşit pusă, ăsta e necazul. Por- I
neşte de la premisa că acţiunile sunt determinate de voinţă, de gândirea deliberată, de o cântărire atentă a faptelor, de întreaga zvârcolire de marionetă care 1 trece drept conştiinţă. Trăiam aşa pentru că aşa tră- — iam, şi alt răspuns nu

---

II **Peraoniy din partea a doua a tragediei *Faugt,* de J.W. Goethe, fiul lui Faust şi al Elenei din Troia (n. tr.).**

există. Când mă uit în urmă, [45] oricât as încerca, nu văd nici o linie clară de demarca- ţie între o etapă şi alta. E o curgere continuă... deşi curgere e un termen prea tare. Mai degrabă un fel de stază ocupată, un fel de alergare pe loc. Dar chiar şi ea era prea rapidă pentru mine, rămâneam mereu câţiva ' paşi în urmă, tropăind în ariergarda propriei mele vieţi. La Dublin eram tot copilul crescut la Coolgrange, în America eram tot tânărul imatur din epoca de la Dublin, pe insule am devenit un fel de american. Şi niciodată nu era destul. Totul era pe cale să sosească, pe drum, în curs de devenire. înnămolit în trecut, trăgeam veşnic cu ochiul dincolo de prezent, către un viitor fără limite. Acum, cred că se poate spune că viitorul a venit.

Nimic din toate astea nu înseamnă nimic. Nimic important, oricum. Nu fac decât să mă distrez, să meditez, să vagabondez prin hăţişul de cuvinte. Căci aici, cuvintele simt o formă a luxului, a senzualităţii, sunt tot ce ne-a fost îngăduit să păstrăm din lumea bogată, risipitoare de care urmează să fim izolaţi.

O, Doamne, o, Iisuse, eliberează-mă din locul acesta!

O, indiferent cine.

Trebuie să mă opresc, mă pândeşte una din durerile mele de cap. Mă apucă din ce în ce mai des. Nu vă îngrijoraţi, milord, nu va fi nevoie să chemaţi portărelul sau comandantul gărzii sau cum îi zice, nu sunt decât dureri de cap. N-am s-o iau deodată razna, strângându-mi tâmplele în mâini şi urlând după... dar vorbim de lup şi iat-o,

Ma Jarrett[III] însăşi. Haide, păşeşte în boxa martorilor, mamă.

III **Personaj din filmul *White Heat* (1949) cu James Cagney în rolul principal, imaginea mamei dominatoare (n. tr.).**

ERA DUPĂ-AMIAZĂ DEVREME când am ajuns la Coolgrange. Am coborât la intersecţie şi am urmărit din priviri autobuzul care se îndepărta greoi, cu spatele mătăhălos arătând parcă batjocoritor. Zgomotul motorului s-a Btins şi liniştea ritmată a verii s-a >« aşternut iar peste câmp. Cerul continua să fie acope- rit, dar soarele începea să se impună printr-un colţ şi lumina, care fusese cenuşie şi plată, avea acum nuanţe delicate, de un gri-sidefat. Am rămas locului, privind 1 în jur. Cât de surprinzător este întotdeauna familiarul. — Toate erau la locul lor, poarta ruptă, aleea, peluza lată, [47] pădurea de stejari - eram acasă! - toate neclintite, aşteptându-mă, ceva mai mici decât mi le aminteam, ca o machetă a lor înşile. Am râs. Nu era un râs adevărat, ci mai mult o exclamaţie de uimire şi recunoaştere. înaintea unor scene ca aceasta - copaci, câmpuri sclipitoare, lumina blândă şi catifelată - mă simt întotdeauna ca un călător pe picior de plecare. Chiar şi la sosire mă simţeam ca şi cum m-aş fi întors pe călcâie, cu

privirea întârziind peste tărâmul pierdut. Am pornit pe alee cu trendul pe umăr şi valiza ponosită în mână,

un clişeu pe două picioare, deşi e drept că eram cam trecut, cam trupeş pentru rolul fiului risipitor. De sub gardul viu s-a repezit la mine un câine, mârâind gutural, arătându-şi colţii până la gingii. M-am oprit. Nu-mi plac câinii. Ăsta era alb cu negru, cu priviri piezişe şi se mişca înainte şi înapoi în semicerc în faţa mea, continuând să mârâie cu burta lipită de pământ. Mi-am pus valiza în faţa genunchilor ca să mă apăr şi i-am vorbit aspru, ca unui copil neascultător, dar glasul îmi era un falset răguşit şi, timp de o clipă, am simţit o stare de veselie generală, ca şi cum prin frunziş s-ar fi ascuns chipuri hohotinde. Apoi s-a auzit un fluierat, iar bruta a schelălăit şi s-a întors cu un aer vinovat spre casă. Pe treptele de la intrare stătea mama. A râs. Pe neaşteptate, s-a ivit soarele, cu un fel de bubuitură mută. Doamne, Dumnezeule, a spus, tu eşti, am crezut că am vedenii.

Şovăi. Nu pentru că nu-mi găsesc cuvintele, ci dimpotrivă. Sunt atâtea de spus, că nu ştiu de unde să încep. Simt cum mă clatin căzând lent pe spate, strângând în braţele întinse o povară imensă, incomodă şi totuşi imponderabilă. E atât de multă şi, în acelaşi timp, inexistentă. Trebuie să înaintez cu grijă, terenul e primejdios. Ştiu, desigur, că orice am să spun va fi primit cu zâmbete batjocoritoare de cunoscător de către psihologii amatori care se înghesuie în sală. Când e vorba despre mame, simplitatea nu este admisă. Cu toate astea, am să încerc să fiu sincer si clar. O

cheamă Dorothy, dar toată lumea i-a spus întotdeauna Dolly, deşi nu ştiu de ce, pentru că nu are nimic de păpuşă. E o femeie mare şi viguroasă, cu faţa lată şi părul greu al unei neveste de cârpaci. Când o descriu astfel,

nu intenţionez să fiu lipsit de respect. E impresionantă în felul ei, dar în acelaşi timp majestuoasă şi şleam- pătă. Mi-o amintesc din copilărie ca pe o prezenţă constantă dar îndepărtată, statuară, cu ochii goi, imposibil de frumoasă într-un fel care este al artei romane antice, ca o siluetă de marmură de la capătul îndepărtat al peluzei. Ceva mai târziu însă, s-a mărit în partea de sus, cu fundul mare şi picioarele subţiri, contrast care, pe când eram adolescent şi morbid interesat de astfel de lucruri, mă îndemna la speculaţii asupra complicatei arhitecturi necesare pentru a completa spaţiul de sub fusta ei, dintre genunchii frumos conturaţi şi talia groasă. Bună, mamă, i-am spus şi mi-am întors privirea, uitându-mă supărat în jur, căutând un obiect neutru, asupra căruia să mă concentrez. Deja eram agasat. Ăsta e efectul pe care îl are asupra mea, nu trebuie decât să mă găsesc dinaintea ei, că imediat iri- tarea şi resentimentele încep să fiarbă în mine. Crezu- | sem că, după zece ani, avea să existe măcar o clipă de graţie între momentul întâlnirii şi prima crampă fi- lială, dar nici gând, iată-mă cu fălcile încleştate, arun- I când priviri

veninoase unui smoc de buruieni răsărite — printre dalele de piatră ale scărilor pe care stătea. Nu [49] se schimbase prea mult. Pieptul, care ţipă să fie numit amplu, îi coborâse undeva, imediat sub mijloc. Şi îi crescuse o uşoară mustaţă. Purta pantaloni lălâi de catifea reiată şi o jachetă de lână, cu buzunare lăsate. A coborât treptele către mine şi a râs iar. Ai luat în greutate, Freddie, te-ai îngrăşat. Şi a întins mâna şi - e adevărul adevărat, jur - mi-a apucat o bucată de burtă şi a rulat-o în joacă între arătător şi degetul mare. Femeia asta... femeia asta... ce pot să mai spun? Aveam treizeci şi opt de ani, eram bărbat în toată firea,

cu nevastă, copil şi un bronz mediteraneean impresionant, aveam un aer important şi puţin ameninţător, iar ea... ce făcea ea? Mă ciupea de burdihan, râzând în felul acela flegmos al ei. Câinele, văzând că sunt pe cale să fiu acceptat, s-a apropiat furiş şi a încercat să-mi lingă mâna, ceea ce mi-a oferit ocazia să-i trag un şut ţeapăn în coaste. M-am simţit mai bine după asta, dar nu mult mai bine şi nu pentru mult timp.

Există oare ceva cu putere mai mare, mai pătrunzătoare de a evoca decât mirosul din casa în care ţi-ai petrecut copilăria? încerc să evit generalizările, după cum nu mă îndoiesc că instanţa a observat deja, dar sunt sigur că e un lucru universal, acest spasm involuntar de recunoaştere care vine odată cu primul iz al acestui miros modest, sărăcăcios, maroniu, care nici nu e un miros în adevăratul sens al cuvântului, ci mai mult o emanaţie, un fel de suspin scos de miile de obiecte cunoscute dar nerecunoscute care, împreună, compun ceea ce 8e numeşte casă. Am păşit în hol şi, timp de o clipă, parcă aş fi călcat fără zgomot, trecând prin membrana timpului însuşi. Am ezitat, clătinân- du-mă în sinea mea. Suport de pălării cu umbrelă stricată, placa aceea de gresie şi acum desprinsă. Ieşi afară, Patch, lua-te-ar naiba! a spus mama cuiva din urma mea si câinele a lătrat ascutit. Gura mi s-a um-

> f

plut inexplicabil de gustul merelor. Aveam senzaţia nedesluşită că se petrecuse ceva extrem de important, ca şi cum, într-o clipită, totul în jurul meu fusese şterpelit şi înlocuit pe loc cu o copie fidelă, desăvârşită până în cel mai mic detaliu, până la ultimul fir de praf. Am pătruns mai adânc în lumea aceasta surogat, păstrându-mi plin de tact o expresie neutră, şi mi s-a părut că aud o răsuflare fără trup, ţinută şi lăsată

să iasă de uşurare că scamatoria periculoasă mai reuşise o dată.

*

Am intrat amândoi în bucătărie. Arăta ca bârlogul unui animal mare, care se hrăneşte din gunoaie. Doamne fereşte, mamă, am spus, îţi faci veacul aici? Obiecte de îmbrăcăminte, zdrenţele fără nume ale unei bătrâne, stăteau vârâte printre vasele de pe dulap. Vârfurile a trei sau patru perechi de pantofi se iţeau de sub un bufet, o privelişte deconcertantă, ca şi cum posesorii lor ar fi stat înghesuiţi acolo, cu braţele scurte petrecute unul pe după umerii ghemuiţi ai celuilalt, ascultând. Piese de mobilier migraseră venind aici de prin toată casa, masa de lucru mică şi îngustă din biroul tatei, cabinetul de băuturi din lemn de nuc din salon, fotoliul de pluş cu braţele chelite, în care strămătuşa Alice, o femeie micuţă şi îngrozitoare, murise fără o şoaptă într-o duminică după-amiază, vara. Uriaşul aparat de radio care dominase odinioară sufrageria stătea acum aplecat ca un beţiv pe picurătorul pentru vase, gângurind pentru sine, cu unicul ochi verde pulsând. Locul era departe de a fi curat. Pe masă stătea deschis un registru, cu facturi şi câte altele împrăştiate printre farfuriile mânjite şi cănile de ceai nespălate. Tocmai făcea socotelile. Timp de o clipă, am vrut să pun pe tapet principalul subiect de conversaţie - adică banii - dar m-am răzgândit. Ca şi cum ar fi intuit ce era în capul meu, s-a uitat de la mine la hârtii, apoi iar la mine, amuzată. M-am întors cu spatele la ea, către fereastră. Afară, pe peluză, o fată în pantaloni de

călărie mâna în cerc un şir de ponei de Connemara. Mi-am amintit vag că mama îmi relatase, într-una din rarele şi abia lizibilele ei scrisori, despre nu ştiu ce afacere aiurită cu aceste animale. A venit lângă mine. Ne-am uitat în tăcere la

poneii care se roteau tropăind. Urâte animale, nu-i aşa, a zis ea veselă. La iritarea fîerbândă pe care o simţeam încă de la sosire se adăuga acum un sentiment de inutilitate generală. Am fost întotdeauna înclinat spre trândăvie. E o stare sau, aş putea spune chiar o forţă a cărei importanţă pentru oameni istoricii şi cei asemenea lor par să nu o aprecieze. Cred că aş face orice să o evit, orice. Mama vorbea despre clienţii ei, majoritatea japonezi şi nemţi, s-ar zice... Or să pună mâna pe toată nenorocita asta de ţară, Freddie, ascultă-mă pe mine. Cumpărau poneii şi alte animale pentru copiii lor răz- gâiaţi, la ceea ce ea însăşi recunoştea râzând că erau nişte preţuri revoltătoare. Nebuni cu toţii, mi-a spus. Am râs, pe urmă tăcerea goală s-a aşternut iar. Soarele bătea pe pajişte şi un nor alb şi mare se desfăşura lent peste arţarii asudaţi. Mă gândeam ce ciudat era faptul că stăteam acolo, strâmbându-mă la o asemenea zi, plictisit şi nervos, cu mâinile în buzunare, în timp ce în adâncul meu, abia conştientizată, picura durerea ca un puroi argintiu, pur şi neaşteptat de preţios. Acasă, da, acasă te aşteaptă mereu surprize.

A insistat să merg şi să vizitez domeniul, cum s-a exprimat ea. La urma urmelor, băiete, toate astea or să fie ale tale într-o zi. Şi a scos hohotul ăla din gât. Nu mi-o aminteam să fî fost atât de veselă. Era în râsul ei ceva aproape nestăpânit, un soi de abandon. Pe mine m-a cam indispus, mi s-a părut nelalocul lui. Şi-a aprins o ţigară şi a pornit să dea ocol casei, cu pachetul de ţigări şi cutia cu

chibrituri încleştate în gheara stângă, cu mine urmând fără chef în siajul ei de fum. Casa era în descompunere, pe alocuri atât de rapidă, că până şi pe ea o lua prin surprindere. Vorbea fără încetare. Eu dădeam din cap fără expresie, cu ochii la pereţii umezi,

la podelele coşcovite şi la ramele mucegăite ale ferestrelor. în vechea mea cameră, patul era desfundat şi în mijlocul saltelei creştea ceva. Priveliştea de la geam - copaci, o porţiune de câmp înclinat, acoperişul roşu al unui hambar - era precisă şi familiară ca o halucinaţie. Uite şi dulapul pe care îl construisem, şi pe loc m-am văzut cu ochii mintii, un băietei cu o încruntătură fio- roasă, cu fierăstrăul bont în mână, hârâind la o bucată de placaj, şi inima îndurerată mi-a stat în loc, ca şi cum nu de mine mi-aş fi amintit, ci de ceva ca un fiu, drag şi vulnerabil, pierdut pentru totdeauna pentru mine în negura propriului trecut. Când m-am întors pe călcâie, mama dispăruse. Am găsit-o pe scări, cu o expresie ciudată în jurul ochilor. A luat-o iar din loc. Trebuia să văd şi curtea, a exclamat ea, grajdurile, pădurea de stejari. Era hotărâtă să mă facă să văd totul, totul.

Afară din casă, parcă m-am mai remontat. Cât era de dulce aerul verii aici. Stătusem prea mult sub cerul tăios al sudului. Şi copacii, copacii aceia mari! Fiinţele acelea răbdătoare, suferind în tăcere, stând neclintite parcă de ruşine, cu privirile tragice întoarse de la noi. Câinele Patch - prevăd că m-am ales cu bruta - câinele Patch şi-a făcut apariţia rostogolindu-şi ochii înnebuniţi şi gudurându-se. Ne-a urmat tăcut peste pajişte. Grăjdăriţa, care ne arunca

priviri cu coada ochiului în timp ce ne apropiam, părea că stă să o rupă la fugă de teamă. O cheamă Joan sau Jean, sau aşa ceva. Fund mare, piept mare - evident, mama simţise o afinitate. Când i-am vorbit, biata fată s-a făcut roşie ca focul şi a întins o lăbuţă bătătorită şi crispată, parcă speriată că n-am să i-o mai dau înapoi. I-am răspuns cu unul din zâmbetele mele speciale, leneşe, şi m-am văzut cu ochii ei: un bărbat bine, înalt şi bronzat, în costum de in,

aplecat deasupra ei pe iarbă, murmurând vorbe întunecate. Tinker! a strigat ea ascuţit, pleacă de-acolo! Poneiul din frunte, o piticanie cu ochi belicoşi, mă împingea dintr-o parte, în felul acela încăpăţânat care le e tipic, proptindu-se greu în mine. I-am pus mâna pe coaste ca să îl dau la o parte şi am rămas surprins de soliditatea, de concreteţea animalului, de părul uscat şi aspru, de carnea densă şi de neclintit de dedesubt, de căldura sângelui. Şocat, mi-am tras iute mâna şi am făcut un pas înapoi. Brusc, m-am văzut cu o acuitate ameţitoare, nu manechinul bronzat de-acum, ci altceva, ceva palid, dezlânat şi moale. Eram conştient de unghiile de la picioare, de anus, de mădularul umed, chircit. Şi mi s-a făcut ruşine. Nu pot să explic de ce. Adică pot, dar nu vreau. Atunci a început să latre câinele, repezindu-se la copitele poneiului, iar poneiul a sforăit, ridicând buza de sus şi pocnind din dinţii impresionanţi. Mama i-a tras un picior câinelui, iar fata a smucit capul poneiului într-o parte. Câinele a scos un urlet, şirul de ponei a dat să fugă nechezând. Ce tămbălău! Totul, întotdeauna, se transformă în farsă. Mi-am adus aminte că eram mahmur. Simţeam nevoia să beau ceva.

>

Mai întâi gin, apoi un fel de sherry oribil, apoi cupe succesive din Bordeaux-ul de calitate al răposatului tata, din fericire, ultimul. Când am coborât în pivniţă, să aduc roze-ul, eram pe jumătate cherchelit. M-am aşezat pe o ladă în aerul umed şi întunecos,

scoţând aburi de gin pe nările dilatate. O suliţă dreaptă de lumină, încărcată de praf, străpungea fereastra joasă, acoperită cu pânze de păianjen, de deasupra capului meu. Lucrurile se îngrămădeau în jurul meu în penumbră - un căluţ de jucărie jerpelit, o bicicletă veche,

înaltă, un snop de rachete de tenis străvechi - cu contururile neclare, cenuşii, şterse, ca şi cum locul acesta ar fî fost o staţie intermediară, unde trecutul 8e oprea pe drumul către uitarea definitivă. Am râs. Ticălos bătrân, am spus cu voce tare şi tăcerea a răsunat ca un pahar ciocănit. în ultimele luni dinainte de a muri, stătea tot timpul aici. Ajunsese un pierde-vară, el, care toată viaţa fusese mânat de energii feroce, obsesive. Mama mă trimitea jos să văd ce face, să nu i se fi întâmplat ceva, după cum se exprima ea delicat. îl găseam cotrobăind prin colţuri, mutând obiecte aiurea sau pur şi simplu stând în picioare, aplecat intr-un unghi straniu, privind în gol. Când îi vorbeam, tresărea puternic şi se întorcea furios spre mine, gâfâind, parcă ar fî fost Burprins făcând un lucru ruşinos. Dar aceste zvâcniri de energie nu durau mult şi, o clipă mai târziu, se pierdea iar în ceaţă. Parcă nu murea de o boală anume, ci dintr-o distragere generală: parcă într-o zi, în toiul activităţilor sale vehemente, ceva îi atrăsese atenţia, îl chemase din întuneric şi, luat pe nepregătite, se întorsese şi pornise într-acolo, cu concentrarea dureroasă, nedumerită a somnambulului. Aveam cât... douăzeci şi doi sau douăzeci şi trei de ani. Procesul lung al morţii lui mă plictisea şi mă exaspera în egală măsură. Bineînţeles că îl şi compătimeam, dar cred că, pentru mine, compasiunea este întotdeauna doar varianta permisi- bilă a dorinţei de a scutura bine, din ţâţâni, tot ceea ce e slab. A început să se micşoreze. Dintr-odată, gulerele cămăşilor erau

prea mari pentru gâtul mişcător ca de broască ţestoasă, cu cele două corzi de harpă slăbite. Totul îi rămăsese prea mare, hainele aveau mai multă substanţă decât el, parcă zomăia în ele. Ochii îi erau imenşi şi duşi departe, deja înceţoşaţi. Şi atunci, tot

vară era. Lumina nu mai era mediul lui, prefera să stea aici, jos, în semiîntunericul cu muşchi, printre umbrele tot mai adânci.

M-am ridicat în picioare, am strâns un braţ de sticle şi, cu ele, am urcat bălăbănindu-mă scara de piatră umedă.

Dar de murit, murise sus, în dormitorul mare, cea mai spaţioasă încăpere din casă. Toată săptămâna aceea a fost foarte cald. Deschideau larg fereastra, iar el îi punea să îi mute patul până când picioarele îi ieşeau afară, pe balcon. Zăcea cu păturile date la o parte, cu pieptul costeliv dezgolit, abandonându-se soarelui, cerului vast, murind în strălucirea albastră-aurie a verii. Mâinile. Ritmul rapid al răsuflării. Şi...

Destul. Vă povesteam despre mama.

Aşezasem sticlele pe masă şi greblam pânzele de păianjen şi praful de pe ele, când m-a informat că nu mai bea. Era într-adevăr o surpriză, pe vremuri îi băga pe mulţi sub masă. Am rămas cu ochii la ea, iar ea a ridicat din umeri şi a întors capul. Recomandarea medicului, a zis. Am cercetat-o cu atenţie înnoită. Ceva era în neregulă cu ochiul stâng, iar gura i se strâmba puţin pe partea aia. Mi-am amintit felul neobişnuit în care apucase pachetul de ţigări şi chibriturile cu mâna stângă când îmi arăta casa. A ridicat încă o dată din umeri. 0 comoţie uşoară, mi-a spus, anul trecut. M-am gândit ce expresie ciudată: comoţie uşoară. De parcă o forţă binevoitoare dar neîndemânatică i-ar fi administrat o lovitură în joacă, vătămând-o accidental.

Acum mă privea dintr-o parte, cu un mic surâs timid, aproape copilăresc, melancolic. Parcă mărturisea ceva, un păcat mărunt, banal, dar jenant. îmi pare rău să aud asta, mamă, am spus şi am îndemnat-o Bă bea un strop

de vin, dă-i dracului pe doctori. Parcă nici nu m-a auzit. Şi atunci s-a petrecut un lucru intr-adevăr surprinzător. Fata, Joan sau Jean - o să fac un compromis şi o să-i spun Jane - s-a ridicat brusc de la locul ei, cu un icnet de durere, şi şi-a înfăşurat stângaci un braţ pe după capul mamei, ca intr-un fel de priză din lupte, cu mâna acoperindu-i fruntea. Mă aşteptam ca mama s-o îmbrâncească zdravăn şi să-i spună să înceteze, dar nu, ea a continuat să stea acolo, răbdând calm îmbrăţişarea fetei şi privindu-mă cu surâsul acela abia schiţat. M-am uitat cu ochii holbaţi la ea, cu sticla rămasă sus- pendată deasupra paharului. Era foarte ciudat. Şoldul masiv al fetei stătea lângă umărul mamei, amintin- du-mi irezistibil de poneiul care se lipise de mine afară, pe iarbă, cu aerul acela animalic, încăpăţânat. S-a lăsat liniştea. Apoi fata, adică Jane, mi-a întâlnit privirea şi a pălit, şi-a retras braţul şi s-a aşezat la loc grăbită. Iată o întrebare: dacă omul e un animal bolnav, un animal dement, atunci cum explicăm aceste mici gesturi de bunătate şi grijă nesolicitată? Vă gândiţi, milord, că oamenii ca noi - dacă îmi permiteţi să mă caţăr alături de dumneavoastră o clipă - că ne-a scăpat ceva, vreau să spun ceva general, un principiu universal atât de simplu şi de evident, că nimeni nu s-a gândit să ni-1 transmită? Şi toţi îl ştiu, învăţatul meu prieten, cunoaşterea lui e emblema celor de-un leat. Şi sunt pretutindeni, mulţimea vastă, tristă, de initiati. Se uită în sus la noi din sala de judecată şi nu spun nimic, doar zâmbesc uşor, cu amestecul acela de compasiune şi ironie

înţelegătoare, la fel cum îmi zâmbea mie acum mama. S-a întins şi a bătut-o pe fată uşor pe mână şi i-a spus să nu mă ia în seamă. Am încremenit. Ce făcusem? Copila şedea cu ochii în farfurie, bâjbâind după cuţit şi

furculiţă. Obrajii îi luaseră foc, aproape îi auzeam sfârâind. 0 simplă privire a mea făcuse toate astea? Am oftat, biet căpcăun, şi am mâncat un cartof. Era nefăcut, ca ceara în mijloc. Am mai băut.

Nu intri într-una din stările tale, Freddie, sper? a zis mama.

Mă întreb dacă am pomenit de stările mele proaste. Foarte, foarte negre. Ca şi cum lumea s-ar fi întunecat deodată, ca şi cum ceva ar fi murdărit aerul, încă de când eram mic, stările mele de depresie îi speriau pe ceilalţi. Iar l-a apucat, nu? spuneau şi chicoteau, dar stingheriţi şi fugind de mine. La şcoală eram teroare... dar nu, nu, o să vă scutesc de zilele de şcoală. Am observat că pe mama nu o mai impresiona atât de mult marasmul meu. Surâsul ei, cu uşoara strâmbătură din colt, devenea sardonic de-a binelea. I-am spus că îl văzusem pe Charlie French în oraş. A, Charlie, a zis ea şi a dat din cap râzând. Am întărit, înclinând capul. Bietul Charlie, este genul de om despre care lumea spune: A, cutare, şi pe urmă râde. Altă tăcere apatică. De ce Dumnezeu mă întorsesem aici. Am pus mâna pe sticlă şi am constatat cu mirare că era goală. Am deschis alta, strângând-o între genunchi, legănându-mă şi icnind în timp ce smuceam de dop. Ah! şi iată-1 ieşind cu o pocnitură veselă. Afară, pe peluză, ultima strălucire a zilei s-a îngroşat pentru scurt timp, apoi s-a stins. Mama mă întreba de Daphne şi de copil. Gândul la ei a făcut un suspin imens, lugubru, uşor comic, să mi se umfle ca un balon în coşul pieptului. Jane - nu,

nu pot să-i spun aşa, nu i se potriveşte - Joan a strâns masa şi mama a scos la iveală, ce să vezi, o carafa de porto, pe care a împins-o pe masă în direcţia mea. Sper că nu doreşti să ne retragem, nu? a zis ea cu acelaşi zâmbet. Oricum, poţi să zici că sunt bărbat, la vârsta mea. Am început să-i povestesc deschis despre problemele mele financiare, dar m-am încurcat şi a trebuit să mă opresc. în plus, aveam bănuiala că nu mă ascultă cu adevărat. Stătea cu chipul pe jumătate întors către lumina de nichel a serii ce intra pe geamul bucătăriei, bătrână, cu ochii lăcrimoşi, expunând fruntea lată şi pomeţii înalţi ai înaintaşilor ei olandezi, bătăuşii regelui Billy. Ţi-ar trebui un guler de dantelă, mamă, şi o bonetă. Am râs tare, pe urmă m-am încruntat. îmi amorţea faţa. Jean mi-a oferit prudentă o cafea. Nu, mulţu-mesc, draga mea, i-am spus grav, pe tonul meu de grande, arătându-i paharul de porto, care era, acum observam, în mod inexplicabil gol. L-am umplut la loc, admirând siguranţa mâinii care ţinea carafa. Timpul trecea. Păsările cântau în amurgul albastru-cenu- >« şiu. Am stat pierdut, drept ca un par, în nenorocirea | mea fericită, ascultându-le. Apoi, cu o pufnitură şi o încordare, m-am trezit şi am privit în jur, plescăind din buze şi clipind. Mama şi fata dispăruseră. g

A murit seara. Camera era încă grea de căldura zi- — lei lungi. Am stat pe un scaun lângă patul lui şi l-am ţi- [59] nut de mână. Mâna lui. Senzaţia de ceară. Cât de strălucitor era aerul de deasupra copacilor, strălucitor şi albastru, precum cerul nesfârşit al copilăriei. Mi-am pus un braţ în jurul

lui, i-am aşezat o mână pe frunte, Mi-a spus: n-o lua în seamă. Mi-a spus...

Opreşte-te, opreşte-te. N-am fost acolo. N-am fost de faţă la moartea nimănui. A murit singur, a şters-o când nu se uita nimeni, lăsându-ne în treburile noastre. Până să vin eu din oraş, îl îmbrăcaseră şi îl pregătiseră pentru sicriu. Stătea întins pe pat, cu mâinile

împreunate pe piept şi ochii închişi strâns, ca un copil care se vrea cuminte. Părul îi era pieptănat într-o freză ordonată pe frunte. îmi amintesc că avea urechile foarte albe. Extraordinar: toată furia şi resentimentele, toată energia aceea mânioasă - duse.

Am luat ce mai rămăsese din porto şi am urcat clătinându-mă. Genunchii îmi tremurau, mă simţeam de parcă aş fi dus în cârcă trupul altcuiva. Aveam impresia că mutase cineva întrerupătoarele din loc şi, în semiîntuneric, mă tot loveam de lucruri, înjurând şi râzând. Apoi am intrat din greşeală în camera lui Joanne (Joanne, asta e!). Cred că stătuse trează şi mă ascultase bâjbâind, pentru că abia am deschis uşa, că ea a şi aprins veioza. Am rămas legănându-mă în prag, holbându-mă la ea. Stătea întinsă într-un pat mare şi desfundat, cu aşternutul tras până sub bărbie şi, nu ştiu de ce, am fost convins că avea în continuare pe ea pantalonii de călărie şi puloverul lălâu, ba chiar şi cizmele în picioare. N-a spus nimic, doar mi-a zâmbit speriată şi, timp de o clipă, m-am gândit să mă bag în pat lângă ea, îmbrăcat şi încălţat, pentru ca să poată să îmi cuprindă şi mie bietul cap care se învârtea cu braţul ei tânăr, dolofan şi confortabil. Nici nu-i observasem până acum părul extraordinar, roşu ca flacăra, a cărui vedere, răsfirat pe pernă în lumina becului, aproape m-a făcut să plâng. Apoi clipa s-a dus şi, înclinând grav din cap, m-am retras în tăcere, dispărând ca o stafie bătrână, cenuşie şi tristă, şi m-am îndreptat

cu pas demn şi grijuliu spre camera de la celălalt capăt al palierului, unde mi se făcuse patul. Acolo, am descoperit că undeva, pe drum, rătăcisem carafa de porto.

M-am aşezat pe marginea patului, cu mâinile atârnate între genunchi, deodată epuizat. Capul îmi sfârâia, ochii mă ardeau, şi cu toate astea nu mă puteam convinge să mă culc şi să dorm. Eram ca un copil după o zi extraordinară de excursie. Făcusem drum lung. încet, cu mişcări ca prin apă, mi-am dezlegat şireturile. Un pantof a căzut, apoi...

M-AM TREZIT CU O TRESĂRIRE îngrozitoare, cu urechile ţiuind, ca şi cum în capul meu ar fi avut loc o explozie. Un vis: ceva legat de came. Era lumină, dar nu eram sigur dacă erau zorii sau tot amurgul. Gri. Şi nu ştiam nici unde mă aflu. Chiar şi când mi-am dat seama că mă aflu la Coolgrange, la început nu am recunoscut camera. Foarte înaltă şi prelungă, cu ferestre din tavan şi până în podea. Şi ponosită, într-un fel special, ofensat, parcă ştiind că fusese cândva un loc important. M-am dat cu grijă jos din pat şi m-am dus să mă uit pe fereastră, la pajişte. Iarba era cenuşie şi pe sub copaci se vedeau umbre de culoarea penelor de porumbel. Creierul îmi bubuia. Trebuie să fie zorii: în pădurea de stejari, sub un cer de oţel, o pasăre solitară testa aerul tot mai luminos cu o unică notă ca de flaut, repetată. Mi-am apăsat fruntea de geam şi m-am cutremurat la atingerea rece, lipcioasă a sticlei. Călătorisem cea mai mare parte a săptămânii, cu prea puţină mâncare şi mult prea

mult alcool, iar acum toate astea se răzbunau. Mă simţeam îngreţoşat,

murat, sodomizat. Pleoapele îmi erau opărite, saliva avea gust de cenuşă. Aveam senzaţia că grădina mă priveşte în felul ei furiş, sever, sau că măcar e conştientă cumva de mine, încadrat aici în fereastră, frângându-mi mâinile, un privitor lovit de nenorocire - câţi alţii trebuie să mai fi fost, în decursul anilor! - cu întunericul imponderabil al camerei în spate. Dormi- sem îmbrăcat.

Visul (instanţa trebuie să afle cum e cu visele mele). Mi l-am amintit brusc. în el nu se întâmpla mare lucru. Visele mele nu sunt avalanşele de întâm- ι
plări gălăgioase de care susţin că 8e bucură alţii, ci mai degrabă stări emoţionale, sentimente, anumite umori, izbucniri sentimentale, adesea însoţite de efecte fizice extreme: plâng sau dau din mâini şi din picioare, scrâşnesc din dinţi, râd, strig. De data aceasta fusese o tuse uscată, durerea din gât când m-am trezit a fost cea care mi-a amintit de ea. Visasem că rod sternul smuls dintr-o fiinţă, posibil omenească. Părea să fi fost înăbuşit, căci carnea de pe os era albă şi moale. Doar călduţă acum, mi se fărâmiţa în gură ca untura de vacă, înecându-mă. Credeţi-mă, milord, că nu-mi face plăcere să relatez toate astea, la fel cum instanţa nu găseşte plăcere în a le asculta. Şi nu am ajuns încă la ce e mai rău, după cum ştiţi. în fine, iată-mă molfă- ind oribilele hălci de came, cu stomacul întors pe dos chiar şi în somn. Asta a fost tot, de

fapt, cu excepţia unei senzaţii nelămurite de transgresiune forţată şi, cu toate acestea, oribil de plăcută. Staţi puţin. Vreau să se înţeleagă corect, e important, nu ştiu de ce. O autoritate fără nume mă obliga să fac lucrul ăsta înfiorător, stătea implacabil lângă mine cu braţele încrucişate, în timp ce eu sugeam şi molfăiam, şi totuşi - sau poate

tocmai de aceea - în ciuda ororii si a senzaţiei de greaţă, adânc înăuntrul meu, ceva exulta.

Apropo, răsfoind dicţionarul, mă izbeşte sărăcia limbii când vine vorba să numim sau să descriem ceea ce este rău. Păcat, răutate, belea, toate presupun un agent, răul făcut conştient sau cel puţin activ. Nu definesc răul în forma sa inertă, neutră. Apoi simt adjectivele: înfiorător, hain, execrabil, răutăcios şi aşa mai departe. Ele nu descriu, ci mai degrabă judecă. Şi poartă greutatea cenzurii amestecate cu frică. Nu-i aşa că e pe dos? Pe mine mă miră. Mă întreb dacă nu cumva ea însăsi - răutatea - nici nu există, dacă aceste cuvinte straniu de vagi şi de imprecise nu sunt decât o păcăleală, un fel de mascare elaborată a faptului că în spatele lor nu e nimic. Sau poate cuvintele sunt o tentativă de a face să fie? Sau poate ceva există, dar e un lucru pe care cuvintele l-au inventat. Toate gândurile astea îmi dau ameţeli, ca o gaură căscată fără veste în lume. Ce spuneam? Da, visele. A fost unul recurent, cel în care... dar nu, nu, am să îl las pe altă dată.

Stau la fereastră, în dormitorul părinţilor mei. Da, îmi adusesem aminte că era, sau fusese, al lor. Cenuşiul zorilor făcea loc unei revărsări palide de lumină. Buzele îmi erau lipicioase după porto-ul din seara trecută. Camera, casa, grădina şi câmpul, toate îmi erau străine, astăzi nu le recunoşteam - străine şi totuşi cunoscute, ca un loc din... ei da, dintr-un vis. Am rămas acolo, în costumul mototolit, cu capul plesnindu-mi şi gura

îmbâcsită, cu ochii mari dar nu tocmai treaz, uitându-mă fix la peticul de grădină însorită cu amorţeala mirată a amnezicului. Dar oare nu sunt tot timpul aşa, mai mult sau mai puţin? Când mă gândesc mai bine, mi se pare că aşa mi-am trăit toată viaţa, înţepenit între somn şi
trezie, incapabil să fac distincţia între vis şi lumea zilei, în mintea mea sunt locuri, momente, întâmplări atât de neclintite, atât de izolate, încât nu sunt sigur că pot fi reale, dar care, dacă mi le-aş fi amintit în dimineaţa aceea, m-ar fi izbit cu mai multă veridicitate si forţă de- cât lucrurile reale care mă înconjurau. De exemplu, holul din casa mare a unei ferme unde m-am dus o dată, în copilărie, să cumpăr mere. Văd podeaua de piatră lăcuită, rosu-cardinal. Simt mirosul lacului. Văd o mus- *cată* noduroasă într-un ghiveci şi un ceas mare, cu pendulă şi cu minutarul lipsă. 0 aud pe nevasta fermierului vorbind în adâncul întunecat al casei, punând cuiva o întrebare. Simt câmpul de jur împrejur, lumina deasupra câmpului, ziua vastă, lentă de vară târzie. Sunt acolo. în asemenea clipe amintite, mă aflu acolo aşa cum nu m-am aflat niciodată la Coolgrange, aşa cum parcă nu am fost, sau nu sunt, nicăieri, nicicând, cum eu, sau o parte esenţială a mea, nu a fost acolo nici mă- f car în ziua pe care mi-o amintesc, ziua în care m-am dus să cumpăr mere de la nevasta fermierului, de la ferma din mijlocul câmpului. Niciodată pe de-a-ntre- | gul nicăieri, niciodată cu nimeni, ăsta am fost întot- — deauna. încă de copil îmi păream mie însumi un călător [65] întârziat la mijlocul unui voiaj important. Viaţa era o aşteptare

nesfârşită, plimbatul în sus şi-n jos pe peron, cu ochii după tren. Lumea mi se aşeza în faţă şi îmi bloca privirea, trebuia să mă ridic pe vârfuri ca să văd pe deasupra. Da, ăsta eram.

Mi-am croit drum prin casa tăcută până în bucătărie, în lumina dimineţii, încăperea avea un aspect ordonat, dornic de a fi plăcut. Mă mişcăm cu grijă, nevrând să tulbur atmosfera de aşteptare înăbuşită, simţindu-mă ca un neiniţiat la o ceremonie grandioasă, concentrată,

de lumină şi vreme. Câinele stătea culcat pe un preş vechi şi murdar lângă soba de gătit, cu botul între labe, urmărindu-mă din priviri, cu câte o semilună albă vizibilă în fiecare ochi. Am pus de ceai şi stăteam la masă, aşteptând să fiarbă, când a intrat Joanne. Purta un halat şoriciu, legat strâns în talie. Părul îi era strâns la spate, într-o adecvată coadă de cal, groasă. Avea o culoare cu adevărat remarcabilă, ca o flacără ruginie de primăvară. Imediat, şi nu pentru prima oară, mi-am imaginat cum trebuie să îi arate părul de prin alte părţi, după care mi s-a făcut ruşine, ca şi cum aş fi maltratat-o, săraca. La vederea mea s-a oprit locului, desigur, gata să o rupă la fugă. Am ridicat ceainicul cu un gest prietenos şi am invitat-o să bea împreună cu mine. A închis uşa şi m-a ocolit prudentă, cu un zâmbet panicat, păstrând tot timpul masa între noi, si a luat din bufet o cană si o farfurioară. Avea căi- câiele roşii şi gambele groase şi foarte albe. I-am dat vreo şaptesprezece ani. Prin ceaţa mahmurelii, m-am gândit că nu se poate să nu ştie ceva despre situaţia financiară a mamei - de exemplu, dacă poneii aduceau bani. I-am adresat ceea ce s-ar fi vrut un zâmbet tineresc, încurajator, deşi mă tem că a ieşit mai mult ca un rânjet libidinos, şi i-am spus să stea jos, ca să vorbim. Dar ceaiul nu era pentru ea, ci pentru mama - pentru Dolly, mi-a spus. I-auzi! am comentat în gând. Dolly, nici mai mult, nici mai puţin. A dispărut într-o clipă, cu farfurioara ţinută strâns în ambele mâini şi zâmbetul agitat fixat asupra lichidului tremurător din cană.

După plecarea ei, am scotocit posomorât o vreme, căutând hârtiile care fuseseră ieri pe masă, facturile, registrele şi cotoarele carnetelor de cecuri, dar n-am găsit nimic. Un sertar de la mica masă de lucru din biroul tatei era încuiat. M-am gândit să-l forţez, dar m-am abtinut: mahmur cum eram, nu era exclus sa fac totul fărâme.

Am pornit la întâmplare prin casă, ducând cu mine cana cu ceai. în salon, covorul fusese strâns si unul din ochiurile de geam era spart, cu sticlă împrăştiată pe jos. Am constatat că nu am pantofii în picioare. Am deschis usa către grădină si am ieşit afară în sosete. în aerul spălat, mătăsos, se simţeau mirosul ierbii încălzite de soare şi un vag iz de bălegar. Umbra neagră a casei se întindea peste peluză ca un decor de teatru prăbuşit. M-am aventurat un pas sau doi pe iarba moale, rouă strecurându-mi-se printre degete. Mă simţeam ca un moşneag, înaintând nesigur cu cana zăngănind pe farfurie, cu manşetele pantalonilor ude şi mototolite în jurul gleznelor. Straturile de trandafiri de sub ferestre nu mai fuseseră îngrijite de ani buni şi pervazurile erau asediate de mărăcini încâlciţi. Fio- | rile decolorate atârnau ciorchine, grele ca o cotină. Nuanţa lor de roz stins, laolaltă cu clarobscurul scenei ’■§ în general îmi amintea de ceva. M-am oprit, încruntat. g
Tablourile, desigur. M-am întors în salon. Da, pereţii — erau goi, cu câte un pătrat ici şi colo unde tapetul nu 67 era la fel de decolorat ca în rest. Oare mama?... Am pus cu grijă cana pe poliţa căminului, inspirând încet şi adânc. Ticăloasa! am

spus cu voce tare, pun pariu că asta a făcut! Tălpile mele lăsaseră amprente ude, pal- mate, în urmă, pe duşumea.

Am trecut dintr-o încăpere în alta, cercetând pereţii. Apoi am atacat etajul. Dar ştiam că n-o să găsesc nimic. Am rămas pe palierul de la etaj, blestemând în şoaptă. în apropiere se auzeau voci. Am trântit de perete usa unui dormitor. Mama si Joanne stăteau una

» »

lângă alta în patul încăpător al fetei. M-au privit puţin mirate şi, timp de o clipă, am ezitat, în timp ce pe la marginea conştiinţei îmi trecea razant ceva, bătaia de aripă a unei speculaţii incredibile. Mama purta o jachetă tricotată, galbenă, pentru stat în pat, cu ciucuri şi fundiţe de satin, care o făceau să arate ca un pui de Paşte crescut monstruos. Unde, am spus cu un calm care m-a surprins şi pe mine, unde sunt tablourile, mă rog? A urmat un schimb rapid şi comic de replici, cu mama spunând: „Ce? Ce?“ şi eu strigând: „Tablourile! Tablourile, fir-ar să fie!“ în cele din urmă, a trebuit să tăcem amândoi. Fata ne urmărise, întorcându-şi lent privirile de la unul la altul, ca un spectator la un meci de tenis. Acum şi-a pus o mână la gură şi a izbucnit în râs. Am ţintuit-o cu privirea şi a roşit. A urmat o tăcere scurtă. Ne vedem jos, mamă, am spus pe un ton atât de îngheţat, că se auzea trosnind.

în timp ce mă îndepărtam de uşă, mi s-a părut că le aud chicotind.

Mama a intrat în bucătărie desculţă. Vederea mon- ƒ
turilor şi a unghiilor ei mari şi galbene m-a enervat. Se înfăşurase într-un halat de casă imposibil, din mătase moarată. Avea înfăţişarea pestriţă a uneia din madamele scăpătate ale lui Lautrec. Am încercat să nu arăt prea mult din dezgustul pe care îl simţeam. S-a aferat prin bucătărie, prefăcându-se că nu o interesez, ignorându-mă. Ei? am zis, dar ea nu a făcut decât să

ridice politicos din sprâncene şi să spună: Ei, ce? Avea un zâmbet aproape batjocoritor. Asta a umplut paharul. Am ţipat, mi-am vânturat pumnii, am tropăit pe picioarele înţepenite, scos din minţi. Unde erau tablourile, am zbierat, ce făcuse cu ele? Pretindeam să mi se spună. Erau ale mele, moştenirea mea, viitorul meu şi al fiului meu. Si tot asa. Furia mea, sentimentul că mi se făcuse o nedreptate m-au impresionat. Eram mişcat, îmi era atât de milă de mine însumi, că aproape îmi dădeau lacrimile. M-a lăsat să mă desfăşor o vreme, stând cu o mână în şold şi cu capul dat pe spate, contemplân- du-mă cu calm sardonic. Apoi, când am făcut o pauză să-mi trag răsuflarea, s-a pornit ea. Pretindeam, da? Eu, care plecasem abandonându-mi mama văduvă, care o tulisem în America si mă însurasem fără ca mă-
9
car să o anunţ, care nu-mi adusesem nici măcar o dată copilul, pe nepotul ei, să o vadă... eu, care timp de zece ani hălăduisem prin lume ca ţiganul cu cortul, fără să muncesc şi trăind din puţinii bani lăsaţi de tata după moarte şi sugând tot ce se putuse suge din casa asta... Ce drept, a ţipat ea ascuţit, ce drept aveam eu să emit vreo pretenţie aici? S-a întrerupt şi a aşteptat, ca şi cum ar fi vrut cu adevărat un răspuns. Am dat un pas >a înapoi. Uitasem cum e când se porneşte. Dar m-am f adunat şi m-am aruncat din nou asupra ei. M-a înfrun- 1 tat magnific. Era ca pe vremuri. La cuţite, da, la cuţite! ’■§ Făceam atâta tărăboi, încât până şi câinele a intrat în I joc, lătrând, schelălăind, ţopăind pe labele din faţă, — până când mama i-a tras o scatoalcă şi a urlat la el să 69 stea culcat. Am

făcut-o căţea si ea m-a făcut bastard.

Am întrebat-o, dacă eu eram bastard, atunci ea ce era şi, iute ca gândul, m-a întrebat, dacă eu sunt căţea, atunci tu ce eşti, jigodie?! Ah, a fost o dispută măreaţă. Eram ca nişte copii furioşi... nu, nu copii, ci fiinţe primitive uriaşe, înnebunite - mastodonţi sau aşa ceva - izbind şi lovind într-un luminiş din junglă, într-un vârtej de liane plesnite şi vegetaţie smulsă din rădăcini. Aerul zvâcnea între noi, opacizat de sânge şi îngroşat. Aveai senzaţia că eram înconjuraţi de fiinţe mărunte, ascunse

prin tufe, care ne urmăreau ca în transă, îngrozite şi stupefiate. în cele din urmă, sătui, ne-am descleştat colţii şi ne-am tras deoparte. Mi-am luat cu grijă în mâini capul, care îmi bubuia. Ea a rămas în picioare lângă chiuvetă, cu mâna pe unul din robinete, uitân- du-se afară, la grădină, cu pieptul săltându-i. Ne auzeam respirând. S-a tras apa în toaleta de la etaj, ca şi cum fata ne-ar fi amintit diplomat de prezenţa ei în casă. Mama a oftat. Vânduse tablourile de Binkie Behrens. Am dat din cap doar pentru mine. Behrens: bineînţeles. Pe toate? am întrebat. Nu mi-a răspuns. Au trecut câteva secunde. A oftat din nou. Tu te-ai ales cu banii, a zis ea, atâtia câţi au fost, mie mi-a lăsat numai datorii. Pe neaşteptate, a izbucnit în râs. Ar fi trebuit să ştiu să nu mă mărit cu un irlandez. S-a uitat în spate, la mine, si a ridicat din umeri. Era rândul meu să oftez. Vai de mine şi de mine, am spus. Vai de mine şi de mine.

Coincidenţele apar straniu aplatizate în depoziţiile din instanţă - simt convins că ati remarcat asta de-a

> »

lungul anilor, milord - cam ca glumele care ar trebui să

amuze, dar care nu reusesc să stârnească nici un sin- gur hohot de râs. Relatarea celor mai bizare fapte ale acuzatului este ascultată cu un calm desăvârşit, dar, în clipa în care se menţionează vreo simultaneitate banală a evenimentelor, spectatorii de la galerie încep să

se foiască, avocaţii să-şi dreagă glasul, iar ziariştii purced să cerceteze visător stucaturile de pe tavan. Nu sunt atât semne ale scepticismului, cred, cât ale stânjenelii. E ca şi cum cineva, regizorul nevăzut al acestei afaceri complicate, uimitoare, care până acum nu a făcut nici un singur pas greşit, ar fi mers brusc prea departe, exagerând cu invenţiile, şi ne-^r fi dezamăgit pe toţi, întristându-ne puţin.

Mă surprinde, de pildă, apariţia frecventă a tablourilor în cazul acesta. Prin intermediul artei, părinţii mei l-au cunoscut pe Helmut Behrens... în fine, nu al artei propriu-zis, ci al colecţiilor de artă. Tata s-a considerat colecţionar de artă, v-am mai spus? Bineînţeles că prea puţin îi păsa de operele în sine, ci doar de valoarea lor în bani. Se folosea de reputaţia de călăreţ şi cavaler flamboaiant de altădată pentru a se insinua în casele cunoştinţelor senile, pe pereţii cărora descoperise, cu treizeci sau patruzeci de ani în urmă, câte un peisaj, o natură moartă sau portretul afumat al unui strămoş saşiu, care acum ar fi putut avea oarece valoare. Avea o neobişnuită capacitate de a simţi când era momentul oportun, adesea cu un singur pas înaintea moştenitorilor. Mi-1 închipui, la marginea patului cu baldachin, în lumina lumânărilor, cu răsuflarea § tăiată de la urcatul scărilor, aplecându-se şi vârând >e înfrigurat o hârtie de cinci lire în mâna pergamen- | toasă, tremurândă. A strâns o mulţime de gunoaie, ® dar şi câteva piese care mi s-au părut bunicele şi pro-
71 babil valoroase. Cele mai multe le smulsese cu vorbe dulci şi linguşeli unei doamne vârstnice şi

distrate, pe care propriul lui tată o curtase pentru scurt timp când era foarte tânără. Era nespus de mândru de acest tertip, imaginându-şi, presupun, că îl punea pe picior de egalitate cu marii baroni ai jafurilor din trecut, pe care îi admira atât: familiile Guggenheim, Pierpont Morgan şi chiar şi Behrens. Poate tocmai tablourile i-au îndreptat paşii către întâlnirea cu Helmut Behrens. Este posibil să şi le fi disputat, trăgând de ele pe deasupra

patului de moarte al bătrânei doamne, cu ochii mijiţi şi gura strânsă cu hotărâre mânioasă.

Tot prin intermediul unui tablou am întâlnit-o şi eu pe Anna Behrens - sau ar trebui să spun am reîntâl- nit-o. Ne-am cunoscut puţin în copilărie. Parcă îmi amintesc că o dată, la Whitewater, am fost trimis afară, în curte, să mă joc cu ea. Joacă! O glumă bună, încă de atunci avea un aer de detaşare, de amuzament vag şi superior, pe care l-am găsit întotdeauna deconcertant. Mai târziu, la Dublin, apărea din când în când, plutind pe deasupra orgiilor noastre studenţeşti, demnă, tăcută, de o frumuseţe palidă. Bineînţeles că fusese poreclită Regina Gheţurilor. Am pierdut-o din vedere, uitând de ea, până într-o zi, la Berkeley - şi aici încep coincidenţele - când am văzut-o într-o galerie de artă de pe Shattuck Avenue. Deşi nu ştiusem că e în America, nu m-a surprins. Asta e una din calităţile Annei, se integrează perfect oriunde se aflâ. Am rămas locului în stradă un moment, privind-o... admi- rând-o, cred.

Galeria era o încăpere înaltă şi albă, cu perete de sticlă la stradă. Ea stătea sprijinită de o masă, cu un teanc de hârtii în mână, citind. Purta o rochie albă. Părul, decolorat de soare până la argintiu, îi era complicat împletit, cu o singură şuviţă atâmându-i pe umăr. Ar fi putut fi una din operele de artă expuse, cum stătea nemişcată, în lumina înaltă, fără umbre, de dincolo de sticla reflectorizantă. Am intrat si i-am vor- bit, admirând

încă o dată faţa aceea prelungă, uşor asimetrică, melancolică, ochii cenuşii, apropiaţi, şi gura florentină. îmi aminteam cele două puncte albe de pe creasta nasului, unde pielea se întindea pe os. S-a arătat prietenoasă, în felul ei distant. în timp ce vorbeam, îmi urmărea buzele. Pe perete erau două sau trei pânze mari, pictate în stilul glumeţ, minimalist al epocii, diferind prea puţin, în pastelul lor sterp, de spaţiile albe dimprejur. Am întrebat-o dacă se gândea să cumpere ceva. Asta a amuzat-o. Lucrez aici, mi-a spus, dându-şi pe spate şuviţa blondă de pe umăr. Am invitat-o la prânz, dar a clătinat din cap. Mi-a dat numărul ei de telefon. Când am ieşit din nou pe strada însorită, un avion cu reacţie trecea la distantă mică, făcând aerul să zăngăne cu motoarele sale, iar din direcţia campusului venea o boare de gaze lacrimogene. Toate acestea se petreceau cu cincisprezece ani în urmă. Am mototolit cartonul pe care îmi scrisese numărul de telefon şi am dat să îl arunc. Dar l-am păstrat.

Locuia în zona de dealuri, într-o casă de lemn, în stil fals tirolez, pe care o închinase de la o văduvă smintită. Nu o dată, pe drumul până acolo, m-am ridicat să cobor din autobuz şi să mă întorc acasă, plictisit şi deja pe jumătate iritat la gândul privirii cercetătoare, amu- J zate a Annei, al zâmbetului aceluia impenetrabil. Când -i o sunasem, abia dacă rostise douăsprezece cuvinte şi l de două ori acoperise microfonul cu mâna, pentru a I vorbi cu cineva care era cu ea în încăpere. Cu toate — acestea, în dimineaţa respectivă m-am bărbierit cu o 73 grijă specială, mi-

am pus o cămaşă nouă şi am ales un volum impresionant de teorie matematică, să-1 iau cu mine. Acum, în timp ce autobuzul se strecura urcând pe străzile înguste, m-a copleşit un sentiment de repulsie, m-am văzut ca un obiect ruşinos din motive obscure, dezmăţat, expus în văzul lumii şi chircit, cu carnea mea cu excrescenţe pudrate, cu cămaşa bleu, cu volumul moale strâns în mână ca un pachet de carne. Ziua era închisă şi printre pini plutea ceaţa. Am suit un zigzag de trepte umede până la uşă, încercând

să iau un aer nevinovat, aşa cum se pare că fac ori de câte ori mă aflu pe un teritoriu nefamiliar. Arma era în pantaloni scurţi, cu părul desfăcut. Apariţia ei bruscă în uşă, blond-cenuşie, degajată, cu picioarele lungi şi dezgolite, mi-a provocat un junghi la rădăcina limbii. Casa era întunecată pe dinăuntru. Câteva cărţi, gravuri pe pereţi, o pălărie de pai într-un cui. Pisicile văduvei lăsaseră urme pe covoare şi pe scaune, un miros astringent şi citric, nu în totalitate neplăcut.

Daphne stătea cu picioarele încrucişate într-un fotoliu de pânză, curăţând mazăre într-un castron nichelat. Era în halat de baie, cu părul înfăşurat într-un prosop. Vedeţi, altă coincidenţă.

Despre ce am vorbit în ziua aceea, toţi trei? Ce am făcut eu? M-am aşezat, presupun, am băut o bere, mi-am întins picioarele şi m-am lăsat pe spate, arătând cât sunt de relaxat. Nu mă pot vedea. Sunt un fel de ochi plutitor, urmărind, notând, plănuind. Anna făcea drumuri între salon si bucătărie, aducând brânză si portocale, tăind felii de avocado. Era duminică. Locul era calm. Pe fereastră, am urmărit ceaţa mişcându-se printre copaci. A sunat telefonul şi Anna a răspuns, întorcându-se cu spatele şi murmurând în receptor. Daphne mi-a surâs. Privirea îi era difuză, ca o orbecăire printre obiectele din jurul ei. S-a ridicat şi mi-a întins castronul si mazărea rămasă necurătată, si a urcat la etaj. Când s-a întors, după o vreme, era

îmbrăcată, părul îi era uscat şi purta ochelari, iar la început nici n-am recunoscut-o, gândindu-mă că era o altă chiriaşă a casei. Abia pe urmă am realizat că ea era aceea pe care o văzusem pe pajişte, la petrecerea profesorului Cutărescu. Am vrut să-i povestesc, să-i spun că o mai văzusem, dar m-am răzgândit, din acelaşi motiv

necunoscut care, şi prima dată, mă făcuse să îi întorc spatele fără a-i vorbi. Mi-a luat castronul şi s-a aşezat din nou. Anna a răspuns iar la telefon, murmurând şi râzând încet. M-am gândit că prezenţa mea nu le încurca deloc ziua, că ar fi făcut exact aceleaşi lucruri si dacă nu aş fi fost eu acolo. Era un gând liniştitor. Nu fusesem invitat la cină, dar părea de la sine înţeles că voi rămâne. După ce am terminat de mâncat, am rămas aşezaţi la masă mult timp. Ceaţa s-a îngroşat, apăsând ferestrele. Le văd pe amândouă în faţa mea în amurgul acela lăptos, cea brunetă şi cea blondă: au un aer de complicitate, de amuzament tainic, ca şi cum ar împărtăşi o glumă blândă şi nu prea răutăcioasă, făcută pe seama mea. Cât de îndepărtat pare totul, acum un veac, pe când eram încă inocenţi, dacă ăsta e cuvântul cel mai potrivit, deşi mă îndoiesc.

Eram, mărturisesc, captivat de ele, de înfăţişarea lor, de ţinuta, de egoismul lor degajat. întruchipau un ideal la care nici nu ştiusem până acum că ţin. Pe vremea aceea, încă mă preocupa lumea ştiinţei, urma să devin unul din acei tehnicieni măreţi şi reci, stăpânii secreţi ai lumii. Acum, deodată, se

deschisese un alt viitor, ca şi cum cele două ar fi făcut un întreg perete de stâncă să se prăbuşească, dând la iveală, dincolo de vârtejul de praf, o întindere luminoasă. Erau superbe, în acelaşi timp languroase şi îndrăzneţe. îmi aminteau de un cuplu de aventuriere din secolul trecut. Sosiseră la New York cu o iarnă în urmă şi rătăciseră în etape, traversând ţara până pe ţărmul acesta roşiatic, însorit, unde stăteau acum, parcă pe vârfuri, cu braţele întinse şi ţinându-se de mâini, cu întregul Pacific dinaintea lor. Deşi locuiau în această casă de aproape o jumătate de an, amprenta lor era atât de uşoară, atât de trecătoare,

încât încăperile abia dacă le înregistraseră prezenţa. Păreau să nu aibă nici un fel de bagaj - până şi pălăria de pai agăţată pe uşă fusese lăsată acolo de o chiriaşă anterioară. Trebuie să fi avut prieteni, sau măcar cunoştinţe - mă gândesc la toate telefoanele acelea - dar eu nu i-am întâlnit. Din când în când, descindea acolo proprietăreasa, o persoană cu un întunecat simţ dramatic, cu ochii trişti şi părul foarte negru, răsucit într-un coc şi străpuns de un ac de lemn încrestat. Se îmbrăca asemenea unei piei roşii, împodobindu-se cu şiraguri de mărgele şi eşarfe viu colorate. Bântuia casa la întâmplare, vorbind peste umăr şi lăsând o dâră de parfum dens şi greu, apoi se arunca pe canapeaua din salon cu un salt de balerină şi stătea acolo un ceas, povestindu-şi avatarurile - în cea mai mare parte, rezultat a ceea ce, eu un tremur în voce, numea „probleme cu bărbaţii" - şi, în tot timpul acesta, îm- bătându-se temeinic şi lacrimogen cu calvados, din care avea o provizie întreagă, încuiată într-un dulap din bucătărie. O femeie îngrozitoare, n-o puteam suferi, cu pielea ei tăbăcită şi gura spoită, toată isteria aceea şi singurătatea dezgustătoare. Fetelor, în schimb, li se părea teribil de distractivă. Le plăcea să o imite şi făceau ticuri verbale din expresiile ei. Uneori, ascultându-le cum o imitau, mă întrebam dacă, în lipsă, nu mă tratau şi pe mine în acelaşi fel, pasându-şi observaţii de la una la alta într-o versiune comic so- lemnă a vocii mele si râzând moale, în felul acela al lor sleit de puteri, ca şi cum gluma nu ar fi fost amuzantă, ci doar ridicolă.

Ţara li se părea senzaţională, mai ales California. Ne distram grozav râzând pe seama americanilor, care abia atunci atingeau stadiul de plăcere hedonistă

condamnată prin care noi, copiii de aur ai bietei, bătrânei şi sulimenitei Europe, trecuserăm deja, sau cel puţin aşa credeam. Cât de inocenţi ne păreau, cu florile lor, cu beţigaşele de tămâie şi cu religiozitatea lor confuză. Bineînţeles că mă încerca un junghi tainic de vinovăţie, când râdeam de ei în felul ăsta. Ţara mă captivase de prima dată când sosisem aici, iar acum parcă îmi băteam joc de o fiinţă veselă şi caldă, fata cea grasă de la petrecere de care, până acum o clipă, mă lipisem eu însumi, sub pretextul balamucului general, într-un extaz umflat, fără cuvinte.

Poate condescendenţa era pentru noi o formă de nostalgie, sau poate chiar de dor de casă? Traiul aici, printre culorile acestea blânde, ca de cutie cu creioane colorate, sub cupola de un albastru fără cusur, era ca traiul în altă lume, dintr-o carte de poveşti. (Mi se întâmpla să visez ploaia - ploaia irlandeză adevărată, care ţine câte o zi întreagă - ca pe ceva despre care mi se povestise, dar ce nu văzusem niciodată.) Sau poate râsul pe seama Americii era un mijloc de apărare? E la fel de adevărat că ne gândeam uneori, sau cel puţin eu mă gândeam că era posibil ca noi înşine să fim măcar puţin rizibili. Nu aveam oare ceva absurd, cu costumele de tweed şi pantofii noştri solizi, cu accentele noastre extravagante şi manierele noastre insolent

politicoase? Nu o dată mi s-a părut că detectez un zâmbet reţinut cu greu pe buzele cuiva care ar fi trebuit să fie victima neştiutoare a batjocurii noastre. Chiar şi între noi erau momente de tăcere, de jenă, când recunoaşterea se forma pe jumătate între noi, ca un miros urât, penibil. Un trio de expatriaţi în acest părculeţ blajin - ce putea fi mai romanţios? Eram un triunghi, pentru Dumnezeu!

Eram un triunghi. S-a petrecut, inevitabilul, într-o după-amiază, cam la o lună după ce ne-am cunoscut. Stăteam pe veranda din spatele casei, bând gin şi fumând ceva cu un gust înfiorător şi un efect din cele mai ciudate. Ziua era fierbinte şi pâcloasă. Deasupra noastră, un soare colorat ca un ban stătea lipit în mijlocul unui cer alb. Urmăream un nor de colibri sorbind seva din tufa de caprifoi de lângă trepte. Daphne, în pantaloni scurţi, maiou şi sandale cu toc, s-a ridicat puţin nesigură, clipind, şi s-a îndreptat spre casă. Am urmat-o. Nu aveam nimic în gând - doar mă duceam după gheaţă, sau ceva asemănător. După strălucirea orbitoare de afară, înăuntru abia dacă vedeam ceva, orice colţ spre care îmi îndreptam privirea avea în el o imensă gaură neagră. M-am uitat într-o doară după Daphne, luându-mă după clinchetul gheţii din paharul ei, din bucătărie, prin salon, până în dormitor. Jaluzelele erau trase. Ea stătea pe marginea patului, cu privirile aţintite drept înainte, în penumbra chihlimbarie. Brusc, a început să mă doară capul. Şi-a golit paharul dintr-o înghiţitură prelungă şi încă îl mai ţinea în mână când ne-am întins împreună în pat, iar o bobiţă de gheaţă a alunecat din el si mi-a căzut în scobitura umărului. Bu- »

zele îi erau reci şi umede. A început să spună ceva şi mi-a râs încet în gură. Hainele păreau Btrânse ca nişte bandaje şi am tras cu ghearele de ele, gâfâind. Apoi, deodată, eram goi. A intervenit o pauză speriată. Undeva, în apropiere, copiii se jucau. Daphne mi-a pus o mână pe şold. Avea ochii închişi şi surâdea cu

sprâncenele ridicate, parcă ascultând o melodie îndepărtată, visătoare şi vag amuzantă. Am auzit un sunet şi m-am uitat peste umăr. în prag era Anna. Prin faţa ochilor mi-a trecut propria imagine', aşa cum o vedea ea, cu şalele lucioase şi fundul alb, cu gura căscată ca un peşte. A şovăit o clipă şi apoi s-a apropiat de pat cu ochii în pământ, parcă adâncită în gânduri, s-a aşezat alături de noi şi a început să se dezbrace. Daphne şi cu mine am rămas tăcuţi, strângându-ne în braţe, uitându-ne la ea. Şi-a tras bluza peste cap şi a ieşit la suprafaţă ca un înotător, scuturân- du-şi părul. O cataramă metalică îşi lăsase amprenta violet în mijlocul spatelui ei. De ce mi se părea cu atât de mult mai în vârstă acum decât noi, cunoscătoare în ale lumii, puţin consumată, un adult intrând tolerant într-un joc de copii nu tocmai permisibil? Daphne abia respira, continuând să-mi strângă şoldul cu degetele. Avea buzele întredeschise şi se uita puţin încruntată la pielea dezgolită a Annei, parcă pierdută într-o stare de uimire tulbure. îi simţeam inima bătând şi o simţeam şi pe a mea. Parcă asistam la o dezbrăcare rituală.

Ca un ritual, da, aşa a fost. Ne-am întins cu atenţie, >a lent, tustrei pe pat, ca angajaţi într-un ceremonial F arhaic de trudă şi veneraţie, care mima alcătuirea şi înălţarea a ceva, ca de exemplu a unui altar sau a unui templu cu cupolă. Cât de gravi eram, cât de gânditori, | cu câtă atenţie manipulam fiecare carnea celuilalt. Ni- — meni nu

a rostit un cuvânt. Femeile începuseră prin a schimba un sărut cast. Au zâmbit, puţin ruşinate. îmi tremurau mâinile. Mai avusesem senzaţia aceasta, de lucru interzis, doar o dată, demult, când, în copilărie, mă tăvălisem cu două verişoare pe Bcara întunecată de la Coolgrange, într-o seară de iarnă - aceeaşi spaimă şi mirare, aceeaşi bucurie infantilă dureroasă, plină de voluptate. Ca în vis, băgăm degete şi faţă, tremurând, suspinând. Când şi când, imul din noi se agăţa de ceilalţi doi cu fervoarea lacomă şi nerăbdătoare a unui copil, scoţând câte un ţipăt stins, subţire, ca de durere

sau de tristeţe neajutorată. Aveam momente când mi se părea că nu sunt două femei, ci una, o fiinţă stranie şi îndepărtată, cu multe braţe, absorbită, dincolo de masca smălţuită, de ceva ce eu nu puteam cunoaşte. La sfârşit, cu spasmul final acumulându-se în mine, m-am ridicat pe braţe tremurătoare, cu călcâiele lui Daphne proptite în şale, şi m-am uitat în jos şi le-am văzut muşcându-se cu aviditate tandră, gură în gură deschisă, şi o clipă, odată cu sângele care îmi inunda ochii, le-am zărit capetele contopindu-se, cel blond şi cel brunet, cel de leoaică şi cel lucios de panteră. în acelaşi moment, m-am cutremurat pe dinăuntru şi m-am prăbuşit peste ele, exultant şi speriat.

După aceea însă, Daphne singură a rămas în braţele mele, păstrându-mă înăuntrul ei, în timp ce Anna s-a sculat şi s-a dus la fereastră, trăgând de 0 parte a jaluzelelor de pânză cu un deget şi privind dus la strălucirea ceţoasă a după-amiezii. Copiii erau tot la joacă.

Sus pe deal, a murmurat Anna, e o şcoală. A râs încet şi a spus: „Dar ce ştiu eu, vă întreb?“ Era una din expresiile văduvei nebune. Brusc, totul era trist, cenuşiu şi risipit. Daphne şi-a lipit faţa de umărul meu şi a început să plângă în tăcere. N-am să uit niciodată glasurile acelea de copii.

A fost o întâlnire stranie, care nu s-a

repetat. Reflectez acum asupra ei, nu pentru motivele aparente, ci pentru că mă nedumereşte. Actul în sine, troilismul, nu era tocmai neobişnuit: pe vremea aceea, toată lumea făcea aşa ceva. Nu, ce m-a izbit atunci, ca şi acum, a fost pasivitatea curioasă a rolului meu în întâmplările întregii după-amiezi. Dintre noi trei eu eram bărbatul, şi cu toate acestea, aveam senzaţia că eu sunt

blând, irezistibil, penetrat. înţelepţii vor Bpune că eram doar veriga cu ajutorul căreia cele două ajunseseră, mişcare cu mişcare, una în braţele alteia. Poate aşa este, dar nu e foarte important şi categoric nu este detaliul esenţial. Nu reuşeam să scap de senzaţia că se îndeplinea un ritual în care Anna Behrens era preoteasa şi Daphne ofranda, în timp ce eu făceam doar parte din recuzită. Mă manevrau ca pe un falus de piatră, arcuindu-se şi zvârcolindu-se în jurul meu, cu incantaţii suspinate. Se...

Se despărţeau. Desigur. în clipa asta am înţeles. Nu se găseau una pe cealaltă, ci îşi luau rămas-bun. De aici tristeţea, de aici sentimentul de risipă, de aici lacrimile amare ale lui Daphne. Nu avea nici o legătură cu mine, absolut nici una.

Măi, măi, măi. Acesta e avantajul închisorii, ai timpul şi ocazia să ajungi până în miezul lucrurilor.

Iluzia topirii uneia în cealaltă, pe care o trăisem la finalul experienţei noastre din pat în ziua aceea, avea să îmi rămână multă vreme. Chiar şi acum, când mă gândesc la ele două împreună, văd parcă o monedă cu două capete, pe care sunt bătute profilurile lor gemene, senine, emblematice, privind în afară, reprezentarea stilizată a unei perechi de virtuţi: Calmul şi Dârzenia, de exemplu, sau, şi mai bine, Tăcerea

şi Sacrificiul. îmi amintesc un moment anume, când Anna şi-a săltat gura înroşită, lucitoare, dintre picioarele lui Daphne şi, uitându-se înapoi la mine, cu un mic zâmbet complice şi viclean, s-a lăsat pe-o parte, ca să văd părţile tainice ale fetei ce stătea larg deschisă, complicate şi inocente ca un fruct tăiat în jumătate. Acum înţeleg că, în acel scurt pasaj al renunţării şi descoperirii, era cuprins totul. Acolo a început un întreg viitor.

Nu-mi amintesc să o fi cerut de soţie pe Daphne. Mâna ei, ca să zic aşa, îmi fusese dăruită deja. Ne-am căsătorit într-o după-amiază ceţoasă şi fierbinte de august. Ceremonia a fost rapidă şi meschină. Pe tot parcursul ei m-a durut capul. Anna şi un coleg de-al meu de facultate ne-au fost martori. După aceea, ne-am întors toţi patru în casa de pe deal şi am băut şampanie ieftină. Ocazia nu a fost un succes. Colegul meu a inventat o scuză străvezie şi a plecat după o jumătate de oră, lăsându-ne pe noi trei, într-o tăcere neliniştită, ameţitoare. Tot felul de lucruri nerostite înotau prin aerul dintre noi ca nişte peşti alunecoşi, ameninţători. Apoi Anna, cu zâmbetul acela al ei, a spus că presupune că tinerii vor să fie lăsaţi singuri şi a dispărut. Brusc, eram pradă unei stânjeneli absurde. Am sărit în picioare şi am început să adun sticlele şi paharele goale, ocolind privirea lui Daphne. în geamul de la bucătărie era soare si ceată. Am stat în fata chiuvetei, uitându-mă la fantomele negre-albăstrii ale copacilor de pe coastele dealurilor şi două lacrimi mari, grase, inexplicabile, mi s-au adunat pe marginea pleoapelor, refuzând însă să cadă.

Nu ştiu dacă o iubeam pe Daphne în maniera în care ceilalţi înţeleg acest cuvânt, dar ştiu că o iubeam foarte mult. 0 să vi se pară ciudat, rece, poate chiar inuman dacă vă spun că nu mă interesa decât ceea ce era la suprafaţă? Ei, şi ce-mi pasă mie cum pare. Asta e singura modalitate în care poate fi cunoscută o fiinţă: la suprafaţă, acolo e profunzimea. Daphne

umblând prin încăpere, căutându-şi ochelarii, atingând uşor obiectele, în fugă, citindu-le cu vârful degetelor. Felul în care se răsucea într-o parte şi se uita de aproape în geantă, încruntată, cu buzele strânse, ca o mătuşă fată bătrână căutând un şiling pentru bomboane. Zgârcenia ei, momentele bruşte de lăcomie, copilăreşti şi atrăgătoare. Ziua aceea, cu mulţi ani în urmă, nu-mi mai amintesc unde, când am surprins-o la sfârşitul unei petreceri stând la fereastră în rochia albă, în semiîntunericul zorilor de aprilie, pierdută într-un vis - un vis din care eu, ameţit şi îmbufnat, am trezit-o fără menajamente, când aş fi putut - sfinte Dumnezeule! - să rămân în umbră şi să o pictez, până la cel mai mic şi mai drag amănunt, pe peretele interior, virgin, al inimii, unde ar fi rămas, vie ca în zorii acelei zile, draga, iubita mea misterioasă.

Am decis rapid - şi fără vorbe, ca de obicei, să părăsim America. Am renunţat la studii, la facultate, la cariera academică, la tot, aproape *fără* să mă gândesc şi, înainte să se termine anul, porneam pe mare spre Europa.

MAOLSEACHLAINN MAC GIOLLA GUNNA, avocatul şi, după cum insistă să susţină, prietenul meu, are obiceiul de a se lega de ceea ce este în aparenţă banal în elaborarea dosarelor lui. Anecdote pe seama metodelor sale circulă pe coridoarele tribunalului şi pe culoarele de aici. Detaliile, detaliile sunt obsesia lui. E un bărbat masiv, greoi şi stângaci - metri şi metri de dunguliţe - cu un cap mare şi pătrat, cu păr ciufulit şi ochi minusculi, bântuiri. Cred că timpul petrecut scotocind prin crăpăturile micilor tragedii sordide ale oamenilor a distrus ceva în el. Emană un aer de dorinţă rănită. Se spune că în sala de judecată e teroare, dar, când se aşază la masa din sala de consultaţii de aici, cu ochelarii de presbit atârnaţi pe capul mare, cocoşat deasupra hârtiilor şi luându-şi notiţe cu un scris mărunt şi chinuit, gâfâind uşor şi mormăind singur, îmi aminteşte irezistibil de un coleg de şcoală, un gras îndrăgostit de mine fără speranţă, pe care îl puneam să-mi facă temele.

în clipa aceasta, Maolseachlainn e profund

interesat să afle ce mi-a venit să mă duc la Whitewater. Dar de ce să nu mă duc? îi cunoşteam pe cei din familia

Behrens - sau măcar, Dumnezeu ştie că o cunoşteam pe Anna. Lipsisem timp de zece ani şi făceam o vizită de politeţe, ca prieten de familie. însă nu pare să fie suficient. Maolseachlainn se încruntă, clătinând încet din capul mare şi, fără să-şi dea seama, intră în pielea personajului din instanţă. Nu e aşa că am părăsit casa mamei furios, la numai o zi după ce am ajuns acolo? Nu e oare adevărat că eram într-o Btare de indignare profundă pentru că auzisem că toată colecţia de tablouri a tatei îi fusese vândută lui Helmut Behrens pe ceea ce eu consideram a fi o sumă de mizerie? Si nu e

» oare la fel de adevărat că aveam deja motive să nutresc resentimente faţă de bătrânul Behrens, care încercase să îi pună coarne tatei în... Dar stai puţin, amice, am spus: chestia asta de la urmă n-a ieşit la iveală decât mai târziu. întotdeauna face o mutră tare plouată când îi întrerup aşa pledoariile. Oricum, faptele sunt fapte.

E adevărat, m-am certat cu mama încă o dată şi am plecat ca o furtună din casă (cu câinele după mine, bineînţeles, încercând să mă muşte de călcâie). Dar nu Binky Behrens era cauza, sau cel puţin nu direct. Atât -2L 9 RR cât îmi amintesc, a fost aceeaşi veche poveste: bani, trădări, plecarea mea în State, plecarea mea

din State, căsătoria mea, cariera mea abandonată, toate astea, lucrurile obişnuite - şi da, faptul că îmi azvârlise moştenirea pe fereastră, la preţul unui şirag de ponei urâţi ca noaptea, de pe urma cărora îşi închipuise că va face avere, ca să aibă din ce trăi când o să fie bătrână şi decrepită, căţeaua ticăloasă şi dementă. Şi mai era povestea cu fata aia, Joanne. La plecare, m-am oprit şi am spus, cântărindu-mi cuvintele, că nu consideram că se cuvine ca o femeie cu poziţia mamei în societate -

poziţie! în societate! - să fie prietenă la cataramă cu fata care îngrijeşte de cai. Mărturisesc că intenţionasem să stârnesc indignare, dar mă tem că eu am fost acela care a rămas cu ochii căscati în cele din urmă.

*

După un moment de tăcere, mama m-a privit drept în faţă cu indiferenţă sfidătoare şi mi-a spus că Joanne nu mai era copil, ci avea douăzeci şi opt de ani. Este - cu o pauză aici, pentru efect - este ca un fiu pentru mine, fiul pe care nu l-am avut niciodată. Bine, am spus înghiţind cu greu în sec, atunci mă bucur pentru voi, şi am ieşit valvârtej din casă. Pe alee însă, am fost nevoit să mă opresc şi să aştept să-mi mai treacă indignarea şi repulsia, ca să-mi recapăt suflul. Uneori am convingerea că sunt un sentimental iremediabil.

în aceeaşi seară am ajuns la Whitewater. Ultima porţiune a călătoriei am făcut-o cu taxiul din sat. Şoferul era un tip foarte înalt şi slab, cu şapcă şi un costum străvechi, de flanel albastru. M-a studiat cu interes în oglinda retrovizoare, abia deranjându-se să se mai uite înainte, la drum. Am încercat să îi întorc privirea cât mai fioros, dar nu s-a lăsat impresionat, ci a continuat să zâmbească pe o parte a feţei înguste, cu un aer de cunoscător, straniu de prietenos. De ce îmi amintesc atât de bine oameni ca el? îmi aglomerează mintea, când ridic ochii de pe foaie îi găsesc strânşi în jurul meu

prin colţuri umbrite, tăcuţi, curioşi cu măsură - poate chiar amabili. Sunt martori, presupun, trecătorii nevinovaţi care au venit, fără răutate, să depună mărturie împotriva mea.

N-am putut niciodată să mă apropii de Whitewater fără un oftat stins, involuntar, de admiraţie. Aleea porneşte din şosea, făcând o curbă prelungă şi adâncă, fără pomi, astfel încât casa pare să se răsucească încet, visător, deschizându-şi larg colonadele paladine. Taxiul a oprit pe porţiunea cu pietriş din faţa scării - ample şi, odată cu liniştea bruscă, a venit şi revelaţia - da, Maolseachlainn, recunosc - faptului că nu aveam nici un motiv acceptabil să mă aflu aici. Am stat un moment privind împrejur într-o ameţeală consternată, ca un somnambul trezit, dar şoferul mă urmărea acum în oglindă cu o nerăbdare concentrată şi trebuia să mă prefac a şti ce am de gând. Am coborât din maşină şi mi-am pipăit buzunarele încruntându-mă important, dar nu l-am putut păcăli şi zâmbetul lui strâmb s-a făcut şi mai viclean, o clipă am avut impresia că-mi va face cu ochiul. I-am ordonat scurt să aştepte şi am urcat treptele, urmărit de o senzaţie inevitabilă de batjocură generală.

După mult timp, uşa a fost deschisă de un omuleţ >a zbârcit şi furios, purtând ceea ce la început mi s-a părut a fi o uniformă de controlor de bilete. Câteva şu- J viţe de păr foarte negru îi stăteau lipite de pielea ca- ’•§ pului, ca nişte linii trase cu cremă de ghete. S-a uitat la g mine

profund dezgustat. Azi nu e deschis, mi-a spus şi — tocmai se pregătea să-mi închidă uşa în nas, când m-am [87] strecurat iute pe lângă el, în hol. Am privit în jur, fre- cându-mi încet mâinile şi surâzând, în rolul expatriatului revenit acasă. Ah, am zis, vechea casă! Tabloul mare al lui Tintoretto pe scară, roind de îngeri şi martiri cu priviri înnebunite, zbiera la mine cu acordurile lui cro- matice vaste. Uşierul sau ce-o fi fost ţopăia speriat în urma mea. M-am întors dominându-1, cu acelaşi surâs pe faţă, şi i-am spus că nu, nu sunt hoţ, ci un prieten de familie - domnişoara Behrens se întâmpla să fie acasă? S-a foit, tot neîncrezător, apoi mi-a spus să aştept şi

s-a prelins spre capătul celălalt al holului, târându-şi un picior şi netezindu-şi cu grijă şuviţele unsuroase de pe craniu.

Am aşteptat. Totul era tăcut, mai puţin ticăitul unei pendule germane înalte, din secolul al XVII-lea. Pe peretele de lângă mine era un minunat set de şase acuarele mici de Bonington, aş fî putut să bag pe loc vreo două sub braţ şi să plec. Ceasul a inspirat adânc şi a bătut jumătatea de oră, după care pretutindeni, în încăperi din ce în ce mai depărtate, alte ceasuri au scos câte un clinchet argintiu, ca un tremur care stră- bătea casa. M-am uitat din nou la Tintoretto. Mai erau un Fragonard şi un Watteau. Ce se petrecea, ce se întâmplase de erau lăsate toate aşa, nepăzite? L-am auzit pe taximetrist claxonând scurt şi timid, parcă scuzându-se. O fî crezut că am uitat de el. (Uitasem.) Undeva, în fundul casei, s-a trântit o uşă şi, o clipă mai târziu, o pală de aer rece mi-a şters faţa. Am înaintat cu scârţâituri pe hol, cu o senzaţie fierbinte, aproape senzuală de nerăbdare incitată zvâcnindu-mi sub osul sternului. Sunt, fundamental, un tip sfios şi locurile spaţioase şi nelocuite mă intimidează. Unul din personajele lui Fragonard, o doamnă îmbrăcată în mătăsuri, cu ochi albaştri şi buza inferioară rotunjită, mă urmărea pieziş cu o expresie care părea a fi una de speculaţie oripilată, dar vioaie. Prudent, am deschis o uşă. Mânerul rotund mi s-a răsucit în palmă cu o uşurinţă minunată, încrezătoare. Am pătruns într-o încăpere prelungă, înaltă şi îngustă, cu multe ferestre. Şi aerul era auriu, saturat de lumina grea

şi catifelată a serii. Tapetul era de culoarea aurului vechi. Mi se părea că păşisem direct în secolul al XVIII-lea. Mobilierul era puţin, nu mai mult de cinci sau şase piese - câteva scaune delicate, cu spătar în formă de liră, o servantă bogat ornamentată, o măsuţă de bronz aurit - aşezate în asa fel încât nu obiectele, ci aerul, lumina însăşi părea aranjată în jurul lor. Am rămas pe loc, ascultând nici eu nu ştiu ce. Pe masa joasă era un joc de puzzle mare şi complicat, asamblat pe jumătate. Câteva piese căzuseră pe jos. Le-am cântărit din priviri, împrăştiate pe parchet ca băltoace din ceva vărsat, şi încă o dată, un tremur a părut să străbată casa. La celălalt capăt al încăperii, o uşă de sticlă stătea larg deschisă şi o perdea subţire fâlfâia în vântul Blab. Afară era o pajişte în pantă pe care, nu prea departe, zburda un singur cal, heraldic. Mai departe era cotul râului, cu apa albindu-se peste bancurile de nisip, iar dincolo de el erau copaci şi pe urmă munţii neclari şi pe urmă albastrul nesfârşit, auriu al verii. M-a izbit faptul că perspectiva acestei scene avea ceva nelalocul ei. Lucrurile .g păreau să nu se îndepărteze aşa cum ar fi trebuit, ci să | stea aranjate dinaintea mea - mobilierul, fereastra B deschisă, pajiştea, râul şi munţii îndepărtaţi - ca şi cum nu ar fi fost privite, ci ar fi privit ele însele, con- I centrate asupra unui punct de fugă aflat aici, în ca- — meră. M-am întors si m-am văzut întorcându-mă în [89]

>

timp ce mă întorceam, şi încă mi se pare că mă mai întorc, şi uneori îmi închipui că mă voi întoarce perpetuu, ca o pedeapsă, ca o damnare,

această eternă, tulbure, fără răsuflare întoarcere către ea.

I-aţi văzut fotografia în ziare, ştiţi cum arată. O femeie relativ tânără, într-o rochie neagră cu guler alb şi lat, stând în picioare, cu mâinile împreunate, una acoperită de mănuşă, cealaltă ascunsă cu excepţia degetelor flexate, fără inele. Poartă ceva pe cap, o bonetă sau o clamă, ceva care îi ţine părul strâns, tras de pe

frunte. Ochii negri şi proeminenţi au o înclinare vag orientală. Nasul îi e mare, buzele pline. Nu e frumoasă, în mâna dreaptă ţine un evantai strâns, sau ar putea fi o carte. Stă în ceea ce iau drept pragul luminat al unei camere. Se vede o bucată de canapea, sau poate un pat, cu o cuvertură de brocart. întunericul din spatele ei e dens şi, cu toate acestea, misterios de imponderabil. Privirea îi e calmă, fără să aştepte nimic, deşi în linia gurii se desluşeşte o urmă de provocare, chiar de ostilitate. Nu vrea să se afle aici, dar nu poate să se afle în altă parte. Broşa de aur care îi ţine cele două aripi ale gulerului mare este scumpă şi urâtă. Toate acestea le-aţi văzut, le cunoaşteţi. Dar daţi-mi voie să vă spun, stimaţi cunoscători din juriu, că, fie şi ştiind toate astea, tot nu ştiţi nimic, sau mai nimic. Nu cunoaşteţi dârzenia şi patosul prezenţei ei. Nu v-aţi întâlnit cu ea pe neaşteptate, într-o încăpere aurie, într-un amurg de vară, ca mine. Nu aţi ţinut-o în braţe, nu ati văzut-o căzută într-un sânt. Si nu - o, nu! - nu aţi ucis pentru ea.

Am stat cu ochii aţintiţi asupra ei un timp care mi s-a părut foarte lung şi, treptat, m-a cuprins un fel de ruşine, o conştiinţă de sine înfierbântată, stânjenită, ca şi cum eu, Bacul ăsta murdar de carne, eram cel scrutat, cu atenţie minuţioasă şi rece. Nu doar ochii pictaţi ai femeii mă urmăreau. Toate detaliile tabloului, broşa aceea, mănuşile acelea, întunericul lânos din spatele ei, fiecare petic de pânză era un ochi fixat asupra mea fără să clipească. M-am tras înapoi un pas, puţin speriat. Tăcerea se destrăma pe la

margini. Am auzit vaci mugind, motorul unei maşini pornind. Mi-am adus aminte de taxi şi m-am întors să plec. în pragul uşii de sticlă deschise era o slujnică. Probabil tocmai atunci intrase şi, văzându-mă, dăduse înapoi alarmată. Avea ochii mari şi stătea cu un genunchi flexat şi o mână ridicată, ca ferindu-se de o lovitură. Timp de o secundă, nici unul dintre noi nu s-a clintit. în spatele ei, o boare stârnită din senin a aurit panta acoperită cu iarbă. Nu am vorbit. Apoi încet, tot cu mâna ridicată, a dat înapoi cu grijă şi a ieşit, clătinându-se puţin, ca şi cum ar fi căutat cu călcâiele, orbeşte, nivelul aleii pavate de afară. Am simţit un val inexplicabil şi scurt de enervare - poate un presentiment, zefirul rătăcit înaintea furtunii ce avea să vină. Undeva suna un telefon. M-am răsucit rapid pe călcâie şi am părăsit încăperea.

în hol nu era nimeni. Telefonul suna, repetându-se cu obstinaţie arţăgoasă. Am continuat să îl aud în timp ce coboram scara de la intrare. Taxiul plecase, bineînţeles. Am scos o înjurătură şi am pornit pe alee, împiedicându-mă pe terenul pietros în pantofii mei spanioli, cu tălpi subţiri. Soarele în apus îmi pârjolea f faţa. M-am întors şi m-am uitat la casă, care, cu gea- murile în flăcări, părea că râde obez şi dispreţuitor. ’■§ Am început să transpir, iar asta a atras musculiţele. | M-am întrebat din nou ce mă făcuse să vin la Whitewa- _ ter. Ştiam răspunsul, desigur. Mirosul banilor era acela [91] care mă atrăsese, tot aşa cum mirosul de sudoare atrăgea nenorocitele astea de zburătoare. M-am văzut, parcă de la una din ferestrele bătute

de soare, furişân- du-mă pe aleea prăfuită, înfierbântat, nemulţumit, supraponderal, cu capul aplecat şi spatele gras îndoit, cu costumul alb boţit la subsuori şi lăsat la fund, un personaj comic, poanta unui banc prost, şi dintr-odată m-a covârşit autocompătimirea. Doamne, nu era nimeni pe lume care să mă ajute? M-am oprit, aruncând o privire neliniştită în jur, ca şi cum printre copaci s-ar fi putut

ascunde binefăcătorul meu. Tăcerea avea un aer de jubilare înăbuşită. M-am aruncat iar înainte şi am auzit zgomotul motoarelor şi, imediat, o limuzină neagră, enormă, a dat cotul, urmată de o maşină sport, zveltă. Mergeau într-un ritm solemn, cu limuzina legănân- du-se lent pe arcuri, şi o clipă am crezut că era o procesiune funerară. Am ieşit pe bordura de iarbă, dar mi-am continuat drumul. Şoferul limuzinei, un bărbat corpolent, tuns milităreşte, stătea ţeapăn şi vigilent, cu mâinile făcute căuş pe marginea volanului, ca şi cum acesta ar fi fost un proiectil pe care voia să-1 smulgă din ţâţâni şi să îl azvârle cu precizie ucigaşă. Alături era o siluetă mică şi cocârjată, în timp ce maşina trecea pe lângă mine am zărit un ochi întunecat şi un craniu cu pete cafenii, şi mâini uriaşe, sprijinite una peste alta pe mânerul rotund al unui baston. O femeie blondă cu ochelari de soare conducea maşina sport. Ne-am uitat unul la altul cu interes şters, ca doi străini, în vreme ce îşi continua drumul. Desigur, am recunoscut-o.

Zece minute mai târziu, îmi târâm picioarele pe marginea şoselei făcând cu mâna la maşini, când am auzit-o trăgând lângă mine. Ştiam că ea este. M-am oprit şi m-am întors. Ea a rămas în maşină, cu încheieturile una peste alta, pe volan. A urmat o scurtă competiţie fără cuvinte, să vedem care din noi face prima mutare. Am făcut un compromis. Eu m-am întors către maşină, iar ea a coborât să mă întâmpine. Mi s-a părut mie că tu eşti, mi-a spus ea. Ne-am zâmbit şi am rămas tăcuti. Purta un taior crem, cu bluză albă. Pe

pantofi avea sânge. Părul îi era mai galben decât mi-1 aminteam şi m-am întrebat dacă acum şi-l vopsea. I-am spus că arată superb. Eram sincer, dar cuvintele sunaseră găunos şi am roşit. Anna, am zis. Mi-am amintit, puţin şocat, cum, într-o zi de demult, furasem plicul uneia din scrisorile ei către Daphne şi fugisem cu el la baie, unde desfacusem clapa cu inima bătân- du-mi tare, ca să pot linge partea cu lipici, acolo unde linsese ea. M-am luminat: o iubeam! Si am scos un fel
> de hohot
sălbatic, uimit. Şi-a dat jos ochelarii şi m-a privit întrebător. îmi tremurau mâinile. Hai să îl saluţi pe tata, mi-a spus ea, are nevoie de cineva care să-l înveselească.

Conducea foarte repede, acţionând ezitant comenzile, parcă încercând să disceamă un tipar, o formulă secretă, ascunsă în reţeaua de mici gesturi abile. Eram impresionat, chiar puţin umilit. Avea din plin siguranţa impacientă a celui bogat. Nu ne-am vorbit. într-o secundă eram în faţa casei, unde am oprit într-o trombă de pietriş. A deschis portiera din partea ei, pe urmă s-a >a oprit şi m-a privit o clipă în tăcere şi a clătinat din cap. | Freddie Montgomery, a spus ea. Ca să vezi! J

în timp ce suiam scara de la intrare, şi-a trecut uşor braţul pe sub al meu. M-am mirat. Pe vremea | când o cunoscusem, cu atâţia ani în urmă, nu-i plăceau — intimităţile facile - intimităţile da, dar nu cele facile. [93] A râs şi a spus: Doamne, sunt un pic ameţită, cred. Fusese la spital, în oraş - Behrens suferise un fel de atac uşor. Spitalul era cu susul în jos. Pe o stradă comercială aglomerată

explodase o maşină-capcană, un dispozitiv relativ mic, aparent, dar remarcabil de eficient. Intrase în camera de gardă iară să o întrebe nimeni nimic. Pretutindeni erau trupuri omeneşti. Călcase printre morţi şi muribunzi, simţindu-se ca o supra-vieţuitoare. Dumnezeule mare, Anna, am spus. A râs încet, tensionat. Ce experienţă, a zis. Din fericire,

Flynn ţine o sticlă cu băutură în torpedou. Luase câteva guri zdravene şi acum începea să regrete.

Am intrat în casă. Uşierul în uniformă nu se zărea nicăieri. I-am povestit Annei cum fugise şi mă lăsase să cutreier în voie prin casă. Ea a ridicat din umeri. Bănuia că fuseseră toţi jos, urmărind la televizor ştirile despre explozie. Chiar şi aşa, am zis, ar fi putut intra oricine. De ce, m-a întrebat, crezi că ar putea să vină cineva şi să pună o bombă aici? Şi m-a privit cu un zâmbet aparte, amar.

M-a condus în salonul auriu. Usa de sticlă era în continuare deschisă. Nici urmă de slujnică. Un fel de timiditate m-a împiedicat să întorc ochii spre celălalt capăt al camerei, unde tabloul stătea uşor înclinat faţă de perete, parcă ascultând cu atenţie. M-am aşezat cu grijă pe unul din fotoliile Louis Quinze, în vreme ce Anna deschidea servanta sculptată şi împodobită, turnând două măsuri zdravene de gin. Gheaţă nu aveam şi apa tonică era răsuflată, dar nu-mi păsa, simţeam nevoia să beau ceva. Nici acum nu-mi revenisem din şocul descoperirii că eram îndrăgostit de ea. Mă simţeam încântat şi surprins, dar şi caraghios de fericit, ca un copil care a primit un obiect preţios drept jucărie. Mi-am repetat descoperirea - o iubeam! - luându-i măsura. Ideea, măreaţă, grandioasă şi puţin nebunească, se potrivea cu împrejurimile. Ea păşea de la mine la fereastră şi înapoi, cu paharul ţinut strâns în ambele mâini. Perdeaua subţire se umfla leneş, ca o burtă, la marginea câmpului meu

vizual. în aer părea să tremure ceva. Brusc, telefonul de pe măsuţa joasă de lângă mine a prins viaţă cu sunet de sticlă spartă. Anna a smuls receptorul din furcă şi s-a răstit: da, da, ce? A râs. E un şofer de taxi, mi s-a adresat ea mie,

care îsi vrea onorariul. I-am luat telefonul ai l-am făcut *pe* taximetrist de două parale. Ea m-a urmărit concentrată, cu un fel de amuzament avid. Când am pus receptorul jos, mi-a spus vesel: ah, Freddie ce fudul te-ai făcut! M-am încruntat. Nu ştiam cum să-i răspund. Râsul ei, privirea sticloasă erau atinse de isterie. Dar nici eu nu eram tocmai calm. Ia uită-te, a zis ea. îşi examina iritată pantofii pătaţi de sânge. A plescăit din limbă şi, lăsând paharul din mână, a ieşit grăbită din cameră. Am aşteptat. Toate astea se mai întâmplaseră cândva. M-am oprit în cadrul uşii deschise dinspre terasă, cu o mână în buzunar, sorbindu-mi ginul. Ce să-ţi zic, fudul... cum adică? Soarele aproape apu- sese, lumina se strângea ghemotoace peste râu. Am ieşit pe terasă. Balsamul aerului proaspăt mi-a răsuflat în faţă. M-am gândit ce ciudată era prezenţa mea aici, aşa, cu paharul în mână, în liniştea şi calmul unei seri » de vară, în timp ce în sufletul meu era atâta întuneric. M-am întors si m-am uitat la casă. Părea să zboare iute pe fundalul cerului. Voiam partea mea din această bogăţie, din huzurul acesta aurit. Din adâncul încăperii, doi ochi priveau afară negri, calmi, nevăzători.

Flynn, şoferul cu frizura cazonă, 8-a apropiat de
95 mine venind dinspre laterala casei cu un aer de politeţe înţepată care avea un aer ameninţător, rulând pe călcâiele picioarelor disproporţionat de delicate. Etala o mustaţă pe oală, de bandit, neagră-albăstruie, tunsă scurt şi retezată drept la capete, ceea ce o făcea să pară pictată pe faţa lui lată, albicioasă. Nu-mi plac mustăţile, v-am mai

spus? Au ceva lasciv, care mi se pare respingător. Nu am nici o îndoială că psihiatrul spitalului ar putea da o explicaţie acestei aversiuni - după cum nu am nici o îndoială că, în cazul meu, s-ar

înşela. A lui Flynn era un specimen deosebit de supărător. Vederea ei m-a remontat brusc, m-a înveselit, nu ştiu de ce. L-am urmat plin de bunăvoinţă înăuntru. Sufrageria era o hrubă mare şi întunecoasă, plină de sclipirile şi lucirile obiectelor preţioase. Behrens a intrat sprijinindu-se de braţul Annei, o siluetă înaltă şi delicată, cu costum de tweed si lavalieră. Se mişca în- cet, măsurându-şi paşii. Capul, care îi tremura uşor, era neted şi foarte boltit, ca un ou splendid, gol pe dinăuntru. Cred că trecuseră douăzeci de ani de când îl văzusem ultima dată. Mărturisesc că acum m-a cucerit. Avea patina fină şi rafinată a lucrului meşteşugit cu drag, ca una din figurinele de jad desăvârşite şi tentant de miniaturale, pe care le ochisem pe consola căminului cu doar câteva clipe înainte. Mi-a luat mâna şi mi-a strâns-o încet în încleştarea lui de sugrumător, uitându-se adânc în ochii mei, parcă încercând să zărească acolo pe altcineva. Frederick, a spus cu glas şoptit. Ce bine semeni cu mama ta.

Am cinat la o masă şubredă, dintr-o nişă cu fereastră care dădea spre grădină. Tacâmurile erau ieftine, farfuriile desperecheate. Era un lucru pe care mi-1 aminteam despre Whitewater, felul improvizat în care viaţa se trăia prin colţuri, marginal. Casa nu era făcută pentru oameni, toată măreţia aceea nu era dispusă să le tolereze faptele de mâna a doua. L-am urmărit pe Behrens tăind o bucată de came sângerândă. Mâinile acelea enorme mă fascinau. Am fost dintotdeauna convins că în trecut, cândva, trebuie să fi omorât pe cineva. Am încercat să mi-1

închipui tânăr, în pantaloni de flanel şi cămaşă, jucând tenis - *A, uite-l pe Binkie!* - dar îmi era imposibil. A adus vorba despre explozie. Cinci morţi - sau se făcuseră deja şase? - dintr-un

singur kilogram de explozibil. A oftat, clătinând din cap. Părea mai mult impresionat, decât şocat. Anna abia dacă a deschis gura. Era palidă şi părea obosită şi dusă pe gânduri. Pentru prima dată, am observat cât de tare îmbătrânise. Femeia pe care o cunoscusem acum cincisprezece ani era încă acolo, dar strânsă într-un contur mai aspru, ca acela al îndrăgostiţilor incrustaţi cu pietre preţioase ai lui Klimt. Mi-am întors ochii spre amurgul cenuşiu, luminos, siderat şi, într-un fel obscur, mândru de ceea ce pierdusem, sau ar fi putut fi. Nori îngrămădiţi, o ultimă fâşie strălucitoare de cer. O mierlă a fluierat neanuntat. într-o zi aveam să
pierd şi toate astea, urma să mor şi totul să se şteargă, clipa aceasta de la fereastră, vara, în pragul dulce al nopţii. Era uimitor şi totuşi adevărat, avea să se întâmple. Anna a aprins un chibrit şi apoi o lumânare aflată pe masă, între noi, şi o secundă am avut sentimentul unei plutiri, unei legănări în aerul moale, întunecat.

Mama, i-am spus lui Behrens şi a trebuit să mă întrerup ca să-mi dreg glasul, mama v-a dat nişte tablouri, cred. Şi-a întors spre mine privirea de animal de pradă. Mi le-a vândut, a spus el aproape în şoaptă, mi le-a vândut, nu mi le-a dat. A zâmbit. A urmat o scurtă tăcere. Era foate liniştit. Regreta, a spus, dacă venisem cu speranţa de a vedea picturile încă o dată. înţelegea că poate eram ataşat de ele. Dar scăpase de ele aproape imediat. A zâmbit din nou, blând. Erau una sau două lucrări bunicele, a continuat el, dar care nu s-ar fi simtit bine aici, la Whitewater.

îj ***Onorată***

Uite, tată, am comentat în gând, ce s-a ales de ochiul tău de cunoscător.

Vezi tu, am vrut să fac ceva pentru mama ta, spunea Behrens. Fusese bolnavă. I-am plătit mult mai

mult decât preţul pieţei - bineînţeles că te rog să nu-i spui. Voia să-şi deschidă o afacere de vreun fel, cred. A râs. Ce femeie plină de viaţă! a spus el. A urmat o nouă tăcere. Se juca amuzat cu cuţitul, aşteptând. Am priceput, destul de surprins, că probabil credea că am venit să cer colecţia înapoi. Apoi, desigur, am început să mă întreb dacă, în pofida declaraţiilor lui, nu furase la preţ. Ideea mi-a dat o energie imensă. Care va să zică aşa, mişel bătrân ce eşti, până la urmă eşti la fel ca noi toţi. M-am uitat la profilul Annei, reflectat tulbure în geamul din faţa mea. Şi ea ce era, la urma urmelor, altceva decât o fată bătrână, cu ridurile şi părul ei vopsit - probabil Flynn îi făcea plinul o dată sau de două ori pe lună, între spălatul maşinii şi un mers la frizer, ca să-şi tundă mustaţa. Să vă ia dracu' pe toţi! Mi-am turnat un pahar de vin, plin-ochi, şi am vărsat o parte din el pe faţa de masă, lucru care m-a bucurat. Ah, întuneric, întuneric.

Mă aşteptasem să fiu invitat să rămân peste noapte, dar, după cafea, Anna s-a scuzat şi a revenit după un minut, spunându-mi că a chemat un taxi. M-am simţit jignit. Făcusem atâta drum ca să-i văd şi ei nu-mi ofereau nici măcar un pat. S-a aşternut o tăcere urâtă. Provocat de mine, Behrens ne vorbise despre pictorii flamanzi. Mi se păruse sau îmi aruncase un zâmbet viclean când mă întrebase dacă vizitasem camera care dădea în grădină? Până să-mi dau seama că vorbea despre salonul aurit, el trecuse mai departe. Acum şedea bâţâind din cap, cu gura întredeschisă, cu ochii pierduţi în flacăra lumânării. A ridicat o mână ca şi

cum s-ar fi pregătit să vorbească din nou, dar a lă-sat-o să cadă lin. Farurile unei maşini au măturat fe- restrele si s-a auzit un claxon. Behrens nu s-a ridicat.

»

Mi-a făcut mare plăcere să te revăd, a murmurat el, întinzându-mi mâna stângă. Mare plăcere.

Anna m-a condus până la uşă. Simţeam că mă făcusem de râs, dar nu înţelegeam exact în ce fel. în hol, paşii ne răsunau foarte tare, un tărăboi confuz şi oarecum absurd. E seara liberă a lui Flynn, mi-a spus Anna, altfel l-aş fi rugat pe el să te ducă. I-am replicat ţeapăn că era foarte bine şi aşa. Mă întrebam dacă era cu putinţă să fim aceiaşi doi oameni care se tăvăliseră împreună cu Daphne goi în pat, într-o după-amiază fierbinte de duminică, la celălalt capăt al lumii, la celălalt capăt al timpului. Cum putusem să-mi imaginez că o iubisem vreodată. Tatăl tău arată bine, i-am spus. A ridicat din umeri. A, a spus, e pe moarte. La uşă, nu ştiu ce a fost în capul meu, i-am căutat mâna şi am încercat să i-o sărut. S-a tras repede înapoi şi era să cad. Taxiul a claxonat iar. Anna! am spus, după care n-am mai putut adăuga nimic. Ea a râs trist. Du-te acasă, Freddie, mi-a spus cu un zâmbet palid şi mi-a închis încet usa în nas.

Ştiam cine urmează să fie şoferul taxiului, desigur. Să nu zici nimic, i-am ordonat sever, nici o vorbă! M-a privit în oglindă cu un ochi posomorât, acuzator, şi am pornit fantomatic pe alee. Mi-am dat seama că nu am unde să mă duc.

E SEPTEMBRIE. SUNT AICI de două luni. Pare să fi trecut mai mult. Copacul pe care îl zăresc de la fereastra celulei are o înfăţişare ponosită, prăfuită, nu mai are mult şi frunzele or să înceapă să i se îngălbenească. Tremură parcă nerăbdător, noaptea mi se pare că îl aud foşnind înfrigurat pe întuneric. Cerul de dimineaţă e splendid, imens de înalt şi albastru. îmi place să urmăresc norii adunându-se şi împrăştiin- du-Be. Ce muncă uriaşă si delicată. Azi a fost un curcu-

> »

beu, când l-am văzut, am izbucnit tare în râs ca la o glumă excelentă şi absurdă. Din când în când, pe sub copac trec oameni. Probabil pe-acolo e o scurtătură. La nouă vin funcţionarele, cu ţigări şi coafuri fanteziste, şi ceva mai târziu, gospodinele visătoare, târând după ele sacoşe de cumpărături şi copii mici. La ora patru, în fiecare după-amiază, trece un elev răzleţ, care duce un ghiozdan enorm în spate, ca pe o cocoaşă. Vin şi câini, cu pas grăbit şi aer hotărât, se opresc, stropesc scurt copacul, merg mai departe. Alte vieţi, alte vieţi. în ultima vreme, de când a început să se schimbe anotimpul, par toţi, chiar şi băieţelul, să calce

mai uşor, săltat, parcă ar zbura cumva prin aerul de sticlă albastră al toamnei.

La vremea asta a anului, îl visez des pe tata. întotdeauna visul e acelaşi, chiar dacă circumstanţele variază. Persoana din el e într-adevăr tata, dar altfel decât l-am cunoscut vreodată. E mai tânăr, mai voinic, e vesel, are un sănătos simţ al umorului. Sosesc la un spital, sau o altfel de instituţie mare, şi, după multe căutări şi încurcături, îl găsesc stând ridicat în pat, cu o ceaşcă de ceai aburind în mâini. Părul îi e ciufulit copilăreşte, poartă o pijama care nu e a lui. Mă întâmpină cu un zâmbet bleg. Dintr-un impuls, pentru că sunt agitat şi mi-am făcut atâtea griji, îl îmbrăţişez cu putere. El rabdă cu mărinimie această neobişnuită manifestare sentimentală, bătându-mă pe umăr şi râzând puţin. Apoi mă aşez pe un scaun de lângă pat şi tăcem o clipă, neştiind ce să facem sau încotro să ne uităm. înţeleg că a supravieţuit unei întâmplări, poate unui J accident sau unui naufragiu, sau unei boli neaşteptate. -B Oricum, nesăbuinţa proprie (tata, nesăbuit!) e cea care ’■§ l-a pus în primejdie şi acum se simte caraghios şi comic g
ruşinat de ce a făcut. în vis, întotdeauna eu am fost — răspunzător de salvarea lui providenţială, dând alar- [101] ma, chemând ambulanţa, scoţând barca pneumatică sau ceva asemănător. Fapta mea stă între noi enormă, inabordabilă, ca iubirea însăşi, dovadă, în fine, a adevăratului respect filial. Mă trezesc surâzând, cu inima plină de tandreţe. Pe vremuri aveam impresia că de la moarte îl salvez, dar în ultima vreme am început să cred că, de fapt,

dezastrul prelungit al vieţii e cel pe care i-1 scurtez dintr-o lovitură. Acum poate o să am o altă sarcină, similară, de înfăptuit. Fiindcă azi mi s-a spus că a murit mama.

Până să ajung cu taxiul în sat, ultimul autobuz spre oraş a plecat deja, după cum şoferul, cu o bucurie melancolică, m-a anunţat că se va întâmpla. Am oprit pe strada principală întunecată, în faţa unui magazin de fierărie, cu motorul torcând. Şoferul s-a răsucit în scaun, ridicându-şi şapca pentru un scărpinat rapid, cu un singur deget, apoi s-a aşezat la loc, să vadă ce intenţionez să fac. încă o dată m-a izbit felul în care se uită la tine oamenii ăştia, candoarea tâmpă, animalică a interesului lor. Ar trebui să-i dau un nume - mă tem că va fi Reck - căci o vreme va trebui să mai stau cu el. Lui îi face plăcere, mi-a spus, să mă ducă el însuşi până în oraş. Am clătinat din cap: erau mai bine de cincizeci de kilometri şi deja îi datoram bani. Dacă nu, a continuat el cu un zâmbet oribil, mieros, mă putea găzdui mama lui - aparent, dna Reck ţinea o cârciumă cu o cameră la etaj. Ideea nu mă atrăgea, dar pe stradă era întuneric si o tăcere sinistră, iar uneltele din vitrina magazinului aveau ceva grozav de deprimant şi da, i-am spus stins, cu o mână dusă la frunte, du-mă la mama ta.

Dar aceasta nu era acasă, sau dormea, sau mai ştiu eu ce şi m-a dus chiar el sus pe scara din spate, mergând pe vârfuri ca un păianjen mare şi şovăielnic. Camera avea o ferestruică joasă, un scaun şi un pat cu o adâncitură în mijloc, de unde parcă fusese ridicat de curând un cadavru. Mirosea a urină şi a bere neagră. Reck s-a oprit zâmbindu-mi timid, chinuindu-şi şapca în mâini. I-am urat ferm noapte bună şi s-a retras reticent. Ultimul lucru pe care l-am văzut din el a fost mâna

care trăgea lent uşa în urma lui. Am măsurat camera o dată sau de două ori cu atenţie, făcând podelele să scârţâie. Mă întreb dacă îmi frângeam mâinile. Ferestruica joasă şi patul coşcovit îmi lăsau un sentiment abrupt al disproporţiei, parcă eram prea înalt şi picioarele îmi erau prea mari. M-am aşezat pe marginea patului. în geam întârzia o lumină stinsă. Dacă mă aplecam într-o parte, vedeam un coş de fum strâmb şi silueta unor copaci. Mă simţeam asemenea eroului nefericit dintr-un roman rusesc, meditând trist în văgăuna de deasupra crâşmei din satul Linioară, în anul Punct, cu întreaga poveste dinaintea mea, aşteptând să fie spusă.

Nu am dormit. Aştemuturile erau umede şi parcă alunecoase, şi nutream convingerea că nu eram primul care se zvârcolise în ele de la ultimul spălat. Am încercat să stau culcat, încordat ca un arc, în aşa fel încât cât mai puţin din fiinţa mea să vină în contact cu ele. Orele erau marcate de un clopot de biserică îndepărtat, cu un sunet neobişnuit de plat. Se auzeau obişnuitele lătră- >g_ turi de câine şi mugete de vite. Zgomotul propriilor | oftaturi agitate mă înfuria. Din când în când trecea câte o maşină sau un camion şi un careu de forme geo- *1 metrice luminoase se prelingea rapid pe tavan, apoi în J jos, pe pereţi, scurgându-se într-un colţ. îmi era o sete — turbată. Vise de trezie mă asaltau cu imagini groteşti, 103 desfrânate. O dată, când eram pe punctul de a adormi, am avut sentimentul brusc şi teribil al căderii, care m-a trezit imediat, cu o tresărire. Deşi încercam să mi-o scot din minte, reveneam iar şi

iar cu gândul la Anna Behrens. Ce păţise de se încuiase în muzeul acela lugubru, în unica tovărăşie a unui muribund? Dar poate nu păţise nimic, poate pur şi simplu aşa stăteau lucrurile. Poate zilele trecuseră una după alta, fără sunet, până se făcuse prea târziu şi se trezise într-o dimineaţă înţepenită definitiv la mijlocul vieţii. Mi-am

închipuit-o acolo, tristă şi solitară, vrăjită în castelul ei fermecat, an după an, şi - ah, în minte mi-au venit tot felul de idei năstruşnice, mi-e si ruşine să vorbesc de- spre ele. Şi, în timp ce meditam la toate acestea, un alt gând, la un alt nivel, mai tulbure, îşi torcea ghemul. Aşadar, din îmbinarea încâlcită a ideilor despre aventuri cavalereşti, izbăviri şi recompense s-a născut planul meu. Vă asigur, înălţimea voastră, că nu e un vicleşug prin care încerc să mă exonerez: vreau doar să explic care au fost motivele, adică cele mai profunde, dacă un asemenea lucru este cu putinţă. Pe măsură ce orele treceau şi stelele îşi aţâţau sclipirea în fereastră şi apoi păleau iar încet, Anna Behrens s-a contopit în mintea mea cu celelalte femei pe care le aveam, într-un fel, în grijă: Daphne, desigur, şi chiar şi mama, chiar şi fata de la grajduri - dar în final, când s-au ivit zorii, chipul flamand din tabloul din camera care dădea spre grădină a fost cel care a rămas plutind pe deasupra patului, privindu-mă sceptic, întrebător şi calm. M-am sculat şi m-am îmbrăcat, apoi m-am aşezat pe scaun lângă geam, urmărind lumina de cenuşă a zilei coborând peste acoperişuri şi infiltrându-se în copaci. Mintea îmi lucra febril, sângele îmi fierbea în vene. Acum ştiam ce am de făcut. Eram nerăbdător, dar, în acelaşi timp, aveam un sentiment de groază profundă. Jos s-a auzit mişcare. Voiam să ies afară, să fiu, să fac. Am dat să mă îndrept spre ieşire, dar m-am oprit şi m-am întins o secundă pe pat, să mă calmez, şi am adormit profund şi teribil. Parcă m-ar fi doborât cineva cu o lovitură. Nu vă pot

descrie. Nu a durat mai mult de un minut sau două. M-am trezit tremurând. Parcă însăsi inima lucru- iilor stătuse o clipă pe loc. Aşadar, astfel a început ziua si tot astfel avea să continue, în oroare.

Doamna Reck era înaltă şi slabă. Nu, era scundă şi grasă. Nu mi-o amintesc prea bine. Nu vreau să mi-o amintesc prea bine. Pentru numele lui Dumnezeu, câte asemenea chipuri groteşti trebuie să mai inventez? Am să o chem ca martor şi o să o vedeţi singuri. La început, am crezut că o doare ceva, dar numai o timiditate înfiorătoare îi legase limba, făcând-o să se îndoaie de şale şi să se crispeze. Mi-a servit cârnaţi, şuncă şi budincă în salonul din spatele barului (călăul mâncând un mic dejun copios). O linişte complicată umplea încăperea, mă auzeam înghiţind. Pe pereţi atârnau umbre ca nişte pânze de păianjen zdrenţuite. Am văzut o pictură cu Iisus expunându-şi inima din care picura sânge, făcută în nuanţe groase de stacojiu şi crem, şi o fotografie a nu ştiu cărui papă, binecuvântând mulţimea de la un balcon al Vaticanului. întristarea mi-a coborât în piept ca o arsură la stomac. A apărut Reck, în cămaşă si bretele, si a întrebat sfios dacă totul e bine. Minunat, i-am răspuns cu curaj, minunat! S-a ridicat în picioare şi m-a privit zâmbind tandru, cu un fel de mulţumire mândră. Parcă eram ceva ce lăsase să se propage peste noapte. Ah, bietele existenţe simple, atât de multe, peste care mi-am lăsat dâra de bale. Nu pomenise nici măcar o dată despre banii pe care i-i datoram - chiar şi la telefon, se scuzase pentru că nu stătuse să mă aştepte. M-am ridicat şi m-am strecurat pe lângă el, pe prag. Ies puţin, am spus, să iau o gură de aer. îmi simţeam surâsul oribil, ca pe ceva lipicios care mi se scursese pe faţă. A dat din cap şi o scânteie de tristeţe i-a trecut peste

frunte, coborându-i pe botul de oaie. Ştiai că o s-o şterg, nu-i aşa? De ce nu m-ai oprit? Eu nu-i înţeleg pe oamenii ăştia. Am mai spus-o şi altă dată. Nu-i înţeleg.

Soarele strălucea printr-o negură tot mai subţire. Era încă imposibil de devreme. Mă fâţâiam în sus pe o parte a străzii principale şi-n jos pe partea cealaltă, cu spasme de nerăbdare. în jur era puţină lume. De unde-o fi venit ideea că oamenii de la tară se trezesc ៛ devreme? A trecut o dubită, trăgând o remorcă în care era un porc. în capătul străzii era un podeţ peste un pârâu cafeniu, puţin adânc. M-am aşezat pe parapet şi o vreme m-am uitat la apă. Trebuia să mă bărbieresc. M-am gândit să mă întorc la Reck şi să împrumut de la el un brici, dar nici chiar eu nu eram destul de mârşav pentru o asemenea josnicie. Ziua începuse deja să se încălzească. Stând acolo, la soare, şi urmărind apa cum şerpuieşte bolborosind pe sub mine, m-a luat ameţeala. Nu a trecut mult si un individ înalt si foarte bă-

> • » >

trân s-a apropiat şi a început să îmi vorbească apăsat. Avea sandale şi un impermeabil jerpelit, aruncat ca d mantaua unui infanterist irlandez pe un umăr, şi ducea z în mână un toiag gros de frasin. Părul îi era lung, m barba încurcată. Nu ştiu de ce, dar m-am trezit ima- z ’

§ ginându-mi capul lui, purtat pe sus, pe o tavă. Vorbea — calm, cu o voce răsunătoare, puternică. Nu am înţeles 106 nici un cuvânt din ce spunea - părea să îşi fi pierdut capacitatea de a articula - dar găseam ceva ciudat de impresionant în felul în

care stătea acolo, sprijinit în frasin, cu un genunchi îndoit, cu ochii aţintiţi asupra mea, rostindu-şi mărturia. îi urmăream gura mişcân- du-se în desişul bărbii şi dădeam din cap încet, cu seriozitate. Nebunii nu mă sperie şi nici nu mă stânjenesc. Ba chiar găsesc că aiurelile lor mă calmează. Cred că asta pentru că totul, de la explozia unei nove până la aşezarea prafului într-o încăpere nelocuită, pentru ei are o importanţă uriaşă şi egală, fiind, prin urmare, fără valoare. A terminat, dar a continuat să mă privească în tăcere câteva clipe. Apoi a dat din cap grav şi, cu o ultimă privire încărcată de sens, s-a întors şi s-a îndepărtat, traversând podeţul cu paşi mari.

Milord, ştiu că am spus că aveam un plan, dar era un plan doar în sensul cel mai larg al cuvântului. N-am fost niciodată prea bun la detalii. în miez de noapte, când oul clocise şi lucrul acesta îşi fluturase pentru prima oară aripile umede şi casante, îmi spusesem că, după ce se vor ivi zorii şi viaţa reală va reîncepe, am să râd de o asemenea idee revoltătoare. Şi am râs, chiar dacă mai gânditor, şi cred, cred cu adevărat că, dacă n-aş fi fost împotmolit în văgăuna aia, fără altceva la îndemână decât propriile gânduri negre, nimic din toate astea nu s-ar fi întâmplat. M-aş fi dus la Charlie French şi aş fi împrumutat de la el nişte bani, m-aş fi întors pe insulă şi mi-aş fi plătit datoria la *señor* Aguirre, după care mi-aş fi luat nevasta şi copilul şi aş J
fi venit acasă, la Coolgrange, să mă împac cu mama şi să mă aşez la locul meu, să devin un mic proprietar de pământ, ca tata, să trăiesc şi să fiu

fericit. Ah... I

Ce spuneam? Da, planul. Milord, nu sunt un geniu. — Ziarele, care încă de la început au fost extaziate - la [107] urma urmelor, eram în plin sezon şi le oferisem material pentru serii de articole formidabile - m-au descris ca pe un gangster îndrăzneţ şi o fiară blondă, meticuloasă, rece ca gheaţa şi cu voinţă de fier. Dar jur, a fost totul o întâmplare, ca orice altceva în viaţă. Cred că la început m-a amuzat ideea, pe care mi-am relatat-o ca pe un fel de poveste în timp ce stăteam acolo, prinţul neadormit, în casa de turtă dulce a Mamei Reck, în timp ce stelele inocente se înghesuiau tăcute la fereastră. Dimineaţă m-am sculat si am dus-o să o văd la

geam şi deja începuse să se întărească, să se aşeze. Straniu, parcă era opera altcuiva, pe care o primisem spre cântărire şi testare. Procesul acesta de distanţare pare să fi fost o condiţie preliminară esenţială pentru acţiune. Poate aşa se explică ciudata senzaţie care m-a năpădit pe podeţul de deasupra apei gâlgâitoare. Este greu de descris. Mă simţeam total diferit de mine însumi. Adică îl cunoşteam bine pe bărbatul acesta masiv, uşor supraponderal, cu părul blond, în costumul mototolit, stând aici agitat şi nefacând nimic, dar în acelaşi timp era ca şi cum eu - eu cel adevărat, care gândeşte şi simte - rămăsesem înlănţuit într-un trup care nu era al meu. Dar nu, nu e nici aşa, nu tocmai. Căci persoana dinăuntru îmi era la fel de străină, ba chiar cu mult mai străină decât fiinţa concretă, familiară. Nu e clar, ştiu. Spun că cel dinăuntru îmi era străin, dar despre care „eu“

vorbesc? Nu, nu e deloc J clar. Dar senzaţia nu era nouă. întotdeauna m-am
–   ƒ
z simţit... cum se spune... bifurcat, asta e. în ziua aceea “ însă, senzaţia era mai puternică, mai pronunţată de- § cât de obicei. Bunter stătea ca pe ace, murind să iasă _ZL la lumină. Fusese închis atâta vreme, bolborosind, [108] mormăind şi înjurând acolo, înăuntru, şi ştiam că, odată evadat, va vorbi fără să poată fî oprit. Mă simţeam ametit. Greaţa cenuşie îmi strângea matele. Mă întreb dacă instanţa înţelege în ce stare de nervi eram, nu doar în ziua aceea, ci în întreaga perioadă? Soţia şi copilul meu erau ţinuţi ostatici de nişte personaje diabolice, eu eram practic falit, nenorocita de rentă trimestrială de pe urma moştenirii mizere lăsate de tata mai avea încă două luni până să sosească şi iată-mă, după o noapte de groază, cu ochii roşii, nebărbierit, rătăcit în mijlocul pustiului şi luând în calcul acţiuni

disperate. Cum să nu mă ia ameţeala, cum să nu mi se întoarcă maţele pe dos?

în cele din urmă, am simţit satul din spatele meu trezindu-se leneş la viaţă şi am pornit înapoi pe strada mare, cu ochii în patru, pentru cazul în care m-aş fi întâlnit cu sâcâitorul Reck sau, şi mai rău, cu mama lui Reck. Dimineaţa era însorită si calmă, încărcată de rouă şi puţin buimacă, parcă îmbătată de propria ei noutate. Pe trotuare erau petice de umezeală. Avea să fie o zi spectaculoasă. Da, spectaculoasă.

Până n-am dat de el, nu am ştiut că eram în căutarea magazinului de fierărie unde Reck oprise taxiul în seara trecută. Braţul mi s-a întins si a deschis usa, un clopoţel a sunat, picioarele m-au purtat înăuntru.

întuneric, miros de parafină şi ulei de in, pâlcuri de obiecte atârnate deasupra capului. Un bărbat scund, îndesat, în vârstă şi cu chelie mătura pe jos. Purta papuci de casă şi un halat de lucru de culoarea scorţişoarei, cum nu mai văzusem din copilărie. Mi-a zâmbit dând din cap şi a lăsat mătura deoparte. Dar nu a scos un cuvânt - eticheta profesională, nu mă îndoiesc - până nu şi-a ocupat poziţia în spatele tejghelei, spriji- nindu-se pe braţe, cu capul într-o parte. Nişte ochelari cu rame de sârmă, mi-am spus, ar completa efectul. Mi-a plăcut din prima secundă. Bună ziua, domnule, mi-a spus cu un glas vesel, parcă frecându-şi mâinile. Deja mă simţeam mai bine. Era politicos exact atât cât trebuie, fără slugărnicie inutilă sau vreo urmă de curiozitate excesivă. Am cumpărat un ghem de sfoară şi un sul

de hârtie maro, de împachetat. De asemenea, un colac de frânghie - strâns, îmi amintesc, intr-un cilindru compact, foarte asemănător cu laţul călăului - tare şi netedă, de cânepă, nu chestia aia modernă, de plastic.

Nu ştiam prea bine ce intenţionez să fac cu aceste obiecte. Frânghia, de pildă, era un adevărat răsfăţ. Nu-mi păsa. Trecuseră ani - decenii! - de când nu mai trăisem o plăcere atât de pură, de lacomă. Prăvăliaşul a aşezat cumpărăturile cu drag pe tejghea, înaintea mea, uguind în şoaptă, zâmbind şi ţuguindu-şi aprobator buzele. Era vremea de joacă. în lumea aceasta inventată, puteam avea orice îmi doream. Un fierăstrău de cepuri, de exemplu, cu coada din lemn de trandafir. Un set de vătraie de alamă, cu mânerul în formă de maimuţă ghemuită. Găleata aceea de email alb, cu o umbră delicată, albăstruie ca pielea, pe o parte. Ah, orice! O bucată de otel inoxidabil turnat si lustruit, ca femurul unui animal veloce, cu un manşon de cauciuc negru, catifelat, şi un cap cu gheară albăstrită. Eu unul sunt complet neîndemânatic, cred că nici un cui n-aş fi în stare să bat drept, dar mărturisesc că am nutrit întotdeauna dorinţa tainică de a avea un asemenea cio-
>
can. Alte hohote de râs în sală, desigur, alte bancuri porcoase printre şmecherii de la galerie. Dar insist, milord şi domnilor meseriaşi din juriu, insist să mă credeţi că dorinţa era nevinovată, o poftă, o suferinţă a copilului sărac din mine - nu Bunter, nu el, ci adevărata, pierduta stafie a copilăriei mele - de a poseda această jucărie minunată. Pentru prima dată, naşul-zână a şovăit. Mai avem şi alte modele, s-a încumetat el, nu chiar atât - o şoaptă grăbită, abia respirată - nu chiar atât de scumpe, domnule. Dar nu, nu, nu-i puteam rezista. Trebuia să fie al meu. Acela. Da, acela de

colo, cu eticheta pe el. Proba A, cu alte cuvinte.

Am ieşit împiedicat din magazin, cu pachetul sub braţ, cu ochii împăienjeniţi şi surâzând, fericit ca un şcolar ameţit de băutură. Vânzătorul a venit până la

uşă, să mă conducă. îmi strânsese mâna într-un fel ciudat, criptic. Poate era mason şi mă încerca, să vadă dacă nu eram si eu un membru al confreriei? Dar nu, prefer să cred că era doar un om cumsecade, amabil şi bine intenţionat. Nu sunt mulţi, în această depoziţie.

De-acum mi se părea că ştiu bine satul. Ba chiar aveam sentimentul că mai fusesem aici si că mai fă-

» cusem toate astea o dată, umblasem la întâmplare dimineaţa devreme, stătusem pe podeţ, intrasem în magazin şi cumpărasem marfă. Nu am nici o explicaţie: aşa mi s-a părut. Parcă visasem un vis profetic pe care apoi îl uitasem, iar aceasta era împlinirea profeţiei. E la fel de adevărat însă că sentimentul acesta al * inevitabilului a contaminat tot ceea ce am făcut în ziua aceea - inevitabil neînsemnând scuzabil, în vocabularul meu. Nu, deloc, prin venele mele curge un amestec tare de sânge catolic şi calvin.

Brusc mi-am dat seama, cu o fericită lipsă de legătură cu orice altceva, că era solstitiul de vară.

E o tară minunată, un om cu un accent civilizat poate să facă aproape orice. Am crezut că mă îndrept spre staţia de autobuz, să văd dacă aveam o maşină spre oraş, dar în loc de asta - din nou inevitabil - m-am trezit în faţa unui garaj dărăpănat din centrul satului. Un băietan într-o salopetă murdară, cu câteva numere

prea mare pentru el, manipula nişte anvelope şuierând afon pe la colţul gurii. O firmă de tablă ruginită, bătută în cuie deasupra capului lui, anunţa: „La Mel- moth asini de închiriat“. Băiatul s-a întrerupt şi m-a privit fără interes. Nu mai şuiera, dar rămăsese cu buzele ţuguiate. Maşină? am zis arătând spre firmă, de închiriat, da? Am învârtit de un volan invizibil. N-a spus nimic, ci doar s-a încruntat profund nedumerit, ca

şi cum i-aş fi cerut ceva complet ieşit din comun. Apoi o femeie voinică şi cu pieptul mare 9-a ivit din birou, adresându-i-se aspru. Purta o bluză stacojie, pantaloni negri, strâmţi, şi sandale cu toc. Părul, negru ca pana corbului, îi era strâns în vârful capului ca un cozonac, cu zulufi creţi la tâmple. îmi amintea de cineva, dar nu ştiam de cine. M-a condus în birou, cu o tresă- rire am zărit, într-un pâlc de vederi prinse în pioneze pe peretele din spatele mesei ei, priveliştea insulei şi a portului şi chiar a barului unde îl cunoscusem pe Randolph, americanul. Era derutant, ca o presimţire, sau ca un avertisment, poate. Femeia m-a măsurat din cap până-n picioare, cu un fel de bănuială mocnită. Cu o nouă tresărire, mi-am dat seama de cine îmi amintea: de mama copilului plângăcios din apartamentul lui *señar* Aguirre.

Maşina era un Humber, un model mare, greu şi înalt, nu destul de vechi ca să poată fi numit clasic, doar îngrozitor de demodat. Părea construită pentru o epocă mai simplă şi mai inocentă, una populată de o specie de copii mari. Tapiţeria emana un miros vag fecal. Am traversat satul lent, în viteza a treia, cocoţat la înălţime faţă de drum, parcă purtat într-un palan- chin. Motorul scotea un zgomot ca de urale înăbuşite. Plătisem un avans de cinci lire si

semnasem un docu-

*

ment cu numele de Smyth (y-ul mi se păruse o tuşă criminal de isteaţă). Femeia nici nu ceruse să vadă permisul de conducere. Cum spuneam, o ţară minunată. îmi simţeam inima extraordinar de uşoară.

f >

Apropo de excursii. Azi am fost la înmormântarea mamei. Trei poliţişti în civil m-au dus într-o maşină închisă, am fost foarte impresionat. Am gonit prin oraş cu sirena vuind, era iar ca atunci când mă arestaseră, dar pe dos. O dimineaţă încântătoare, însorită şi clară, cu fum palid în aer şi câteva frunze deja căzute pe trotuare. Am trăit un amestec straniu de sentimente: o rană, desigur, ceva durere, dar şi extaz şi o jale care nu era lipsită de dulceaţă. Nu jeleam doar pentru mama, sau poate chiar deloc pentru ea, ci pentru lucruri în general. Poate era obişnuita melancolie de septembrie, nerecunoscută datorită circumstanţelor. Am mers cu maşina pe malul râului, sub un cer pe care se îngrămădeau, până sus, mormane de nori flamanzi luminoşi, apoi am luat-o spre sud, prin suburbiile înfrunzite. Marea m-a luat, aşa cum o face întotdeauna, prin surprindere, un lighean de metal albastru, mişcător, de pe suprafaţa căruia se ridicau fulgi de lumină. Toţi trei detectivii erau fumători înrăiţi, trăgeau tare, parcă era sarcină de serviciu. Unul mi-a oferit o ţigară. Nu se numără printre viciile mele, am

spus, iar ei au J râs politicos. Păreau jenaţi şi se tot uitau plictisiţi pe geam, ca şi cum ar fî fost obligaţi să meargă la plim- bare cu o rubedenie celebră şi cu reputaţie proastă şi I se temeau să nu-i vadă vreun cunoscut. Am ieşit din — oraş, unde, peste câmpuri, era încă ceaţă şi gardurile [113] vii musteau de apă. înmormântarea s-a făcut pe locul familiei, din vechiul cimitir din Coolgrange. Nu mi s-a îngăduit să cobor din maşină sau măcar să deschid un geam. în sinea mea m-am bucurat, căci nu mă vedeam păşind aşa, pe neaşteptate, în lume. Şoferul a tras cât a putut mai aproape de mormânt, unde am stat într-o zăpuşeală înecată în fum de ţigară şi am urmărit dramoleta scurtă si răsuflată care se desfăşura dincolo de geamul aburit, printre pietrele de mormânt strâmbe. Venise foarte puţină lume: vreo două mătuşi şi un bătrân care lucrase cu ani în urmă pentru tata, la grajduri. Fata aceea, Joanne, era acolo, bineînţeles, cu ochii injectaţi şi biata ei faţă roşie şi umflată de plâns, îmbrăcată intr-un pulover umflat şi o fustă şuie. Char- lie French stătea puţin retras, cu mâinile încleştate într-o poziţie stânjenită. Frumos din partea lui că a venit, şi un act de curaj. Nici el, nici fata nu s-au uitat în direcţia mea, chiar dacă trebuie să fi simţit presiunea privirii mele umede. Sicriul mi s-a părut surprinzător de mic, l-au coborât în groapă şi a mai rămas loc pe lângă el. Biata mama. Nu-mi vine să cred că s-a dus, adică lucrul ăsta nu mi-a intrat încă în cap. Mă simt

ca şi cum ar fi fost doar împachetată şi pusă bine undeva, ca să facă loc pentru ceva mai important. Desigur, ironia situaţiei nu-mi scăpa: dacă aş mai fi aşteptat câteva luni, n-ar mai fi fost nevoie să... dar nu, destul. Or să citească testamentul asa cum se cuvine, adică în lipsa mea. Ultima dată când am văzut-o, m-am certat cu ea. A fost în ziua când am plecat la Whitewa- ter. Nu m-a vizitat la închisoare. N-o condamn. Nici măcar copilul nu i l-am adus niciodată, să-l vadă. Nu era atât de dură pe cât am crezut-o. I-oi fi distrus şi ei viata? Toate femeile astea moarte.

După ce s-a terminat ceremonia, Charlie a trecut pe lângă maşină cu capul în pământ. A părut să şovăie, dar s-a răzgândit şi şi-a continuat drumul. Cred că mi-ar fi vorbit, dacă n-ar fi fost prezenţi detectivii, mătuşile ca pe ghimpi în urma lui şi, of, oribilitatea întregii situaţii.

AŞADAR, IES DIN SAT în automobilul Humber Hawk, cu un rânjet prostesc pe faţă. Aveam senzaţia, fără vreun motiv, că scap de toate problemele, mi le şi imaginam pierzându-se în spaţiu şi timp la fel ca şi satul însuşi, o amestecătură pestriţă de lucruri care se fă- >a ceau din ce în ce mai mici. Dacă m-aş fi oprit o clipă să | mă gândesc, aş fî înţeles, evident, că ceea ce lăsam în .§ urmă nu erau necazurile mele încâlcite, după cum îmi Ş plăcea să îmi închipui, ci dimpotrivă, o adunătură de g probe, limpezi şi inconfundabile ca un smoc de păr îm- — pâslit de sânge. Fugisem de la Mama Reck fără să plă- [115] tesc pentru găzduire, cumpărasem unelte de spărgător de la magazinul din sat şi acum mai că nu furasem o maşină - toate astea, la nici opt kilometri distanţă de ceea ce avea să fie în curând cunoscut drept locul faptei. Instanţa va trebui să admită că nu simt tocmai semnele unei premeditări atente. (De ce oare tot ce spun are sonoritatea unui preambul făţarnic la o cerere de

reducere a pedepsei?) Realitatea este că nu mă gândeam Ia nimic, nu ceea ce ar putea fî numit cu adevărat gândire. Mă mulţumeam să navighez prin soare şi

umbră, pe drumurile astea bălţate de ţară, cu o mână pe volan şi cu cotul afară pe geam, cu aromele spaţiului deschis în nări şi vântul fluturându-mi prin păr. Totul avea să fie bine, totul avea să se rezolve. Nu ştiu de ce eram atât de entuziasmat, poate era o formă de delir. Oricum, mi-am spus, nu făceam decât să intru într-un joc nebunesc, pe care îl puteam întrerupe oricând.

între timp însă, iată conacul Whitewater, înălţân- du-se pe deasupra copacilor.

La poartă era parcat un autocar gol. Uşa dinspre şofer era deschisă, iar şoferul stătea lungit pe scară, însorindu-se. M-a urmărit cu privirea când am trecut pe lângă el, pe alee. I-am făcut cu mâna. Purta ochelari cu lentile colorate. Nu mi-a zâmbit. Avea să mă tină minte.

Ulterior, poliţia nu a înţeles cum de am manifestat atât de puţină circumspecţie,

sosind sfidător cu maşina aceea inconfundabilă, în miezul zilei. Dar, vedeţi, eu eram convins că totul avea să se soluţioneze exclusiv între mine şi Behrens, poate cu Anna ca mediator. Nici, nu mi-a trecut prin cap că va urma ceva atât de vulgar precum o anchetă poliţienească, titluri în ziare şi tot restul. O simplă tranzacţie între doi oameni civilizaţi, asta intenţionam. Aveam să fiu politicos şi ferm, atâta tot. Nu mă gândeam la ameninţări şi cereri de răscumpărare, sigur că nu. Când, mai târziu, am citit ce au scris reporterii - „Vânătoarea de oameni din Midsummer“, aşa i-au spus - nici nu m-am recunoscut în descrierea pe care mi-au făcut-o ca personaj dur, fără scrupule. Fără scrupule, eu! Nu, în timp ce trăgeam în faţă la Whitewater, nu la poliţie mă gândeam, ci la şoferul Flynn, cu ochişorii lui porcini şi labele lui cărnoase, de boxer. Da, Flynn era un om de ocolit.

Pe la jumătatea aleii era

Doamne, toate amănuntele astea plicticoase.

Pe la jumătatea drumului, aleea se bifurca. O săgeată de lemn pe care scria CASĂ cu vopsea albă arăta spre dreapta, în timp ce, spre stânga, un indicator spunea EXCLUSIV PRIVAT. Am oprit maşina, închipuiţi-vă cum arătam, un chip mare şi tulbure dincolo de parbriz, privind mai întâi într-o parte, apoi în alta. E ca o ilustraţie la un material de avertizare: păcătosul şovăie la răspântie. Am pornit mai departe lu- ând-o la stânga şi inima mea a făcut un salt înfricoşat. Iată-1, ticălosul, păsăsind drumul cel drept.

Am ocolit aripa din dreapta a casei, am parcat pe iarbă şi am traversat peluza spre camera dinspre grădină. Uşa de sticlă era deschisă. Aer adânc în piept. încă nu era nici amiază. Undeva departe, pe câmp, lucra un tractor care scotea un bâzâit adormitor, parcă glasul verii însăşi, îl aud şi acum, cântecul acela îndepărtat, subţire, dinaintea căderii în păcat. Lăsasem frânghia şi ciocanul în maşină, aducând cu mine sfoara şi sulul de hârtie de împachetat. Brusc, m-a izbit absurditatea întregii întâmplări. Am început să râd şi, râzând, am intrat în casă. Tabloul se intitulează, după cum cred că de-acum ştie toată lumea, *Portret de femeie cu mănuşi.* Măsoară optzeci şi doi de centimetri pe şaizeci şi cinci. După detaliile interne - în special hainele şi podoabele femeii - a fost datat între 1655 şi 1660. Rochia neagră şi gulerul alb şi lat, împreună cu manşetele, sunt luminate doar de o broşă şi de ornamentaţia de aur de pe mănuşi.

Chipul are ceva răsăritean (citez din broşura de la Whitewater House). Pictura le-a fost atribuită pe rând lui Rembrandt si Frans Hals, chiar si lui Vermeer.

Cel mai sigur este însă să o considerăm opera unui maestru anonim.

Nimic din toate acestea nu înseamnă nimic.

Am stat dinaintea altor tablouri, poate mult mai valoroase, fără să mă mişte asa cum mă mişcă acesta. Am o reproducere pe perete, deasupra mesei de aici - trimisă, surprinzător, chiar de Anna Behrens - şi, când mă uit la ea, simt cum mi se strânge inima. E, în felul în care mă priveşte femeia asta, în insistenţa belicoasă şi mută a ochilor ei, ceva ce nu pot nici să evit, nici să îmblânzesc. Mă zvârcolesc în încleştarea privirii ei. îmi pretinde un efort uriaş, o concentrare a cercetării şi atenţiei de care nu cred că sunt capabil. Parcă îmi cere să o las să trăiască.

Ea. Nu există nici o ea, desigur. Doar o organizare de forme si culori. Si totuşi, încerc să îi inventez o viată. *Are,* as zice, vreo treizeci si cinci sau treizeci si sase de ani, deşi cei care nu se gândesc prea bine vorbesc despre ea ca despre o fetişcană. Locuieşte împreună cu tatăl ei, neguţătorul (tutun, mirodenii şi, pe ascuns, sclavi). Ea ţine casa după moartea mamei. Nu a fost legată de mama ei. Tatăl o iubeşte ca pe ochii din cap, unicul său copil. Este, după cum spune, comoara lui. Ea face meniurile - tata are stomacul delicat - inspectează bucătăria şi chiar veghează asupra pivniţei cu vinuri. Ţine un inventar al rufariei din casăîntr-un carneţel legat de cingătoare cu un lanţ de aur, folosind un cod propriu, căci nu a învăţat să scrie şi să citească. Este strictă cu servitorii şi nu le îngăduie

familiarisme. Casa nu e suficientă pentru a-i absorbi energia, de aceea se ocupă şi de activităţi caritabile: merge să-i vadă pe cei bolnavi şi este în comitetul azilului pentru săraci. E iute, uneori lipsită de răbdare şi printre săracii de la

azil se aud murmure împotriva ei, mai ales din partea femeilor mai bătrâne. Uneori, mai ales primăvara şi la începutul iernii, se simte copleşită. Observaţi-i paloarea umedă a pielii: e pradă unor boli necunoscute. Se bagă în pat şi zace zile întregi fără o vorbă, abia respirând, în timp ce afară, în lumina argintie a nordului, lumea îşi vede de treburile sale. încearcă să se roage, dar Dumnezeu e departe. Tatăl vine să o vadă seara, mergând pe vârfuri. Aceste perioade de prostraţie îl în-spăimântă, îşi aminteşte de moartea soţiei, tăcerea ei teribilă din ultimele săptămâni de viaţă. Dacă îşi pierde şi fiica... Dar ea se dă jos din pat prin puterea voinţei şi, cât de curând, servitorii îi simt iar pe piele ascuţişul limbii, iar el nu-şi mai încape în piele de uşurare, care iese la iveală în hohote mici de râs, alintături poznaşe, un fel de năstruşnicie stângace. Ea îl măsoară strâm-bându-se, după care se întoarce la treburi. Nu pricepe ideea asta care i-a intrat în cap: vrea ca un pictor să-i facă portretul. Sunt bătrân, atâta tot îi spune, uită-te la mine, sunt un om bătrân! Şi râde ruşinat şi îi ocoleşte privirea. Portretul meu? zice ea. Al meu? Nu simt subiect potrivit pentru un pictor. El ridică din umeri, la care ea e mai întâi uimită şi mai apoi amar amuzată: ar fi putut măcar să o contrazică. El pare să priceapă ce e în mintea ei şi încearcă să repare lucrurile, dar se încurcă şi, văzându-1 tulburat şi necăjit, trăgându-se de manşete, îşi dă seama cu un junghi dureros că aşa este, a îmbătrânit. Tatăl ei, un bătrân. Gândul are o nuanţă de comedie neagră, pe care nu ştie de unde să o ia. Ai mâini

frumoase, îi spune el începând să se enerveze, supărat şi pe ea, şi pe el însuşi, mâinile mamei... o să-i spunem pictorului să le scoată în evidenţă. Şi aşa, ca să-i facă pe plac, dar şi pentru că, în secret, e curioasă,

într-o dimineaţă se duce la atelier. Ce o izbeşte mai în- tâi e mizeria. Murdărie şi dâre de vopsea pretutindeni, oase ciugulite de pui pe o farfurie mânjită, o oală de noapte pe jos, într-un colţ. Pictorul arată la fel ca atelierul, cu halatul ca o rochie şi cu unghiile alea. Are un nas de băutor, borcănat şi ciupit. Femeii i se pare că mirosul general e urât, până îi adulmecă respiraţia. Descoperă că trăieşte un sentiment de uşurare: se aştepta la cineva tânăr, desfrânat şi primejdios, nu la o sugativă bătrână şi burdihănoasă. Apoi însă, el îşi aţinteşte scurt privirea umedă asupra ei, cu un fel de intensitate impersonală, iar ea se înfioară, ca prinsă într-o explozie neaşteptată de lumină. Nimeni nu s-a uitat aşa la ea până acum. Deci asta înseamnă să te cunoască cineva! E aproape indecent. Mai întâi o aşază lângă fereastră, dar nu se potriveşte, nu cade lumina cum tre- buie, spune el. O mută de colo-colo, apucând-o de braţe şi obligând-o să meargă cu spatele de la un loc la altul. Ea are sentimentul că ar trebui să se indigneze, dar reacţiile obişnuite nu funcţionează aici. E mai scund de- cât ea cu un cap. Face câteva schiţe, mâzgălind ici şi colo notiţe despre culori, apoi îi spune să revină mâine la aceeaşi oră. Şi îmbracă o rochie mai închisă la culoare, continuă el. Auzi! Se pregăteşte să-i spună ce părere are despre el, dar el s-a întors şi s-a apucat deja de altceva. Camerista, aşezată lângă uşă, îşi muşcă buzele si chicoteşte. Lasă să treacă ziua următoare si încă una, ca să-l înveţe minte. Când, în sfârşit, revine, el nu menţionează

întâlnirea ratată, ci doar se uită la rochia ei neagră - mătase pură, cu guler lat de dantelă spaniolă - şi dă din cap nepăsător, iar ea e atât de vexată, încât se surprinde pe sine, şocată de ea însăşi. O pune în picioare, în faţa canapelei. Dă-ţi jos mănuşile, îi

spune, mi s-a spus să scot mâinile în evidenţă. îi aude nota de zeflemea amuzată din glas. Refuză (auzi, mâinile ei!). El insistă. încep o ciorovăială scurtă si înţepată, schimbând politeţuri îngheţate dintr-o parte în alta. în cele din urmă, ea consimte să-şi dea jos o mănuşă, după care încearcă să ascundă iute mâna dezgolită. El oftează, ridică din umeri, dar 8e sileşte să-şi reţină un zâmbet, ceea ce ea observă. Ploaia se scurge pe geamuri, zdrenţe de fum plutesc peste acoperişuri. Cerul are o gaură imensă, argintie. La început stă acolo fără linişte, apoi parcă trece mut printr-un obstacol şi asupra ei se coboară o linişte visătoare. La fel e în fiecare zi, mai întâi agitaţia, apoi dezlegarea, apoi tăcerea şi un fel de moliciune, ca şi cum ar pluti, îndepăr- tându-se, ieşind din ea însăşi. El mormăie încet în timp ce lucrează. E coleric, înjură şi plescăie din limbă, emiţând suspine şi gemete. Sunt perioade lungi, febrile, când lucrează aproape de pânză, iar ea nu-i vede decât picioarele bondoace şi ghetele vechi, diforme. Până şi picioarele îi par ocupate. îi vine să râdă când îl vede scoţând capul pe lângă şevalet şi uitându-se pătrunzător la ea, cu nasul ca un cartof fremătând. Nu vrea să o lase să vadă ce face, nu îi îngăduie nici măcar o ochire. Apoi, într-o zi, percepe un fel de prăbuşire finală, iară zgomot, la capătul încăperii unde se află el, care face un pas înapoi cu o expresie de dezgust obosit, flutură din mână condescendent către pânză şi se întoarce într-o parte să îşi cureţe pensula. Ea se apropie şi priveşte. Timp de o clipă, nu vede nimic, atât e de dominată de simpla

senzaţie că se opreşte aşa şi se răsuceşte: e ca şi cum... ca şi cum, într-un fel sau altul, şi-ar fi părăsit propriul trup. Trece un moment prelungit. Broşa, spune ea, este excepţional redată. Sunetul vocii sale o sperie, vorbeşte un străin, iar ea dă înapoi. El râde, iară răutate, ci cu veselie sinceră şi, după cum i se pare ei, cu o stranie compasiune. Este recunoaşterea a... nu ştie a ce. Priveşte îndelung. S-a aşteptat să fie ca o privire în oglindă, însă aici are de-a face cu o persoană pe care nu o recunoaşte, dar pe care o ştie. Cuvintele i se nasc nechemate în minte: acum ştiu cum să mor. îsi pune mănuşa şi îi face semn cameristei. Pictorul spune ceva în urma ei, ceva despre tatăl ei şi despre bani, desigur, dar nu îl ascultă. E calmă. E fericită. Se simte amorţită, goală pe dinăuntru, o cochilie umblătoare. Coboară scările, traversează holul şi iese, păşind în lumea oamenilor obisnuiti.

Nu vă lăsaţi păcăliţi: nimic din toate acestea nu înseamnă nimic.

Aşezasem sfoara şi hârtia de împachetat cu grijă pe podea şi acum am făcut un pas înainte, cu braţele des- Ş făcute. Usa din spatele meu s-a deschis si în cameră a z intrat o femeie masivă, cu fustă de tweed şi jachetă de “ lână. S-a oprit când m-a văzut acolo, cu braţele arun- § cate larg către tablou şi uitându-mă disperat la ea _2_ peste umăr, în timp ce încercam să maschez, cu un pi- 122 cior, hârtia şi ghemul de sfoară de pe jos. Avea părul grizonant-albăstrui şi ochelarii îi stăteau agăţaţi cu un şnur la gât. S-a încruntat. Trebuie să rămâneţi cu grupul, mi-a spus ea tare, pe un ton nemulţumit, zău aşa, nu ştiu de câte ori trebuie să vă spun. Am

făcut un pas înapoi. Vreo zece persoane ţipător îmbrăcate se înghesuiau în prag, în spatele ei, lungindu-şi gâturile să mă vadă. Scuzaţi-mă, m-am auzit spunând umil, m-am rătăcit. Şi-a dat părul pe spate cu o mişcare iritată a capului şi s-a îndreptat cu paşi mari spre centrul camerei, unde a început de îndată să vorbească tare şi melodios despre mese Carlin şi ceasuri Berthoud şi, câteva săp-tămâni mai târziu, chestionată de poliţie după ce i s-a arătat fotografia mea, a negat că m-ar mai fi văzut vreodată în viaţă. Cei pe care îi avea în grijă au intrat târşâindu-şi picioarele şi împingându-se pe ascuns, într-o încercare de a rămâne în afara razei ei vizuale. Au ocupat poziţii, cu mâinile împreunate dinainte ca la biserică, uitându-se în jur cu expresii de respect gol. Un membru vârstnic al grupului, cu păr cărunt şi cămaşă hawaiiană, mi-a zâmbit şi mi-a făcut cu ochiul. Recunosc că eram zguduit. Aveam un nod în stomac şi palmele mi se umeziseră. Toată exaltarea pe care o simţisem pe drum, venind încoace, se evaporase, lăsând în urmă presimţirea despuiată a răului. M-a izbit, pentru prima dată cu adevărat, enormitatea faptei pe care mă angajasem să o comit. Mă simţeam ca un copil pe care jocul îl mânase departe, în adâncul pădurii, iar >» acum se făcuse noapte şi printre copaci se mişcau si- ¥ luete de umbră. Ghida şi-a terminat enumerarea como- rilor din cameră - tabloul, tabloul meu căpătase două ’■§ propoziţii şi o atribuire eronată - şi a ieşit cu braţul ri- g dicat ţeapăn deasupra capului, continuând să vorbeas- — că, în fruntea turmei care o urma. După plecarea lor am 123 aşteptat, cu ochii fixaţi

asupra mânerului rotund al uşii, ca femeia să se întoarcă şi să mă scoată repezit din cameră, apucându-mă de ceafă. Undeva, înăuntrul meu, un glas gemea încet, speriat, îngrozit. Este un lucru pe care lumea nu pare să îl ia în considerare - şi am mai remarcat asta şi altă dată -, timiditatea mea, vreau să spun, uşurinţa cu care mă sperii. Dar nu s-a întors şi i-am auzit pe toţi tropăind în sus pe scări. M-am apucat de treabă, febril. Mă văd, ca pe personajul negativ din- tr-un film vechi, tot numai ticuri şi rânjete şi sprâncene

încruntate. Am dat tabloul jos de pe perete, nu fără dificultate, şi l-am întins pe podea - ferindu-mă de privirea fixă a ochilor negri - şi am început să rup bucăţi din hârtia de ambalaj. N-aş fi crezut că hârtia poate face atâta zgomot, foşnind, fâşâind şi scrâşnind, trebuie să fi sunat ca un animal jupuit de viu acolo. Şi fără rezultat, mâinile îmi tremurau şi nu reuşeam să fac nimic cu ele, iar fâşiile de hârtie se tot rulau si nu aveam nimic cu care să tai sfoara si în orice caz tabloul, cu rama lui groasă şi grea, era mult prea mare pentru a fi împachetat. Mă târâm de colo-colo în genunchi, vorbind singur şi scâncind uşor de disperare. Totul mergea prost. Renunţă, mi-am spus, ah, te rog, te rog, renunţă acum, cât încă mai ai timp! Dar o altă parte a mea strângea din dinţi, spunând: ba nu, laşule, scoală-te, ridică-te în picioare, hai. Şi aşa, m-am ridicat cu greu, văitându-mă şi smiorcăindu-mă, am apucat tabloul în braţe şi m-am îndreptat orbeşte cu el, nas în nas, în direcţia uşii de sticlă. Ochii aceia se uitau drept în ai mei, aproape că am roşit. Şi atunci... cum să exprim asta... atunci am simţit cumva, dincolo de privirea aceea neclintită, o altă prezenţă, care mă urmărea. M-am oprit, am lăsat tabloul şi am văzut-o, stând în cadrul uşii deschise, la fel cum stătuse şi cu o zi înainte, cu ochii mari, cu o mână ridicată. Asta, îmi amintesc că mi-am spus, asta e ultima picătură. Eram indignat. Cum îndrăzneşte lumea să-mi înalţe atâtea obstacole în cale. Nu era drept, pur şi simplu nu era drept! Bine, i-am spus, poftim, ia ăsta, şi i-am pus tabloul în braţe, am întors-o şi am împins-o în faţa mea, pe peluză. Nu a

rostit o vorbă sau, dacă a rostit, eu nu am ascultat-o. Mergea cu dificultate pe iarbă, pictura era prea grea pentru ea şi abia dacă vedea înainte, pe lângă margini. De câte ori se împiedica, o înghionteam între omoplaţi. Eram foarte supărat. Am ajuns la maşina. Portbagajul ca o hrubă mirosea puternic a peşte. în el era amestecul obişnuit de unelte misterioase, un cric, chei şi altele asemenea - nu am aplecare către gândirea mecanică şi nici îndemânare, v-am mai spus? - şi un pulover vechi şi împuţit, pe care abia dacă l-am remarcat în momentele acelea, azvârlit într-un colţ cu înşelătoare neglijenţă de personajul ascuns care aranjează toate astea. Am scos sculele şi le-am aruncat în spatele m6u, pe iarbă, apoi am luat tabloul din braţele slujnicei şi l-am aşezat cu faţa în jos pe mocheta veche de pâslă. Era prima oară când vedeam spatele pânzei şi, brusc, am fost izbit de vechimea ei. Acum trei sute de ani, fusese întinsă, dimensionată şi lăsată sprijinită de un perete dat cu var, să se usuce. Am închis ochii o clipă şi am văzut imediat un atelier pe o străduţă îngustă din Amsterdam sau Antwerp, cu soarele fumuriu în geamuri, cu negustorii i ambulanţi trecând pe sub ele, cu clopotele catedralei bătând. Slujnica mă privea. Avea nişte ochi extraordi- nari, violeţi, parcă transparenţi, când mă uitam în ei g aveam senzaţia că îi văd interiorul capului. De ce n-a — fugit? Dincolo de ea, îngrămădite la o fereastră mare [125] de sus, erau vreo douăsprezece capete care se holbau la noi. Distingeam ochelarii ghidei şi cămaşa înfiorătoare a americanului. Cred că am scos un răcnet de mânie, leul bătrân care

rage la bici şi la scaun, căci fata a tresărit şi a dat un pas înapoi. Am prins-o de încheietură cu o gheară de oţel şi, smucind de portiera maşinii, aproape că am aruncat-o pe bancheta din spate. Ah, de ce n-a fugit!? Când am urcat la volan, bâjbâind şi mârâ- ind, am simţit un iz, un miros nu prea puternic, dar ascuţit, metalic, ca de monede de cupru tocite. O vedeam

în oglindă, chircită în spatele meu ca într-un acvariu adânc, încadrată de portieră şi de speteaza banchetei, cu coatele în afară, cu degetele răşchirate şi faţa împinsă înainte, asemenea eroinei încolţite dintr-o melodramă. Dinăuntrul meu s-a ridicat un val uriaş de ₑ iritare, care m-a înecat. Iritare, da, acesta era sentimentul cel mai puternic - acesta, plus o senzaţie cumplită de jenă. Umilinţa mă sufoca. Nu fusesem în viaţa mea atât de expus. Lumea se uita la mine - ea de pe bancheta din spate, turiştii care se înghionteau sus, la fereastră, dar parcă şi mulţi alţii, spectatori-fantomă, care trebuie să fi fost, bănuiesc, presimţirea hoardelor care aveau să se înghesuie în jurul meu, fascinate şi îngrozite. Am pornit motorul. Cutia de viteze a scrâşnit. Starea de agitaţie mă făcea să mă grăbesc, după care trebuia să mă întorc şi să repet până şi acţiunile cele mai simple. După ce am ieşit de pe iarbă şi am intrat pe d alee, am ridicat ambreiajul prea repede, iar maşina a z ţâşnit înainte într-o serie de salturi zgâlţâite, cu ca- 00 pota motorului suind şi coborând ca prova unui vas în § furtună şi cu amortizoarele gemând. De-acum, cred _ZL că privitorii de la fereastră erau în criză. O boabă de

 sudoare mi s-a prelins pe obraz. Slujnica

zgrepţăna la mânerul portierei, am urlat la ea şi s-a oprit imediat, privindu-mă cu ochi mari, ca un copil mustrat. în faţa porţii, şoferul autocarului continua să stea la soare. Când l-a văzut, a încercat să deschidă geamul, dar în van, mecanismul trebuie să fi fost stricat. A bătut cu pumnii în sticlă. Am tras de volan şi maşina a intrat legănându-se pe drumul asfaltat, cu cauciucurile scârţâind. De-acum, ţipam unul la altul, ca doi soţi care se ceartă. S-a abătut cu pumnii asupra umărului meu, mi-a trecut o mână prin faţă şi a încercat să-mi scoată

ochii cu ghearele. Degetul ei mare mi-a intrat în nas, am crezut că o să-mi sfâşie nara. Automobilul mergea în zigzag, dintr-o margine în alta a drumului. Am călcat frâna cu ambele picioare şi am intrat într-o curbă lentă, derapând, în gardul viu. A căzut la loc pe banchetă. M-am întors către ea. Aveam ciocanul în mână. M-am uitat la el, surprins. Tăcerea creştea în jurul nostru ca o apă. Nu, a spus ea. Stătea chircită ca mai înainte, cu braţele îndoite şi spatele lipit în colţ. Nu am reuşit să spun nimic, eram copleşit parcă de mirare. Nu simţisem niciodată prezenţa atât de imediată a cuiva şi cu atâta forţă brută. 0 vedeam acum, o vedeam cu adevărat, pentru prima oară, părul şoriciu şi pielea urâtă, învineţită în jurul ochilor. Era banală şi totuşi, într-un fel, nu ştiu... într-un fel radioasă. Şi-a dres glasul şi s-a ridicat în scaun, îndepărtându-şi o şuviţă de păr care i se prinsese în colţul gurii.

Trebuie să-mi dai drumul, mi-a spus, altfel o să ai mari necazuri.

Nu-i uşor să mânuiesti un ciocan într-un automobil.

Când am lovit-o prima dată, m-am aşteptat să simt izbitura ascuţită şi curată a oţelului în os, dar a fost mai degrabă ca şi cum aş fî lovit un boţ de lut sau de plastilină întărită. Vorba „fontanela“ mi-a răsărit în minte. Crezusem că o pocnitură zdravănă are să fie de-ajuns, dar, după cum se va constata la autopsie, fata avea un craniu neobişnuit de tare - vedeţi că până şi aici a avut ghinion. Prima lovitură a nimerit-o imediat sub linia de implantaţie a părului, deasupra ochiului stâng. N-a curs prea

mult sânge, doar o adâncitură lucioasă, de un roşu întunecat, cu păr încleiat înăuntru. S-a cutremurat din cap până-n picioare, dar a rămas aşezată drept, clătinându-se doar uşor, privindu-mă cu oehi care nu

mai focalizau bine. Poate atunci m-aş fi oprit, dacă nu s-ar fi aruncat asupra mea peste spătarul scaunului, dând din mâini şi urlând. M-a lăsat cu gura căscată. Cum era posibil să mi se întâmple aşa ceva tocmai mie, era o nedreptate imensă... Lacrimi amare de auto- compătimire mi s-au înghesuit în ochi. Am împins-o de pe mine şi am lovit cu ciocanul într-un gest larg, cu dosul mâinii. Forţa izbiturii a lipit-o de portieră, capul i s-a ciocnit de geam şi un fir subţire de sânge i s-a scurs din nară, traversându-i obrazul Şi pe geam era sânge, stropi fini, împroşcaţi în evantai. A închis ochii şi şi-a întors faţa de la mine, emiţând un sunet jos, gutural, din fundul gâtului. A ridicat o mână la cap exact când loveam din nou şi, când ciocanul i-a atins tâmpla, degetele s-au interpus şi am auzit unul din ele trosnind şi am tresărit, cât pe ce să-mi cer scuze. Ah! a făcut ea şi brusc, ca şi cum totul pe dinăuntrul ei s-ar fi prăbuşit, s-a prelins de pe banchetă pe podea.

Era din nou linişte, clară şi surprinzătoare. Am coborât din maşină şi am rămas un moment în picioare, respirând adânc. Eram ameţit. Parcă ceva se întâmplase cu soarele, oriunde mă uitam era un semiîntuneric subacvatic. Mi se păruse că mersesem doar puţin şi mă aşteptam să zăresc porţile de la Whitewater, auto-carul şi pe şofer venind în fugă spre mine, dar, spre mirarea mea, drumul era pustiu în ambele direcţii şi habar nu aveam unde mă aflu. Pe o parte, un deal se înălţa abrupt, iar pe cealaltă vedeam peste vârfurile brazilor până la câmpiile vălurite din depărtare. Totul părea cu desăvârşire

improbabil. Era ca un decor de teatru pictat în grabă, mai ales zarea aceea mişcată, neclară, şi şoseaua care se îndepărta şerpuind inocent. Am descoperit că strângeam în continuare ciocanul în mână. Cu o mişcare amplă a braţului, l-am aruncat departe şi l-am urmărit zburând, rostogolindu-se lent într-un arc prelung, entuziasmant, departe, departe, peste vârfurile albastre ale brazilor. Apoi, deodată, m-am îndoit de sale si am vomat resturile cleioase ale *f* *t*
micului dejun pe care îl îngurgitasem cu veacuri în urmă, într-o altă viată.

M-am târât înapoi în maşină, cu ochii întorşi de la obiectul mototolit, vârât în spatele scaunului. Lumina din parbriz era o lucire orbitoare, făcută ţăndări, o clipă am crezut că s-a spart geamul, până am dus mâna la faţă şi am descoperit că plângeam. Un lucru pe care l-am găsit încurajator. Lacrimile păreau a fi nu doar prevestitoarele remuşcării, ci şi semnul unui imbold mai comun, mai simplu, un afect pentru care nu exista nume, dar care era posibil să fie ultima legătură, singura destul de rezistentă, cu lumea lucrurilor obiş- >« nuite. Căci totul se schimbase, unde eram acum nu f mai fusesem niciodată. Tremuram şi totul în jurul meu i tremura şi obiectele aveau ceva umed, lipicios, ca şi ’■§ cum eu şi toate celelalte - maşină, şosea, copaci, pajiş- g tile acelea îndepărtate - ca şi cum, cu toţii, am fi ieşit la — aer zbătându-ne, cu numai o clipă înainte, muţi şi mi-
129 rati, născându-ne. Am răsucit cheia în contact facân- du-mi curaj, convins că, în loc să pornească motorul, avea să se petreacă altceva, că o să fie un

zgomot uriaş, sfâşietor, sau un fulger de lumină, sau că din podeaua maşinii o să înceapă să iasă ceva vâscos, acoperindu-mi picioarele. Am pornit în viteza a doua, mergând pe mijlocul drumului. Mirosuri, mirosuri. Sângele are un miros cald şi gros. Aş fi vrut să deschid geamul, dar nu îndrăzneam, îmi era teamă de ce ar putea intra înăuntru - lumina de afară părea umedă şi densă ca

albuşul de ou, mi-am închipuit-o pătrunzându-mi în gură, în nări.

Am condus fără să mă opresc. Whitewater e la numai cincizeci si cinci de kilometri de oraş, dar mie mi s-a părut că au trecut ore întregi până să ajung la marginea lui. Despre călătorie îmi amintesc prea puţine. Adică nu-mi amintesc să fî schimbat vitezele, să fi accelerat sau să fî încetinit, să fî apăsat pe pedale şi tot restul. Mă văd mişcându-mă, într-adevăr, ca într-o bulă de cleştar, zburând fără sunet printr-un peisaj străin, însorit, sclipitor. Cred că am mers foarte repede, fiindcă reţin senzaţia de presiune din urechi, un vâjâit surd şi grăbit. Trebuie să fî mers în cerc pe drumurile înguste de ţară. Apoi am zărit case şi cartiere, fabrici lăbărţate şi supermarketuri mari cât hangarele pentru avioane. Mă zgâiam prin parbriz, într-o stare de uimire visătoare. Parcă eram un vizitator sosit din cu totul altă parte a lumii, abia venindu-mi să cred cât de bine semănau toate cu ce aveam acasă, dar şi cât de diferite erau. Nu ştiam încotro mă îndrept. Adică nu mă îndreptam spre nimic în mod special, doar mergeam. Era aproape odihnitor să pluteşti aşa, răsucind volanul cu un singur deget, izolat de toate. Parcă toată viaţa urcasem cu greu o scară abruptă şi dificilă, iar acum ajunsesem în vârf si făcusem un salt vesel în văzduh. Mă simţeam atât de liber. La primul semafor roşu, maşina a încetinit lin, ca lăsându-se pe aer. Eram la intersecţia a două şosele suburbane. La stânga era un deluşor verde, cu un castan şi un şir ordonat de case noi. Pe înălţimea

acoperită cu iarbă se jucau copii. Câinii zburdau. Soarele strălucea. Am avut întotdeauna o slăbiciune tainică pentru locurile paşnice precum acesta, domenii neremarcate, dar îndrăgite unde se construieşte, se face, se îngrijeşte. Mi-am lăsat capul pe tetieră şi am surâs, urmărind tineretul la joacă. Semaforul s-a făcut verde, dar nu m-am mişcat. în reali- tate, nu eram acolo, ci altundeva, intr-un colţ însorit al trecutului meu. Brusc, am auzit un ciocănit în geam, lângă ureche. Am sărit de-un cot. 0 femeie cu faţa mare, lată, ca de cal - îmi amintea, sfinte Dumnezeule, de mama! - se uita cu ochii mijiţi la mine şi spunea ceva. Am coborât geamul. Avea o voce puternică, sau în orice caz mie îmi suna foarte tare. Nu reuşeam să o înţeleg, vorbea despre un accident şi mă întreba dacă sunt teafăr. Pe urmă şi-a împins mutra înainte şi s-a ui- tat strâmb peste umărul meu; a căscat gura şi a gemut. Vai, a spus, biata fată! Am întors capul. Acum, toată bancheta din spate era acoperită cu sânge, mult prea mult ca să fi fost vărsat de o singură persoană. Timp de o secundă dementă, în care o scânteie măiastră de nă- >e dejde s-a aprins şi a murit, m-am întrebat dacă nu cumva chiar avusese loc un accident pe care, cine ştie cum, nu-1 observasem sau de care uitasem, dacă vreun ’■§ vehicul supraîncărcat intrase în noi din spate, azvârlind |
cadavre şi tot sângele ăsta prin lunetă. Nu eram în — stare să vorbesc. 0 crezusem moartă şi uite-o, îngenun- 131 cheată între scaune şi bâjbâind după geamul de lângă ea, îi auzeam degetele scârţâind

pe sticlă. Părul îi atârna în fâşii însângerate, faţa îi era o mască de lut cu dungi arămii şi purpurii. Femeia de-afară îmi bodogănea în ureche ceva despre telefoane, ambulanţe şi poliţie - poliţie! M-am întors către ea cu o privire teribil de severă. Doamnă, am spus aspru (ulterior, avea să îmi descrie vocea drept „cultivată“ şi „autoritară“), vă rog să vă vedeţi de treburile dumneavoastră! A făcut un pas înapoi, cu o privire şocată. Mărturisesc că eram eu

însumi impresionat, nu crezusem că sunt capabil să adopt un ton atât de poruncitor. Am ridicat geamul, am băgat în viteză şi am pornit ca din puşcă, observând, prea târziu, că semaforul se făcuse roşu. Un camion de marfă, care venea din stânga, a frânat violent, scoţând un scârţâit indignat. Am trecut mai departe. Dar nu mersesem mai mult de o stradă sau două, când în urma mea s-a ivit o ambulanţă, cu sirena ţiuind şi luminile albastre sclipind intermitent. Eram stupefiat. Cum de ajunseseră atât de prompt? în realitate, era o alta dintre coincidentele acelea înfiorătoare, care abundă în acest caz. Ambulanţa, după cum aveam să aflu mai târziu, nu venea în căutarea mea, ci se întorcea - da - de la locul unui accident cu - îmi cer scuze, dar, da - cu o femeie muribundă în spate. Am mers înainte, gonind ie- pureşte cu capul aplecat, cu nasul aproape atingând marginea volanului. Nu cred că m-aş fi putut opri, blocat în starea de frică în care eram. Ambulanţa a ajuns paralel cu mine, clătinându-se primejdios şi mugind ca un animal mare, înnebunit. Asistentul de pe locul pasagerului, un tânăr voinic în cămaşă, cu o faţă roşie şi perciuni subţiri, s-a uitat la geamul mânjit de sânge cu interes moderat, profesional. S-a consultat scurt cu şoferul, apoi mi-a semnalizat cu gesturi complicate, dând din cap şi mimând, să îi urmez. Credeau că vin de la acelaşi accident, transportând la spital o altă victimă. Au luat-o înainte. Am pornit în urma lor, cu mintea tulbure de spaimă şi confuzie. Nu vedeam nimic în afară de obiectul acela mare, roşu şi stângaci, care gonea

împroşcând cu praf şi legănându-se obez pe arcuri. Apoi a frânat abrupt şi a cotit, intrând pe o poartă largă, şi un braţ s-a iţit pe geamul lateral, îndemnân- du-mă să îl urmez. Vederea braţului aceluia a fost cea

>

care a rupt vraja. Cu un gogâlţ dement de râs, mi-am urmat drumul, trecând pe lângă poarta spitalului, călcând pedala de acceleraţie până la podea, iar zgomotul sirenei s-a stins în urma mea ca un vaier speriat şi m-am văzut liber.

M-am uitat în oglindă. Fata stătea prăbuşită pe banchetă, cu capul căzut şi mâinile odihnindu-i-se cu palmele în sus pe pulpe.

Pe neaşteptate, în stânga mea a apărut marea, mult în jos, albastră, neclintită. Am coborât o pantă abruptă, după care am luat-o pe un drum drept de beton, paralel cu o cale ferată. Un hotel alb cu roz, cu creneluri şi drapele fluturând, s-a înălţat pe partea dreaptă, enorm şi gol. Drumul s-a sfârşit neregulat, într-un desiş mlăştinos de tufe şi mărăcini şi aici m-am oprit, în mijlocul unei tăceri vaste şi finale. O auzeam în spatele meu, respirând. Când m-am întors, şi-a ridicat capul înspăimântător de sibilă şi m-a privit. „Ajută-mă, mi-a şoptit. Ajută-mă." Un balon de sânge i-a ieşit pe gură şi s-a spart. „Tommy!" a zis, sau ceva asemănător, şi apoi: „Iubesc." Ce am simţit? Remuşcare, durere, o teribilă... nu, nu, nu, nu am de gând să mint. Nu-mi aduc aminte să fi simtit nimic în afara senzaţiei că ceva era

> > străin, că mă aflam într-un loc pe care nu îl recunoşteam. Am coborât din maşină ametit si a trebuit să mă

t | >

sprijin de portieră un moment, cu ochii Btrânşi. Haina îmi era pătată de sânge, am scos-o scuturându-mă şi am aruncat-o în tufele sfrijite - nu a mai fost găsită, nu pricep de ce. Mi-am amintit de puloverul din portbagaj şi l-am îmbrăcat. Mirosea a peşte, a sudoare şi a vaselină. Am Bcos frânghia de călău şi am aruncat-o şi pe ea. Apoi am apucat tabloul şi am pornit cu el înspre locul unde erau un gard de sârmă ghimpată lăsat şi un şanţ cu un şuvoi de apă pe fund, unde l-am azvârlit. Nu ştiu ce-a fost în mintea mea. Poate era un gest de renunţare sau ceva asemănător. Renunţare! Cum îndrăznesc să folosesc asemenea cuvinte. Femeia cu mănuşi mi-a adresat o ultimă privire fixă, dispreţuitoare. Nu se aşteptase la mai mult din partea mea. Am revenit la maşină, încercând să nu mă uit la ea, la geamurile mânjite. Ceva cădea peste mine: o ploaie delicată şi tăcută. Am ridicat privirea spre soarele strălucitor şi am văzut un nor chiar deasupra capului, doar o tuşă cenuşie pe albastrul de vară. Mi-am spus: nu sunt uman. Pe urmă m-am întors şi am plecat.

II

TOATĂ VIAŢA MEA DE ADULT am avut un vis recurent (da, da, iarăşi vise!), pe care îl visez o dată sau de două ori pe an şi care mă tulbură timp de mai multe zile. Ca de obicei, nu e un vis în sensul obişnuit al cuvântului, căci în el nu se întâmplă mare lucru « şi nimic nu e explicit. E mai mult o senzaţie de diacon- fort, nedefinită, dar profundă şi crescândă, care se am- J plifică spre sfârşit, până la o stare de adevărată panică. ’•§ Se pare că demult, cândva, am comis o crimă. Nu, cu- 1 vântul e prea tare. Am făcut ceva si nu e niciodată — clar ce. Poate am dat peste ceva, e posibil să fi fost un cadavru, pe care l-am acoperit şi aproape l-am uitat. Acum, la ani de zile după aceea, apar probe şi sunt luat la întrebări. Deocamdată nu există nimic care să arate că aş fi fost direct implicat şi nici o bănuială cât de mică nu se îndreaptă împotriva mea. Sunt doar un nume pe o listă. îmi vorbesc calm, amabil, cu un respect flegmatic, puţin plictisiţi. Cel tânăr se foieşte. Le răspund la întrebări politicos, cu o uşoară ironie,

zâmbind, ridicând dintr-o sprânceană. Este, îmi spun mândru, rolul vieţii mele, o capodoperă de dezasamblare.

Cu toate acestea, observ că cel vârstnic mă măsoară cu interes tot mai profund, mijindu-şi tot mai mult ochii pătrunzători. Pesemne am spus ceva. Ce am spus? încep să roşesc, nu mă pot controla. 0 încleştare teribilă pune stăpânire pe mine. Mă bâlbâi, ceea ce s-ar vrea a fi un râs relaxat se transformă în şoaptă înecată. în cele din urmă, mă sfârşesc ca o jucărie cu cheie, şi rămân cu gura căscată la ei, gâfâind. Chiar şi cel mai tânăr, sergentul, e acum interesat. Se lasă o tăcere îngrozitoare, care se întinde, se întinde, până când, în sfârşit, eu, cel care doarme, tresar şi mă trezesc brusc, prostrat şi ud de sudoare. Ce este cu deosebire înfricoşător în toate astea nu e perspectiva de a fi târât prin tribunale şi aruncat în închisoare pentru o crimă pe care nici măcar nu sunt sigur că am comis-o, ci simplul şi teribilul fapt de a fi fost descoperit. Asta mă face să transpir, asta îmi umple gura de cenuşă şi inima de ruşine.

Şi acum, mergând grăbit pe drumul de beton, cu calea ferată alături şi marea dincolo de ea, aveam acelaşi sentiment al dezonoarei. Ce prost fusesem. Ce de probleme mă aşteptau în zilele, săptămânile, anii care urmau. Dar aveam şi o senzaţie de uşurare, de plutire, ca şi cum aş fi aruncat de pe umeri o povară incomodă, încă de când ajunsesem la ceea ce se numeşte vârata raţiunii, făcusem mereu una şi gândisem alta, pentru că greutatea lucrurilor mi se păruse întotdeauna mult mai mare decât a gândurilor. Ceea ce spuneam nu era niciodată exact ce simţeam, ce simţeam nu era nicio- dată ce părea că ar fi trebuit să simt, chiar dacă simţă-

mintele le simţeam a fi reale, corecte, inevitabile. Acum marcasem un punct în contul celui dinăuntrul meu, obezul spurcat la gură, care râdea cu hohote şi care îmi spusese mereu că viaţa mea e o minciună. Şi ieşise în sfârşit la iveală, dând buzna, el era, căpcăunul, cel care păşea greu în lumina aceasta galbenă ca lămâia, cu pielea de animal în care era îmbrăcat plină de sânge şi cu mine azvârlit fără putere pe umăr. Totul era pierdut, trecutul, Coolgrange, Daphne, toată viaţa mea anterioară, pierdută, abandonată, golită de esenţă, de semnificaţie. Să faci ce e mai rău, lucrul cel mai rău cu putinţă, iată calea spre libertate. Nu voi mai avea niciodată nevoie să mă prefac a fi ceva ce nu sunt. Gândul acesta îmi făcea capul să mi se învârtească şi stomacul să mi se strângă.

Căzusem pradă unei puzderii de griji mărunte. Puloverul ăsta mirosea urât şi-mi era strâmt. în genunchiul stâng al pantalonilor aveam o mică gaură. Lumea o să vadă că nu m-am bărbierit astăzi. Şi trebuia, pur şi simplu tânjeam să mă spăl pe mâini, să mă afund >a până la coate în apă fiartă cu săpun, să mă bălăcesc, să ¥ mă înmoi, să mă curăţ, să mă frec - să fiu curat. Vizavi de hotelul părăsit era o îngrămădire de clădiri cenuşii *-| care fuseseră pe vremuri o gară. Pe peron creşteau | buruieni şi toate geamurile cabinei de semnale erau — sparte. Un indicator de email cu puncte de vărsat, cu o [139] mână pictată cu drag, arăta spre o construcţie pătrată de ciment, aşezată la o distanţă discretă, spre capătul peronului. Lângă uşa toaletei pentru domni înflorea o tufă purpurie de *buddleia.* Am intrat la

doamne - la urma urmelor, nu mai existau reguli. Aici, aerul era rece şi umed. Mirosea a var nestins, iar pe pereţi creştea ceva verde si alunecos. Instalaţiile fuseseră de

mult smulse, până şi uşile cabinelor dispăruseră. Dar, din felul în care arăta podeaua, se vedea că locul era încă utilizat frecvent. într-un colţ era o grămăjoară de

obiecte - prezervative folosite, cred, tampoane de vată decolorate, chiar şi fragmente de îmbrăcăminte - de la care mi-am întors repede ochii. O singură baterie, la capătul unei ţevi de cupru înverzit, se mai iţea din peretele pe care fuseseră lavoarele. Când am răsucit robinetul, s-au auzit un mormăit şi un zăngănit îndepărtat, urmate imediat de o scurgere ruginită. M-am spălat cum am putut pe mâini şi m-am şters pe poalele cămăşii. Şi tocmai terminasem şi mă pregăteam să plec, când am descoperit un strop de sânge între degete. Nu ştiu de unde provenea. Poate fusese pe pulover, sau chiar în părul meu. Sângele se îngroşase deja, întunecat şi lipicios. Nimic, nici petele din maşină, urmele de pe geamuri, nici ţipetele sau chiar mirosurile morţii ei, nimic nu mă afectase ca această picătură de lipici maroniu. Mi-am băgat mâinile iar sub apă, cu vaiete de disperare, am frecat, am frecat, dar n-am reuşit Ş să scap de el. Sângele s-a dus, dar a rămas ceva, toată z ziua aceea lungă l-am simţit acolo, prins în furca de “ came moale dintre degete, o pată umedă, caldă, tainică, g *Mă tem să mă gândesc la ce am făcut.*

— O vreme, am stat pe o bancă ruptă de pe peron,

la [140] soare. Cât era de albastră marea, cât de vesel fluturau steguleţele, plescăind pe crenelurile hotelului. Totul era calm, mai puţin briza care cânta prin firele de telegraf şi de ceva, undeva, care făcea scârţ-poc, scârţ-poc. Am zâmbit. Parcă eram iar copil, visând aici, în acest decor de jucărie. Simţeam mirosul mării şi al algelor de pe plajă şi mirosul ca de pisică al nisipului. Venea un tren, da, se auzea pufăind, iar şinele zbâmâiau şi trepidau în aşteptare. Nu se vedea nici un suflet, nici un om matur nicăieri, în afară, departe de tot, pe plajă, de câţiva turişti prăbuşiţi pe prosoape, la soare. Mă întreb de ce era atât de părăsit locul acela? Poate nu era, poate erau mulţimi de iubitori ai mării pretutindeni şi nu i-am observat eu, cu înclinaţia mea înveterată către fundaturi. Am închis ochii si ceva s-a ridicat lent din adânc, o amintire, o imagine, care s-a scufundat la loc fără să iasă la suprafaţă. Am încercat să o prind înainte Bă dispară, dar nu am rămas decât cu o vedenie: o uşă, cred, deschizându-se către o încăpere întunecoasă şi un misterios sentiment al aşteptării, sentimentul că trebuia să apară ceva sau cineva. Atunci a trecut trenul, un tunet lent, rostogolit, care mi-a făcut diafragma să tremure. Pasagerii stăteau proptiţi în picioare la ferestre ca nişte manechine; m-au privit fără expresie în timp ce erau purtaţi încet mai departe. M-am gândit că ar fi trebuit să îmi întorc faţa: acum toţi erau potenţiali martori. Dar mi s-a părut că nu mai contează. Probabil în câ- .a teva ceasuri aveam Bă fiu la închisoare. M-am uitat în 5 jur, inspirând adânc, luând guri mari din lumea pe care urma să

o pierd în curând. O gaşcă de puştani, ‘-f vreo trei sau patru, îşi făcuse apariţia în curtea hote- f lului. Au traversat alene peluza netunsă şi s-au oprit — să arunce cu pietre în pancarta pe care scria DE VÂNZARE. M-am ridicat cu un suspin ca de plumb şi, părăsind gara, am pornit din nou pe drum.

Am luat un autobuz până în oraş. Era cu un singur etaj şi circula rar, pe o rută îndepărtată. Toţi călătorii păreau să se cunoască între ei. La fiecare staţie, când cobora cineva, era însotit de tachinerii si zeflemele prietenoase. Un bătrânel cu şapcă şi cu o cârjă era gazda autodeclarată a acestui mic club de excursionişti. Stătea în faţă, pe scaunul din spatele şoferului,

cu piciorul ţeapăn întins pe culoar, şi îl întâmpina pe fiecare nou-venit cu o tresărire de surpriză prefăcută şi un bocănit din cârjă. Ah! Aveţi grijă! Uite-1 că vine! spunea, strâmbându-se la noi, ceilalţi, peste umăr, ca şi cum ne-ar fi avertizat de sosirea unui personaj înfricoşător, când ceea ce apărea pe trepte era, în realitate, un tânăr cu fată de viezure si un abonament unsuros f f

iţindu-i-se din pumnul strâns ca o limbă decolorată. Fetele stârneau galanterii, care le făceau să se încrunte, în timp ce gospodinelor plecate la oraş după cumpărături le făcea cu ochiul, amintind glumeţ de membrul ăla ţeapăn al lui. Când şi când îmi arunca o privire piezişă, fugară, întrebătoare, ca un actor bătrân care a văzut un creditor în primul rând. Şi parcă, intr-adevăr, întreaga scenă avea ceva uşor teatral, aşa mi s-a părut. Restul pasagerilor afişau nonşalanţa

conştientă a publicului din seara premierei. Aveau şi ei ro- d luri de jucat. Dincolo de vorbărie, de bancuri şi de z familiaritatea relaxată, păreau îngrijoraţi, ochii le erau “ plini de incertitudine şi osteneală, ca şi cum ar fi în- g văţat textul pe dinafară, dar încă nu erau siguri de _Z_ intrări. I-am studiat cu un interes adânc. Mi se părea 142 că am descoperit ceva semnificativ, deşi ce anume şi ce semnifica nu eram sigur. Şi eu, ce eram eu printre ei? Un maşinist, poate, care stătea în culise, invidiin- du-i pe actori.

După ce am ajuns în oraş, nu m-am putut hotărî unde să cobor, toate locurile îmi păreau la fel. Trebuie Bă fac câteva precizări legate de aspectele practice ale situaţiei mele. Ar fi trebuit să tremur de frică. în buzunar aveam cinci lire si ceva monede, cele mai multe străine, arătam şi miroseam ca un vagabond şi nu aveam un loc spre care să mă îndrept. Nu aveam nici măcar o carte de credit, cu care să mă cazez într-un hotel, la cacealma. Şi cu toate astea, nu mă puteam îngrijora, nu reuşeam să mă arăt preocupat. Parcă pluteam, fermecat, într-o detaşare visătoare, ca după o doză mare de anestezic local. Poate asta înseamnă să fii în stare de şoc? Nu: cred că era doar certitudinea că nu va trece mult si o mână mă va înşfăca de umăr si o

f *f* »

voce va emite un avertisment sonor. Trebuie să fi avut deja numele meu, să fi pus în circulaţie o descriere, bărbaţi cu ochi de cremene şi sacouri umflate băteau deja străzile, în căutarea mea.

Faptul că nimic din toate astea nu se întâmplase mă uimeşte chiar şi astăzi. Cei doi Behrens trebuie să fi înţeles imediat cine putea să ia acel tablou anume, şi totuşi nu spuseseră nimic. Şi cum rămânea cu probele pe care le înşirasem pe drum, în urma mea? Cum rămânea cu oamenii care mă văzuseră, familia Reck, *señorita* de la garaj, bărbatul de la >a magazinul de fierărie, femeia aceea care semăna cu mama şi care dăduse peste mine în timp ce stăteam cu minţile duse, la semafor? înălţimea voastră, nu in- ’■§ tenţionez să îi încurajez pe potenţialii răufăcători, dar 1 trebuie să spun că e mai uşor să scapi nepedepsit, cel — puţin o vreme, decât se crede în general. Zile vitale - [143] ce uşor ne asumăm limbajul de specialitate - zile vitale aveau să treacă până când au început să priceapă ce căutau. Dacă nu aş fi continuat să fiu la fel de imprudent ca la început, dacă m-aş fi oprit şi mi-aş fi reevaluat poziţia, dacă m-aş fi gândit atent, poate nici nu aş fi fost aici acum, ci într-un loc cu climă însorită, oblojin- du-mi vinovăţia sub cerul liber. Dar nu m-am oprit şi nu m-am gândit. Am coborât din autobuz şi am pornit imediat în direcţia spre care se întâmplase să fiu cu faţa, dat fiind că eram convins că soarta mă aştepta

pretutindeni, în braţele deschise ale legii. Capturarea! Am primit cuvântul acesta în suflet. Mă linişte a. El reprezenta făgăduiala odihnei. Am pornit prin mulţime, bălăbănindu-mă ca beat, surprins că lumea nu se dădea îngrozită la o parte din faţa mea. De jur-îm- prejurul meu era un infern grăbit şi zgomotos. O gaşcă de indivizi goi până la brâu scobeau o groapă în asfalt, cu ciocane pneumatice. Traficul mârâia şi răgea, razele soarelui străpungeau ca nişte cuţite parbrizele şi capotele pulsânde ale maşinilor. Aerul era o pâclă albăstrie, otrăvitoare si fierbinte. Mă dezobisnuisem de oraşe.

> > »

Dar ştiam că, în timp ce mă zvârcoleam aici, avansam, simultan, fără obstacole prin timp, era ca un înot fără efort. Tmpul, mi-am spus posomorât, timpul mă va salva. Uite Sfânta Treime, cheiul. Fox’s, unde tata venea în pelerinajul anual, cu mare ceremonie, să îşi cumpere trabucurile de Crăciun. Lumea mea, în care eram un proscris. Simţeam o compasiune profundă şi rece faţă de mine însumi, ca pentru o biată făptură pierdută, rătăcitoare. Soarele strălucea nemilos, un ochi rotund înfipt în smogul care acoperea străzile. Am cumpărat o ciocolată şi am devorat-o din mers. Am cumpărat şi un ziar de după-amiază, dar nu am găsit nimic în el. I-am dat drumul pe jos şi am plecat împle- ticindu-mă mai departe. Un copilandru l-a ridicat - Hei, domnu’! - şi a fugit cu el după mine. I-am mulţumit, iar el a

surâs şi era cât pe ce să izbucnesc în lacrimi. Am rămas acolo, înţepenit, privind cu ochi umezi în jur, o masă de came descumpănită. Oamenii se înghesuiau să treacă pe lângă mine, numai feţe şi coate. A fost punctul cel mai de jos, cred, momentul acela de neajutorare şi panică surdă. Am decis să mă predau. Cum de nu mă gândisem la asta până acum?

Perspectiva era minunat de seducătoare. M-am închipuit luat pe sus cu blândeţe şi purtat printr-o serie de încăperi răcoroase şi albe, până într-un loc al calmului şi tăcerii, al abandonului fastuos.

În cele din urmă, însă, am ajuns la cârciuma lui Wally.

Era închisă. Nu înţelegeam. La început, m-am gândit cu disperare că trebuie să aibă vreo legătură cu mine, că aflaseră că fusesem acolo şi induseseră localul. Am împins în uşă de mai multe ori şi am încercat să văd ceva prin geamurile groase, dar înăuntru era complet întuneric. Am făcut un pas înapoi. Alături era un *boutique* mititel în care două fete, fragile şi albe ca două flori, stăteau nemişcate, uitându-se în gol, ca şi cum ar fi fost ele însele nişte exponate. Când le-am vorbit, si-au întors fără interes către mine ochii încer- cuiţi cu funingine. Sfântă oră, a zis una, iar cealaltă a chicotit leşinat. M-am retras

târşâiţi şi zgomotul broaştelor descuiate. Ce vrei, a — zis Wally supărat, clipind în lumina aspră, care cădea [145] pieziş dinspre stradă. Purta un halat de mătase purpurie şi papuci fără nici o formă. M-a măsurat din cap până-n picioare cu dezgust, observând barba ţepoasă şi puloverul mizerabil. I-am spus că mi s-a stricat maşina şi că trebuie să dau un telefon. A fornăit sardonic şi a spus „Un telefon!“ ca şi cum ar fi fost cea mai mare aiureală pe care o auzise de mult timp încoace. A ridicat din umeri. Oricum, era aproape ora deschiderii. L-am urmat înăuntru. Gambele îi erau dolofane, albe şi

zâmbind afectat şi m-am întors la bar, unde am reînceput să bat în uşă, cu forţe proaspete. După o vreme, dinăuntru s-au auzit paşi

unele asemănătoare, de curând. A aprins un lampadar cu abajur roz, din spatele barului. Telefonul e acolo, mi-a zis el fluturând din mână şi ţuguindu-şi buzele batjocoritor. Am întrebat dacă pot să primesc mai întâi un gin. A pufnit, scepticul din el satisfăcut, şi şi-a îngăduit un zâmbet mic şi subţire. Te-ai turtit, hai? a zis. Timp de o clipă, n-am înţeles despre ce vorbeşte. A, maşina, am spus, nu, nu, doar... s-a oprit. Şi am reflectat: iată şi prima întrebare la care am răspuns, şi încă fără să mint. S-a răsucit să îmi prepare băutura, ca un preot în veşmântul purpuriu, apoi mi-a aşezat-o dinainte şi s-a rezemat de marginea taburetului, cu braţele grase încrucişate. Ştia că am făcut ceva, i-o citeam în privirea în acelaşi timp curioasă şi sfidătoare, dar nu se putea hotărî să mă întrebe de-a dreptul. I-am zâmbit şi am băut, storcând şi un strop de plăcere din dilema lui. Era o idee bună, am spus, siesta, nu-i aşa? A ridicat o sprânceană. Am arătat cu degetul spre halatul lui. Un pui de somn, am continuat, în mijlocul zilei: bună idee. Nu i s-a părut amuzant. De undeva, din ungherele umbroase din spatele meu, a apărut un tânăr cu părul ciufulit, îmbrăcat doar într-o pereche de chiloţi căzuţi. Mi-a aruncat o privire plictisită şi l-a întrebat pe Wally daeă a sosit ziarul. Poftim, ia-1 pe al meu, i-am zis, ia-1. Probabil îl răsucisem în mâini, pentru că era rulat strâns, ca un baston. L-a desfăcut şi a citit titlurile, mişcând din buze. Atentatorii dracului, a spus el, nebunii dracului. Wally îl fixa cu o privire crâncenă. A azvârlit ziarul deoparte şi s-a îndepărtat, scărpinându-şi o fesă. Am ridicat

paharul, aşteptând încă o porţie. Să ştii că băutura încă mai costă, a zis Wally. Primim şi bani. I-am dat ultima hârtie de cinci lire. O lamă subţire de lumină pătrunsese printr-o spărtură de oblon si stătea lângă mine, înfiptă oblic în podea. Am urmărit spatele dolofan al Iui Wally în timp ce îmi umplea paharul. M-am întrebat dacă aş putea să îi povestesc ce am făcut. Părea perfect posibil. La urma urmelor, mi-am spus, nimic nu-1 şochează pe Wally, nimic. Eram gata să mă conving că aşa este. Mi l-am imaginat privindu-mă cu o strâmbătură a buzelor şi o sprânceană ridicată, încercând să nu rânjească în timp ce îmi depănam oribila poveste. Gândul mărturisirii m-a exaltat puţin, era atât de superb de iresponsabil. Făcea ca totul să pară nu mai mult decât o mică orgie, o farsă ratată. Am râs funest în pahar. Arăţi ca dracu', mi-a spus Wally satisfăcut. I-am mai cerut un gin, dublu de data asta.

Şi, clar, în minte mi-a răsunat iar vocea ei: Nu.

Băiatul cu păr buclat s-a întors, acum îmbrăcat în jeanşi strâmţi şi o cămaşă verde, lucioasă, pe corp. îl >« chema Sonny. Wally l-a lăsat stăpân la bar şi s-a în- J dreptat legănându-se spre apartament, cu halatul fâl- 1 fâind în urma lui. Sonny a turnat o porţie generoasă de *crème de menthe* într-un pahar cu fundul gros, pe care g l-a umplut cu cuburi de gheaţa, apoi s-a cocoţat pe un taburet, unduindu-şi fesele înguste, şi m-a examinat [147] fără prea mult entuziasm. Eşti nou, a zis el, făcând propoziţia să sune ca o acuzaţie. Nu, nu sunt nou, i-am întors-o, tu eşti. Şi am zâmbit afectat, mulţumit de mine. A făcut o faţă cu ochi

mari. Vai, atunci vă rog să mă scuzaţi, a spus. Wally s-a întors, îmbrăcat, coafat şi trăsnind a pomadă. Am mai cerut unul dublu. Faţa începea să mă strângă, o simţeam ca pe o mască de nămol. Ajunsesem la faza de ameţeală în care totul devenea o altă versiune a realităţii. Nu părea a fi beţie, ci o formă de iluminare, aproape ca o trezire. A intrat

un grup de actori, îmbrâncindu-se şi râzând ascuţit. S-au uitat la înfăţişarea mea, pe urmă unul la altul, amuzaţi din cale-afară. Muncă grea, a spus unul şi Sonny a chicotit. Asta o să fac, m-am gândit, o să conving pe unul să mă ia acasă şi să mă ascundă, pe Lady Macbeth de colo, cu rimelul şi unghiile sângerii, sau pe tipul cu cămaşă de arlechin - de ce nu? Da, asta ar trebui să fac, ar trebui să-mi duc traiul de acum înainte printre actori, să exersez printre ei, să le studiez meşteşugul, gestul măreţ şi nuanţa fină. Poate, cu timpul, voi învăţa să-mi joc suficient de bine rolul, cu destulă convingere, pentru a-mi ocupa locul printre ceilalţi, cei naturali, oamenii aceia din autobuz si restul ca ei.

Abia când a intrat Charlie French mi-am dat seama că pe el îl aşteptasem. Dragul de Charlie. Inima mi s-a umplut de tandreţe, mi-a venit să îl îmbrăţişez. Era în costumul cu dunguliţe şi ducea în mână o servietă ponosită, cu aspect important. Deşi mă văzuse cu trei zile în urmă, a încercat la început să nu mă cunoască. Sau poate chiar nu m-a recunoscut, în starea aceea dezordonată, sălbăticită. Mi-a spus că avusese impresia că mă duceam la Coolgrange. I-am răspuns că fusesem şi m-a întrebat ce face mama. I-am povestit despre atacul cerebral. Am îngroşat puţin tuşele, cred, şi e posibil să fi vărsat chiar şi o lacrimă sau două. Dădea din cap, privind pe lângă urechea mea

stângă şi zăngănindu-şi mărunţişul în buzunarul de la pantaloni. A urmat o pauză, în timpul căreia mi-am tras nasul şi am oftat. Şi aşa, a reluat el pe un ton vioi, pleci iar la drum, nu? Am ridicat din umeri. Dar i B-a stricat maşina, nu-i aşa? a zis Wally, expirând un mic chicotit neplăcut. Charlie a adoptat o expresie de compasiune încruntată. Serios? a făcut el încet, cu o visătoare lipsă
de emfază. Gaşca de actori din spatele nostru a izbucnit pe neaşteptate într-un hohot ascuţit, atât de pătrunzător, că a scos un clinchet din pahare, dar el parcă nici nu i-a auzit, nici nu a clipit măcar. Exersase o poză pentru locuri şi ocazii ca acestea, cu ajutorul căreia reuşea, în acelaşi timp, să fie şi să nu fie aici. Stătea foarte drept, cu pantofii negri, solizi, aşezaţi bine pe podea, unul lângă altul, şi cu servieta sprijinită de picior, cu un pumn pe tejghea - ah, parcă-1 văd! - şi cealaltă mână, în care ţinea paharul de whiskey, suspendată la jumătatea drumului spre gură, ca şi cum ar fi nimerit aici din greşeală şi era mult prea domn ca să o şteargă înainte de a trage o duşcă şi a schimba câteva amabilităţi cu neliniştirii obişnuiţi ai locului. Era capabil să îşi păstreze acelaşi aer, ca pe picior de plecare, pe parcursul unei seri întregi de pahare băute. A, da, Charlie era mai bun actor decât toti ceilalţi la un loc. .«

Cu cât beam mai mult, cu atât mai drag îmi deve- J nea, mai ales că plătea ginurile cu aceeaşi viteză cu | care le consumam eu. Dar nu era numai asta. Mi-a fost-îmi este-drag cu adevărat, cred că deja am mai 1 spus asta. Am precizat că el mi-a găsit slujba la in- — stitut? Păstraserăm legătura în

anii în care fusesem la [149] colegiu - sau cel puţin el păstrase legătura cu mine. îi plăcea să se considere prietenul vechi şi înţelept al familiei, care veghea cu ochi de unchi asupra unicului si strălucitului fiu. Mă scotea în oraş. Beam ceai la
» t
Hibernian, mai trăgeam câte un chef la Curragh şi luam cina la Jammet’s în fiecare an, de ziua mea. Nu ieşeau niciodată cum trebuie, ocaziile astea, prea puteau a masinatiune. întotdeauna îmi era teamă că o să
* > » mă vadă cineva cu el şi, în timp ce eu mă chinuiam încruntat, el cădea într-o stare de melancolie agitată. .

Când ne pregăteam să ne despărţim, se revărsa deodată o cascadă de conversaţie animată care nu era ғ

altceva decât o uşurare prost mascată, după care ne răsuceam amândoi pe călcâie şi ne făceam nevăzuţi, vi- novaţi. Dar nu se lăsa descurajat, iar în ziua de după întoarcerea mea din America, împreună cu Daphne, m-a scos să bem ceva la Shelboume si m-a întrebat dacă, aşa cum formulase el, n-aş fi fost dispus să le dau băieţilor de la institut o mână de ajutor. Nu îmi revenisem încă de pe urma traversării oceanului în vreme de iarnă, cu ceva ce era nu mult mai mult decât un vapor de marfa, iar el era atât de modest şi folosea eufemisme atât de elaborate, încât mi-a luat ceva timp ca să-mi dau seama că îmi oferea o slujbă. Munca, m-a asigurat, avea să fie pe măsura pregătirii mele - nu cine ştie ce muncă şi, pentru unul ca mine, îşi imagina, mai mult un fel de joacă - salariul era decent, perspec- d tivele nelimitate. Am priceput imediat, desigur, din z maniera lui

imploratoare, umilă, că totul se făcea la în- [m] demnul mamei. Ei, m-a întrebat el, arătându-si dinţii § mari şi galbeni intr-un zâmbet crispat, ce părere ai? _2_ La început, ideea m-a agasat, apoi m-a amuzat. Mi-am [150] spus: de ce nu?

Dacă instanţa nu se supără, voi trece mai repede peste această perioadă a vieţii mele. EBte un moment care reprezintă şi acum, în mintea mea, o sursă de disconfort, nici eu nu ştiu exact de ce. Am sentimentul că, acceptând slujba aceea, am comis un gest ridicol. Era nedemnă de mine, bineînţeles, de talentul meu, dar aceasta nu este în întregime sursa umilinţei. Poate a fost momentul din viaţa mea când... dar ce tot spun, momentele nu există, am declarat asta deja. Nu există decât deriva perpetuă, înceată şi dementă a lucrurilor.

Dacă mai aveam vreo îndoială în sensul acesta, institutul mi-a spulberat-o definitiv. Funcţiona într-o clădire mare, de piatră cenuşie, din secolul trecut, care îmi amintea întotdeauna, cu flancurile ei abrupte, cu con-traforţii, cu înfloriturile si coşurile ei de fum înnegrite, de un transoceanic străvechi şi grandios. Nimeni nu ştia exact ce se aştepta de la noi. Făceam cercetări statistice şi produceam rapoarte groase, împănate cu grafice, diagrame şi anexe complexe, pe care guvernul le primea cu formule grave de mulţumire şi de care uita imediat şi complet. Directorul era un tip masiv şi agitat, care trăgea fioros dintr-o pipă enormă, neagră, care avea un tic la un ochi şi smocuri de păr ieşindu-i din urechi. Umbla tot timpul prin clădire în salturi mari, veşnic în drum către un alt loc. Toate întrebările şi solicitările le întâmpina cu un râs răguşit, condam-nat. încearcă tu asta cu ministrul! exclama peste « umăr, îndepărtându-se cu paşi uriaşi, lăsând în urmă vălătuci groşi de fum şi scântei. în mod inevitabil, în rândurile personalului angajat, numărul de scrântiţi ‘i era măricel. Descoperind că nu au sarcini fixe, oamenii 1 se apucau pe furiş de

proiecte proprii. Aveam un eco- — nomist, o persoană înaltă şi scheletică, un om cu faţa [151] verzuie şi părul în dezordine, care elabora un sistem infailibil pentru a paria la cursele de cai. într-o zi, s-a oferit să mi-1 destăinuie şi mie, strângându-mă de încheietura mâinii cu o gheară tremurătoare şi şoptin- du-mi cu disperare la ureche, dar după aceea s-a întâmplat ceva, nu ştiu ce, a devenit bănuitor şi, în cele din urmă, nici nu mi-a mai vorbit, evitându-mă complet pe coridoare. Lucru neplăcut, pentru că făcea parte dintr-o trupă selectă de savanţi, cu care trebuia să tratez pentru a avea acces la computer. Acesta se

afla în centrul tuturor activităţilor noastre. Timpul de lucru pe computer era raţionalizat cu stricteţe, iar o oră petrecută în faţa lui fără întreruperi era un privilegiu rar. Funcţiona toată ziua şi toată noaptea, sforă- ind şi păcănind în sala sa spaţioasă de la subsol. Noaptea era în grija unui trio misterios şi sinistru, un criminal de război, cred, şi doi băieţi ciudaţi, unul cu o mutră stâlcită. Am petrecut acolo trei ani. Nu eram dramatic nefericit. Dar mă simţeam, cum am mai spus, puţin ridicol, puţin jenat. Şi nu i-am iertat-o niciodată cu adevărat lui Charlie French.

Se făcuse târziu când am plecat de la bar. Noaptea era de sticlă. Eram foarte beat. Charlie m-a ajutat să mă ţin pe picioare. îl preocupa soarta servietei, pe care o ţinea strâns sub braţ. La fiecare câţiva metri, trebuia să mă opresc şi să-i spun ce bun era. Nu, ziceam, ridicând impozant o mână, nu, vreau s-o spun, eşti un om bun, Charles, un om bun. Am plâns abundent, desigur, şi am vomat sec de câteva ori. Totul era un fel de extaz glorios, îndurerat, ameţitor. Mi-am amintit că Charlie locuia împreună cu mama lui şi am plâns şi pentru asta. Dar ce mai face, am zbierat mâhnit, spune-mi, Charlie, ce mai face femeia aceea sfântă? Nu a vrut să-mi răspundă, s-a prefăcut că nu mă aude,

dar l-am presat şi, în cele din urmă, a clătinat din cap sâcâit şi mi-a spus: E moartă! Am încercat să îl îmbrăţişez, dar s-a îndepărtat de mine. Am ajuns în dreptul unei gropi de pe stradă, înconjurate cu un cordon de plastic alb cu roşu. Banda tremura foşnind în vânt. Aici a explodat maşina-capcană de ieri, a spus Charlie. Ieri! Am râs fără să mă pot opri, am îngenuncheat pe stradă, la marginea gropii, râzând, cu faţa în palme. Ieri, ultima zi de viaţă a vechii lumi. Stai, a zis Charlie, să caut un taxi. A plecat şi eu am rămas acolo, în genunchi, legănându-mă în faţă şi-n spate şi murmurând încet, ca şi cum aş fî ţinut în braţe un copil. Eram obosit. Fusese o zi lungă. Străbătusem un drum lung.

M-AM TREZIT ÎN LUMINA făcută cioburi, CU un urlet stingându-mi-se în urechi. Pat mare şi coşcovit, pereţi cafenii, miros de umezeală. Mi-a trecut prin cap că aş putea fi la Coolgrange, în dormitorul părinţilor. 0 secundă am stat întins, fără să mă mişc, cu ochii la luminile lichide ce alunecau pe tavan. Apoi mi-am amintit şi, închizând ochii, mi-am ascuns capul în braţe, întunericul zuruia. M-am dat jos din pat şi m-am târât până la geam, unde am rămas uimit de inocenţa albastră a mării şi a cerului. Departe, în golf, bărci cu pânze albe se aplecau în vânt. Sub geam era un mic chei de piatră şi, dincolo de el, se arcuia drumul de coasta. Un pescăruş enorm a apărut şi s-a aruncat spre fereastră cu aripi fâlfâitoare, ţipând ascuţit. Probabil te-au luat drept mami, a rostit Charlie din spatele meu. Stătea în prag. Purta un şorţ de bucătărie cu pete de grăsime şi în mână ţinea o tigaie. Pescăruşii, a continuat el, ea le dădea de mâncare. în spatele lui, o lumină albă, impenetrabilă. Era lumea în care va trebui să trăiesc de acum încolo, în lumina

aceasta tăioasă, de care nu puteai fugi. M-am privit şi am constatat că sunt gol-puşcă.

Stăteam în bucătăria mare, lângă o fereastră mare şi friurdară, urmărindu-1 pe Charlie cum pregăteşte micul dejun într-un nor de fum de grăsime. La lumina zilei nu arăta prea bine, avea faţa scofâlcită şi cenuşie, cu cruste de săpun de bărbierit uscat pe falcă şi pungi vineţii dedesubtul ochilor de culoarea flegmei. Pe lângă şorţ, purta o jachetă de lână direct peste maioul cu găurele, jegos, şi pantaloni de flanel lăbărţaţi. Aştepta până plecam eu, a continuat el, şi arunca mâncarea pe geam. A clătinat din cap, râzând. O femeie îngrozitoare, a spus, îngrozitoare. A adus o farfurie cu felii de slănină prăjită, friganele şi un ou nefăcut, pe care mi-a pus-o dinainte. Poftim, mi-a spus, singurul leac pentru durerea de cap. Am ridicat repede ochii spre el. Durerea de cap? îmi dădusem cumva drumul la gură în seara dinainte, îi făcusem vreo mărturisire înecată în alcool? Dar nu, Charlie nu era în stare de asemenea glume. S-a întors lângă aragaz şi şi-a aprins | o ţigară, manevrând cu greu chibriturile. i

Uite, Charlie, cred că e mai bine să-ţi spun, am in- trat într-o oarece încurcătură. I

La început, mi s-a părut că nu m-a auzit. S-a reia- — xat şi peste el s-a lăsat un fel de visare fără expresie, [155] cu gura deschisă şi lăsată puţin într-o parte, cu sprâncenele uşor ridicate. Pe urmă am înţeles că afişa o ati-

tudine plină de tact. Bine, dacă nu voia să afle, mie îmi convenea. Dar vreau să se consemneze, m'lud, că i-aş fi spus, dacă ar fi fost dispus să mă asculte.

Aşa însă, am lăsat să treacă un moment de tăcere, după care l-am întrebat dacă putea să-mi împrumute un aparat de ras şi poate o cămaşă şi o cravată. Desigur, mi-a răspuns, desigur, dar fără să mă privească în ochi. în fapt, nu se uitase deloc în ochii mei de când mă sculasem, ci

se învârtise pe lângă mine cu privirea întoarsă, facân- du-şi de lucru cu ceainicul şi cu tigaia, parcă temân- du-se că, dacă se întrerupe, o să se întâmple un lucru înfiorător, pe care n-o să ştie cum să îl rezolve. Cred că bănuia ceva. Nu era prost (sau nu unul prea mare). Dar cred că mai era, pur şi simplu, faptul că nu ştia cum să se adapteze la prezenţa mea. Se afera, mutând obiectele din loc, punând obiecte în sertare şi dulapuri şi apoi scoţându-le iar, mormăind distrat de unul singur. Nu venea multă lume la el acasă. O parte din respectul lăcrimos pe care fl simţisem pentru el cu o seară înainte mi-a revenit. Era aproape matern, cu şorţul de bucătărie şi papucii vechi, de pâslă. El avea să mă îngrijească. Am băut dintr-o înghiţitură ceaiul şi m-am uitat fără plăcere la prăjeala neatinsă care se sleia în farfurie. Afară s-a auzit un claxon şi Charlie, cu o exclamaţie, si-a smuls sortul si a ieşit în viteză din bu- cătărie. L-am auzit bolborosind ceva despre casă, într-un timp surprinzător de scurt, a reapărut în costum, cu servieta sub braţ şi etalând o pălărioară hoaţă, care îi dădea un aer de agent de pariuri hărţuit. Unde stai, m-a întrebat el, încruntându-se către un punct de deasupra umărului meu stâng, la Coolgrange, sau?... N-am spus nimic, doar m-am uitat la el rugător, iar el a spus: Aha, şi a dat încet din cap şi tot încet s-a retras. Deşi, dintr-odată, nu voiam să plece - singur, aveam să rămân singur! - şi m-am repezit în urma lui şi l-am obligat să se întoarcă şi să-mi arate cum funcţionează aragazul şi unde găsesc o cheie şi ce să spun dacă vine lăptarul.

Frenezia mea îl nedumerea, se vedea clar, dar îl şi alarma puţin. L-am urmat până în hol şi încă îi mai vorbeam când a ieşit cu spatele pe uşă, dând din cap către mine îngrijorat, cu un zâmbet fix,
ca şi cum aş fî fost... ha! era să spun un criminal periculos. Am urcat în fugă la etaj, am intrat în dormitor şi l-am urmărit ieşind pe aleea de dedesubt, o siluetă micşorată, ca de clovn, cu pălăria şi costumul lălâu. La bordură aştepta un automobil mare şi negru, pufăind discret din ţeava dublă de eşapament o ceaţă albăstruie. Şoferul, un tip îndesat, în costum negru şi fără gât, a sărit sprinten şi i-a deschis portiera din spate. Charlie a ridicat ochii spre fereastra la care stăteam, iar şoferul l-a imitat. M-am văzut aşa cum mă vedeau ei, un chip neclar plutind dincolo de geam, cu ochii ur- duroşi, nebărbierit, imaginea însăşi a fugarului. Maşina s-a îndepărtat lin, a luat-o pe drumul care ocolea golful, a dat un colţ şi a dispărut. Nu m-am mişcat. Voiam să rămân aşa, cu fruntea lipită de geam şi ziua de vară întinzându-se acolo, în faţa mea. Ce pitoresc arăta totul, marea cu creste albe, casele albe şi roz, ca- >a pul de pământ neclar în depărtare, pitoresc şi mulţu- mit, ca o mică lume de jucărie desfăşurată în vitrina -B unui magazin. Am închis ochii şi, din nou, frântura ’•§ aceea de amintire a ieşit plutind din străfunduri - uşa, | camera întunecată şi sentimentul a ceva iminent - dar

---

de data aceasta parcă nu trecutul meu mi-1
aminteam. [157] Tăcerea se umfla ca o tumoră la spatele meu.

Grăbit, am înşfăcat farfuria cu oul prăjit şi

slănina înnegrită din bucătărie şi, urcând câte trei trepte odată, m-am întors şi am deschis fereastra şi am escaladat-o, ieşind pe balconaşul îngust, de fier foijat, din faţa ei. Bătea un vânt puternic şi cald, m-a luat prin surprindere şi, o clipă, mi-a tăiat răsuflarea. Am luat bucăţile de hrană una câte una şi le-am aruncat în aer, şi m-am uitat la pescăruşii care plonjau după dumi- caţii graşi, ţipând aspru, cu mirare şi lăcomie. De după

capul peninsulei, a apărut lunecând pe tăcute în raza vederii o navă albă, tremurând în lumina ceţoasă. Când s-a terminat mâncarea, am azvârlit şi farfuria, nu ştiu de ce, am aruncat-o ca pe un disc dincolo de şosea şi de zidul de pe malul golfului. A pătruns uşor în apă, aproape fără stropi. Aveam fâşii de grăsime călâie între degete şi gălbenuş de ou sub unghii. Am escaladat iar geamul, intrând în cameră, şi mi-am şters mâinile pe cearşafuri, cu inima bătându-mi tare de emoţie şi scârbă. Nu ştiam nici ce fac, nici ce urmează să fac. Devenisem un străin, imprevizibil şi periculos.

Am explorat casa. Nu mai fusesem niciodată aici. Era o clădire mare, dărăpănată, plină de umbre, cu draperii întunecate, cu mobilier mare, cafeniu, cu porţiuni chele în covoare. Nu era chiar murdară, dar avea un aer stătut, de lucruri lăsate prea mult timp în acelaşi loc, iar atmosfera avea ceva cenuşiu şi surd, ca şi cum o esenţă vitală s-ar fî consumat de mult. Mirosea a igrasie, a ceai fiert şi a ziare şi, pretutindeni, a ceva trezit, dulceag, ceva ce m-am gândit că trebuie să fie dâra lăsată în urmă de mami French. Presupun că o să stârnesc râsete dacă spun că sunt un tip pretenţios, dar ăsta este adevărul. Deja dinainte de a începe să scotocesc prin lucrurile lui Charlie eram neliniştit şi mă temeam de ce s-ar putea să găsesc. Secretele lui mărunte si triste nu erau mai urâte decât ale

mele sau ale oricui altcuiva şi, cu toate astea, ori de câte ori întorceam câte o piatră şi le vedeam ieşind furişate la lumină, mă cutremuram şi mi se făcea ruşine, pentru el şi pentru mine însumi. Dar am strâns din dinţi şi am perseverat, iar până la urmă am fost răsplătit. în dormitorul lui era un birou cu capac, pe care l-am deschis abia după zece minute de muncă încordată cu un cuţit de bucătărie, aşezat pe vine şi transpirând bobite de alcool pur. înăuntru am găsit câteva bancnote şi un portofel de plastic, cu cărţi de credit. Erau şi scrisori - de la mama, închipuiţi-vă, scrise cu treizeci, patruzeci de ani în urmă. Nu le-am citit, nu ştiu de ce, ci le-am aşezat cu respect la loc, împreună cu cărţile de credit şi chiar cu banii, şi am încuiat din nou biroul. în timp ce ieşeam, am schimbat un mic zâmbet jenat cu imaginea mea reflectată în oglinda de la dulap. Neamţul ăla, cum îl cheamă, avusese dreptate: banii sunt fericirea abstractă.

Baia era pe palierul de la etajul întâi, un fel de magazie de lemn, cu o stropitoare cu gaz şi o cadă gigantică, pe labe de leu. Aplecat deasupra ligheanului, mi-am răzuit barba ţepoasă de două zile cu aparatul lui Charlie, plin de săpun uscat. Mă gândisem să o las să crească, să mă deghizez, dar deja pierdusem destul .a din mine însumi, nu doream să-mi dispară şi faţa, f Oglinda de bărbierit avea o suprafaţă argintie, con- cavă, în care trăsăturile mele mărite - maxilarul lat şi *1 ciupit, o nară neagră cu peri, un singur glob ocular, I rostogolindu-se - dansau şi se unduiau alarmant, ca — obiectele apărute brusc în geamul unei

batisfere. După [159] ce am terminat, am intrat în cadă si m-am întins cu ochii închişi, în vreme ce apa cădea peste mine din stropitoare. Era bine, în acelaşi timp alinare şi mustrare opărită, dacă nu s-ar fi terminat gazul, aş fî putut sta acolo toată ziua, pierdut pentru mine şi pentru tot restul în întunericul mugind tombal. Când am deschis ochii, pe dinaintea lor îmi treceau vâjâind şi pocnind steluţe minuscule. Am intrat lipăind şi şiroind de apă în camera lui Charlie şi am petrecut un timp îndelungat hotărându-mă cu ce să mă îmbrac. în cele din urmă,

am ales o cămaşă de mătase bleumarin şi o lavalieră înflorată, cam de papiţoi, la ea. Şosete negre - tot de mătase, Charlie nu se zgârceşte - şi o pereche de pantaloni negri, fără dungă, dar cu croială frumoasă, într-un stil suficient de vechi pentru ca să fi revenit în modă. Pentru moment, trebuia să mă descurc fără chi- loţi: până şi un ucigaş fugar trebuie să aibă principii, iar ale mele mă împiedicau să mă înfrupt din sertarele cu lenjerie ale altora. Hainele mele - ce ciudat arătau, azvârlite pe podeaua dormitorului, parcă aşteptând să li se traseze conturul cu cretă - le-am strâns balot si, cu faţa întoarsă, le-am dus la bucătărie şi le-am îndesat într-un sac de plastic pentru gunoi. Pe urmă am spălat şi am şters vasele de la micul dejun şi stăteam în mijlocul bucătăriei cu un prosop murdar în mână, când imaginea chipului ei însângerat mi s-a ivit pe neanun- tate în fată, ca dintr-o tarabă la bâlci, si a trebuit să mă d aşez, cu respiraţia tăiată, tremurând. Căci tot uitam, z vedeţi, uitam totul, pe perioade îndelungate.

Presu- “ pun că mintea mea avea nevoie de un răgaz, ca să facă § faţă. Obosit, m-am uitat în jur, prin bucătăria mare şi umedă. M-am întrebat dacă Charlie o să observe lipsa 160 unei farfurii. De ce o aruncasem în mare, de ce făcusem una ca asta? încă nu era nici amiază. Timpul îşi căsca fălcile întunecate în nasul meu. Am intrat într-una din camerele din faţă - perdele străvezii, masă mare, o bufniţă împăiată, sub sticlă - şi am stat la fereastra care dădea spre mare. Tot albastrul acela mă intimida. M-am plimbat de colo-colo, m-am oprit, am rămas să ascult, cu sufletul la gură. Ce mă aşteptam să aud? Nu se auzea nimic, doar zgomotul îndepărtat al altor vieţi, un ticăit şi un păcănit mărunt, ca **al urmi mntnr rari> SP rănpatf* Mi-am amintit. HA TÎlA**
asemănătoare din copilărie, zile stranii, goale, când mă preumblam uşor prin casa tăcută şi îmi păream mie însumi un fel de fantomă, abia prezentă, o amintire, umbra versiunii ceva mai concrete a unui eu care trăia, ah, trăia o viaţă minunată, altundeva.

Trebuie să încetez. M-am săturat de mine, de toate astea.

Timpul. Zilele.

Continuă, continuă.

Dezgustul, ăsta e un subiect la care mă pricep. Daţi-mi voie să vă spun unul sau două lucruri despre dezgust. Iată-mă aici, gol pe sub uniforma de puşcăriaş, hălci de came albă, înfăşurată şi îndesată ca un pachet cu fripturi prost ambalate. Mă ridic şi merg pe picioarele din spate, un animal

încins, care împrăştie mătreaţă ca pe o zăpadă invizibilă, pretutindeni unde ajunge. Pe mine trăiesc paraziţi care îmi sorb sudoa- § rea, îşi înfig trompele în porii mei şi se hrănesc din ce zeamă găsesc acolo. Apoi pielea crăpată, despicătu- ’■§ rile, crevasele. Părul: gândiţi-vă numai la păr. Şi asta g e doar la suprafaţă. Imaginaţi-vă ce se petrece pe di- — ‚ ‚ 1 fii năuntru, pompa purpurie care trepidează pleoscăind, plămânii care fâlfâie şi, în adâncul întunecat, fabrica de clei în activitate neîntreruptă. Un hoit ambulant, lucind de muci, încă nu destul de copt pentru viermi. Ah, ar trebui...

Calm, Frederick, calm.

Astăzi a venit să mă vadă soţia mea. Nu e nimic ne-

obişnuit, pentru că vine în fiecare săptămână. Pentru că sunt un deţinut în aşteptarea sentinţei, am dreptul la vizite nerestricţionate, dar ei nu i-am spus şi, dacă ştie, nici ea nu a spus nimic. Amândoi preferăm aşa. Chiar şi când nu e marcată de nici un eveniment, ora de vizită de joia e un ritual bizar, ca să nu-1 numesc deconcertant. El se desfăşoară într-o încăpere mare, pătrată, înaltă, cu geamuri mici imediat sub acoperiş. Un paravan de placaj şi sticlă, o improvizaţie urâtă, ne separă de cei dragi, cu care conversăm cum putem mai bine prin intermediul unui grilaj de plastic dezinfectat. Această stare de carantină virtuală reprezintă o regulă recent impusă. E menită să împiedice pătrunderea drogurilor, ni se spune, dar eu cred că e, de fapt, menită să împiedice ieşirea acelor viruşi

interesanţi pe care am început recent să îi incubăm aici. Camera are ceva de acvariu, cu peretele acela de sticlă verzuie şi cu lumina care vine de undeva, de deasupra, cu vocile care ajung la noi prin dantela de plastic ca prin bule de aer, în apă. Noi, deţinuţii, stăm cu umerii lăsaţi, spri- J jinindu-ne acru pe braţele îndoite, şterşi, umflaţi, cu | priviri rătăcite, ca nişte crustacee fără casă ghemuite “ pe fundul rezervorului. Vizitatorii noştri există într-un § alt element, par mai clar conturaţi decât noi, prezenţi — cu mai mare intensitate în lumea lor. Uneori le sur- [162] prindem o privire, amestec de compasiune şi curiozitate, dar şi de vagă scârbă, care ne pătrunde până în adâncul sufletului. Nu se poate să nu simtă puterea dorinţelor noastre, nu se poate să nu o audă, aproape ca pe un cântec de sirenă, o notă înaltă, ascuţită ca un ac, de disperare, făcând să zumzăie sticla care ne separă de ei. Grija pe care o manifestă faţă de suferinţa noastră nu ne mângâie, ci mai degrabă ne întristează. Este cel mai vulnerabil moment al săptămânii, când vrem să avem calm, bună-cuviinţă, glasuri reţinute. Ne temem permanent că soţia sau prietena cuiva, acolo, afară, ar putea să facă o scenă, să sară de pe scaun şi să ţipe, să bată cu pumnii în paravan, să plângă. Când aşa ceva se şi întâmplă, e îngrozitor, cu adevărat îngrozitor, şi după aceea cel căruia i s-a întâmplat e obiectul compasiunii noastre şi al respectului, ca şi cum ar fi pierdut pe cineva drag.

Nu mă tem că Daphne ar putea face o scenă. Ea îşi păstrează foarte bine cumpătul de fiecare dată. Astăzi, de exemplu, când mi-a povestit despre

copil, a vorbit încet, cu ochii întorşi de la mine în felul acela al ei, puţin distrat. Recunosc că am fost supărat pe ea şi nu am putut-o ascunde. Ar fi trebuit să-mi spună că îi face analize, nu să-mi anunţe diagnosticul aşa, din senin. Mi-a aruncat o privire întrebătoare, aplecându-şi capul pe o parte şi aproape zâmbind. Te surprinde? m-a întrebat. Mi-am întors nervos faţa, fără să îi răspund. Sigur că nu mă surprindea. Am ştiut că ceva e în neregulă cu el, am ştiut dintotdeauna - şi i-am spus-o | cu mult înainte ca ea să fie dispusă să recunoască. De la început a fost felul în care se mişca, prudent, bâţâin- ’■§ du-se pe picioruşele alea uscăţive, parcă străduindu-se I să nu scape un obiect mare, peste puterile lui, care îi — fusese trântit în braţe, uitându-se în sus la noi mirat şi 163 rugător, ca o făptură ce priveşte dintr-o gaură Băpată în pământ. Unde l-ai dus, am întrebat-o, la ce spital şi ce ţi-au spus, exact? Ea a ridicat din umeri. Au fost foarte drăguţi, mi-a spus, foarte atenţi. Doctorul a vorbit o mulţime cu ea. E o boală foarte rară, sindromul lui nu-ştiu-cine, am şi uitat numele, un tâmpit de elveţian sau suedez... ce mai contează. N-o să poată niciodată să vorbească normal. Probabil n-o să poată să facă nimic normal. Are ceva la creier, îi lipseşte ceva, o bucăţică esenţială. Mi-a explicat tot, repetând ce-i

spusese doctorul, dar nu o ascultam decât pe jumătate. Mă copleşise un fel de oboseală, un fel de letargie. Van îl cheamă, v-am mai spus? Van. Are şapte ani. Când o să ies de-aici, o să aibă... cât... peste treizeci? Doamne, Dumnezeule, aproape cât am eu acum. Un copil mare, aşa or să-i spună sătenii, nu fără afecţiune, la Coolgrange. Un copil mare.

Nu, n-am să plâng. Dacă încep acum, nu mă mai opresc.

După-amiază, am spart iar biroul lui Charlie, am luat nişte bani şi m-am aventurat până la chioşcul de ziare de pe chei. Ce fior ciudat, fierbinte, de anticipare am simţit intrând în magazin, stomacul îmi fierbea şi parcă înaintam încet, printr-un mediu vâscos, care opunea rezistenţă. Cred că o parte a mea spera - nu, se aştepta - să fiu cumva salvat, ca totul să se întoarcă înapoi ca prin minune, ca într-o poveste, ca vrăjitoarea cea rea să dispară, ca vraja să se destrame, ca slujnica să se trezească din somnul ei fermecat. Şi, când am luat ziarele, a părut o clipă că, într-adevăr, minunea se petrecuse, fiindcă la început nu am găsit în ele nimic în afară de alte articole despre atentat şi urmările lui. Am cumpărat trei ziare de dimineaţă şi o ediţie de după-amiază, remarcând (sau doar mi se pare acum?) privirea pe care mi-a aruncat-o fata cu coşuri de la tejghea. Apoi m-am întors grăbit acasă, cu inima gonindu-mi în galop,

parcă strângeam sub braţ cine ştie ce fotografii erotice. Ajuns iar înăuntru, am lăsat ziarele pe masa din bucătărie şi am dat fuga la baie, unde am reuşit să urinez pe propriul meu picior, atât eram de agitat. După căutări prelungite, febrile, am găsit o sticlă de gin plină pe sfert şi am tras o duşcă bună, ţinând-o de gât. Am încercat să-mi mai găsesc ceva de făcut, dar nu avea sens şi, cu picioare ca de plumb, m-am întors în bucătărie, m-am aşezat greoi la masă si am întins ziarele în fata mea. Iată-le, câteva paragrafe într-unul din cele de dimineaţă, înghesuite sub poza unui supravieţuitor al atentatului, bandajat, stând într-un pat de spital. în ediţia de după-amiază articolul era ceva mai amplu, cu o fotografie a băieţilor pe care îi văzusem jucându-se în curtea hotelului. Ei o descoperiseră. Era şi o fotografie a ei, privind solemn pe un fundal neclar, trebuie să fi fost decupată dintr-un portret de grup de la o nuntă sau o petrecere, purta o rochie lungă şi urâtă, cu un guler complicat, şi ţinea strâns în mână ceva, poate nişte flori. 0 chema Josephine Beli. în interior mai erau şi altele, o fotografie oficială a lui Behrens şi o imagine de la Whitewater House, plus un articol despre colecţia Behrens, împănat cu greşeli de ortografie şi date eronate. Un reporter fusese trimis la capătul celălalt al ţării, să discute cu dna Brigid Beli, mama. Era văduvă. Aveam o fotografie a ei, stângace în faţa casei, o femeie mare, cu faţa roşie, cu şorţ de bucătărie şi o jachetă veche de lână, mijindu-şi ochii spre aparatul de fotografiat cu un fel de disperare greoaie. Josie a ei, spunea ea, fusese o fată bună, o fată cuminte,

ce motiv avea cineva să o omoare. Şi brusc am revenit acolo, am văzut-o prăbuşită în mizeria propriului sânge, uitându-se la mine, cu băşicuţe rozalii de sânge spărgându-i-se pe buze. „Mami“, asta spusese, ăsta era cuvântul, nu „Tommy“, acum îmi dau seama. „Mami“, şi apoi „iubesc“.

CRED CĂ TIMPUL PETRECUT acasă la Charlie French a fost cea mai stranie perioadă din viaţa mea, chiar mai stranie şi mai deconcertantă decât primele zile aici. M-am simţit, în mohoreala cafenie a încăperilor acelora, cu toată lumina marină sclipind afară, ca şi cum aş fi fost cumva suspendat în aer, într-un recipient sigilat, izolat de toate. Timpul era secţionat în două: timpul ceasului, care înainta cu încetineală gigantică, şi goana febrilă din capul meu, ca şi cum arcul principal s-ar fi rupt şi rotiţele s-ar fi învârtit toate nebuneşte, scăpate de sub control. Am bătut bucătăria în sus şi în jos, ca o santinelă, parcă ore întregi, cu umerii căzuţi şi mâinile vârâte în buzunare, făcând disperat planuri, fără să-mi dau seama că distanţa dintre punctele de întoarcere se micşora constant, până când, în final, mă trezeam blocat cu un fior, aruncând priviri înnebunite şi mirate în jur, ca un animal căzut într-o plasă. Am stat în dormitorul mare de la etaj, lângă fereastră, cu spatele lipit de perete, pândind strada, perioade uneori atât de lungi, încât uitam

şi ce aştept, în golfuleţul acesta, circulaţia era redusă şi curând am început să îi recunosc pe obişnuiţii locului, fata cu păr portocaliu care stătea într-un apartament în casa de alături, individul uns cu toate alifiile, cu valiza de mostre a unui comis-voiajor, cele câteva băbătii care îşi plimbau mopşii sau mergeau cu paşi târşâiţi până la magazin la aceeaşi oră, în fiecare zi. Oricum, nu aveam cum să îi confund cu ceilalţi, cu durii, când or să vină după mine. Probabil nici n-o să-i văd venind. Or să înconjoare casa şi să dărâme uşa, şi aşa o să aflu. Dar stăteam acolo, pândind, pândind, mai degrabă ca un îndrăgostit îndurerat decât ca un fugar.

Totul se schimbase, totul. Mă înstrăinasem de mine însumi si de tot ceea ce crezusem odată că sunt. Viata mea de până acum avusese densitatea imponderabilă a unui vis. Când mă gândeam la trecutul meu, parcă mă gândeam la ce fusese altcineva, un om pe care nu-1 cunoscusem personal, dar a cărui poveste o ştiam pe dinafară. Totul mi se părea a nu fi decât o ficţiune viu | colorată. Dar nici prezentul nu era mai consistent. Mă J simţeam ameţit, volatil, aşezat pieziş faţă de tot ce era în jurul meu. Pământul de sub picioarele mele era | întins ca o trambulină, trebuia să stau neclintit de

teama trepidaţiilor neaşteptate, a salturilor şi răstur- [167] nărilor periculoase. Totul în jurul meu era acest aer albastru şi gol.

Nu mă puteam gândi direct la ceea ce făcusem. Ar fi fost ca şi când m-aş fi uitat mult timp drept într-o lumină orbitoare. Era ceva prea mare, prea strălucitor pentru a fi contemplat. Era

incomprehensibil. Nici acum, când spun că „eu am făcut-o“, nu ştiu sigur ce înseamnă. A, nu mă înţelegeţi greşit. Nu am câtuşi de puţin intenţia să dau înapoi, mormăind, tuşind şi dând cu piciorul în frunzele uscate, ca să îmi acopăr urmele.

Am ucis-o, recunosc deschis. Şi ştiu că, dacă m-aş întoarce astăzi în timp, aş face-o iar, nu pentru că aşa vreau, ci pentru că nu aş avea de ales. Ar fi la fel ca atunci, păianjenul, lumina lunii printre copaci şi toate, toate celelalte. După cum nu pot să spun că nu am vrut să o omor - numai că nu-mi e clar când am început să vreau. Eram agitat, îmi pierdusem răbdarea, mă enervasem, ea m-a atacat, am ridicat mâna la ea, ridicarea mâinii a devenit lovitură, care a devenit preludiul la a doua lovitură - apogeul, ca să zic aşa, sau poate ar trebui să spun perigeul - şi aşa mai departe, în tot procesul, nu există un moment despre care să pot spune: iată, asta e clipa în care am decis s-o ucid. Ce să decid? Nu cred că a fost o chestiune de decizie, nu cred că a fost nici măcar o chestiune de gândire. Monstrul obez dinăuntrul meu a prins ocazia şi a sărit, spumegând şi dând din mâini. Avea nişte socoteli de încheiat cu lumea şi ea, în clipa aceea, reprezenta suficient de bine lumea. Nu l-am putut opri. Sau aş fî putut. El e eu; la urma urmelor, iar eu sunt el. Dar nu, lucrurile ajunseseră mult prea departe ca să le mai pot opri. Poate asta este esenţa crimei mele, a culpabilităţii mele, că am lăsat ca totul să ajungă în această fază, că nu am fost destul de vigilent, că nu am dezamorsat, că l-am lăsat pe Bunter să-şi facă de cap, îngăduindu-i, fatalmente, să creadă că e liber, că uşa de la cuşcă s-a deschis, că nimic nu e interzis, că totul e posibil.

După prima mea apariţie în instanţă, ziarele au scris că nu am arătat nici o părere de rău când s-a citit actul de acuzare. (Ce s-au

aşteptat, să plâng, să-mi smulg hainele de pe mine?) Dar, în felul lor nătâng, nu erau departe de adevăr. Părerea de rău presupune speranţa iertării, iar eu ştiam că, pentru ce făcusem, nu exista iertare. Aş fi putut mima regretul, tristeţea sau vinovăţia, dar la ce bun? Chiar dacă as fi simtit asa ceva, în adâncul cel mai adânc al inimii, aş fi putut schimba ceva? Crima era înfăptuită şi nu putea fi anulată cu hohote de plâns sau cu regrete. înfăptuită, da, încheiată, aşa cum nimic în viaţa mea de până atunci nu mai fusese înfăptuit şi încheiat - dar pentru ea nu exista un final, asta am înţeles imediat. Eram, mi-am spus, responsabil, cu toată greutatea pe care o presupunea acest cuvânt. Omorând-o pe Josie Beli, distrusesem o parte a lumii. Loviturile acelea de ciocan spulberaseră un complex de amintiri, de senzaţii şi posibilităţi - pe scurt, o viaţă - de neînlocuit, dar care, într-un fel sau altul, trebuiau înlocuite. Pentru infracţiunea de crimă aveam să fiu prins şi băgat la închisoare, asta ştiam cu calmul şi certitudinea pe care >« numai ¡relevanţa le poate inspira, după care se va jf spune că mi-am plătit datoria, cu convingerea că, J zidindu-mă de viu, se va ajunge la un echilibru. Şi aşa l este, conform legilor plăţii şi răzbunării; doar că un I astfel de echilibru nu poate fi decât un lucru negativ, — în cel mai bun caz. Nu, nu. Ce se cerea era nu moartea [169] mea simbolică - recunoşteam acest lucru, chiar dacă nu înţelegeam ce înseamnă - ci readucerea ei la

viaţă. Nimic mai puţin de atât nu era suficient.

în seara aceea, când s-a întors acasă, Charlie a băgat prudent capul pe uşă, ca şi cum s-ar fi temut ca deasupra să nu fie pusă în echilibru o găleată cu apă. I-am rânjit, clătinându-mă. Terminasem ginul şi trecusem, fără entuziasm, la whiskey. Nu eram tocmai beat, ci într-o stare de euforie amorţită, parcă m-aş fi întors

dintr-o vizită prelungită şi încântător de dureroasă la dentist. Pe sub noua zbâmâială, stătea la pândă şi mahmureala veche, în aşteptare. Pielea îmi era fierbinte şi uscată şi ochii îmi erau ca pârjoliţi. Noroc! am strigat cu un hohot prostesc şi cuburile din pahar au scos un clinchet. Charlie îmi cerceta ţinuta cu priviri scurte, piezişe. Sper că nu te superi, am zis. Nu credeam că purtăm aceeaşi măsură. A, a zis el, da, m-am mai micşorat la bătrâneţe. Si a râs funebru. Vedeam

> » >

bine că sperase să nu mă mai găsească acolo la întoarcerea acasă. L-am urmat în hol, unde şi-a scos pălărioara de agent de pariuri şi a pus-o, împreună cu servieta, pe suportul din lemn de stejar. A intrat în sufragerie şi şi-a turnat un pahar moderat de whiskey, adăugând câteva picături de apă minerală răsuflată, dintr-o sticlă de plastic. A luat o gură şi a stat puţin, parcă se împotmolise, cu o mână în buzunar, uitân- du-se încruntat la picioare. Prezenţa mea îi încurca ritualurile de seară. A pus bine sticla de whiskey fără să-mi mai ofere o porţie. Ne-am întors încet în bucătărie, unde Charles s-a împodobit cu şorţul şi a scociorât prin dulapuri şi pe rafturi întunecate, în căutarea ingredientelor pentru tocană. în timp ce lucra, vorbea distrat peste umăr, cu o ţigară atârnată în colţul gurii strâmbe şi un ochi închis strâns, ca sa

nu-i intre fumul, îmi povestea despre o tranzacţie pe care o încheiase sau despre un tablou pe care îl cumpărase, sau ceva asemănător. Cred că nu vorbea decât pentru că perspectiva tăcerii îl speria. Oricum, nu-1 ascultam cu adevărat. L-am urmărit vărsând cu gâlgâituri în cratiţă mai bine de o jumătate dintr-o sticlă de Pommerol de cincizeci de lire. Doi centimetri de scrum de ţigară au luat aceeaşi cale, a încercat zadarnic să-l pescuiască de-acolo cu o lingură, ţâţâind enervat. îţi poţi imagina, mi-a spus, ce înseamnă pentru mine să mă despart de tablouri! Am dat din cap solemn. în realitate, mi-1 imaginam pe Charlie în galeria lui mizeră, făcând plecăciuni, târşâindu-şi picioarele şi frângându-şi mâinile în faţa vreunei ţoape îmbrăcate în haină de blană, care trăsnea a pudră şi a transpiraţie, căreia îi dăduse bărbatul bani să-şi cumpere ceva frumos de ziua ei. Eram brusc deprimat şi brusc obosit.

A servit tocana, vărsând o parte din ea pe jos. Nu se pricepea să mânuiască obiectele, acestea păreau să îl trădeze, să se clatine şi să se încline, lăsând totul să se prelingă. Am dus farfuriile în sufragerie şi ne-am aşezat la masă, sub căutătura virulentă, sticloasă, a bufniţei împăiate. Am băut restul sticlei de Pommerol şi Charles a mai scos una. Continua să îmi evite în mod elaborat privirea, zâmbind împrejur la podea, la mobilier, la vătraiele din grătarul cămi- J nului, ca şi cum locurile comune i s-ar fî prezentat deo- dată cu un farmec nou şi neaşteptat. Soarele care ‘i cobora mă lumina din plin prin fereastra înaltă din g spate. Tocana avea gust de blană arsă. Am împins

far- — furia deoparte şi m-am întors să mă uit la golf. Unul [171] din ochiurile de geam avea un defect care Bclipea. Ceva mi-a amintit de California, lumina, bărcuţele, marea aurită de seară. Eram atât de obosit, atât de obosit, încât aş fî putut să renunţ la tot acolo, pe loc, m-aş fî putut pierde în amurgul de vară ca o briză, necunoscut, fără planuri, liber. Charlie a strivit un muc de ţigară mozolit pe marginea farfuriei. Ai văzut chestia aia despre Binkie Behrens în ziare? m-a întrebat. Mi-am umplut din nou paharul cu vin. Nu, am spus, despre ce e vorba, Charles?

Una peste alta, ce m-aş fi făcut în toată afacerea aceasta fără alinarea băuturii şi fără efectul ei amor- ţitor? Mi se pare că am trecut peste zilele acelea într-o serie de salturi tremurate de la o scurtă stare de echilibru ameţit la alta, ca un fugar alergând pe dale de piatră alunecoase, dispuse în zigzag. Până şi culorile, albastru de gin şi roşu ca vinul, nu sunt oare emblematice pentru cazul meu, culorile mărturiei mele în faţa Curţii? Acum, că m-am trezit pentru totdeauna, mă uit în urmă nu doar la acea perioadă, ci la întreaga mea viaţă, ca la un şir de petreceri cu ameţeală, dar fără prea multă fericire, din care ştiam că va trebui să mă opresc la un moment dat, cu o durere de cap grozavă. A venit, ah, da, a venit timpul marii mahmureli.

Restul serii, din câte îmi amintesc, a fost o succesiune de şocuri distincte, înăbuşite, ca atunci când cazi pe o scară, în vis. Atunci am aflat că tata avusese o amantă. La început am fost uimit, apoi indignat. Eu fusesem alibiul, camuflajul lui! în timp ce eu stăteam cu orele pe bancheta din spate a maşinii lângă clubul de iahting din Dun Laoghaire duminica după-amiaza, el i-o trăgea ţiitoarei. Penelope, aşa o chema... Penelope, pentru numele iui Dumnezeu! Unde s-au cunoscut, am vrut să ştiu, aveau un cuibusor de nebunii tainic unde *o* ţinea, o căsuţă ca o bijuterie, cu trandafiri la intrare şi oglinzi pe tavanul dormitorului? Charlie a ridicat din umeri. A, mi-a spus, de obicei veneau aici. în prima clipă, n-am reuşit să asimilez informaţia. Aici? am ţipat.

Aici? Şi?... A ridicat iar din umeri, cu un fel de zâmbet. Aparent, pe mami French n-o deranja. Când şi când, chiar îi invita pe porumbei să ia ceaiul cu ea. Făcea schimb cu Penelope de modele pentru tricotat. Vezi tu, ea ştia..., a început Charlie, dar pe urmă s-a oprit şi o pată de culoare i-a apărut pe pielea încreţită a fiecărui obraz, iar el şi-a trecut repede un deget pe sub gulerul cămăşii. Am aşteptat. Ştia că ţin la mamaia Dolly, a spus el în cele din urmă. De-acum, mă luase cu ameţeli. înainte să apuc să spun ceva, a continuat, relatându-mi cum şi Binkie umblase după mama, cum îi invita pe amândoi la Whitewater şi îl îndopa pe tata cu băutură, ca să nu-i observe ochii alunecoşi şi mâinile neastâmpărate. Şi pe urmă, mama venea şi îi povestea totul lui Charlie şi se distrau împreună. Acum a oftat, clătinând din cap. Bietul Binkie, a zis el. Stăteam uluit, pierdut în mirare şi încercând să ţin paharul cu vin drept. Mă simţeam ca un copil care aude pentru prima oară de isprăvile zeilor, mi se îngrămădeau în mintea buimăcită, aceste figuri uriaşe, arhaice, prihănite, cu comploturile lor, cu rivalităţile şi iubirile lor imposibile. Charlie era perfect împăcat cu toate, pe jumă- .a tate melancolic, pe jumătate amuzat. Vorbea, în majoritatea timpului, ca şi cum n-aş fi fost acolo, ridi- .<! când din când în când privirea cu o surpriză blândă la l scârţâielile şi fomăielile mele de mirare. Şi tu, am J spus, cum rămâne cu tine şi cu?... N-am fost în stare să —

pun în cuvinte. Mi-a aruncat o ocheadă, în acelaşi timp poznaşă şi vicleană.

Ia, mi-a spus, termină tu sticla.

Cred că mi-a spus ceva despre mama în seara aia, dar nu-mi amintesc ce. îmi amintesc, în schimb, că am sunat-o ceva mai târziu, aşezat cu picioarele încrucişate pe hol, pe întuneric, cu lacrimi în ochi şi cu telefonul cuibărindu-mi-se în braţe, ca o broască. Părea Ia o distanţă enormă, un glas miniatural bubuind subţire dintr-un vid vibrant. Freddie, mi-a spus, eşti beat. M-a întrebat de ce nu m-am întors, măcar să-mi iau

geanta, dacă nu pentru altceva. Am vrut să-i spun: Mamă, cum m-aş putea întoarce acasă acum? Am tăcut un moment, apoi mi-a spus că a sunat-o Daphne, care voia să ştie pe unde sunt şi ce fac. Daphne! De zile întregi nu mă gândisem la ea. Prin uşa de la capătul culoarului, îl vedeam pe Charlie robotind prin bucătărie, zdrăngănind din oale şi tigăi şi prefacându-se că nu încearcă să audă ce vorbesc. Am oftat, iar oftatul s-a transformat într-un geamăt stins, subţire. Mamă, am spus, am intrat într-o încurcătură foarte urâtă. Pe fir s-a auzit un zgomot, sau poate era doar în capul meu, ca ropotul scos de multe aripi. Ce, a zis ea, nu te aud, ce? Am râs şi două lacrimi mari mi s-au rostogolit de o parte şi de alta a nasului. Nimic, am strigat, nimic, lasă! Apoi am întrebat-o: Ascultă, ştii cine e Penelope... cine a fost... ştii de ea? Eram eu însumi şocat. Ce-mi venise să spun aşa ceva, de ce voiam să o rănesc? A tăcut o clipă, pe urmă a râs. Vaca aia? a zis. Sigur că am ştiut de ea. Charlie venise până în prag şi stătea acolo, cu o cârpă într-o mână şi o farfurie în cealaltă, urmărindu-mă. Lumina îi bătea din spate, nu-i vedeam chipul. A mai urmat o pauză. Eşti prea aspru cu tine însuţi, Freddie, mi-a spus mama în cele din

urmă, cu glasul acela îndepărtat, reverberant, îţi faci singur viaţa grea. Nu înţelegeam ce vrea să spună. Nu înţeleg nici acum. Am aşteptat puţin, dar ea a tăcut, iar eu nu eram în stare să vorbesc. Erau ultimele cuvinte pe care aveam să le mai schimbăm vreodată. Am pus receptorul blând în furcă şi m-am ridicat în picioare, nu fără dificultate. îmi amorţise un genunchi. M-am îndreptat şchiopătând spre bucătărie. Charlie stătea aplecat deasupra chiuvetei, spălând vasele, cu o ţigară atârnându-i de buză, cu mânecile suflecate si vesta desfăcută la catarama din spate. Cerul, în fereastra din faţa lui, era o nuanţă palidă de indigo, m-am gândit că n-am văzut în viata mea ceva atât de frumos.

Charlie, am spus clătinându-mă, am nevoie de nişte bani împrumut.

De când mă ştiu am plâns uşor, dar acum, orice gest frumos mă făcea să bocesc ca o femeie. Şi când, atunci, pe loc, s-a aşezat şi mi-a scris un cec - îl am şi acum: scrisul răzleţ şi negru, o semnătură ilizibilă, o amprentă cu tocană într-un colţ - am încercat să-i apuc mâna cu pete cafenii, cred că voiam să i-o sărut. A ţinut un mic discurs, nu mi-1 amintesc prea bine. Mama figura în el, la fel şi Daphne. Cred că a fost menţionat până şi numele lui Penelope. Mă întreb dacă era beat. Figura lui îmi era când clară, când tulbure, dar aveam senzaţia că era mai puţin efectul vederii mele împăienjenite, cât o eschivă a lui. Ah, Charlie, ar fi trebuit să « dai ascultare acelui sâmbure de bănuială, ar fi trebuit să mă dai afară în seara aia, aşa cum eram, cherchelit şi lipsit de apărare.

’■

§

Următorul lucru pe care mi-1 aduc aminte este că 1 stăteam în genunchi în baie, vărsând un torent de vin — feruginos, amestecat cu şuviţe fibroase de carne şi [175] bucăţi de morcov. Imaginea lichidului care ţâşnea din mine mă umplea de uimire, ca şi cum nu ar fi fost vomă, ci ceva straniu şi bogat, un şuvoi de minereu din mina adâncă a organelor mele interne. Mai am o senzaţie, a tuturor lucrurilor din jur clătinându-se, a întunericului lucitor şi a obiectelor din el învârtindu-se pe lângă mine, parcă ne roteam încet, iar şi iar, într-un carusel instabil, făcut din sticlă. Pe urmă, stăteam întins pe spate în patul mare, dezordonat de la etaj, tremurând şi asudând. Un bec era aprins, iar fereastra era o

cutie de întuneric profund şi lucitor. Am adormit şi, după ceea ce mi s-a părut a fi doar o clipă, m-am trezit cu soarele bătându-mi în faţă. Casa în jurul meu era tăcută, dar cu un târâit continuu, care mai mult se simţea, decât se auzea. Cearşafurile erau o masă încâlcită şi udă. Nu voiam să mă mişc, mă simţeam fragil ca un cristal. Până şi părul mi-1 simţeam casant, un smoc de filamente minuscule, sculate, pârâind de energie statică. îmi auzeam sângele curgându-mi prin vene, iute şi greu ca mercurul. Faţa îmi era umflată şi fierbinte, ciudat de netedă la atingere: o faţă de păpuşă. Când închideam ochii, o formă stacojie îmi pulsa, se stingea, apoi îmi pulsa din nou pe dinăuntrul pleoapelor, ca imaginea repetată a unui obuz explodând în întuneric. Când înghiţeam, ţârâitul din urechi îşi schimba tonalitatea. Am aţipit şi am visat că plutesc la întâmplare în apa unui lac fierbinte. Când m-am trezit, era după-amiază. Lumina din fereastră, densă, calmă, neumbrită, era o lumină ce strălucea venind direct din trecut. Gura îmi era uscată şi umflată, capul parcă-mi fusese umplut cu aer. Din copilărie nu mai cunoscusem această stare de nenorocire voluptuoasă. Nu era tocmai boală, ci mai degrabă un repaus. Am zăcut timp îndelungat, abia mişcându-mă, urmărind ziua cum se schimbă, ascultând micile zgomote ale lumii. Lumina tăioasă a soarelui s-a stins încet, cerul liliachiu s-a făcut mov şi a răsărit o unică stea. Apoi, brusc, era târziu si stăteam într-o ameţeală somnoroasă în întunericul catifelat de vară şi nu m-aş fi mirat dacă ar fi apărut mama, tânără şi surâzătoare,

> în foşnet de mătase, cu un deget la buze, să îmi ureze noapte bună înainte de a ieşi în oraş. Dar nu a venit Maman, ci doar Charlie, a deschis uşa atent pe balamalele răguşite şi s-a uitat cu ochii mijiţi la mine, întinzându-şi gâtul de broască ţestoasă, dar am închis ochii, iar el s-a retras încet şi a coborât scârţâind treptele. Şi am văzut, cu ochii mintii, o altă usă si un alt întuneric - fărâma aceea de amintire, nu a mea, şi totuşi - şi am aşteptat, abia răsuflând, să îşi facă apariţia ceva sau cineva. Dar nu s-a ivit nimic.

Văd, în acest scurt acces de friguri, sfârşitul unei faze iniţiale, distincte, a existenţei mele de ucigaş. în dimineaţa celei de a doua zile, febra îmi scăzuse. Zăceam într-o încâlceală de aşternuturi lipicioase cu braţele întinse în lături, doar respirând. Mă simţeam ca şi cum aş fî alergat disperat prin apă până la brâu şi acum, în sfârşit, aş fî ajuns pe plajă, epuizat, tremurând din toate încheieturile şi totuşi aproape împăcat. Supravieţuisem. Mă întorsesem la mine însumi. în >» faţa geamului, pescăruşii ţipau, căutând-o pe mami f French, se înălţau şi cădeau cu aripi ţepene, desfăcute larg, ca atârnaţi de corzi elastice. M-am ridicat poticnit ’■§ si am traversat camera. Iată vântul si soarele, si ma- 1 rea sclipitoare de un albastru plin, periculos. Dede- ___ subt, în micul port de piatră, iahturile săltau şi se
177 roteau, smucindu-se în parâme. M-am întors cu spatele. Era ceva în scena aceasta veselă, luminoasă, care parcă mă respingea. M-am

îmbrăcat cu halatul lui Charlie şi am coborât în bucătărie. Tăcere pretutindeni. în lumina calmă, matinală, totul stătea neclintit, ca într-o vrajă. Nu suportam nici gândul la mâncare. Am găsit o sticlă desfăcută de apă Apollinaris în frigider şi am băut-o toată. Era răsuflată şi avea un gust uşor metalic. M-am aşezat la masă şi mi-am sprijinit fruntea în mâini. îmi simţeam pielea grunjoasă, ca şi

cum stratul de la suprafaţă s-ar fi fărâmiţat intr-un fel de pulbere. Vasele lui Charlie de la micul dejun rămăseseră pe masă, alături de scrumul de ţigară împrăştiat şi de o farfurioară cu mucuri strivite. Ziarele pe care le cumpărasem joi erau îndesate în coşul de gunoi. Azi era sâmbătă. Pierdusem... cât... aproape două zile, două zile de probe care se acumulau. Am căutat sacul de plastic în care îmi băgasem hainele, dar dispăruse. Charlie îl dusese probabil afară, pentru gunoieri, trebuia să fie de-acum în vreo groapă de gunoi. Poate chiar în clipa asta vreun cerşetor căuta prin ea. M-a copleşit un spasm de groază. Am sărit în picioare şi am început să mă plimb de colo-colo, cu mâinile încleştate una de alta, ca să nu-mi tremure. Trebuia să fac ceva, orice. Am fugit la etaj, trecând dintr-o cameră în alta ca un rege nebun, cu poalele halatului fluturând în urma mea. M-am bărbierit, fulgerându-mă cu privi- J rea în oglinda concavă, pe urmă am luat iar hainele lui z Charlie, i-am spart biroul şi i-am luat banii şi cărţile de ® credit, şi am coborât treptele câte trei odată şi am ie- § şit ca o furtună afară, în lume.

— Şi m-am oprit. Toate erau la locul lor, bărcile din

port, şoseaua, casele albe de pe coastă, capul

îndepărtat al peninsulei, norii aceia mici de la orizont... şi totuşi... şi totuşi, erau altfel decât mă aşteptasem, decât se aşteptase ceva dinăuntrul meu, un simţ cuminte al unei presupuse ordini a lucrurilor. Apoi mi-am dat seama că, desigur, eu eram cel care nu se potrivea cu restul.

M-am dus la chioşc, cu aceeaşi gheară de teamă şi emoţie în piept pe care o simţisem şi prima dată. Am apucat ziarele şi cerneala mi s-a luat pe mâini, iar monedele mi-au alunecat din degete transpirate. Fata cu

coşuri mi-a aruncat încă o privire. Avea un fel de a se uita curios, difuz, părea să treacă peste mine şi prin mine în acelaşi timp. Premenstruală, îmi dădeam seama din comportament, din aerul tensionat, iritabil. M-am întors cu spatele la ea şi am cercetat în fugă ziarele. Istoria se scursese în sus, din ultimele coloane ale paginilor întâi, ca o pată, în timp ce articolele despre atentat se rarefîau acum, că răniţii încetaseră să mai moară. Apărea o fotografie a automobilului, semănând cu un hipopotam rănit, cu un poliţist stând ţeapăn de pază alături şi un detectiv în cizme de cauciuc arătând către ceva. Băieţii care o găsiseră fuseseră interogări. Oare mă ţinuseră minte, străinul palid care visa pe bancă, în gara părăsită? Mă ţinuseră şi îmi făcuseră portretul: un bărbat în vârstă, cu păr negru şi barbă stufoasă. Femeia de la semafor era convinsă că nu împlinisem încă douăzeci şi cinci de ani, că eram bine îmbrăcat, cu mustaţă şi priviri pătrunzătoare. Mai erau turiştii de la Whitewater, care mă văzuseră fugind cu tabloul, si Reck si mama lui, bineînţeles, si băiatul idiot şi femeia de la garajul de unde închiriasem maşina: din fiecare relatare a lor, reieşea o altă versiune a mea, mai fantastică, până m-am multiplicat într-o bandă de tâlhari mustăcioşi şi violenţi, cu ochi arzători şi scoţând sunete ameninţătoare, ca un cor de briganzi dintr-o operă italiană. Aproape că am izbucnit în râs. Dar eram dezamăgit. Da, nu vă mint, eram dezamăgit. Voiam să fiu prins, nădăjduiam să-mi văd numele tipărit cu caractere monstruoase pe prima pagină a tuturor, ziarelor?

Cred că da. Cred că, în adâncul sufletului, îmi doream cu ardoare să fiu adus în faţa unui juriu şi să-mi dezvălui toate secretele mărunte şi meschine. Da, să fiu prins, să fiu înconjurat pe neaşteptate,

bătut, dezbrăcat si târât în fata mulţimii urlânde, aceasta era dorinţa mea cea mai profundă, cea mai arzătoare. Aud instanţa cum îşi ţine respiraţia, surprinsă şi neîncrezătoare. Dar zău, în adâncul inimii nu tânjiţi după acelaşi lucru, onorabili membri ai juriului? Să fiţi urmăriţi. Să simţiţi mâna aceea grea pe umăr şi să auziţi glasul tunător al autorităţii spunându-vă că, în sfârşit, jocul s-a terminat. Pe scurt, să fiţi demas- caţi. întrebaţi-vă. Eu mărturisesc (mărturisesc!) că zilele acelea, care s-au scurs aşteptându-i să mă descopere, au fost cele mai incitante pe care le-am trăit vreodată sau pe care mai sper să le trăiesc. îngrozitoare, da, dar şi incitante. Lumea nu mi s-a părut niciodată atât de instabilă, nici locul meu în ea atât de senzatio- nai de precar. Aveam o conştiinţă crudă, lascivă a propriei fiinţe, un lucru mare, cald şi umed, împachetat în haine străine. Puteam fi prins în orice moment, poate chiar acum mă urmăreau, murmurând în aparatele de recepţie şi făcând semne trăgătorilor de pe acoperiş. Mai întâi are să fie panica, apoi durerea. Şi când totul se va încheia, orice rămăşiţă de demnitate şi de prefă- cătorie, ce eliberare va urma, ce uşurare! Nu, ce tot spun, nici o uşurare, ci opusul ei: greutate, gravitaţie, sentimentul că eşti, în sfârşit, cu picioarele bine aşezate pe pământ. Atunci am să fiu, în sfârşit, eu însumi, nu biata imitaţie pe care am interpretat-o o viaţă întreagă. Am să fiu real. Am să fiu, înainte de toate, uman.

Am luat autobuzul până în oraş şi am coborât în dreptul unei străzi pe care locuisem

cu ani în urmă, când eram student, şi am pornit pe jos, pe lângă gardul parcului în vântul cald pe sub copacii clocotitori, cu sufletul încărcat de nostalgie. Un bărbat cu şapcă şi cu nişte ochi teribili, mânjiţi, stătea pe trotuar, agitând

un pumn prin aer şi răcnind injurii obscene la maşinile care treceau. L-am invidiat. Mi-ar fi plăcut să stau şi să răcnesc aşa, să-mi revărs toată furia, durerea şi indignarea. Am trecut mai departe. Un trio de fete uşor îmbrăcate a ieşit săltând dintr-o librărie, râzând, şi o clipă am fost prins în mijlocul lor, cu măselele dezgolite într-un rânjet înspăimântător, o fiară printre graţii. Dintr-un magazin nou şi vesel am cumpărat un sacou şi pantaloni, două cămăşi, nişte cravate, lenjerie şi, cu. o înfloritură sfidătoare, o pălărie frumoasă, nu tocmai neostentativă. Mi s-a părut că detectez o uşoară crispare când am scos cărţile de credit ale lui Char- lie - Doamne, îl cunoşteau, îşi făcea cumpărăturile aici? - dar mi-am dat la maximum accentul şi i-am imitat semnătura cu aplomb, iar toată lumea s-a relaxat. Nu fusesem cu adevărat alarmat. Realitatea este că mă simţeam ridicol de încântat şi de fericit, ca un copil >« căruia i se fac toate poftele de ziua lui. (Ce are simplul | gest al cumpărării de obiecte, de-mi oferă o atât de mare şi de simplă bucurie?) Parcă înotam pe stradă, ’■§ drept, ca un căluţ-de-mare, luând aerul în piept. Cred | că încă mai aveam

febră. Oamenii printre care mă mişcam —cam îmi erau străini, vreau să spun mai străini decât [181] de obicei. Aveam sentimentul că nu mai fac parte din specia lor, că s-a petrecut ceva de când am întâlnit mai mulţi la un loc, că în mine a avut loc o adaptare, un eveniment evoluţionist minuscul, uimitor de rapid şi de însemnat. Treceam prin mijlocul lor ca un mutant, ca o toană a naturii. Erau dincolo de mine, nu mă puteau atinge - oare mă vedeau, măcar, sau ieşisem şi din spectrul lor vizual? Şi totuşi, cu câtă aviditate îi observam eu pe ei, flămând şi uimit. Se precipitau în jurul meu împiedicându-se, cu ochi opaci şi confuzi, ca

nişte refugiaţi. Mă vedeam, cu capul şi umerii ieşind în răstimpuri deasupra lor, deghizat, solitar, strângân- du-mi la piept uriaşa taină. Eram visul lor nerecunoscut şi nemărturisit, eram un Moosbrugger pentru ei. Am ajuns la râu şi am întârziat pe pod, printre cerşetori, vânzători de fructe şi colportori de giuvaieruri ieftine, admirând lumina tremurată de deasupra apei şi savurând gustul sărat al aerului pe buze. Marea! Să fii acolo, departe, în larg, cu nenumăraţi stânjeni dedesubtul tău, rătăcit în tot albastrul acela!

Am intrat - totul era atât de simplu - am intrat într-un bar şi mi-am luat ceva de băut. Fiecare înghiţitură era ca o aşchie de metal, rece şi catifelată. Locul era cavernos, foarte întunecat. Lumina dinspre stradă strălucea alb în uşa deschisă. Aş fi putut la fel de bine să fiu undeva în sud, într-unul din porturile mucegăite, obosite, pe care le cunoscusem cândva atât de bine. în spate, într-o porţiune luminată ca o scenă, câţiva tineri cu capetele rase şi bocanci butucănoşi jucau o partidă de biliard. Bilele sfarâiau şi pocneau, băieţii înjurau în barbă. Era ca o scenă din Hogarth, un grup de chirurgi fără peruci, de pildă, concentraţi deasupra mesei de disecţie. Barmanul, cu braţele încrucişate şi gura căscată, urmărea o cursă de cai la televizorul cocoţat sus, pe un raft, într-un colţ de

deasupra lui. Un tânăr cu aspect tuberculos, într-un pardesiu scurtuţ, a intrat şi s-a aşezat lângă mine, gâfâind şi foindu-se. îmi dădeam seama, după tensiunea pe care o emana, că îşi făcea curaj pentru ceva şi, o clipă, m-am alarmat în mod plăcut. Era în stare de orice, de orice. Dar nu a făcut decât să vorbească. *Locuiesc aici de treizeci si trei de ani,* a spus el pe un ton de indignare amară, *şi toată lumea se teme.* Barmanul i-a aruncat o privire de dispreţ plictisit şi s-a întors la televizorul lui. Cai albaştri galopau în tăcere pe iarba de un verde strălucitor. Până şi eu mă tem, a continuat tânărul, acum jignit. A tresărit într-un spasm gigantic, strângându-şi umerii, aplecându-şi capul şi azvârlind un braţ în sus, parcă îl muşcase ceva de ceafa. După care s-a întors şi a ieşit în goană, strângându-şi pardesiul pe lângă el. L-am urmat, lăsându-mi paharul pe jumătate nebăut. Afară era un soare orbitor. L-am zărit în depărtare, stre- curându-se prin mulţime cu coatele lipite de corp, cu paşi mici şi iuţi, agil ca un dansator. Nimic nu-1 putea opri. în aglomerarea cea mai compactă de trupuri, găsea imediat o spărtură, se răsucea de la mijloc în sus şi se arunca prin ea fără să îşi schimbe ritmul. Ce pereche am fî făcut, dacă s-ar fî gândit cineva să facă legătura între noi, el în haina strâmtă şi ponosită, eu cu pălăria fercheşă şi cu buchetul de sacoşe cu cumpără- >g_ turi scumpe. Abia reuşeam să mă ţin după el, şi, după J un minut sau două, pufăiam transpirat. Trăiam un inexplicabil sentiment de extaz. O dată s-a oprit, cu *i privirea aţintită în vitrina unei farmacii. Am aştep- | tat, stând într-o statie de autobuz,

urmărindu-1 cu —

coada ochiului. Era atât de concentrat şi părea sa tremure atât de tare, că m-am temut să nu comită vreun act violent, să nu se întoarcă şi să atace pe cineva, poate, sau să tragă un picior vitrinei şi să tropăie printre camerele de luat vederi şi produsele cosmetice. Dar nu făcea decât să aştepte să-i treacă un nou spasm. De data asta, când şi-a azvârlit braţul în sus, piciorul i-a plecat în acelaşi timp, ca şi cum cot şi genunchi i-ar fî fost legate cu o sfoară invizibilă, iar în secunda următoare călcâiul i s-a izbit de asfalt cu o pocnitură răsunătoare. A aruncat o privire rapidă în

jur, să vadă dacă observase cineva, şi s-a scuturat puţin, de parcă, în felul acesta, făcea spasmul dinainte să pară tot intenţionat, apoi a zbughit-o din nou, ca un ogar. Voiam să-l prind din urmă, voiam să-i vorbesc. Nu ştiam ce o să-i spun. Nu aveam să-i ofer compasiunea mea, asta cu siguranţă. Nu-mi era milă de el, nu vedeam în el nimic care să merite milă din partea mea. Nu, nu e adevărat, căci era jalnic, o fiinţă schilodită şi dementă. Şi totuşi nu-mi părea rău pentru el, nu compătimirea mi-o stârnea. Simţeam, cum să spun, un fel de preocupare frăţească, aveam sentimentul puternic, susţinut, aproape vesel că simt una cu el. Mi se părea cel mai simplu lucru din lume să mă apropii de el, să-i pun o mână pe umărul acela slab şi să spun: tovarăşul meu de suferinţă, prieten drag, *compagnon de misères!* Şi astfel s-a făcut că, profund dezamăgit şi întristat, la colţul următor, m-am oprit şi m-am uitat în jur în mulţimea care se îmbulzea şi mi-am dat seama că l-am pierdut. Dar aproape imediat am găsit un înlocuitor, o fată înaltă şi grasă cu umerii lăţi şi fundul mare, cu picioare groase, tubulare, care se terminau cu nişte lăbuţe mici, asemenea copitelor din faţă ale unui purcel, vârâte în pantofi albi, cu tocuri înalte. Fusese la coafor, părul îi era retezat într-o tunsoare modernă, băieţească, dar care la ea arăta grotesc. Ceafa ei ţepoasă, cu cuta de grăsime încă iritată de uscător, parcă roşea în locul ei. Era atât de curajoasă şi de tristă, clempănind în pantofii ei urâţi, şi aş fi urmărit-o toată ziua, dar după o vreme am pierdut-o şi pe ea. Pe urmă m-am luat după un bărbat cu

un semn uriaş pe faţă, în formă de căpşună, apoi după o femeie minionă, care împingea un căţel minion într-un cărucior de păpuşi, apoi după un tânăr care mergea hotărât, parcă ne văzând pe
nimeni în jur, cu privirea fixă a vizionarului, vânturân- du-şi braţele şi mormăind singur. Pe o stradă pietona- lă aglomerată, am fost deodată înconjurat de o bandă de cerşetoare, pe care mama le-ar fi botezat „ruje mari“, cu păr roşcat şi pistrui, cu nişte ochi extraordinari, verzi, ca de sticlă, care se împingeau în mine cu milogeli belicoase, agăţându-mi-se de mânecă şi văicărindu-se. Era ca atacul unui stol de păsări sălbatice mari şi agasante. Când am încercat să le uşui, una dintre ele mi-a dărâmat pălăria din cap, în timp ce alta îmi smulgea abil din mână sacoşa în care aveam sacoul cel nou. Au luat-o la fugă, îmbrâncindu-se şi râzând ascuţit, săltând din călcâiele aspre şi roşii. Am râs şi eu, adunându-mi pălăria de pe jos şi ignorând privirile trecătorilor, care păreau să găsească veselia mea nelalocul ei. Nu mă deranja pierderea sacoului - ba chiar, pierderea lui rezona într-un fel ciudat de potrivit cu >a aceea a predecesorului său aruncat la gunoi - dar 5 mi-ar fi plăcut să aflu unde se duc fetele. Mi-am închi- .§ puit o magazie făcută din zdrenţe şi bucăţi de tablă ’"I galvanizată, pe un maidan prăfos, cu un câine flămând g
şi plozi mucoşi, cu o cotoroanţă beată ghemuită în faţa — unui ceaun aburind. Sau poate era undeva un Fagin[IV] [185] care le aştepta, ascuns în penumbra

IV **Personaj din romanul lui Charles Dickena, *Oliver Tunat,* şeful unei bande de copii, pe care îi învaţă să**

unei case dărăpănate în care lumina de vară pipăia cu degetele obloanele şi firişoarele de praf pluteau pe sub tavanele înalte, unde gheara pisicii zgâria tăcerea lambriurilor, zgâria, se oprea, zgâria iar. Aşa am mers o vreme mulţumit, croind în închipuire alte vieţi, până am văzut un uriaş cu faţa ca de zer şi picioare de cauciuc, păşind în

faţa mea pe două beţe, şi am pornit pe urmele lui într-o urmărire pofticioasă.

Ce făceam, de ce mă ţineam după oamenii aceştia, ce iluminare căutam? Nu ştiam, dar nici nu-mi păsa. Eram intrigat şi fericit, ca un copil căruia i s-a îngăduit să intre într-un joc pentru oameni mari. Am continuat în felul ăsta ore în sir, traversând în cruciş şi-n curmeziş străzi şi piaţete cu o obstinaţie tulbure, ca şi cum aş fi trasat pe faţa oraşului un indiciu gigantic şi complicat, descifrabil de la înălţime. M-am trezit în locuri care nici nu stiusem că există, alei strâmbe si spaţii mari şi goale, neaşteptate, fundături pe sub poduri de cale ferată unde maşini parcate se lăfăiau cocându-se în soarele după-amiezii, cu capotele colorate ca nişte jucării lucitoare. Am mâncat un ham- burger într-o cafenea cu pereţi de sticlă, cu scaune de plastic turnat şi scrumiere de aluminiu, unde oamenii stăteau singuri şi îşi înfulecau mâncarea ca nişte copii abandonaţi de părinţi. Lumina zilei murea încet, lăsând pe cer un apus mânjit, vărgat în roşu şi auriu; mergând prin el era ca şi cum ai fi mers pe sub suprafaţa unui fluviu lat, în flăcări. Ieşise lumea la plimbare, fete cu pantaloni strâmţi şi pantofi cu tocuri înalte, bărbaţi tineri si musculoşi, cu tunsori amenin- ţătoare. în amurgul fierbinte, înceţoşat, străzile păreau mai largi, aplatizate cumva, iar maşinile se prelingeau, suple ca focile în lucirea de sodiu. Când m-am întors acasă la Charlie, târziu, mă dureau picioarele, eram transpirat şi cu hainele în dezordine, cu pălăria strâmbă, dar copleşit de un misterios sen-

timent de împlinire. Şi, în noaptea aceea, l-am visat pe tata. Era o versiune miniaturală a lui însuşi, un copil zbârcit cu mustaţă, îmbrăcat în costum de marinar, cu feţişoara încruntată spălată bine şi cu părul pieptănat frumos cu cărare, ducând de mână o matroană masivă, înaltă, cu ochi negri, îmbrăcată într-un strai lung, grecesc, şi purtând o coroană de mirt, care mă fixa cu un surâs obscen, iertător.

AM TRĂIT UN ŞOC. Astăzi a venit să mă vadă avocatul, cu o veste uluitoare. De regulă, într-un fel lugubru, îmi fac plăcere micile noastre discuţii. Ne aşezăm la o masă pătrată, într-o încăpere mică şi neaerisită, fără ferestre. Pereţii sunt vopsiţi în gri-fîşet. Lumina tubului de neon de deasupra noastră se cerne peste noi ca o ceaţă fină. Tubul scoate un bâ- zâit subţire, continuu. La început, Maolseachlainn e plin de energie, scotoceşte prin servietă, foşneşte hârtiile, mormăie. E ca un urs mare şi preocupat. Se străduieşte să găsească lucruri noi pe care să le dezbată cu mine, aspecte proaspete ale cazului, chichiţe juridice obscure pe care le-ar putea invoca, ce şanse avem să obţinem un judecător blând şi altele asemenea. Vorbeşte prea repede, împiedicându-se de cuvinte ca de nişte pietre. încetul cu încetul, atmosfera de aici îl pătrunde precum umezeala şi atunci tace. îşi scoate ochelarii şi stă, clipind la mine. Are un fel de a-şi strânge rădăcina nasului între două degete

---

trăiască din furat (n. tr.).

şi degetul mare care mi-1 face foarte drag. îmi e milă de el. Cred că tine sincer la mine. Asta îl nedumereşte si, presupun, îl şi tulbură. I se pare că mă dezamăgeşte când rămâne aşa, fără energie, dar, într-adevăr, nu mai e nimic de Bpus. Ştim amândoi că o să primesc condamnarea pe viaţă. Nu înţelege cum de îmi accept atât de liniştit soarta. îi spun că m-am convertit la budism. Zâmbeşte prudent, nesigur că e o glumă. îl amuz cu poveşti despre viaţa din închisoare, pe care le anim cu imitaţii - guvernatorul îmi iese foarte convingător. Când râde Maolseachlainn, nu se aude nici un sunet, doar umerii săltaţi încet şi un zâmbet larg, strălucitor.

Apropo, ce formulare stranie: condamnare pe viată. Cuvintele semnifică atât de rar ceea ce semnifică.

>

Azi am văzut imediat că era agitat. Se tot trăgea de gulerul cămăşii şi îşi dregea vocea, îşi scotea ochelarii de presbit şi îi punea la loc. Iar în ochi avea o expresie neconturată. Mormăia şi tuşea, bombănind ceva despre ideea de justiţie, despre discreţia tribunalelor şi alte asemenea aiureli, abia dacă îl ascultam. Era atât | de funebru şi de stingherit, foindu-şi fundul mare pe 1 scaunul închisorii şi uitându-se oriunde altundeva de- ţ| cât la mine, că abia mă abţineam să nu râd. Dar am | ciulit urechile când a început să murmure ceva despre — posibilitatea de a-mi recunoaşte vina-şi asta după cât [189] timp şi efort consumase la început, încercând să mă convingă că ar trebui să pledez nevinovat. Acum, când l-am luat la întrebări, cam din scurt, recunosc, a cotit-o

imediat, cu o expresie alarmată. Mă întreb ce pune la cale. Ar fi trebuit să insist si as fi scos totul de la el. Ca metodă de diversiune, s-a cufundat în servietă şi a scos o copie după testamentul mamei. încă nu auzisem care era conţinutul şi eram, inutil să o mai spun, profund interesat. Am observat că Maolseachlainn nu găsea nici acest subiect mai confortabil decât cel dinainte. Tuşind mult şi încruntându-se, mi-a citit tot felul de clauze privind cadouri, promisiuni şi mici moşteniri, întârziind să ajungă la miezul problemei. Nici acum nu-mi vine să cred. Căţeaua bătrână i-a lăsat Coolgrange grăjdăriţei, cum o cheamă, Joanne. Sunt ceva bani pentru Daphne, pentru şcoala lui Van, dar pentru mine nimic. Presupun că nu ar trebui să fiu surprins, dar sunt. Nu am fost un fiu bun, dar am fost singurul pe care îl avea. Maolseachlainn mă urmărea cu compasiune. îmi pare rău, mi-a spus. Am zâmbit dând din umeri, deşi nu mi-a fost uşor. Aş fi vrut să plece. A, am spus, e de înţeles, la urma urmelor, că şi-a făcut un alt testament. Nu a comentat. A urmat o tăcere ciudată. Apoi, aproape cu blândeţe, mi-a întins documentul şi m-am uitat la dată. Era vechi de şapte, aproape opt ani. Mă dezmostenise demult, chiar înainte să mă în- torc şi să o fac de ruşine, pe ea şi numele familiei.
3 Mi-am amintit, cu o limpezime surprinzătoare, felul în z care mă privise în ziua aceea, în bucătăria de la Cool- “ grange, şi i-am auzit iar cârâitul gâlgâit al râsului. Ei, § mă bucur că şi-a savurat gluma. E bună. Constat o _Z_ neaşteptată lipsă a amărăciunii din suflet. Zâmbesc, 190 deşi probabil arată mai mult a rictus. Aceasta e contri-

buţia ei la lungul şir de lecţii pe care le am de învăţat. Maolseachlainn s-a ridicat, adoptând atitudinea cea mai optimistă, ca întotdeauna, încercând să îşi mascheze uşurarea pe care i-o aducea apropierea plecării. L-am privit intrând cu greu în paltonul bleumarin şi înnodându-şi fularul roşu de lână la gât. Uneori, imediat după ce soseşte, din hainele lui ies adieri mărunte şi aşchii din aerul de afară, le adulmec cu plăcere furişă, ca pe cele mai preţioase parfumuri. Cum e acolo, afară? l-am întrebat acum. S-a întrerupt şi m-a privit oarecum îngrijorat. Cred că a crezut că îi cer tabloul general, ca şi cum aş fi uitat cum arată lumea. Ziua, am spus, vremea. Fruntea i s-a netezit. A ridicat din umeri. Aha, a spus, întunecat, întunecat şi atât, ştii şi tu. Şi am văzut-o instantaneu, cu un junghi ascuţit, după-amiaza de noiembrie târziu, luciul mat al străzilor ude şi copiii întorcându-se alene de la şcoală, ciorile avântându-se şi rotindu-se pe fundalul norilor zdren- ţuiţi şi strălucirea ştearsă a cerului îndepărtat, dincolo de crengile goale, înnegrite. Acestea erau momentele pe care le iubisem cel mai mult, clipele desconsiderate ale vremii, când marea afacere care este lumea merge liniştită de la sine, ca şi cum n-ar fi nimeni care să observe, sau să-i pese. Mă văd acolo, afară, copil, haimana pe strada udă, dând cu piciorul într-o piatră şi visând uriaşul vis al viitorului. îmi amintesc o cărare

9

care tăia prin pădurea de stejar la vreo doi kilometri >a distanţă de casă şi care ştiam că, în cele din urmă, tre-

buie să ajungă la Coolgrange. Cât de verzi umbrele şi B de adâncă poteca, ce neliniştită părea tăcerea pe acolo. *i De fiecare dată când treceam prin dreptul ei, venind I de la intersecţie, îmi spuneam: data viitoare, data vii- — toare. Dar întotdeauna când venea data viitoare, eram [191] grăbit sau se însera, sau pur şi simplu nu eram dispus să pătrund pe un teritoriu nou şi rămâneam la vechiul traseu, pe drumul mare. Până la urmă s-a făcut că nu am luat-o niciodată pe cărarea secretă iar acum e, desigur, prea târziu.

Am făcut tot felul de calcule în minte - mă ajută să nu mă gândesc la altele - şi constat cu surprindere că nu am petrecut mai mult de zece zile în total acasă la Charlie, începând cu ziua cea mai lungă a anului,

sau mai degrabă cu noaptea cea mai scurtă, şi până în ultima, memorabilă, zi a lui iunie. Atâta fac, zece, nu? Treizeci de zile-n septembrie, aprilie, iunie... da, zece. Sau nouă? Nouă nopţi, asta cu siguranţă. Dar unde se termină ziua şi începe noaptea, sau viceversa? Şi de ce noaptea mi se pare o entitate mai uşor cuantificabilă decât ziua? Nu m-am priceput niciodată la astfel de lucruri. Cu cât mai simple cifrele, cu atât mă ameţesc mai tare. în fine. Zece zile sau pe-acolo, mai mult sau mai puţin, atâta a durat şederea mea la Charlie French, ale cărui ospitalitate şi bunătate nu am avut intenţia să le trădez. Mi s-a părut că a fost mai mult de-atât. Parcă au trecut săptămâni. N-am fost nefericit acolo. Adică n-am fost mai nefericit decât as fi fost oriunde altundeva. Nefericit! Ce cuvânt! Pe măsură ce treceau zilele, aveam tot mai puţină stare. Nervii îmi erau întinşi la maximum şi în stomac aveam un ghem permanent, dureros. Eram victima unor atacuri bruşte şi violente de nerăbdare. Cum de nu veneau după mine, ce făceau? Mai mult decât orice, mă enerva tăcerea celor doi Behrens, eram convins că jucau un joc crud cu mine. Dar, dincolo de toată această agitaţie, era senzaţia aceea continuă, care refuza să dispară, surdă şi plată. Mă simţeam dezamăgit. Mă simţeam înşelat. Mă aşteptasem, din partea enormităţilor de care mă făcusem vinovat, ca măcar să îmi schimbe viaţa, să pună lucrurile în mişcare, oricât de oribil, să declanşeze un lanţ neîntrerupt de evenimente care să-mi oprească inima în loc, de alarme şi spaime apărute din

senin, de evadări pe ultima sută de metri. Mă trezeam în fiecare dimineaţă cu o tresărire dureroasă, ca si cum mi-ar fi picurat pe frunte un strop de suferinţă distilată. Casa mare, cu mirosurile şi pânzele ei de păianjen,

era opresivă. Beam mult, bineînţeles, dar nu suficient ca să-mi pierd minţile. încercam să găsesc uitarea şi, Dumnezeu mi-e martor, turnam în mine până îmi amorţeau buzele şi genunchii refuzau să se mai îndoaie, dar degeaba, nu reuşeam să fug de mine însumi. Aşteptam cu concentrarea înfrigurată a unui îndrăgostit serile, când îmi puneam pălăria şi hainele cele noi - noua mea mască! - şi păşeam în vârful picioare^ lor, un doctor Jekyll tremurând, înăuntrul căruia se zbătea rânjind celălalt, făptura groazei, tânjind după alte experienţe. Aveam senzaţia că, până acum, nu privisem niciodată lumea obişnuită din jurul meu, oamenii, locurile, lucrurile. Ce inocent părea totul, inocent si damnat. Cum să descriu emoţiile încâlcite care

» »

se zbuciumau înăuntrul meu în timp ce bântuiam străzile oraşului, lăsându-mi sufletul monstruos să se umple cu priveliştile şi sunetele banalului? Sentimentul de putere, de exemplu, cum să-1 comunic? El se năs- cuse nu din ceea ce făcusem, ci din faptul că o făcusem si nu ştia nimeni. Secretul, secretul însusi era cel care ’■§ mă ridica mai presus de cei cu priviri opace, printre I care mă mişcăm în timp ce ziua lungă murea şi felina-
— rele se aprindeau şi maşinile se îndreptau alunecând [193] spre casă, lăsând o pâclă albăstrie să plutească precum fumul armelor de foc în aerul tot

mai întunecat. Si mai era emoţia constantă, fierbinte, ca o febră a sângelui, care era pe jumătate teama de a nu fi demascat şi pe jumătate dorinţa disperată de a fi. Undeva, ştiam, în saloane şi birouri sărăcăcioase şi pline de fum, oameni fără chip puneau cu migală cap la cap toate probele împotriva mea. Mă gândeam la ei noaptea, în timp ce zăceam în patul mare şi noduros al mamei lui Charlie. Era straniu să fii obiectul atâtor atenţii meticuloase,

straniu şi nu în totalitate neplăcut. Vi se pare pervers? Dar de-acum mă găseam în altă ţară, unde vechile reguli nu se mai aplicau.

îmi era greu să dorm, desigur. Presupun că nu voiam să dorm, de frica a ceea ce as putea întâlni în vise, în cel mai bun caz, reuşeam să prind un ceas sau două în perioada întunecată dinaintea zorilor şi mă trezeam epuizat, cu un junghi în piept şi cu ochii opăriţi. Şi Charlie avea insomnii, îi auzeam paşii scârţâind la toate orele pe scară, auzeam zăngănitul ceainicului în bucătărie, clipocitul spasmodic, chinuit, în timp ce-şi golea vezica bătrână în baie. Ne vedeam puţin. Casa era suficient de mare ca să locuim amândoi simultan în ea şi totuşi să ni se pară că suntem singuri. După acea primă seară de beţie, mă evita. Părea să nu aibă prieteni. Telefonul nu suna niciodată, nu venea nimeni în vizită. De aceea, am fost surprins şi îngrozitor de speriat când m-am întors într-o seară mai devreme din hoinăreala prin oraş şi am găsit trei maşini mari şi negre parcate pe stradă şi un paznic în uniformă zăbovind în compania a doi ţipi încordaţi, în hanorace, lângă zidul portului. M-am forţat să trec pe lângă ei, un cetăţeam cinstit, ieşit în plimbarea de seară, chiar dacă inima îmi bubuia şi palmele îmi erau umede, apoi m-am strecurat prin spate şi am intrat pe la grajduri. Pe la jumătatea grădinii ca o junglă m-am împiedicat şi am căzut, zgâriindu-mi mâna stângă într-o tufă de trandafiri sălbăticiţi. M-am ghemuit în iarba înaltă,

ascultând. Mirosul de pământ, mirosul de frunze, senzaţia sângelui gros pe mâna rănită. Lumina gălbuie din fereastra bucătăriei prefăcea amurgul din jurul meu într-un albastru delicat. înăuntru era o femeie străină, cu şorţ alb, care făcea ceva lângă aragaz. Când am deschis uşa din spate, s-a răsucit iute şi a scos un mic ţipăt. Sfinte Dumnezeule, a zis, cine eşti? Era o persoană în vârstă, cu o perucă roşcată, cu o proteză care nu i se potrivea şi un aer împrăştiat. O chema, după cum vom afla curând, Madge. Sunt toţi sus, a spus concediindu-mă şi s-a întors la oalele ei aburinde.

Erau cinci, sau şase, dacă-1 pun la socoteală şi pe Charlie, dar la început mi s-a părut că sunt cel puţin de două ori pe atâţia. Stăteau în salonul mare şi sumbru de la etaj, aşezaţi pe lângă ferestre cu pahare în mâini, aplecându-se şi dând din cap unul la altul ca nişte berze speriate şi trăncănind parcă de asta le depindea viaţa. în spatele lor sclipeau luminile portului şi, pe cerul îndepărtat, lespedea uriaşă a unui nor albastru-ar- dezie cobora ca un capac peste ultimele dâre mocnite ale focului din apus. La apariţia mea, trăncăneala a în-cetat. Numai una dintre ei era femeie, înaltă, subţire, cu păr roşu ca de vulpe şi o faţă extraordinară, albă şi f lipsită de expresie. Charlie, care stătea cu spatele la mine, m-a văzut mai întâi în privirile lor pivotante. S-a întors cu un zâmbet îndurerat. A, a spus el, iată-te. I
Părul ca nişte aripi îi lucea ca un coif lustruit. Purta la- — valieră. Măi să fie, m-am auzit rostind pe un ton de [195] beligerantă veselă, măi să fie, ai fi putut să mă anunţi! îmi tremurau mâinile. A urmat

un moment de tăcere incertă, apoi vorbăria a reînceput brusc. Femeia a continuat să mă observe. Culorile ei pale, părul viu şi gâtul lung şi zvelt îi dădeau un aer permanent surprins, ca şi cum cândva, în trecut, i s-ar fi spus un secret teribil, pe care nu-1 asimilase nici acum. Scuzân-du-se în şoaptă, Charlie îmi vârâse o mână bătrână şi tremurătoare pe sub braţ şi mă trăgea, blând dar cu fermitate, înapoi, afară din încăpere. Teama pe care o

detectasem ceva mai devreme se transformase în iritare. îmi venea să-i trag una şi să-i îndoi coiful ăla pretorian de păr. Spune-i lui Madge, îmi şoptea, spune-i lui Madge să-ţi dea ceva de mâncare şi cobor şi eu imediat. Era atât de îngrijorat, că am crezut că are să plângă. A rămas în capul scărilor şi m-a urmărit coborând, ca si cum s-ar fi temut că am să mă furişez îna- poi dacă îşi ia ochii de pe mine, şi abia când am ajuns cu bine jos şi m-am îndreptat spre bucătărie s-a întors în salon, la musafiri.

Bucătăria era plină de aburi şi Madge, cu peruca într-o parte, părea şi mai înfierbântată şi mai hărţuită decât înainte. Locul ăsta, a zis ea dezgustată, zău aşa! Era, după cum foarte pitoresc formula ea însăşi, femeia de ocazie a domnului French, care venea când avea dineuri şi altele asemenea. Devenea interesant. Ce să-ţi spun, dineuri! Am ajutat-o deschizând sticlele de vin şi m-am aşezat la masă cu una pentru mine. Băusem jumătate când s-a auzit o bătaie puternică la intrare, care a făcut inima să-mi sară iar din loc. Am ieşit pe hol, dar Charlie deja cobora tropăind scara. A deschis usa si am zărit cele două hanorace de-afară protejând un bărbat voinic şi o femeie înaltă şi suplă, în timp ce pătrundeau călcând regeşte în holul de la intrare. A, Max, a spus Charlie şi a făcut un pas înainte, cu amabilitate stângace. Pe femeie a ignorat-o. Max i-a întins

mâna scurt, apoi şi-a tras-o înapoi şi şi-a trecut-o rapid peste fruntea îngustă, belicoasă. Fir-ar să fie, departe mai stai, a spus el, am crezut că nu mai ajungem. S-au îndreptat către scară, cu Charlie şi Max în frunte si femeia în urma lor. Purta o rochie de seară

>

albastră, urâtă, şi un şirag triplu de perle. Şi-a aruncat privirea spre capătul holului şi a întâlnit-o pe a mea, susţinând-o până am întors ochii. Madge ieşise din bucătărie şi se iţea pe după umărul meu. A venit şi luminăţia sa, mi-a şoptit, cu tot cu doamna.

Am aşteptat puţin după ce au urcat şi, când Madge s-a întors la oalele ei, i-am urmat şi m-am strecurat din nou în salon. Charlie, Max si dna Max stăteau la o fe- reastră admirând priveliştea, în timp ce restul dădeau din cap şi cotcodăceau, străduindu-se să nu se holbeze prea tare în direcţia lor. Am apucat un braţ de sticle de pe poliţa căminului şi m-am băgat printre ei, umplându-le paharele. Bărbaţii aveau un aer scrobit, cuminte, puţin neliniştit, ca nişte elevi mari, în costume albastre, la prima ieşire cu maturii, cu excepţia unui individ în vârstă, cu nasul ca o portocală roşie şi pete pe vestă, care stătea deoparte, singur şi deprimat, cu ochii împăienjeniţi. Ceilalţi s-au uitat prudent, drept prin mine, dar el s-a înveselit imediat, gata de taclale. Oricum, ce părere ai, m-a întrebat el tare, J câştigăm, ce zici? Am luat-o drept o întrebare retorică. Câştigăm, am spus apăsat şi i-am făcut generos cu ’I ochiul. El însă a ridicat din sprâncene şi s-a tras un pas I înapoi, uitându-se circumspect la mine, cu ochii mijiţi. —

Doamne, Dumnezeule, a spus, nu prea ştiu cum. Am [197] ridicat din umeri şi am trecut mai departe, fără reacţie. Charlie mă depistase şi zâmbea încremenit, alarmat. Am băut vodcă, mi-a spus dna Max rece când i-am oferit gin. Atenţia mea era concentrată asupra soţului ei. Avea un aer crud, ros, ca şi cum ar fi fost expus timp îndelungat unei forme de lumină şi de climă mult mai aspre decât cunoscuseră vreodată ceilalţi aflaţi în încăpere. Şi mişcările, ţinuta, modul lent, deliberat în care îşi întorcea privirea sau îşi ridica mâna la frunte, toate purtau o pecete unică, erau îngreunate

de un fel de conştiinţă de sine teatrală. Vocea îi era lentă şi guturală şi avea un fel de a vorbi agresiv care era impresionant şi, într-un mod neobişnuit, seducător. Era vocea unui om care înaintează inexorabil printr-o junglă de mici obstacole. Mi l-am imaginat strivind nepăsător în picioare tot felul de lucruri, flori sau melci, sau poate picioarele inamicilor. Ei, Charlie, spunea el, tot cu asta te ocupi, cumperi ieftin şi vinzi scump? Charlie a roşit şi s-a uitat la mine. Aşa, a spus dna Max, fă-ne pe toţi să ne simţim prost. Vorbise tare, cu un fel de emfază plată, fără să-1 privească. Parcă trimitea boltit comentarii peste umărul lui, spre un aliat sardonic care asculta de acolo. Nici el nu a privit-o, ar fi putut la fel de bine să fie o voce fără trup cea care vorbise. A râs răguşit. Mi-ai făcut rost de afacerea aia olandeză? a întrebat el. Charlie, zâmbind stânjenit, a clătinat mut din cap. Pleoapa stângă a început să i se zbată, ca şi cum, pe neaşteptate, sub ea ar fi prins viaţă o molie. Am întins sticla de whiskey, dar a pus iute mâna peste pahar. Iar Max m-a izgonit cu un gest. Femeia cu părul ca de vulpe venise până în spatele meu. Mâna, mi-a spus ea, te-ai tăiat. O clipă, am rămas toţi încremeniţi, Max şi doamna lui, Charlie şi Vulpiţa şi cu mine, contemplând zgârietura cu broboane care îmi traversa încheieturile degetelor. Da, am spus, m-am împiedicat de o tufă de trandafiri. Am râs. Jumătatea de sticlă de vin mi se urcase drept la cap. Charlie se muta pe furiş de pe un picior pe altul, temându-se, presupun, că sunt pe cale să fac ceva revoltător. Pentru prima oară, m-a izbit cât de

frică îi era de mine. Bietul Charlie. Un iaht luminat aluneca tăcut, traversând portul ca de cerneală. Ce peisaj încântător, a spus posomorât Max.

în sufragerie, bufniţa împăiată privea de sub clopotul de sticlă la musafiri, cu o expresie de mirare şi un pic de dezamăgire. De-acum, Patch... vreau să zic Madge era cuprinsă de panică. Am ajutat-o să care farfuriile şi platourile, pe care le-am trântit pe masă cu gesturi extravagante, înflorite, de chelner. Recunosc, mă distram de minune. Eram ametit, debordam de o veselie dementă, ca un copil într-un joc cu măşti. Mă mişcăm ca vrăjit, nici nu ştiu cum s-a făcut, dar o vreme, un ceas sau două, cât am făcut pe omul la toate al lui Charlie, m-am simţit eliberat de mine însumi şi de spaimele care mă urmăreau fără milă, de zile întregi. Mi-am inventat chiar şi o poveste, pe parcurs, adică am... cum să mă exprim... am adoptat o manieră care nu era a mea, dar care părea, până şi pentru mine, cu nimic mai puţin autentică sau mai plauzibilă, măcar, decât felul meu de a fi adevărat. (Felul meu de a fi adevărat!) Am devenit Frederick cel Indispensabil, 5 valetul faimos al dlui French, fără de care bătrânul burlac scorţos şi avut nu ar fi putut supravieţui. Mă ’■§ salvase din nişte circumstanţe neprielnice când eram | tânăr - serveam la bar, să zicem, într-o cârciumă mi- — zeră din partea săracă a oraşului - şi acum îi eram de- 199 votat şi loial până la ferocitate. îl şi terorizam, desigur, şi puteam fi înfricoşător când avea oaspeţi. (Gelozie? Cunoştinţele făceau uneori speculaţii, dar nu, decise- seră, Charlie nu avea astfel de înclinaţii: o

mai ţineţi minte pe femeia aceea voinică de la ţară, iubirea pierdută a vieţii lui?) Eram mai mult ca un tată cu fiul lui, doar că nu exista fiu atât de credincios si nici tată atât de iertător cum era el cu micile mele nebunii. Uneori era greu de spus cine era stăpânul şi cine slujitorul. Astă-seară, de pildă, după felul întâi, m-am

aşezat laolaltă cu invitaţii şi mi-am turnat un pahar de vin, ca si cum ar fi fost cel mai normal lucru din lume. S-a lăsat tăcerea si Charlie s-a încruntat, rulând o bu- cată de pâine pe faţa de masă, prefacându-se că se gândeşte la altceva, iar Max s-a uitat mohorât pe fereastră, la luminile din port, în timp ce, în jurul lui, acoliţii se foiau schimbând priviri neliniştite, până când, în sfârşit, mi-am luat paharul, m-am ridicat şi am spus: Ei, cred că noi, doamnele, ar trebui să ne retragem, şi practic m-am năpustit afară pe uşă. Ajuns în hol, bineînţeles, m-am rezemat de perete şi am izbucnit în râs. Dar mâinile îmi tremurau. Tracul, presupun. Ce actor pierduse omenirea în mine!

Acum ce e de făcut?

Am urcat în salonaşul de la etaj. Nu, m-am dus la bucătărie. Madge: perucă, dinţi falşi, şorţ alb, le-am văzut pe toate. Ies iar. Pe hol am găsit-o pe Vulpiţă. Pornise la plimbare din sufragerie. Sub scară era un loc întunecos, acolo ne-am întâlnit. îi vedeam chipul în penumbră, cu ochii care mă urmăreau, solemni şi temători. De ce eşti tristă? am întrebat-o şi, o clipă, nu a ştiut unde să-şi pună mâinile, apoi şi le-a dus la spate şi şi-a îndoit un genunchi, legănând puţin din umeri şi şolduri, ca o şcolăriţă făcând pe cocheta. Cine zice că sunt tristă? a întrebat ea. Nu sunt tristă. Si am crezut

că o să înceapă să plângă. Le văzuse oare în mine, teroarea şi ruşinea, le văzuse oare de la bun început? Căci mă căutase special, asta ştiam. Am întins mâna prin spatele ei şi am deschis o uşă, şi am păşit deodată pe duşumele goale, într-o încăpere pustie. Simţeam un miros, uscat şi iute, ca de ceapă, care era mirosul unei anumite camere din podul de la Coolgrange. Un paralelogram de lumină lunatică stătea rezemat de

perete, ca o oglindă frântă. Şi eu ţin încă în mâini blestematele de farfurii. Le aşez pe jos, la picioarele noastre şi, în timp ce eram aplecat, ea m-a atins pe umăr şi mi-a spus ceva ce n-am auzit. A râs încet, parcă surprinsă, ca şi cum sunetul propriei voci ar fi fost neaşteptat. Nimic, a spus, nimic. îmi tremura în braţe. Era toată numai dinţi, răsuflări, degete încleştate. Mi-a strâns capul între mâini ca şi cum ar fi vrut să mi-1 fărâme. îşi aruncase din picioare pantofii, care clănţăniseră acolo unde căzuseră. A ridicat un picior în spate şi l-a apăsat în uşă, tare. Pulpele îi erau reci. Plângea şi lacrimile îi cădeau pe mâinile mele. Am muşcat-o de gât. Eram ca... nu ştiu. Eram ca doi soli care se întâlnesc pe întuneric pentru a schimba veşti îngrozitoare. 0, Doamne, a spus ea, o, Doamne. Şi-a lăsat fruntea pe umărul meu. Mâinile fiecăruia erau mânjite de celălalt. Camera a revenit, lumina lunii, mirosul de ceapă. Fără nici un gând, decât: chipul ei alb, părul ei. Iartă-mă, am spus. Nu ştiu de ce am râs. Oricum, nu era un râs adevărat.

Ce paşnice sunt zilele acum, când anul se sfârşeşte. Stând în pustiul acestei încăperi cenuşii, îmi închipui uneori că sunt complet singur, că în jurul meu, pe kilometri întregi, nu mai e nimeni. E ca atunci când te afli în cala unui vapor mare şi gri. Aerul e greu şi stătut, îmi apasă în urechi, pe ochi, la baza craniului. în sfârşit, s-a stabilit data procesului. Ştiu că asta ar trebui să mă ajute să mă concentrez, să-mi dea un scop şi aşa mai departe, să mă agite sau să mă sperie, dar nu e aşa. Ceva

mi s-a întâmplat cu simţul timpului, acum gândesc în eoni. Zilele, săptămânile acestei dramolete juridice banale nu vor lăsa mai multe urme decât o înţepătură de ac. Am devenit deţinut pe viaţă.

Astăzi, Maolseachlainn a deschis iarăşi subiectul recunoaşterii vinovăţiei. L-am lăsat să bată câmpii o vreme, până m-am săturat şi i-am spus că mă lipsesc de serviciile lui dacă nu-mi spune de-a dreptul ce îl frământă. Era o manevră prefăcută, căci îmi dădusem seama, desigur, de data trecută, că făcea aluzie la o posibilă înţelegere - pricep, din conversaţiile pe care le-am purtat aici, că puţine sentinţe nu sunt rezultatul unei înţelegeri anterioare între avocaţi. Eram curios să aflu ce putea să vrea instanţa de la mine. Acum, urmărindu-1 pe bietul Mac frământându-se transpirat, mi s-a părut că înţeleg: Charlie, bineînţeles, încercau să mai salveze ceva din reputaţia lui Charlie (cum am putut să-mi imaginez că dădeau doi bani pe Charlie sau pe reputaţia lui?). Eram dispus să fac orice îmi stătea în putere pentru el, asta se înţelegea de la sine, deşi mi se părea cam târziu. Bine, Mac, am spus, ridi- d când o mână, mă recunosc vinovat... şi pe urmă? Mi-a | aruncat una din privirile lui peste ochelari. Pe urmă, m totul o să se termine aşa cum a început, nu? a zis el. § Fusese, după cum am priceput după câteva secunde, o _2_ încercare de a se arăta spiritual. Ce voia să spună era 202 că procesul va începe, eu voi respinge acuzaţiile în forma în care mi se aduceau, mă voi recunoaşte vino- vat de omor prin imprudenţă sau ceva asemănător, judecătorul va da sentinţa, redusă puţin în

schimbul cooperării, şi uite-aşa vom ajunge la final, audierea se va încheia şi totul se va termina. Nu-mi putea garanta nimic, mi-a spus, dar avea datoria faţă de client să încerce să obţină cea mai bună hotărâre posibilă în limitele legii. E fermecător când se înfoaie aşa în pene. Şi care e rostul, l-am întrebat, unde e şmecheria? A ridicat din umeri. Şmecheria e că n-or să mai fîe audiati

> »

martorii. Atâta tot. Am tăcut amândoi o clipă. Şi o să meargă, am întrebat, o să-l salveze? S-a încruntat nedumerit si am înţeles imediat că mă înşelasem, că nu vorbeam despre Charlie şi despre reputaţia lui. Am râs. V-am mai spus, uneori am impresia că sunt de o inocenţă fără leac. Maolseachlainn a aruncat o privire peste umăr - chiar a aruncat-o, pe cuvânt - şi s-a aplecat conspirativ peste masă. Nu interesează pe nimeni soarta lui Charlie French, a zis, nu soarta lui ne interesează aici.

Milord, nu-mi place chestia asta, nu-mi place deloc. Am să mă recunosc vinovat, desigur - nu m-am recunoscut de la bun început? - dar nu-mi place că nu voi fi lăsat să depun mărturie, asta nu-mi place. Nu e corect. Chiar şi un câine ca mine trebuie lăsat să spună ce are de spus. M-am văzut mereu în boxa martorilor, cu privirea aţintită drept înainte, calm şi îmbrăcat lejer, >« cum or să spună ziarele. Şi apoi vocea autoritară, reia- f tând versiunea mea, cu cuvintele mele. Acum I urmează să mi se interzică momentul 203 dramatic, ultimul, cu siguranţă, pe care am să-l mai cunosc în viaţa aceasta. Nu, nu e corect.

Ca să fiu sincer, abia dacă-mi mai amintesc seara aceea la Charlie French acasă. Vreau să spun că îmi amintesc seara, dar nu şi oamenii, nu cu claritate. Văd mult mai limpede luminile îndepărtate de pe apă, ultima tuşă a apusului şi lespedea întunecată a norului decât chipurile bărbaţilor-băieţi plini de energie. Nici măcar Max Molyneaux nu e, în amintirea mea, mult mai mult decât un costum scump şi un fel de brutalitate spilcuită. Ce-mi pasă mie de el şi de clica lui, pen-

tru numele lui Dumnezeu? N-au decât să-şi păstreze reputaţia, mie nu-mi pasă câtuşi de puţin, n-am nici un

interes să stârnesc un scandal. Ocazia a trecut prin fata ochilor mei într-o ceată sticloasă, ca atâtea altele în cursul acelor zece zile. Nici măcar biata Vulpiţă nu e pentru mine, în starea de agitaţie în care eram, mai concretă decât o piesă de recuzită dintr-un vis erotic. Nu, staţi, retrag. Oricât de neruşinat ar hohoti alţii, trebuie să declar că mi-o amintesc limpede, cu tandreţe şi compasiune. Este, şi probabil va rămâne, ultima femeie cu care am făcut dragoste. Dragoste? Oare pot să-i spun aşa? Cum altfel să-i spun. A avut încredere în mine. A simţit mirosul sângelui şi oroarea şi nu s-a tras înapoi, ci s-a deschis ca o floare şi m-a lăsat să mă odihnesc înăuntrul ei o clipă, cu inima tremurând, în timp ce schimbam secretele fără cuvinte. Da, pe ea mi-o amintesc. Mă prăbuşeam şi ea m-a prins, Gretchen[V] a mea.

în realitate, o chema Marian. Nu că ar avea vreo importanţă.

Au rămas toţi până târziu, cu excepţia dnei Max, care a plecat imediat ce s-a terminat cina. Am urmărit-o dusă pe sus, aşezată foarte drept în spatele uneia din limuzinele negre, o Nefertiti pustiită. Max şi amicii lui s-au întors la etaj şi s-au distrat până în zori. Eu mi-am petrecut noaptea în bucătărie, jucând cărţi cu

---

V **Diminutiv al numelui Margareta, iubita lui Faust (n. tr.).**

Madge. Unde era Marian? Nu ştiu, mie mi s-a rupt filmul, ca de obicei. Oricum, clipa noastră împreună trecuse, dacă ne-am fi întâlnit acum n-ar fi fost decât stânjeneală. Şi totuşi, cred că m-am dus să o caut, fiindcă îmi amintesc că am umblat pe sus, prin dormitoare, şi am căzut de mai multe ori pe întuneric. îmi mai amintesc că am stat la o fereastră larg deschisă, foarte sus, ascultând acordurile muzicii de afară, din aer, şi clopote şi trâmbiţe misterioase care păreau să se mişte, să se îndepărteze, ca o cavalcadă asurzitoare care dispare în noapte. PreBupun că se auzea dinspre vreo Bală de dans sau vreun club de noapte din port. Dar mă gândesc la el ca la sunetul dumnezeului şi al suitei sale, în timp ce mă abandonau.

A DOUA zi s-A SCHIMBAT vremea. Pe la mijlocul dimineţii, când ne-am trezit, eu şi mahmureala mea, soarele strălucea la fel de vesel si de nemilos cum strălucise toată săptămâna, iar casele de pe coastă tremurau în ceaţa albăstruie, ca şi cum, acolo, cerul s-ar fi spart într-o geometrie aeriană. Am stat în faţa ferestrei în chiloţi, scărpinându-mă şi căscând. M-a izbit gândul că aproape mă obişnuisem cu felul acesta ciudat de viaţă. Parcă mă adaptam la o boală, după prima fază de spaime şi friguri. Bătea un clopot de biserică. Duminică. Lumea ieşise deja la plimbare, cu câini şi cu copii. Peste drum, lângă zidul portului, un tip în trenci stătea cu mâinile împreunate la spate, uitându-se la mare. Jos se auzeau voci. Madge era în bucătărie, spăla vasele de cu o seară înainte. Mi-a aruncat o privire specială. Purtam halatul de casă al lui Charlie. Cum se face, mă întreb, că nu am auzit-o atunci, nota aceea nouă, speculativă din glasul ei, care ar fi trebuit să mă alerteze? în dimineaţa asta avea un ajutor, pe nepoata ei, o fetiţă cu înfăţişare

nătângă, în vârstă de vreo doisprezece ani, cu... cu ce, ce contează ce avea, cum era? Toţi aceşti martori minori, dintre care nici unul nu va mai fi acum chemat vreodată la bară. M-am aşezat la masă să-mi beau ceaiul şi le-am urmărind facându-şi treaba. Copila, o vedeam că îi e fiică de mine. Bau-bau. A ieşit, ştii, a spus Madge cu braţele scufundate în apa cu săpun, domnul French, ieşea chiar când intram eu. Tonul îi era inexplicabil acuzator, ca şi cum Charlie ar fi fugit de acasă din cauza mea. Dar acesta era adevărul.

După-amiază, la orizont a crescut un nor uriaş, cenuşiu şi granulat, ca o depunere de mâl, iar marea a început să se frământe, un albastru negricios stropit cu alb. Am urmărit o perdea unduitoare de ploaie avansând încet dinspre est. Tipul de lângă zidul portului şi-a încheiat trendul la nasturi. Plimbăreţii de duminică dimineaţă dispăruseră de mult, dar el, el era tot acolo.

Aveam o senzaţie dudată acum, că, în sfârşit, ve- nise momentul. Mă aşteptasem la groază, panică, su- dori reci, tremurat, dar nu simţeam nimic din toate ’i acestea. în schimb, pe mine a pus stăpânire o euforie | cu priviri înnebunite. Mă plimbam prin casă precum — căpitanul beat al unei nave aruncate de colo-colo de [207] furtună. îmi veneau tot felul de idei smintite. O să baricadez uşile şi ferestrele. O să le iau pe Madge şi pe nepoata ei ostatice şi o să le dau în schimbul unui elicopter care să mă poarte spre libertate. O Bă aştept până vine Charlie acasă şi o să-l folosesc ca pe un scut uman, împingându-1 în faţa mea cu

cuţitul la gât - chiar m-am dus jos, în bucătărie, să caut lama cea mai potrivită în acest scop. Madge terminase de spălat vasele şi stătea la masă, cu ceainicul şi un tabloid de duminică. M-a urmărit temătoare cât am scotodt prin

sertarul cu tacâmuri. M-a întrebat dacă vreau să mănânc de prânz sau îl aştept pe dl French. Am râs dezlănţuit. Prânzul! A râs şi nepoata, un cârâit subţire ca de papagal, cu buza de sus dezvelindu-i un centimetru de gingie albicioasă, lucitoare. Când m-am uitat la ea, a închis brusc gura, ca un oblon care se trânteşte. Jacintha, i-a spus Madge aspru, du-te acasă. Stai pe loc! m-am răstit. S-au chircit amândouă, iar bărbia Jacinthei a început să tremure şi ochii i s-au umplut de lacrimi. Am abandonat căutarea cuţitului si m-am re- pezit iar pe scări în sus. Tipul în trenci dispăruse. Am oftat din rărunchi, uşurat, ca şi cum în tot acest răstimp mi-aş fi ţinut respiraţia, şi m-am rezemat moale de rama ferestrei. Ploaia se revărsa, stropii mari dansau pe stradă şi făceau suprafaţa apei din golf să clocotească. Am auzit usa de la intrare deschizându-se si închizându-se cu zgomot, iar Madge şi fata au apărut dedesubt, rupând-o la fugă în susul străzii, cu hainele deasupra capetelor. Am râs văzându-le plecând, copila sărind peste băltoace şi Madge lipăind în urma ei. Apoi am descoperit maşina, parcată ceva mai sus pe stradă, pe partea opusă, cu două siluete şterse, masive, nemişcate pe seaunele din faţă, cu feţele neclare în spatele parbrizului şiroind de apă.

M-am aşezat pe un scaun în salon, privind drept înainte, cu mâinile strângând braţele scaunului şi picioarele lipite, pe podea. Nu ştiu cât am stat aşa m spaţiul acela cenuşiu, licărind. Am senzaţia că au trecut mai multe ore, dar nu se poate să fie adevărat. După noaptea trecută, rămăsese un miros de ţigară

şi de băutură trezită. Ploaia scotea un zgomot liniştitor. Am căzut într-un fel de transă, un somn în stare de trezie. M-am văzut, copil, trecând un deal împădurit din apropiere de Coolgrange. Era prin martie, cred, una din zilele acelea exuberante, cu cerul albastru ca porţelanul olandez şi nori rostogoliţi, ca de scrum. Pe deasupra mea, copacii se zbateau gemând în vânt. Dintr-odată, s-a auzit un zgomot puternic şi grăbit, aerul s-a întunecat şi ceva ca aripa unei păsări uriaşe s-a abătut asupra mea, izbind şi lovind la întâmplare. Era o creangă care se rupsese. Nu mă lovise, dar nu m-am putut clinti din loc, ci am rămas ca trăsnit, cu gura căscată, tremurând. Forţa şi iuţeala întâmplării mă lăsaseră fără grai. Nu teamă simţeam, ci un şoc profund la gândul că prezenţa mea nu contase aproape deloc. Parcă nu fusesem decât o fisură în văzduh. Pământ, creangă, vânt, cer, lume, toate acestea erau coordonate precise şi necesare ale evenimentului. Numai eu eram nelalocul meu, numai eu nu aveam nici un rol de jucat. Şi nici unuia dintre elemente nu-i păsa. >« Dacă aş fî fost ucis, aş fi căzut acolo, cu faţa în jos prin- f tre frunzele moarte, iar ziua ar fî continuat ca până J atunci, ca şi cum nu s-ar fî întâmplat nimic. Căci ceea ’•§ ce s-ar fî întâmplat ar fî fost nimic, sau, oricum, nimic | ieşit din comun. S-ar fî făcut adaptări. Ar fî fost lucruri — nevoite să se extragă de sub mine. Poate o furnică ră- 209 tacită mi-ar fî explorat încăperea însângerată a urechii. Dar lumina ar fî fost

aceeaşi si vântul ar fî bătut
> >
cum bătuse şi până atunci, iar săgeata timpului n-ar fî şovăit nici o clipă în zbor. Eram stupefiat. Momentul acela nu l-am uitat niciodată. Şi acum, o altă creangă era pe cale să se rupă, auzeam acelaşi zgomot grăbit deasupra capului şi simţeam coborându-se aceeaşi aripă întunecată.

A sunat telefonul, cu zgomot de Bticlă spartă. Pe fir se auzea un bâzâitde fond. Cineva părea să îl caute pe

Charlie. Nu, am strigat, nu e aici! şi am trântit receptorul. Aproape imediat a început să târâie iar. Stai, stai, nu închide, a spus vocea, sunt eu, Charlie. Am râs, bineînţeles. Sunt la colţ, mi-a spus el, la colţul străzii, încă mai râdeam. Apoi s-a aşternut tăcerea. A venit poliţia, Freddie, a continuat el, vor să discute cu tine, a apărut o neînţelegere. Am închis ochii. Mi-am dat seama că o parte a mea sperase, împotriva oricărei logici, incapabilă să creadă că jocul se încheiase. Bâzâitul de pe fir părea să fie însuşi sunetul neliniştii şi ruşinii lui Charlie. Charlie, am spus, Charlie, Charlie, de ce te ascunzi într-o cabină telefonică, ce ai crezut că o să-ţi fac? Am închis înainte să aibă timp să îmi răspundă.

îmi era foame. Am coborât la bucătărie si mi-am fa- ᶠ cut o omletă enormă, cu care am devorat o jumătate de pâine şi am băut o jumătate de litru de lapte. Stăteam cocoşat deasupra mesei, cu coatele rezemate de o parte şi de cealaltă a farfuriei, cu capul aplecat, băgând în mine mâncarea cu o indiferenţă animalică. Lumina de ploaie făcea ca încăperea să pară a fi în amurg. L-am auzit pe Charlie imediat ce a intrat în casă - nu s-a descurcat niciodată prea bine cu ocolitul mobilierului în viaţă. A băgat capul pe uşa bucătăriei şi a încercat un surâs, fără prea mult succes. I-am făcut semn spre scaunul din faţa mea, pe care s-a aşezat precaut. Trecusem la resturile de cartofi fierţi, reci, din seara precedentă. Eram hămesit, oricât aş fi mâncat nu mi-ar fi ajuns. Charles, am spus, arăţi groaznic. Aşa era. Era cenuşiu şi chircit, cu găuri livide sub

ochi. Gulerul cămăşii îi era încheiat, dar nu purta cravată. Şi-a trecut o mână peste falcă şi am auzit ţepii hârşind. Se trezise devreme, mi-a spus, îl sculaseră din somn şi îl rugaseră să meargă la sediu. Timp de o clipă, nu am înţeles, am crezut că vorbeşte despre sediul firmei. Stătea cu ochii aţintiţi în farfuria mea, la cartofii mozoliţi. Ceva se întâmplase cu liniştea din jurul nostru. Mi-am dat seama că ploaia se oprise. Pentru numele lui Dumnezeu, Freddie, a spus el blând, ce-ai făcut? Părea mai degrabă uluit, decât şocat. Am scos încă o sticlă de lapte din fundul frigiderului, pe jumătate plină. Mai ţii minte, Charlie, am zis, cum mă duceai să-mi faci cinste la Jammet’s si la Paradiso? A ridicat din umeri. Nu-mi era clar dacă mă ascultă. Laptele se stricase. L-am băut şi-aşa. îmi făceau plăcere, să ştii, ocaziile alea, am spus, chiar dacă n-o arătam întotdeauna. M-am încruntat. Ceva era în neregulă aici, ceva stricat, ca laptele. Neadevărul îmi face întotdeauna vocea să sune curios de şters, un behăit plat din fundul gâtului. Şi ce rost avea să învii acum o minciună veche şi neimportantă? Voiam să mă păstrez în formă, mă încălzeam pentru marele turneu care mă aş- f tepta? Nu, e prea greu. încercam să mă scuz, în gene- ral, şi cum aş fi putut face asta fără să mint? Arăta atât ’■§ de îmbătrânit, prăbuşit acolo cu capul spânzurat pe I gâtul aţos, cu un colţ al gurii căzut mult şi ochii apoşi — fixaţi undeva, înainte. Ah, Charlie, fir-ar a dracului de [211] treabă, am spus. îmi pare rău.

Mă întreb dacă a fost doar o coincidenţă faptul că poliţistul a acţionat chiar în momentul acela,

sau trăsese cu urechea la uşă? în filme, am observat, tipul cu pistolul aşteaptă întotdeauna pe coridor, cu spatele lipit de perete, cu albul ochilor lucind, până când cei dinăuntru termină ce au de spus. Iar acesta era, după cum bănuiam, un pasionat al cinematografului. Avea o faţă ca de topor, cu păr negru, lăţos, şi purta un fel de tunică militară, căptuşită. Pistolul-mitralieră pe care îl

ţinea în mână, un model câm şi pătrăţos, cu ţeava nu mai lungă de doi centimetri, semăna uimitor cu o jucărie. Dintre noi trei, el părea cel mai surprins. Nu am putut să nu admir lovitura abilă cu care deschisese uşa din spate. Aceasta se legăna acum în balamale, cu zăvorul rupt atârnând ca o limbă de câine. Charlie s-a ridicat. Totul e bine, domnule ofiţer, a spus el. Poliţistul a avansat până în prag. Mă străpungea cu privirea. Eşti arestat, nenorocitule, mi-a zis. în spatele lui, în curte, soarele a ieşit deodată din nori si totul a stră- lucit, sclipind umed.

Pe uşa din faţă au intrat alţi poliţişti, păreau să fie mulţi, deşi, în realitate, nu erau decât patru. Unul dintre ei era tipul pe care îl văzusem stând lângă zidul portului în dimineaţa aceea, i-am recunoscut trendul. Toţi aveau arme, de forme si dimensiuni diferite. Eram impresionat. S-au aliniat pe lângă perete, pri- vindu-mă cu un fel de curiozitate ţepoasă. Uşa către hol rămăsese deschisă. Charlie a făcut o mişcare în direcţia ei şi unul dintre poliţişti a spus sec: Stai. Era linişte, mai puţin ciripitul stins, metalic, al aparatelor de radio ale poliţiei de afară. Parcă aşteptam intrarea unui suveran. Persoana care a intrat în cele din urmă a constituit o surpriză. Era un bărbat suplu în vârstă de vreo treizeci de ani, cu faţă de copil, cu păr ca nisipul şi ochi albaştri, transparenţi. I-am obsevat de îndată mâinile şi picioarele mici, aproape gingaşe. S-a apropiat de

mine într-un fel pieziş, privind în podea cu un zâmbet mic şi ciudat. îl chema Haslet, mi-a spus, inspectorul Haslet (salut, Gerry, sper că nu te superi că pomenesc de mâinile tale gingaşe - e adevărat, să ştii, aşa sunt). Aerul neobişnuit al purtării lui - iâAibetul, privirea oblică - se datora, mi-am dat seama,
timidităţii. Un poliţist timid! Nu mă aşteptasem la aşa ceva. S-a uitat împrejur. A urmat un moment de stinghereală. Nimeni nu părea să ştie ce ar trebui făcut în continuare. Şi-a aruncat din nou ochii plecaţi în direcţia mea. Ei, a spus el fără să se adreseze nimănui, suntem aranjaţi? Şi totul a intrat deodată într-un ritm sacadat. Cel cu pistolul-mitralieră - să-i spunem sergentul Hogg - a făcut un pas înainte şi, punând arma pe masă, mi-a prins abil o pereche de cătuşe la încheieturi (apropo, nu sunt atât de inconfortabile pe cât ar părea; ba chiar faptul de a fi legat avea ceva care parcă mă alina, ca si cum ar fi fost o stare mai naturală decât aceea de libertate neîngrădită). Charlie s-a încruntat. Chiar e nevoie, domnule inspector? a întrebat el. Era o replică atât de veche şi atât de desăvârşit rostită, cu măsura exactă de morgă solemnă, încât, timp de o clipă, am crezut că ar putea stârni un ropot de aplauze. «
M-am uitat la el cu admiraţie reînnoită. Lepădase ae- | rul de infirm de cu un minut sau două înainte şi arăta J impresionant, în costumul negru, cu aripile argintii ’■§ ale părului. Până şi obrajii neraşi şi gulerul fără era- 1 vată contribuiau la a-i crea aerul unui om de stat, seu- — lat din somn pentru a rezolva o criză gravă în afacerile 213 naţiei.

Credeţi-mă, sunt sincer când spun că îi admir capacitatea de a trece de la un personaj la altul. încrederea totală în mască, aceasta mi se pare a fi acum adevărata pecete a umanităţii rafinate. Eu am spus asta, sau altcineva? Nu are importanţă. I-am prins privirea ca să-i arăt admiraţia mea şi ca să-i cer... ah, ca să-i cer într-un fel iertare, presupun. Ulterior, m-am temut că privirea mea s-ar fi putut să i se pară mai mult batjocoritoare decât umilă, căci cred că am afişat un rânjet pe tot parcursul groteştii comedii!din

bucătărie. Ţinea gura strânsă şi un nerv i se zbătea pe maxilar - avea tot dreptul să fie furios - dar în ochii lui nu am văzut decât un fel de tristeţe visătoare. Apoi Hogg m-a împuns în spate şi am fost scos rapid pe hol şi pe urmă afară, în lumina orbitoare a după-amiezii.

S-au creat câteva momente de confuzie în timp ce poliţiştii se fâţâiau încoace şi-ncolo pe trotuar, lungin- du-şi gâturile bondoace şi aruncând priviri mijite prin port. La ce se aşteptau, la o operaţiune de salvare? Am observat că toţi erau încălţări cu pantofi de sport, cu excepţia lui Haslet, băiatul cuminte de la ţară, cu pantofii lui solizi, de piele maro. Unul din propriii oameni s-a ciocnit de el. Arestatul cu prea mulţi poliţişti rămâne fără cătuşe, am spus vesel. Nu a râs nimeni, iar Haslet s-a prefăcut a nu fi auzit. Mie mi se păruse grozav de spiritual, bineînţeles. Eram în starea aceea de bună dispoziţie apucată, pe care nu o pot explica. Parcă nu mergeam, ci săltăm, plin până la refuz de o energie de tigru. Totul strălucea în aerul marin spălat. Lumina soarelui avea o pâlpâire halucinantă şi parcă vedeam, cumva, în însuşi procesul naşterii ei, prinzând din zbor fotonii. Am traversat strada. Maşina pe care o văzusem de la fereastra de sus era tot acolo, cu parbrizul presărat cu stropi de ploaie. Cele două siluete aşezate pe scaunele din faţă ne-au urmărit cu curiozitate prudentă în timp ce treceam pe lângă ele. Am izbucnit în râs: nu erau poliţişti, ci un bărbat masiv şi doamna lui masivă, ieşiri la o

plimbare duminicală cu maşina. Femeia, care molfăia o bomboană, s-a holbat la cătuşe si mi-am ridicat mâinile către ea, într-un salut amical. Hogg m-a înghiontit iar între omoplaţi şi am fost cât pe ce să mă împiedic. Vedeam că d să am de furcă mult cu el.

Aveau două maşini, banale si fără însemne, una al- bastră şi una neagră. A început comedia portierelor deschise, asemenea aripilor de cărăbuş. Am fost urcat în a doua maşină, cu sergentul Hogg într-o parte şi o brută uriaşă, cu faţă de copil şi păr roşu, în cealaltă. Haslet s-a aplecat peste portieră. I-ai citit drepturile? a întrebat el calm. S-a lăsat linştea. Cei doi detectivi din faţă au încremenit, parcă s-ar fi temut să se mişte, ca să nu-i apuce râsul. Hogg se uita posomorât drept înainte, cu buzele strânse aţă. Haslet a oftat, îndepăr- tându-se. Şoferul a pornit atent motorul. Ai dreptul să nu declari nimic, bla, bla, bla, a spus Hogg cu venin, fără să se uite la mine. Mulţumesc, domnule sergent, i-am răspuns. Mi s-a părut încă o replică sclipitoare. Ne-am smuls de la bordură cu un scrâşnet, lăsând în aer, în urma noastră, un nor de fum de cauciuc. M-am întrebat dacă Charlie ne urmărea de la geam. Nu .e m-am uitat înapoi. f

i

Mă întrerup pentru a menţiona că a murit Helmut Behrens. Inima. Vai de mine si de 9 mine, totul se trans- *f* formă într-o *Carte a marţilor.*

Cât de bine îmi amintesc călătoria aceea. Nu mai mersesem în viaţa mea atât de repede cu o maşină. Aproape zburam, întreţesându-ne prin traficul leneş de duminică, vâjâind pe benzile de viteză, luând curbele pe două roţi. Era foarte cald, cu toate geamurile închise, şi plutea o duhoare grea şi dulceagă, animalică. Atmosfera se zbârlea. Eram captivat, copleşit de groază şi de un fel de

veselie copilărească, gonind aşa, cu toţi oamenii aceia voinici, asudaţi şi tăcuţi, care stăteau pe scaune, privind drept în faţă, cu braţele

încrucişate, strângându-şi la piept încântarea şi furia acumulată. îi simţeam respirând. Viteza îi liniştea: viteza era violentă. Soarele ne bătea în ochi, o vâlvătaie mare şi densă. Ştiam că, la cea mai mică provocare, or să sară la mine, să mă rupă în bătaie, nu aşteptau decât o ocazie. Dar până şi gândul acesta mă întărea. Niciodată în viaţă nu mai fusesem atât de deplin în centrul atenţiei ca acum. De-acum aveam să fiu păzit, îngrijit, hrănit şi ascultat, ca un prunc mare şi primejdios. Se terminase cu fuga, cu ascunsul şi aşteptarea, se terminase cu deciziile. M-am culcuşit între paznicii mei, savurând rosătura fierbinte a metalului pe încheieturi. Dar, în tot timpul acesta, o altă parte a minţii mele înregistra o altă versiune a lucrurilor - meditând, de exemplu, la tot ceea ce pierdeam. M-am uitat la străzi, la clădiri, la oameni, ca pentru ultima oară. Eu, care sunt, în adâncul sufletului, un om de la ţară - da, da, e adevărat - care nu a cunoscut si căruia nu i-a plăcut niciodată cu adevărat oraşul, nici măcar când locuise aici, ajunsesem acum să îl iubesc.

Iubire? Nu e un cuvânt pe care să-l folosesc prea des. Poate altceva am vrut să spun. Pierderea, da, pierderea iminentă a... a ce, nu ştiu. Era să spun „a comunităţii omeneşti", ceva solemn şi măreţ de genul ăsta, dar când am făcut eu parte din această adunătură? Oricum, în timp ce călătoream, o scorbură adâncă a inimii mele se umplea de suferinţa renunţării şi a despărţirii. îmi amintesc mai ales un loc, în apropiere de râu, unde am fost opriţi un minut de un semafor defect. Era o stradă cu case mici, vârâte printre clădiri cenuşii şi

fără personalitate, depozite şi altele asemenea. Un bătrân şedea pe pervazul ferestrei, un copil mic se juca în rigolă cu un căţel jegos. Frânghii cu rufe colorate, proaspăt spălate, se întindeau ca nişte drapele dintr-o parte în alta a unei alei. Totul era nemişcat. Semaforul rămâ- nea roşu. Şi apoi, ca şi cum undeva, cineva ar fi tras de o pârghie, întreaga scenă mică şi zgomotoasă a început să prindă viaţă încet, timid. Mai întâi, un tren verde a traversat un podeţ de metal roşu. Pe urmă, două uşi de la două case s-au deschis simultan si două fete îm- brăcate de duminică au păşit în lumina soarelui. Copilul a cârâit, căţelul a lătrat ascuţit. Un avion a trecut pe deasupra capului şi, o clipă mai târziu, umbra lui a şters strada. Bătrânul a sărit de pe pervaz cu o sprinteneală uimitoare. A urmat o pauză, ca de dragul efectului, şi apoi, cu un muget înfricoşător de sirenă, au apărut alunecând în raza vederii, peste acoperişuri, puntea albă şi coşul de fum negru al unui vapor enorm şi măreţ. Totul era atât de pitoresc, atât de inocent şi de sincer, ca ilustraţia de pe coperta unei cărţi de >s_ geografie pentru copii, încât mi-a venit să râd tare, J deşi, dacă aş fi făcut-o, cred că ce ar fi ieşit ar fi sunat mai mult ca un suspin. Atunci, şoferul a scos o înjură- tură şi a pornit pe roşu, iar eu am întors repede capul 1 şi am văzut întregul peisaj dispărând într-un vârtej, — cu fete îmbrăcate colorat, cu vapor, cu copil şi câine, cu [217] bătrân, cu podeţ roşu, într-un vârtej înghiţit de trecut.

Sediul poliţiei era un soi de palat imitând stilul renascentist, cu o faţadă înaltă de piatră gri, cu

numeroase ferestre si cu o arcadă care dădea într-o curţi- cică întunecată, unde cu siguranţă că pe vremuri se înălţase o spânzurătoare. Am fost extras brutal din maşină şi condus pe uşi joase şi coridoare cu lumină slabă. Locul avea un aer letargic de duminică du- pă-amiază şi mirosea a internat. Recunosc că mă aşteptasem ca întreaga clădire să fie în picioare la

sosirea mea, ca funcţionari, secretare şi poliţişti în pantaloni cu bretele să se înghesuie pe culoare ca să mă vadă, dar nu era mai nimeni şi puţinele persoane care se zăreau abia dacă îmi aruncau câte o privire, drept care n-am putut să nu mă simt puţin ofensat. Ne-am oprit într-o cameră neplăcută, complet goală, şi a trebuit să aşteptăm câteva minute până să sosească şi inspectorul Haslet. Două ferestre înalte, extrem de murdare, cu ochiurile de jos ranforsate cu sârmă, dădeau către curte. Se vedeau un birou zgâriat şi câteva scaune de lemn. Nu s-a aşezat nimeni. Toţi ne foiam pe picioare şi ne uitam în tavan. Cineva şi-a dres glasul. A intrat un gardian în vârstă, doar în cămaşă. Era chel şi avea un zâmbet dulce, aproape copilăresc. Am observat că purta o pereche de bocanci groşi, legaţi strâns şi lustruiri oglindă. Erau o privelişte reconfortantă, bocancii aceia. în zilele care au urmat, mi-am judecat paznicii după încălţăminte. Simţeam că pot avea încredere în pantofii cu talpă groasă şi în bocanci, dar pantofii de sport erau periculoşi.

Maşina inspectorului Haslet a tras în curte. Din nou, am stat să îi aşteptăm intrarea. A sosit la fel ca mai înainte, cu acelaşi zâmbet pe jumătate a scuză. Am rămas cu privirea aţintită în faţa biroului, în timp ce el îmi citea capetele de acuzare. Era o mică ceremonie ciudat de oficială. Mi-a amintit de ziua în care mă căsătorisem şi a trebuit să îmi reprim un surâs. Gardianul bătrân şi chel bătea actul de acuzare la o maşină de scris străveche, înaltă şi neagră, parcă ar fi interpretat chinuit o melodie la pian, cu vârful limbii scos

printr-un colţ al gurii. Când inspectorul Haslet m-a întrebat dacă am ceva de spus, am clătinat din cap. N-aş fi ştiut de unde să încep. Şi ritualul s-a încheiat. A urmat un fel de relaxare generală şi restul detectivilor, cu excepţia lui Hogg, au ieşit în şir. Parcă se terminase slujba la biserică. Hogg a scos ţigările şi i-a întins pachetul căscat lui Haslet şi gardianului de la maşina de scris şi chiar, după o scurtă ezitare, şi mie. Am simţit că nu puteam să refuz. Am încercat să nu tuşesc. Spuneţi-mi, m-am adresat lui Haslet, cum m-aţi găsit? A ridicat din umeri. Avea aerul unui elev care a luat o notă jenant de mare la examene. Fata de la chioşcul de ziare, mi-a spus. Nu citeai decât un singur articol, în fiecare zi. A, am spus, da, desigur. Dar explicaţia nu mi s-a părut câtuşi de puţin convingătoare. îl proteja pe Binkie Behrens, sau poate chiar pe Anna? (Nu. Ei au tăcut până la final.) Am fumat un timp, într-o atmosferă plăcută. Două raze de lumină stăteau rezemate în ferestre. Undeva pârâia un radio. Deodată, eram profund plictisit.

Ascultă, a zis Hogg, spune-ne şi nouă, de ce-ai >a făcut-o? |

M-am uitat atent la el, luat prin surprindere, pier- dut. Era singura întrebare pe care nu mi-o pusesem nici o clipă, nu cu asemenea forţă simplă, inevitabilă. 1 Ştii ceva, domnule sergent, e o întrebare foarte bine- venită. Expresia de pe faţa lui nu s-a schimbat, el în- 219 suşi a părut să nu se clintească, şi totuşi bretonul lung s-a ridicat şi a căzut la loc şi, o clipă, am crezut că am suferit un atac, că pe dinăuntrul

meu ceva, ficatul sau un rinichi, s-a rupt de la sine. Mai mult decât orice altceva simţeam uluirea... uluirea si o satisfacţie cu-

rioasă, perversă. Am căzut în genunchi, într-o pâclă fierbinte. Nu reuşeam să respir. Gardianul bătrân s-a ridicat de la maşina de scris si a venit să mă ridice în

picioare - a spus oare „Hopa sus!“ sau mi s-a părut? - şi m-a dus împiedicat pe o uşă, pe un culoar şi rii-a

îmbrâncit într-o toaletă strâmtă şi zgomotoasă. Am îngenuncheat deasupra vasului şi am dat afară bucăţi de ou, spumă cu grăsime şi o aţă de lapte acru. Durerea dinăuntrul meu era extraordinară, nu-mi venea să cred, eu, care ar fi trebuit să cunosc bine toate astea. Când n-am mai avut ce voma, m-am întins pe jos, strângându-mi genunchii cu mâinile la piept. A, da, mi-am spus, aşa mai merge, seamănă mai bine cu ce m-am aşteptat să capăt, zvârcolitul pe jos într-un closet mizer, cu maţele în flăcări. Gardianul a bătut la uşă şi a vrut să ştie dacă am terminat. M-a ajutat să mă pun pe picioare şi m-a dus încet înapoi, pe acelaşi culoar. întotdeauna e la fel, a zis el pe un ton de conversaţie veselă, ies din tine chestii pe care habar n-ai că le-ai mâncat vreodată.

Hogg stătea la o fereastră, cu mâinile în buzunare, privind în curte. Mi-a aruncat o privire peste umăr. Te simţi mai bine? m-a întrebat el. Inspectorul Haslet stătea pe un scaun în faţa biroului, cu un aer gânditor, încruntat, bătând darabana cu degetele pe un teanc dezordonat de hârtii. Mi-a arătat un scaun de alături. M-am aşezat atent. Când s-a

întors cu fata

către mine, genunchii aproape ni s-au atins. Studia

un colţ îndepărtat al tavanului. Bun, a zis, vrei să vorbeşti cu mine? O, sigur că voiam, voiam să vorbesc la nesfârşit, să mă confesez, să-i dezvălui toate bietele mele secrete. Dar ce i-aş fi putut spune? Ce secrete? Gardianul chel stătea iar la maşina de scris, cu degetele boante pregătite deasupra clapelor, cu ochii aţintiţi asupra buzelor mele, într-o aşteptare atentă. Şi Hogg aştepta, în picioare la geam, zăngănindu-şi mărunţişul în buzunarul pantalonilor. Nu mi-ar fi păsat ce le spun lor, pentru mine nu însemnau nimic.

Dar cu inspectorul era altă poveste. îmi amintea de cineva pe care-1 cunoscusem poate la şcoală, unul dintre eroii aceia modeşti şi tăcuţi care sunt buni nu doar la sport, ci şi la matematică, dar care resping laudele, cu atât mai timizi din cauza succesului şi a popularităţii. Nu aveam inima să îi mărturisesc că nu era nimic de mărturisit, că nu existase un plan demn de această denumire, că acţionasem aproape de la bun început fără să mă gândesc. De aceea, am inventat o istorie cusută cu aţă albă, despre cum intenţionasem să fac furtul să pară opera unor terorişti şi o mulţime de alte lucruri, pe care mi-e şi ruşine să le repet aici. Şi pe urmă fata, am spus, femeia - timp de o clipă nu mi-am putut aminti cum o chema! - şi pe urmă Josie, am spus, a stricat totul încercând să mă împiedice să iau tabloul, atacându-mă, ameninţând să... să... Am rămas fără cuvinte, privindu-1 neajutorat şi frângân- « du-mi mâinile. Voiam atât de mult să mă creadă. în f clipa aceea, convingerea lui îmi părea aproape la fel de -i dezirabilă ca iertarea. S-a aşternut tăcerea. El conţi- ’i nua să măsoare colţul acela de tavan. Poate nici nu mă 1 ascultase. Dă-o dracului

de treabă, a zis Hogg fără — patimă şi gardianul de la birou şi-a dres glasul. Apoi [221] Haslet s-a ridicat în picioare, strâmbându-se puţin şi flexând un genunchi, a ieşit lent din cameră şi a închis uşa încet în urma lui. L-am auzit îndepărtându-se pe culoar cu acelaşi pas calm. S-au auzit voci stinse, a lui şi ale altora. Hogg se uita peste umăr la mine, dezgustat. Mare păcălici mai eşti, mi-a spus. M-am gândit să îi răspund, dar am decis că e mai bine să fiu prudent. Timpul trecea. într-o cameră alăturată, cineva a râs. în curte a pornit o motocicletă. Am studiat un afiş de pe perete, care se ocupa de pericolul rabiei. Am

zâmbit. Montgomery, zis Câinele Turbat, capturat în sfârsit.

>

Inspectorul Haslet s-a întors apoi şi, ţinând uşa deschisă, a poftit înăuntru un bărbat masiv, transpirat şi cu faţa roşie, îmbrăcat într-o cămaşă cu dungi, şi încă unul, un tip mai tânăr, cu aer primejdios, unul din rasa lui Hogg. S-au strâns în jurul meu privindu-mă, aplecându-se concentraţi înainte, respirând greu, cu palmele aşezate pe birou. Mi-am spus din nou povestea, încercând să-mi amintesc detaliile, ca să nu mă contrazic. De data asta a sunat şi mai improbabil. Când am terminat, a urmat altă tăcere. începeam să mă obişnuiesc cu pauzele astea interogative şi, după părerea mea, profund sceptice. Individul cu faţa roşie, o persoană cu mare autoritate, după cum am presupus, părea să fie într-o stare de furie pe care numai cu greu şi-o stăpânea. Numele lui va fi... Barker. M-a ţintit cu privirea timp de câteva clipe lungi. Haide, Freddie, mi-a spus el, de ce-ai omorât-o? I-am întors căutătura, îmi displăcea tonul lui de familiaritate dispreţuitoare - auzi, „Freddie“! - dar am decis să trec peste el. Recunoşteam în el pe cineva din aceeaşi categorie cu mine, oamenii masivi, cu răbdare puţină şi răsuflare grea ai lumii acesteia. Şi oricum, începusem să mă plictisesc. Am omorât-o pentru că mi-a fost la îndemână, ce altceva pot să spun? Ne-a luat pe toţi pe neaşteptate, pe mine în aceeaşi măsură ca şi pe ei. Cel mai tânăr, Hickey... nu, Kickham, a scos un fel de hohot. Avea o voce subţire, ascuţită, aproape melodioasă, care

contrasta neobişnuit cu privirea şi purtarea ameninţătoare. Cum îl cheamă, a spus el, e poponar, nu-i aşa? M-am uitat la el derutat. Poftim? am zis. French, a spus el iritat, e pe dos, nu? Am râs, nu m-am putut abţine. Nu ştiu dacă era mai mult comica sau mai mult revoltătoare ideea că Charlie ar fi putut intra la Wally, făcându-şi de cap şi ciupindu-i băieţii de fund. (Se vădeşte că făptura lui Wally, Sonriy cel în nuanţe de smarald, împrăştiase minciuni scabroase pe tema preferinţelor sexuale ale bietului Charlie. în ce lume rea trăim, zău aşa.) A, nu, am spus, nu, din când în când se culcă cu câte o femeie. Numai nervozitatea şi surpriza mă făcuseră să spun aşa ceva, nu încercasem să fac o glumă. Nu a râs nimeni. Au continuat să se uite toţi la mine, în timp ce tăcerea se strângea tot mai tare, ca un capac pe care îl înşurubezi, şi apoi, ca la un semnal, s-au răsucit pe călcâie si au ieşit în sir indian din cameră şi uşa s-a trântit în urma lor şi m-au lăsat singur cu gardianul în vârstă, care mi-a zâmbit dulce, ridicând din umeri. I-am spus că-mi vine să vărs iar şi a dispărut şi mi-a adus o cană cu ceai dulce-lipicios şi o bucată de pâine. Oare de ce ceaiul, doar vederea lui mă | face întotdeauna să mă simt nefericit, ca părăsit şi fără căpătâi? Şi cât de rătăcit şi singuratic părea totul, ca- ’■§ mera aceasta stătută, zgomotele vagi ale restului lumii I văzându-si de treabă, lumina zilei în curte, aceeaşi lu- —

* ' JJ□

mină groasă, constantă, care străluceşte peste ani, din copilăria noastră cea mai îndepărtată. Toată euforia pe care o simţisem mai devreme se topise

acum.

Haslet s-a întors, de data aceasta singur, şi s-a aşezat în faţa biroului, lângă mine, ca mai înainte. îşi scosese sacoul si cravata si îsi suflecase mânecile. Părul îi ꜰ ꜰꜰ
era ciufulit. Avea un aer mai tineresc ca niciodată. Adusese şi el o cană cu ceai, o cană care părea enormă în mâna aceea albă şi mică. L-am văzut în închipuire, copil în vreo turbărie din întinderile plate din mijlocul ţării, făcând grămezi din bucăţile de turbă împreună cu tata: clipocitul apei în şanţurile tăiate, mirosul de fum şi slănină prăjită şi depărtările fără relief de culoarea blănii de iepure, şi apoi cerul enorm, vertical, pe care stăteau, unul peste altul, baloturile irizate ale norilor.

Acum, mi-a spus el, hai s-o luăm de la capăt.

Am continuat aşa ore întregi. Eram aproape fericit, stând acolo cu el, istorisindu-i povestea vieţii mele în timp ce razele de soare din ferestre se lungeau şi ziua se stingea. Avea o răbdare nesfârşită. Părea să nu existe nimic, nici un detaliu, oricât de minuscul şi de enigmatic, care să nu-1 intereseze. Nu, nu e tocmai adevărat. Părea să nu-1 intereseze nimic. întâmpina totul, fiecare şuviţă şi fiecare nod de povestire cu acelaşi aer de toleranţă pasivă şi cu acelaşi zâmbet uşor, distrat. I-am spus că îi cunosc pe Anna Behrens şi pe tatăl ei, i-am vorbit despre minele de diamante, despre firmele lui şi despre inestimabila colecţie de artă. îl ur- J măream atent, încercând să-mi dau seama câte din z toate acestea erau noutăţi pentru el, dar fără rezultat,

ﬃ nu lăsa să se vadă nimic. Şi totuşi, trebuie să fi

discutat § cu ei, trebuie să le fi luat declaraţii şi aşa mai departe. _2_ Nu se poate ca ei să nu-i fi vorbit despre mine, nu se [224] poate să continue să mă protejeze. Şi-a frecat obrazul şi şi-a pironit iar privirea în colţul tavanului. Un autodidact, nu-i aşa, Behrens ăsta? A, domnule inspector, nu suntem toţi aşa? Acum mi-a adresat o privire ciudată şi s-a ridicat în picioare. Am observat din nou scurta grimasă de durere. îl supăra genunchiul. Juca fotbal. După-amiezile de duminică, strigătele înăbuşite în aerul cenuşiu, bufniturile seci ale pielii pe piele. Şi acum, am întrebat, ce se întâmplă cu mine? încă nu voiam să mă părăsească. Ce o să fac când se va lăsa întunericul? Mi-a spus să-i dau gardianului numele
avocatului meu, ca să fie anuntat că sunt aici. Am dat din cap.'Bineînţeles că nu aveam un avocat, dar simţeam că nu pot să i-o spun - totul era atât de relaxat şi de amical, nu voiam să creez momente de stinghereală. Oricum, eram hotărât să mă apăr singur şi deja mă vedeam ţinând discursuri strălucite şi pătimaşe din boxă. Mai trebuie să fac ceva, am spus încreţindu-mi fruntea serios în sus, către el, mai trebuie să-i relatez cuiva? (Ah, ce cuminte eram, ce îndatoritor, ce fior cald de amabilitate simţeam, înclinându-mă în fata autorităţii acestui băiat cumsecade!) Mi-a aruncat iar privirea aceea ciudată, citeam în ea iritare si nerăbdare, dar si o ironie amuzată şi chiar o notă de complicitate. Ce poţi să faci, mi-a replicat el, e să povesteşti totul aşa cum a fost, fără brizbrizuri si invenţii. Cum adică, am zis, cum adică? Eram complet dezamăgit. Bob Cherry se acrise deodată,

aproape transformându-se în dl « Quelch. Ştii foarte bine cum adică, mi-a spus el. Pe | urmă a plecat şi s-a întors Hogg, iar el şi gardianul în vârstă - ah, dă-i un nume, pentru Dumnezeu! - el şi ’•§ Cunningham, bătrânul Cunningham, sergentul de ser- I viciu, m-au dus jos la celule. —

Mai am cătuşele? 22:

»

Nu ştiu de ce se spune că m-au „dus jos“ (deşi ştiu, bineînţeles), pentru că nu am făcut decât să mergem puţin pe un culoar, am trecut pe lângă toaletă şi printr-o poartă de fier. Mărturisesc că am simţit un junghi de teamă, dar care a fost repede înlocuit de surpriză: era exact aşa cum mă aşteptasem! Uite cu adevărat gratiile, uite cu adevărat găleata şi o platformă de lemn cu o saltea în dungi şi plină de ghemotoace şi mâzgălituri pe pereţii scrijeliţi. Uite-1 până şi pe puşcăriaşul bătrân şi bărbos, stând cu încheieturile

albite în uşa celulei şi privindu-mă chiorâş, cu batjocură fioroasă, fără cuvinte. Mi s-au dat o bucată de săpun, un prosop minuscul şi trei bucăţi de hârtie igienică lucioasă. în schimb, mi-am predat cureaua şi şireturile de la pantofi. Am înţeles imediat importanţa acestui ritual. Ghemuit acolo, cu limbile pantofilor atârnând, ţinându-mi cu o mână betelia pantalonilor şi strângând în cealaltă, la vedere, auxiliarele fundamentale ale celor mai intime funcţii trupeşti, nu mai eram pe de-a-ntregul o fiinţă umană. Mă grăbesc să adaug că mi s-a părut în întregime adecvat, era un fel de aşezare în drepturi, definirea oficială şi exterioară a ceea ce fusese, în cazul meu, real încă de la început. Atinsesem apoteoza. Până şi bătrânul Cunningham, până şi sergentul Hogg păreau să o recunoască, fiindcă mă tratau acum cu bruscheţe, cu un fel de respect belicos şi distant, ca şi cum nu mi-ar fi fost gardieni, ci îngrijitori. Parcă eram un leu bătrân şi bolnav, fără dinţi. Hogg şi-a vârât mâinile în buzunare şi a plecat fluierând. M-am aşezat pe marginea patului. Timpul trecea. Era foarte linişte. Bătrânul din celula alăturată m-a întrebat cum mă cheamă. Nu i-am răspuns. Bine, atunci du-te-n mă-ta, mi-a spus. A venit amurgul. întotdeauna mi-a plăcut ceasul acesta al zilei, când lumina blândă, ca de muselină, se strecoară de jos în sus, parcă ieşind din pământul însuşi, şi totul pare să devină gânditor şi să îşi întoarcă faţa de la tine. Aproape se întunecase când a revenit sergentul Hogg, care mi-a întins o foaie de hârtie subţire şi răpănoasă. Mâncase cartofi prăjiţi, îl simţeam după respiraţie.

M-am uitat mirat la foaia scrisă cu greşeli. E mărturisirea ta, a spus Hogg. Ce zici, semnezi? Ocnaşul de-ală- turi a chicotit sinistru. Ce tot spui? am întrebat. Astea nu-s cuvintele mele. A ridicat din umeri şi a râgâit în pumn. Cum vrei, a zis, oricum, tot închisoare pe viaţă o să iei. Şi a plecat iar. M-am aşezat şi am examinat straniul document. Ah, Cunningham[VI], cel cu nume atât de potrivit! în spatele măştii de moşneguţ chel lucrase un artist diabolic, genul de artist cum eu nu voi putea fi niciodată, direct si totuşi subtil, un maestru al stilu- lui eliptic, al artei care ascunde arta. M-am minunat de felul în care răstumase totul în favoarea lui, greşelile de ortografie, gramatica stângace, chiar şi erorile atroce de tipar. Ce smerenie, ce politeţe plecată, ce su-primare fără scrupule a sinelui, de dragul textului! Luase povestea mea, cu toate - cum se exprimase Haslet? - cu toate brizbrizurile şi invenţiile, şi o tun- sese până la esenţa goală. Era o relatare a crimei pe care abia dacă mi-o recunoşteam, dar pe care, cu toate acestea, o credeam. Făcuse din mine un ucigaş. Aş fi semnat-o atunci, pe loc, dar nu aveam nimic de scris. M-am căutat prin haine după ceva ascuţit, un ac sau ceva cu care să mă înţep, ca să-mi pun iscălitura cu sânge. Dar ce importanţă mai avea, nu era nevoie de confirmarea mea. Plin de respect, am împăturit hârtia -X. în patru şi am pus-o sub saltea, în marginea unde urma [227] să-mi aşez capul. Apoi m-am dezbrăcat şi m-am întins gol pe întuneric, cu braţele încrucişate la piept, ca un cavaler de marmură pe un

VI ***Cunning* = viclean (lb. engleză) (n. tr.).**

mormânt, şi am închis ochii. Nu mai eram eu. Nu pot să explic, dar ăsta este adevărul. Nu mai eram eu.

Prima noapte în captivitate a fost turbulentă. Am dormit cu întreruperi, nu era un somn adevărat, ci o zvârcolire şi o alunecare pe suprafaţa unei mări întunecate. Simţeam adâncul dedesubtul meu, adâncul negru, fără margini. Ceasul dinaintea zorilor a fost, ca de obicei, cel mai rău. M-am masturbat repetat - îmi cer iertare pentru detaliile sordide - nu de plăcere, ci ca să îmi epuizez energia. Ce gaşcă pestriţă de manechine am invocat, ca să mă însoţească în aceste frecuşuri triste. Daphne era printre ele, desigur, şi Anna Behrens, amuzată şi vag şocată de lucrurile pe care o puneam să le facă, şi biata Vulpiţă, care a plâns iar în braţele mele, în timp ce, tăcut şi furişat în activitatea mea de răufăcător, o împingeam iar şi iar în uşa aceea, în încăperea goală, luminată de lună a închipuirii mele. Dar mai erau si altele, la care nu m-as fi as- teptat: nepoata lui Madge, de pildă - v-o mai amintiţi pe nepoata lui Madge? - şi fata grasă cu ceafa roşie, pe care o urmărisem pe străzile oraşului - pe ea v-o mai amintiţi? - si chiar, Doamne, iartă-mă, mama si grăjdăriţa. Şi la sfârşit, după ce au venit şi au plecat toate, când am rămas golit pe patul închisorii, s-a ridicat din mine iar, precum spectrul unei sarcini oneroase şi ineluctabile, imaginea pragului misterios, întunecat, de uşă şi prezenţa invizibilă din el, tânjind să apară, să fie. Să trăiască.

LUNI DIMINEAŢĂ. Ah, lunea dimineaţa. Lumina de cenuşă, zgomotul, sentimentul grabei fără sens, dar obligatorii. Cred că va fi o luni dimineaţă când mi se vor deschide porţile iadului. Am fost trezit devreme de un poliţist, care mi-a adus încă o cană de ceai şi o bucată de pâine. Aţipisem, parcă ţinut strâns în braţe de un animal mare si cald, cu miros rânced. Am ştiut imediat unde mă aflu, locul era inconfun- dabil. Poliţistul era tânăr, un băietan uriaş cu căpşor mic, când am deschis prima dată ochii şi l-am văzut, mi s-a părut că se coboară spre mine aproape din tavan. Mi-a spus ceva incomprehensibil şi a plecat. M-am aşezat pe marginea patului, cu capul în mâini. Aveam un gust infect în gură, o durere în spatele ochilor şi o senzaţie de vălurire în zona diafragmei. M-am întrebat dacă greaţa aceasta avea să-mi rămână pentru tot restul vieţii. Soarele palid cădea pieziş printre gratiile celulei. îmi era frig. Mi-am pus o pătură pe umeri şi m-am aşezat pe găleată, cu genunchii tremurând. Nu m-aş fi mirat dacă afară, pe culoar, s-ar fi strâns o gloată ca să râdă de mine. Mă tot

gândeam: da, asta e, aşa va fi de-acum încolo. Era aproape o satisfacţie, una înfiorătoare.

Sergentul Cunningham a venit să mă ridice pentru prima dintre inchiziţiile zilei. Mă spălasem cum putusem la chiuveta murdară din colt. L-am întrebat dacă poate să-mi împrumute un aparat de ras. A râs, clătinând din cap la auzul ideii, al absurdităţii ei. în ochii lui, eram într-adevăr un păcălici. I-am admirat buna dispoziţie: stătuse aici toată noaptea, tura lui abia acum se încheia. L-am urmat târşâindu-mi picioarele, ţinându-mi pantalonii, ca să nu-mi cadă. Camera de zi se umpluse de un balamuc îmbufnat. Maşinile de scris ţăcăneau si radiourile pe unde scurte se răsteau în izbucniri nazale, oamenii intrau şi ieşeau pe uşi vorbind peste umăr, sau stăteau cocoşaţi la birouri şi strigau în telefoane. S-a aşternut liniştea când am intrat... bine, poate nu tocmai liniştea, ci o modulaţie descendentă a zgomotului. Ştirea se răspândise, evident. Nu se holbau la mine, presupun că ar fi fost lipsit de profesionalism, dar mă cântăreau. M-am văzut în ochii lor, o făptură mare şi confuză, ca un urs dansator, tropăind mărunt la călcâiele cu blacheuri de metal ale prietenoşilor bocanci ai lui Cunningham. Acesta a deschis o uşă şi mi-a făcut semn să intru într-o cameră pătrată şi gri, unde erau o masă cu tăblie de plastic şi două scaune. Ei, mi-a spus, noi ne mai vedem, si mi-a făcut cu ochiul, si-a retras capul şi a închis uşa. M-am aşezat grijuliu, punând mâinile cu palmele în jos, pe masă, în faţa mea.

Timpul trecea. M-am mirat cât de calm pot să stau, doar aşteptând. Parcă nici n-aş fi fost în întregime acolo, parcă mă detaşasem cumva de fiinţa mea fizică. încăperea era ca interiorul unui craniu. Zumzetul camerei de zi ar fi putut la fel de bine să vină de pe altă planetă.

Barker şi Kickham au sosit primii. Astăzi, Barker purta un costum albastru, croit din bucăţi late, ca şi cum n-ar fi fost făcut pentru a fi purtat, ci pentru a conţine o colecţie de obiecte, cutii, de exemplu. Era roşu la faţă şi deja transpirat. Kickham avea aceeaşi geacă de piele şi aceeaşi cămaşă neagră pe care le purtase ieri - nu mi s-a părut a fi omul care să-şi schimbe prea des hainele. Au vrut să ştie de ce nu semnasem confesiunea. Uitasem de ea si o lăsasem sub saltea, dar am spus, nu ştiu de ce, că am rupt-o în bucăţi. A urmat încă una din tăcerile acelea scurte, stentoriene, în timp ce ei mă priveau de la înălţime, încleştându-şi pumnii şi răsuflând greu pe nări. Aerul se unduia de violenţa reţinută. Apoi au ieşit tropăind şi m-au lăsat iar singur. Următorii care au intrat au fost un tip mai în vârstă, îmbrăcat într-un costum de postav ca de cavalerist, cu o pălărioară fercheşă, şi unul mai tânăr, musculos, cu ochii apropiaţi, care arăta ca şi cum ar fi | fost fiul nemulţumit al bătrânului. S-au oprit în uşă şi m-au studiat cu atenţie un moment îndelungat, parcă mă măsurau pentru ceva. Pe urmă, detectivul Postav j a înaintat şi s-a aşezat vizavi de mine, cu picioarele în- — crucişate, şi şi-a scos pălăria, dând la iveală un cap [231] chel şi plat, ceruit şi cu nişte pete ciudate, ca al unui bebeluş bolnav.

A scos o pipă şi a aprins-o cu atenţie gravă, apoi şi-a reîncrucişat picioarele şi s-a aşezat mai confortabil, începând să-mi pună o serie de întrebări criptice care, mi-am dat seama după un timp, erau menite să scoată la iveală ce ştiam despre Charlie French şi cunoştinţele lui. I-am răspuns cât am putut mai circumspect, neştiind ce vor să afle - dar presupun că nici ei nu ştiau. Le-am zâmbit fără oprire, ca să le arăt cât de dornic eram să îi ajut, cât de maleabil. Cel

mai tânăr, care rămăsese lângă uşă, lua notiţe. Sau cel puţin se prefăcea că ia notiţe, deşi aveam o senzaţie stranie că totul e prefăcătorie, ca să-mi distragă atenţia sau să mă intimideze. Nu s-a întâmplat însă altceva decât că m-am plictisit din ce în ce mai tare - nu-i puteam lua în serios - şi m-am încurcat şi am început să mă contrazic. După o vreme, au părut să dezarmeze şi ei şi, în cele din urmă, au plecat. Pe urmă, prietenul meu, inspectorul Haslet, a intrat lin, cu zâmbetul lui timid şi privirile lăsate. Doamne, Dumnezeule, am zis, cine-au fost ăştia? Brigada, mi-a spus. S-a aşezat, s-a uitat în podea, a bătut darabana cu degetele în masă. Ascultaţi-mă, sunt îngrijorat, soţia mea, am... Nu mă asculta, nu-1 interesa. A deschis subiectul mărturisirii. De ce n-o semnasem? Vorbea încet, parcă discutam despre vreme. Economisim o grămadă de efort, să ştii, mi-a spus. M-am înfuriat deodată, nu ştiu ce m-a apucat, am bătut cu pumnul în masă, am sărit în picioare şi am ţipat la el că n-o să fac nimic, n-o Bă semnez nimic până nu capăt nişte răspunsuri. Chiar aşa am spus: „Până nu capăt nişte răspunsuri!“ Furia mi s-a evaporat, bineînţeles, imediat şi m-am aşezat la loc prosteşte, muşcându-mi încheietura unui deget. Atmosfera tulburată s-a potolit. Soţia ta, mi-a spus blând Haslet, se suie în avion - şi-a consultat ceasul - chiar acum. L-am privit cu ochi mari. Aha, am spus. Mi se luase o piatră de pe suflet, desigur, dar nu mă miram cu adevărat. Ştiusem de la bun început că *señor* cum-îl-cheamă era prea gentleman ca să nu o lase să plece.

Se făcuse amiază când a sosit Maolseachlainn, cu aerul mototolit al celui care abia s-a dat jos din pat.

Asa arată mereu, e încă una din trăsăturile care-1 fac simpatic. Primul lucru care m-a izbit a fost cât de asemănători suntem la carură, doi bărbaţi masivi şi moi, lăţi în spate, grei. în timp ce ne aplecam peste ea, masa gemea între noi, iar scaunele scoteau mici scârţâ- ituri alarmate sub dosurile noastre voluminoase. Mi-a plăcut din prima. A spus că probabil mă întrebam cine l-a angajat în numele meu. Am dat din cap viguros, deşi un asemenea gând nici nu-mi trecuse prin minte. A devenit evaziv şi a mormăit ceva despre mama şi ceva lucrări pe care le făcuse pentru ea, într-o perioadă nespecificată din trecut. Avea să treacă mult până să descopăr, spre surprinderea mea câtuşi de puţin plăcută, că, în realitate, Charlie French fusese cel care aranjase totul, care o sunase pe mama în seara aceea de duminică şi îi dăduse vestea privind arestarea mea, care îi spusese Bă îl contacteze imediat pe bunul său prieten Maolseachlainn Mac Giolla Gunna, f celebrul avocat. Tot Charles era cel care plătise, şi mai plăteşte încă, onorariul deloc neglijabil al lui Mac. El l trimite banii prin bancă şi mama, sau acum probabil I grăjdăriţa, îi trimite mai departe, ca şi cum ar veni de ________________________________
la Coolgrange (scuze că ţi-am ascuns toate astea, Mac, [233] dar aşa a dorit Charlie). Ai dat un fel de declaraţie în care îţi recunoşteai faptele, spunea Maolseachlainn, aşa e? I-am povestit despre minunatul document al lui Cunningham. Cred că

m-am înfierbântat povestind, căci fruntea i s-a întunecat, iar el a închis ochii, parcă îndurerat, în spatele ochelarilor de prşsbit şi a ridicat o mână să mă oprească. Nu semnezi nimic, mi-a spus, nimic... Ai înnebunit? Am lăsat capul în jos. Dar sunt vinovat, i-am răspuns, sunt într-adevăr vinovat. Asta s-a prefăcut că n-a auzit-o. Ascultă-mă bine, a

zis el, ascultă-mă. Nu semnezi nimic, nu spui nimic, nu faci nimic. Ai să te declari nevinovat. Am deschis gura să protestez, dar nu s-a lăsat întrerupt. 0 să te declari nevinovat, a continuat el, şi, când o să consider că momentul e oportun, îţi schimbi pledoaria şi te recunoşti vinovat de omor prin imprudenţă. înţelegi? Mă privea rece pe deasupra ochelarilor. (Asta se petrecea la început, înainte să ne împrietenim.) Am clătinat din cap. Nu mi se pare cinstit, am spus. A scos un fel de hohot de râs. Exact! a spus şi nu a adăugat: frumos, tocmai tu spui asta. Am rămas tăcuţi o clipă. Stomacul îmi scotea un piuit. îmi era greaţă şi foame în acelaşi timp. Apropo, am zis, ai vorbit cu mama, vine să mă vadă? S-a prefăcut că nu a auzit. A dat la o parte hârtiile, si-a scos ochelarii si 8i-a masat rădăcina nasu- lui. Doream ceva? Era rândul meu să pufnesc dispreţuitor. Adică dacă doream ceva ce le putea cere să îmi aducă, a precizat el, pe un ton de dezaprobare ofensată. Un aparat de ras, am zis, şi ar putea să-mi dea cureaua înapoi, n-am de gând să mă spânzur. S-a ridicat să plece. Brusc, aş fi vrut să îl mai reţin. Mulţumesc, am spus cu atâta fervoare, că s-a oprit în loc şi m-a atintit cu ochi de bufnită. Am omorât-o intenţionat, să ştii, i-am spus, nu am nici o explicaţie şi nici o scuză. Nu a făcut decât Bă ofteze.

După-amiază am fost adus în instanţă. M-au însoţit inspectorul Haslet şi doi paznici în uniforme. Mâna pe care mi-o zgâriasem în tufa de trandafiri se infectase. O, Frederick, eşti

suferind! Amintirea acestei prime apariţii îmi este ciudat de înceţoşată. Mă aşteptasem ca sala de judecată să fie impozantă, ceva ca o biserică nu prea mare, cu strane de stejar, cu tavanul sculptat

şi o atmosferă de pompă serioasă, şi am fost dezamăgit când ea s-a dovedit a fi doar cu puţin mai mult decât un birou prăpădit, genul de loc unde funcţionari incompetenţi emit autorizaţii obscure. Când am fost introdus, s-a iscat un fel de vârtej de activitate nervoasă, pe care am luat-o drept pregătirea generală, dar care era, după cum am descoperit cu surprindere, audierea însăşi. Nu cred că a durat mai mult de un minut sau două. Judecătorul, care purta un costum de haine obişnuit, era un bătrânel jovial, cu favoriţi şi cu nasul roşu. Trebuie să fi avut reputaţie de om de spirit, pentru că, atunci când m-a fixat cu veselie în ochi şi mi-a spus: A, domnule Montgomery, toată lumea s-a tăvălit practic de râs. Am zâmbit politicos, ca să îi arăt că ştiu de glumă, chiar dacă nu o înţelesesem. Un paznic m-a îmboldit în spate, m-am ridicat, m-am aşezat, m-am ridicat iar şi cu asta s-a terminat. M-am uitat mi- >a rat în jur. Aveam sentimentul că-mi scăpase ceva. 5 Maolseachlainn cerea eliberarea pe cauţiune. Judecă- J torul

Fielding a clătinat încet din cap, parcă mustrând un copil prea îndrăzneţ. A, nu, a spus el, nu cred, dom- I nule. Ceea ce a provocat un nou cutremur de amuza- — ment în sală. Eu unul mă bucuram că se distrau atât [235] de bine. Paznicul din spatele meu spunea ceva, dar nu mă puteam concentra, căci în piept aveam o senzaţie oribilă de gol şi mi-am dat seama că eram pe punctul de a izbucni în plâns. Mă simţeam ca un copil sau ca un om foarte bătrân. Maolseachlainn mi-a pus mâna pe braţ. M-am întors neajutorat. Hai să mergem, a zis paznicul, nu fără blândeţe, şi am pornit împiedicat după el. Totul în jur plutea. Haslet era în urma mea, începusem să îi recunosc paşii. Pe stradă 8e adunase o mică mulţime. De unde ştiau cine sunt, în ce sală

urma să fiu, la ce oră trebuia să ies? Când m-au zărit, s-a auzit un ţipăt, un fel de vaier unduitor de teamă respectuoasă şi repulsie, care mi-a făcut pielea de găină. Eram atât de confuz şi de speriat, că n-am mai ştiut ce fac si le-am făcut cu mâna - le-am făcut cu

, »

mâna! Dumnezeu ştie ce-a fost în capul meu. Bănuiesc că a fost un gest de împăcare, un semn animalic de supunere şi retragere. Bineînţeles că nu a făcut decât să îi înfurie şi mai tare. Şi-au ridicat pumnii, au urlat. Unul sau doi păreau gata să se smulgă dintre ceilalţi şi să se repeadă la mine. 0 femeie m-a scuipat şi m-a făcut ticălos si nenorocit. Am rămas acolo, dând din cap şi din mână ca o jucărie cu arc, cu un rictus înspăimântat pe chip. Atunci am înţeles pentru prima dată că omorâsem pe unul dintre ai lor. Cât timp stătusem înăuntru plouase, dar acum soarele strălucea din nou. îmi amintesc sclipirea orbitoare a pavajului ud şi un nor dispărând hoţeşte pe după acoperişuri, un câine ocolind mulţimea furioasă cu o privire îngrijorată, întotdeauna micile întâmplări, vedeţi, întotdeauna mărunţişurile. Apoi au aruncat pătura peste mine şi am fost împins cu capul înainte într-o maşină de poliţie şi am pornit în goană, cu cauciucurile fâşâind. Ta-naa, ta-naa! în întunericul cald, lânos, am plâns după pofta inimii.

închisoarea. Locul acesta. L-am descris deja.

Primul meu vizitator a constituit o surpriză. Când mi-au spus că era o femeie, m-am aşteptat Bă fie Daphne, direct de la aeroport, sau, dacă nu, atunci mama şi, prima dată când am intrat la vorbitor, nu am recunoscut-o. Arăta mai tânără ca niciodată, cu puloverul *fără* nici o formă, cu fusta ecosez şi pantofii solizi. Avea expresia neformată, pistruiată şi palidă a unei şcolăriţe, toanta clasei, care plânge noaptea în dormitor şi e înnebunită după cai. Doar părul extraordinar, ca focul, o arăta drept femeie. Jenny! am spus şi ea a roşit. I-am luat mâinile în ale mele. Eram absurd de încântat la vederea ei. Nu ştiam că ea avea să fie, curând, cea care mă va uzurpa. De fapt Joanne, a bolborosit ea şi şi-a muşcat buza. Am râs stingherit. Joanne, am spus, desigur, iartă-mă, sunt cam ameţit. Ne-am aşezat. Zâmbeam fără să mă pot opri. îmi sim-ţeam inima uşoară, aproape săltăreaţă. Parcă eu eram vizitatorul, bătrânul prieten burlac al familiei, venit să o vadă pe biata răţuşcă în prima zi de şcoală. îmi adusese valiza de la Coolgrange. Mi se părea stranie, familiară şi totuşi străină, ca şi cum, de când o văzusem ultima dată, ar fi fost plecată într-o călătorie .a imensă, transfîgurantă, pe altă planetă, în altă gala- | xie. Am întrebat de mama. Am avut suficient tact ca .5 să nu întreb de ce nu a venit. Spune-i că-mi pare rău, ’•§ am zis. Suna ridicol, parcă mi-aş fi cerut scuze pentru 1 că

lipsisem de la o întâlnire, şi privirile ni s-au întors — şi am tăcut îndelung, stânjeniţi. Deja am un diminu- 237 tiv aici, am spus, m-au botezat Monty, bineînţeles. A zâmbit şi mi-a plăcut. Când zâmbeşte, muşcându-şi buza în felul ăsta, arată mai mult ca oricând a copil. Nu pot să cred că e în stare să comploteze. Cred că a fost la fel de Surprinsă ca şi mine când s-a citit testamentul. îmi e greu să mi-o imaginez ca stăpână peste Coolgrange. Poate tocmai asta a fost intenţia mamei: după ea, o mămăligă. Vai, o remarcă nedemnă de mine, de seriozitatea mea nou descoperită. Nu o urăsc pentru că m-a dezmoştenit. Cred că, în felul ei,

încerca să-mi dea o lecţie, poate să văd lucrurile mai îndeaproape, să acord mai multă atenţie oamenilor, cum e fata asta stângace cu pistruii ei, cu zâmbetul ei timid şi cu sprâncenele ei aproape invizibile. Mă gândesc la ce mi-a spus Daphne nu mai departe de ieri, printre lacrimi, mi s-a înfipt în minte ca un ghimpe: „N-ai ştiut nimic despre noi, nimic!" Desigur, are dreptate. Vorbea despre America, despre ea şi Anna Behrens şi tot restul, dar e adevărat în general - n-am ştiut nimic. Dar mă străduiesc. Urmăresc atent, as- cult şi reflectez. Din când în când, mi se îngăduie să arunc o privire înăuntrul a ceea ce pare a fi o lume nouă, dar care îmi dau seama că a existat dintotdeau- na, fără ca eu să o observ. în aceste explorări, Billy îmi e ghid preţios. Nu am pomenit de Billy până acum, aşa-i? S-a ataşat de mine încă de la început, cred că e puţin îndrăgostit de mine. Are nouăsprezece ani - muşchi, păr negru dat cu gel, mâini frumoase de ucigaş, ca ale mele. Procesele noastre sunt programate să înceapă în aceeaşi zi, iar el ia asta drept un semn bun. E acuzat de crimă şi violuri multiple. Susţine cu insistenţă că e inocent, dar nu-şi poate reţine un mic surâs vinovat. Cred că, în taină, e mândru de crimele lui. Şi totuşi, din el răzbate un fel de inocenţă, ca şi cum înăuntru ar fi ceva, ceva minuscul şi preţios pe care nu-1 poate murdări nimic. Când mă gândesc la Billy, aproape că-mi vine să cred în existenţa sufletului. A intrat si a ieşit din detenţie toată viata lui si t , ,

e un tezaur de folclor de închisoare. îmi vorbeşte despre diferitele metode pentru a introduce droguri. De exemplu, înainte să se

instaleze paravanele de sticlă, soţiile şi prietenele ascundeau în gură punguliţe de plastic cu heroină, care erau transmise în timpul

săruturilor prelungite, înghiţite şi mai târziu vomate în latrine. Ideea m-a fascinat si m-a afectat considerabil. Câtă dorinţă, câtă pasiune, câtă bunătate şi îndrăzneală - când cunoscusem eu asa ceva?

»

Ce spuneam? Devin foarte confuz. Ni se întâmplă tuturor aici. E un fel de protecţie, această uitucenie progresivă, această toropeală care ne îngăduie să adormim instantaneu oriunde, oricând, perioade scurte de amorţeală.

Joanne. A venit să mă vadă, mi-a adus valiza. M-am bucurat să o capăt. Conducerea închisorii îmi confiscase aproape tot ce era în ea, dar mai aveam câteva cămăşi, un săpun - mirosul lui parfumat m-a izbit ca o lovitură - o pereche de pantofi, cărţile. Am strâns toate aceBte obiecte, aceste icoane la piept şi am jelit pentru trecutul meu mort.

Dar durerea, durerea de felul acesta este marele pericol aici, înăuntru. Ea te seacă de voinţă. Cei care îi cad pradă devin neajutoraţi, dominaţi de o letargie care îi lasă fără puteri. Sunt ca nişte oameni care suferă după moartea cuiva drag, o suferinţă care nu se va sfârşi niciodată. Am intuit pericolul acesta şi m-am decis să îl evit. O să lucrez, o să învăţ. Tema o aveam gata pregătită. Am rugat-o pe Daphne sămi aducă nişte cărţi mari şi groase despre pictura flamandă, nu doar despre istoria ei, ci şi despre tehnici, despre secretele maeştrilor. Am studiat relatări privind metodele de preparare a culorilor, privind comerţul de uleiuri şi pigmenţi sau cultivarea inului în Flan- dra. Am citit despre

vieţile pictorilor şi ale protectorilor lor. Am devenit un mic expert în istoria republicii olandeze în secolul al XVII-lea. Dar, în cele din urmă, nu mi-a folosit la nimic toată învăţătura, toate informaţiile acestea stocate şi pietrificate, precum crusta de coral care acoperă o epavă scufundată. Cum ar putea simplele fapte să suporte comparaţia cu uimitoarea cunoaştere care m-a pârjolit în timp ce stăteam şi priveam încremenit la tabloul culcat pe o latură în sântul unde îl aruncasem ultima dată? Cu-

» »

noasterea aceea, starea aceea de cunoaştere era ceva cu care n-aş fi putut trăi. Mă uit la reproducerea prinsă pe perete deasupra mea aici, dar, în ea, ceva e mort. Ceva e mort.

în acelaşi spirit de explorare febrilă, cercetam ore întregi ziarele din biblioteca închisorii. Am citit fiecare cuvinţel dedicat cazului meu, le-am citit şi recitit le-am mestecat până s-au făcut o pastă fără gust în mintea mea. Am aflat despre copilăria lui Josie Beli, despre perioada cât fusese la şcoală - jalnic de scurtă - despre prietenii şi familia ei. Vecinii o vorbeau de d bine. Era o fată liniştită. Fusese pe punctul de a se z mărita o dată, dar se întâmplase ceva, logodnicul ple- m case în Anglia şi nu se mai întorsese. Mai întâi lucrase § în satul ei, ca vânzătoare. Apoi, înainte de a ajunge la _Z_ Whitewater, stătuse la Dublin o vreme, unde fusese 240 cameristă la hotelul Southern Star. Southem Star! Dumnezeule mare, aş fi putut să mă duc acolo cât stătusem la Charlie, aş fi putut lua o cameră, aş fi putut dormi într-un pat făcut odată

de ea! Am râs de mine însumi. Si ce-as fi aflat? N-ar fi fost mai mult din ea acolo, pentru mine, decât era în articolele din ziare, decât fusese în ziua aceea, când mă întorsesem şi o văzusem prima dată, stând în pragul uşii deschise, cu albastrul şi auriul verii în spate, decât fusese când se ghemuise în maşină şi o lovisem iar şi iar şi sângele ei împroşcase geamul. Acesta este lucrul cel mai rău,
cred, păcatul esenţial, cel pentru care nu va exista iertare: că nu a fost niciodată destul de vie în închipuirea mea, că nu am facut-o să existe acolo destul, că nu am facut-o să trăiască. Da, această lipsă de imaginaţie este adevărata mea crimă, cea care le-a făcut posibile pe celelalte. Ce i-am spus poliţistului e adevărat: am omorât-o pentru că mi-a fost la îndemână să o fac şi mi-a fost la îndemână pentru că, pentru mine, ea nu era vie. De aceea, acum, sarcina mea e să o readuc la viaţă. Nu sunt sigur ce presupune asta, dar e un lucru care mă izbeşte cu forţa unui imperativ inevitabil. Cum am să fac să devină realitate, acest act de zămislire? Trebuie să mi-o închipui de la început, din pruncie? Sunt derutat şi mi-e puţin frică, dar ceva în mine se mişcă, simt o emoţie stranie. Parcă mi-am asumat o greutate şi o densitate nouă. Mă simt vesel dar şi pe dos, minunat de serios. Sunt greu de posibilităţi. Tră- >a iese pentru doi. |

Am hotărât. N-am să mă las deturnat: îmi voi recu- ’•§ noaste vinovăţia pentru omor cu premeditare. Cred că 1 aşa e bine. Daphne, când i-am spus, a izbucnit imediat — în lacrimi. Am rămas uimit, uimit si revoltat. Si cum [241] rămâne cu mine,

a spus ea, cum rămâne cu copilul? I-am răspuns, cât am putut mai blând, că mi se părea că deja le distrusesem vieţile şi că era cel mai bine să mă ţin departe de ei o perioadă cât mai lungă - poate chiar pentru totdeauna - ca să aibă o şansă să o ia de la capăt. Aparent, fusesem lipsit de tact. A continuat să plângă, aşezată acolo, dincolo de panoul de sticlă, strângând în pumn o batistă de hârtie mozolită, cu umerii scuturându-i-se. Apoi a ieşit totul la suprafaţă, mânia şi ruşinea, n-am înţeles nici jumătate printre

suspine. S-a întors în timp ani de zile. Ce făcusem şi ce nu făcusem. Cât de puţine ştiam, ce puţin pricepeam. Am stat şi m-am uitat la ea cu gura căscată. Nu eram în stare să rostesc un cuvânt. Cum fusese posibil să mă înşel atât de tare în privinţa ei, atâta timp? Cum putusem să nu văd că, dincolo de firea ei reţinută, era atâta patimă, atâta durere? Mă gândeam la un bar pe lângă care trecusem seara târziu, într-una din hoinărelile mele prin oraş, în săptămâna dinainte de a fi prins. Era... nu ştiu... în Stoney Batter sau într-un loc asemănător, o cârciumă pentru clasa muncitoare, cu plasă de metal protectoare la geamuri şi pete vechi de vomă la intrare. în timp ce treceam prin faţă, un beţiv a ieşit împiedicându-se şi, timp de o clipă, înainte ca uşa să se închidă la loc, am putut să arunc o privire înăuntru. Am mers mai departe, fără să mă opresc, purtând scena în minte. Era ca un tablou de Jan Steen[VII]: luzi mina afumată,

---

VII **Jan Havickszoon Steen (c. 1626-1679) pictor flamand de gen, a cărui creaţie se caracterizează prin fineţea studiului psihologic, simţul umorului şi**

înghesuiala băutorilor cu feţe roşii, bă- | trânii sprijinind barul, cântăreaţa grasă arătându-şi [00] gura plină de dinţi sparţi. M-a cuprins un fel de uimire § lentă, un fel de nedumerire şi de durere, gândindu-mă _2_ la cât de categoric eram exclus din lumea aceea simplă, [242] urâtă, gălăgioasă. Parcă aşa îmi petrecusem întreaga viaţă, trecând prin faţa uşilor deschise şi zgomotoase, dar mergând mai departe şi pierzându-mă în întuneric... Şi totuşi, există şi momente când mi se îngăduie să cred că nu sunt definitiv pierdut. Mai zilele trecute, de exemplu, pe drumul spre altă audiere din faza de cercetare, am împărţit duba poliţiei cu un beţiv bătrân, arestat cu o seară înainte, din câte mi-a spus, pentru că îşi omorâse prietenul. Nici nu mi-1 puteam imagina având un prieten şi cu atât mai puţin omorân- du-1. Mi-a vorbit îndelung în timp ce maşina gonea, chiar dacă mare parte din ce spunea erau doar bolboroseli. Avea un ochi sângeriu şi un buboi enorm la gură, din care se scurgea o zeamă. M-am uitat prin geamlâcul zăbrelit la străzile oraşului, care treceau în fugă pe lângă noi, străduindu-mă din răsputeri să îl ignor. Dar la un moment dat, am dat un colţ mai strâns şi animalul bătrân s-a răsturnat de pe bancheta lui peste mine şi m-am trezit ţinându-1 în braţe. Duhoarea, desigur, era insuportabilă, iar zdrenţele în care era îmbrăcat aveau ceva alunecos care m-a făcut să-mi încleştez dinţii, dar am continuat să-l tin nevrând să-l las să cadă pe jos, ba chiar - în mod sigur inventez - l-am strâns o clipă în braţe, într-un gest de... nu ştiu...

---

abundenţa de culori (n. tr.).

de compasiune, de camaraderie, de solidaritate, sau | ceva asemănător. Da, un explorator, asta sunt, un ex- plorator care zăreşte un continent nou de la prova corăbiei ce se scufundă. Şi nu mă înţelegeţi greşit, 1 nu-mi închipui nici o secundă că incidente ca acesta, — astfel de incursiuni în lumea nouă mă vor ajuta să îmi [243] ispăşesc în vreun fel vina. Dar poate ele au o semnificaţie pentru viitor.

Să distrug acest ultim paragraf? Nu, ce importanţă are, n-are decât să rămână.

Daphne mi-a adus unul din desenele lui Van. L-am prins în ţinte pe perete, aici. E un portret al meu, susţine ea. Un picior uriaş şi schilod, degete ca nişte câr- naţi, un ochi de ciclop, de un calm straniu. Asemănarea e uimitoare, dacă mă gândesc mai bine. Mi-a mai adus şi o veste surprinzătoare. Joanne a invitat-o, pe ea şi

copilul, să locuiască la Coolgrange. Or să stea împreună în aceeaşi casă, nevasta mea şi grăjdăriţa. (Ce bizar se combină lucrurile pentru a compune ceea ce trece drept final!) Nu sunt nemulţumit, iar asta mă miră. Cică voi locui şi eu acolo, când ies din închisoare. Ah, mă şi văd, cu cizme de cauciuc înalte şi pălărie, strângând gunoiul din grajduri. Dar nu am comentat. Biata Daphne, dacă... a, da, dacă.

Maolseachlainn, la rândul lui, a fost oripilat când i-am comunicat decizia mea. Nu te teme, am spus, o să mă recunosc vinovat, dar nu doresc concesii. Nu înţelegea, iar eu nu am avut energia să îi explic. Aşa vreau şi cu asta, basta. Aşa trebuie să procedez. Vasul lui Apollo a plecat spre Delos, cu prora încununată cu lauri, iar eu trebuie să îmi ispăşesc pedeapsa. Apropo, Mac, am spus, îi datorez o farfurie lui Charlie French. N-a priceput gluma, dar a zâmbit. Ştii, nu era moartă când am lăsat-o eu acolo. N-am fost destul de bărbat ca să o lichidez. E un lucru pe care pentru un câine l-aş fi făcut (e adevărat - nu se mai termină odată lucrurile pe care trebuie să le mărturisesc?). A dat din cap, străduindu-se să nu-şi arate dezgustul, sau poate nu ascundea decât şocul. Oameni puternici, zice el, nu mor uşor. Apoi şi-a strâns hârtiile şi s-a întore să plece. Ne-am strâns mâinile. Ocazia părea să impună această mică formalitate.

A, apropo, complotul; era să uit. Charlie French a cumpărat ieftin tablourile mamei şi i

le-a vândut scump lui Binkie Behrens, apoi le-a cumpărat ieftin de la Binkie şi i le-a vândut mai departe lui Max Molyneaux. Sau cam aşa ceva. Are vreo importanţă? întâmplări obscure, întâmplări obscure. Destul.

Timpul trece. Mănânc timp. Mă închipui ca pe un fel de căpcăun, înfulecând calm şi metodic viitorul, ceea ce lumea din afară numeşte viitor. Trebuie să am grijă să nu cedez în faţa disperării, a acelei abulii care a ameninţat întotdeauna tot ce am încercat să fac. Mă uit de atâta timp în fundul prăpastiei, încât uneori mi se pare că prăpastia e cea care se uită în mine. Am şi zile bune, şi rele. Mă gândesc la monştrii alături de care m-a plasat crima pe care am comis-o, ucigaşii, torţionarii, micile bestii jegoase care stau pe margine şi asistă, şi mă întreb dacă n-ar fî mai bine să îi pun capăt, pur şi simplu. Dar am o sarcină, un termen. Astăzi, în atelier, am simţit mirosul ei, stins, pătrunzător, metalic, inconfundabil. E mirosul soluţiei de lustruit metale - pesemne că, în ziua aceea, curăţase argintăria. Am fost atât de fericit când l-am identificat! Totul părea posibil. Mi s-a părut chiar că, într-o zi, aveam să mă trezesc şi să văd, venind din- | spre camera întunecată spre cadrul uşii aceleia care mi-a rămas acum pentru veşnicie în minte, o copilă, o fată, una pe care aveam s-o recunosc îndată, fără umbră de îndoială.

E primăvară. Se simte chiar şi aici, înăuntru, foş- [245] netul grăbit al aerului. La fereastră am nişte plante, îmi place să le văd hrănindu-se cu lumină. Procesul are loc luna viitoare. O să fie scurt. Ziarele vor fi dezamăgite. M-am gândit să încerc să public asta, mărturisirea mea. L-am rugat pe inspectorul Haslet să o adauge la dosar, împreună cu restul invenţiilor oficiale. A venit să mă vadă astăzi, aici, în celulă. A luat foile, le-a cântărit în

mână. Avea să fie apărarea mea, i-am spus. Mi-a aruncat o privire scârbită. Ai pus aici şi faptul că eşti om de ştiinţă, m-a întrebat el, şi că o cunoşti pe Anna Behrens şi că datorai bani, tot? Am zâmbit. E varianta mea, i-am răspuns, şi rămân la ea. La asta a râs. Haide, Freddie, a zis, cât din ea e adevărat? Era prima dată când îmi spunea pe nume. Adevărat, domnule inspector? am spus. Totul. Nimic. Numai ruşinea.

JOHN BANVILLE

MAREA

„Un studiu magistral asupra durerii, a amintirii şi a dragostei."

jOHN SWTHERIAND

„Un lucru care m-a frapat mereu a fost deosebirea dintre cuib şi ou, mă refer la caracterul contingent al celui dintâi, indiferent cât de bine sau de frumos ar fi alcătuit, şi la desăvârşirea celui din urmă, la deplinătatea lui originară. înainte de a fi un început, un ou este un sfârşit absolut [•••]

Da, aşa am considerat că va fi viaţa mea de adult un fel de lungă vară indiană, o stare de linişte, de calmă lipsă de curiozitate, în care nu a mai rămas nimic din abia suportabila perpetuă urgenţă crudă a copilăriei, cu toate lucrurile lămurite, cu toate misterele rezolvate, cu toate răspunsurile date şi clipele curgând la vale, aproape neobservate, picătură după picătură aurie, spre aproape neobservatul sfârşit “

JULIAN BARNES

ARTHUR & GEORGE

„O faimoasă eroare judiciară şi o aventură victoriană într-un... thriller de cea mai haltă calitate literară."

The Observer

Julian Bames demonstrează până la ce punct poate merge ficţiunea şi până unde putem crede în ea: până acolo unde putem face diferenţa între a crede, a gândi şi a şti.

O pereche de biografii faţă în faţă: un tânăr plin de visuri, Arthur Conan Doyle, atlet şi erudit în devenire, şi un adolescent lipsit de orice imaginaţie, miop şi singuratic, George Edalji. Bames reînvie istoria lor uitată într-un mod sofisticat de ironic, perfect conştient de limitele ficţiunii.

„Dincolo de rasismul, ipocrizia şi prejudecăţile victoriene, care nu sunt suficiente ca să creeze o operă, Julian Bames oferă cititorului ocazia unică de a trăi în mintea unui scriitor depăşit de personajele sale, «care aspiră la o altă existenţă, care vrea să fie cunoscut prin el însuşi, şi nu pentru că l-a inventat pe Sherlock Holmes».“

FRANÇOIS BUSNEL

JULIAN BARNES

PORCUL SPINOS

„O bijuterie de satiră politici plină de forţa amuzantă şi înfricoşătoare."

ROBERT HARRIS

„Un roman incisiv şi viguros, o nouă dovadă incontestabilă a puterii creatoare: Julian Bames examinează cea mai dramatică prăbuşire politică a secolului XX, aceea petrecută în Europa Răsăriteană"

The Times

„Rapoarte tocate la maşini Amprente distruse. Cadavre arse demult în crematoriu. Toţi ştiau ce se petrecuse, toţi ştiuseră şi în momentele respective. Iar când încercau să închege o succesiune de învinuiri asupra celui care avusese toate pârghiile în mâni părea că nimic nu se întâmplase. Sau dacă se întâmplase ceva, totul fusese aproape normal, şi prin urmare aproape scuzabil. Conspiraţia nor- malrtăţii, chiar şi la vremuri de demenţă."

NEMIRA foJ
plăcerea lecturii I VJ

TITLUL CĂRŢII	AUTOR	PREŢ (TVA INCLUS)
COLECŢIA BABEL		
Tristeţi de lămâie	Julian Barnes	17,50
Trois	Julian Barnes	18,90
Iubire etc.	Julian Barnes	18,90
Café au lait	Julian Barnes	19,90
Papagalul lui Flaubert	Julian Blames	18,90
Pedantul tn bucătărie	Julian Barnes	14,90
Scrisori de la Londra	Julian Barnes	27,90
Anglia, Anglia	Julian Barnes	22,90
Porcul Spinos	Julian Barnes	18,90
Arthut & George	Julian Barnes	33,90
Călâtorie la capátul nopţii	Louis-Ferdinand Céline	34,50
Moarte pe credit	Louis-Ferdinand Céline	34,99
De la un castel la altul	Louis-Ferdinand Céline	29,90
Câinii Paradisului	Abel Posse	25,00
Despărţiri	Juan Carlos Onetti	14,90
Viaţă scurtă	Juan Carlos Onetti	23,90
Şantieru l-fantomă	Juan Carlos Onetti	18,90
0 pisică, un bărbat ţi două	Jun'ichirô Tanizaki	14,90
Sarinagara	Philippe Forest	18,90
Teoria norilor	Stéphane Audeguy	19,90
Vânătorii de câini din Loyang	László Darvasi	15,00
Vibrator	Mari Akasaka	10.00
Zoo. Animale sau oameni, aceeaşi junglă	Rodrigo Rey Rosa	13,90
Şobolanul	Andrzej Zaniewski	18,90
John Infernul	Didier Decoin	24,90
Câmpul electric	Kerri Sakamoto	24,90
Marea	John Banville	17,90
Rătăcit în casa oglinzilor	John Barth	19,90
NEMIRA CLASIC		
Bilanţ	W. Somerset Maugham	18,90
Sandra Belloni	George Meredith	34,90
Vrăjita. Cavalerul Des Touches	Barbey d'Aurevilly	22,90
Faunul de marmură	Nathaniel Hawthorne	29,90
Jonathan Wild	Henry Fielding	19,90
Micile ironii ale vieţii	Thomas Harrdy	22,90
Povestiri despre Bunul Dumnezeu	Rainer Maria Rilke	12,90
COLECŢIA NAUTILUS		
Dune	Frank Herbert	39,50
Canonicatul Dunei	Frank Herbert	35,00

Copiii Dunei	**Frank Herbert**	**29,50**
Ereticii Dunei	**Frank Herbert**	**35,00**
Impâratul-Zeu al Dunei	**Frank Herbert**	**29,50**
Mântuitorul Dunei	**Frank Herbert**	**19,50**
Efectul Lazăr	**Frank Herbert, Bill**	**29,90**
Factorul Înălţare	**Frank Herbert, Bill**	**27,90**
Incidentul lisus	**Frank Herbert, Bill**	**29,90**
Copiii minţii	**Orson Scott Card**	**24,90**
Jocul lui Ender	**Orson Scott Card**	**19,50**
Vorbitor In numele morţilor	**Orson Scott Card**	**24,50**
Xenocid	**Orson Scott Card**	**34,50**
Umbra lui Ender	**Orson Scott Card**	**24,90**
Umbra Hegemonului	**Orson Scott Card**	**24,90**
Umbra marionetelor	**Orson Scott Card**	**23,90**
Fluviul vieţii	**Philip José Farmer**	**14,90**
Planul misterios	**Philip José Farmer**	**29,90**
Vasul miraculos	**Philip José Farmer**	**18,90**
Furnica electrică	**Philip K. Dick**	**23,90**
Visează androizii oi electrice?	**Philip K. Dick**	**19,90**
Omul din castelul înalt	**Philip K. Dick**	**17,90**
Timpul dezarticulat	**Philip K. Dick**	**19,90**
Ubik	**Philip K. Dick**	**18,90**
Cele trei stigmate ale lui Palmer	**Philip K. Dick**	**19,90**
Substanţa M	**Philip K. Dick**	**21,90**
Contact	**Carl Sagan**	**29,90**
Iniţiatul	**K. Kurtz, D.T. Harris**	**22,90**
Lordul Luminii	**Roger Zelazny**	**22,90**
Mâna stângă a întunericului	**Ursula K. Le Guin**	**18,90**
Lumea lui Rocannon	**Ursula K. Le Guin**	**12,90**
Ghidul autostopistului galactic	**Douglas Adams**	**49,50**
Timperfect	**Gregory Benford**	**27,90**
Vatican, ultimul conclav	**Robert Silverberg**	**18,90**
Răbdarea timpului	**John Brunner**	**14,90**
Zanzibar	**John Brunner**	**34,90**
Marte roţu	**Kim Stanley Robinson**	**34,90**
Marte verde	**Kim Stanley Robinson**	**42,90**
Marte albastru	**Kim Stanley Robinson**	**44,90**
Magicienii	**Christopher Priest**	**24,90**
Negurile, voi. 1	**Marion Zimmer Bradley**	**36,90**
Negurile, voi. 2	**Marion Zimmer Bradley**	**36,90**
Replay	**Ken Grimwood**	**22,90**
Omul demolat	**Alfred Bester**	**17,90**
Carantina	**Greg Egan**	**19,90**
Camuflaj	**Joe Haldeman**	**22,90**

COLECŢIA SUSPANS

Pasăre de pradă	**Michael Ridpath**	**24,50**
Eroare fatală	**Michael Ridpath**	**24,50**
Lovitură virtuală	**Michael Ridpath**	**24,90**
Stăpânul jocului	**Michael Ridpath**	**24,90**
Tranzacţii sângeroase	**Michael Ridpath**	**24,50**

Mobilul Apocalipsa, 2 vol. Carrie Christine Cimitirul animalelor Misery Oraşul bântuit Shining Al cincilea as Anonima de miercuri Bărbaţii sunt nişte porci Dispariţia statuii din parc Graşi şi proastă Necunoscuta din congelator Ochii jupâniţei Răzbunarea sluţitor Să nu ne uităm la ceas 320 de pisici negre A înflorit liliacul Cianură pentru un surăs, 2 voi. Coşmar întâlnire la Elysée Letopiseţul de argint Logofătul de taină Poveste imorală Telefonul din bikini Vulturul dincolo de cornul lunii Caraliii Cifrul Ascultă şi mori Codul Bibliei Codul Bibliei 2 Codul lui Nostradamus Comedia rataţilor Malavita Coşmar de închiriat Crucifix Haita Cu frica tn săn Cu ochii In patru Totul pe o carte Cazul Lauren Szabo Misterul morţii din strada Jubilée Duffy sau cu stăngu-n dreptu' Duffy sau cum se taie caşcavalul Duffy sau praf Tn ochi Duffy sau os de ros Contesa Dracula Indiciu fatal Legile crimei

Stephen King	**33,9**
Stephen King	**89,5**
Stephen King	**13,6**
Stephen King	**34,5**
Stephen King	**35,0**
Stephen King	**19,6**
Stephen King	**59,5**
Stephen King	**27,2**
Rodica Ojog-	**24,5**
Rodica Ojog-Brajoveanu	**29,5**
Rodica Ojog-Brajoveanu	**19,9**
Rodica Ojog-Brajoveanu	**29,5**
Rodica Ojog-Brajoveanu	**19,9**
Rodica Ojog-	**22,9**
Rodica Ojog-Bra;oveanu	**19,9**
Rodica Ojog-	**22,9**
Rodica Ojog-Brajoveanu	**17,9**

Rodica Ojog-Brajoveanu	20,0
Rodica Ojog-Brajoveanu	24,5
Rodica Ojog-Brajoveanu	39,5
Rodica Ojog-Brajoveanu	24,5
Rodica Ojog-Brajoveanu	29,5
Rodica Ojog-Brajoveanu	19,5
Rodica Ojog-Brajoveanu	14,7
Rodica Ojog-Brajoveanu	29,5
Rodica Ojog-Brajoveanu	29,5
Rodica Ojog-Brajoveanu	20,0
Ed McBain	19,9
Ed McBain	14,9
Ed McBain	22,9
Michael Drosnin	23,0
Michael Drosnin	24,9
Michael Rathford	13,9
Tonino Benacquista	12,9
Tonino Benacquista	19,9
Serge Brussolo	16,9
Serge Brussolo	16,9
Serge Brussolo	15,9
Ann Granger	19,5
Ann Granger	17,5
Ann Granger	19,5
Ann Granger	4,00
Ann Granger	14,5
Dan Kavanagh	15,0
Dan Kavanagh	15,0
Dan Kavanagh	15,0
Dan Kavanagh	16,9
Javier García Sánchez	25,0
Patricia Cornwell	24,9
John Sandford	24,9

Crima din umbră	John Sandford	24,90
Masca Lui Atreus	AJ. Hartley	19,90
Nopţile bestiei	Chelsea Quinn Yarbro	24,90
Hotel Transilvania	Chelsea Quinn Yarbro	24,90
Nopţi cu ploi şi stele	Maeve Binchy	19,90
Povestiri incredibile, *1	»»»	39,50
Povestiri incredibile, *2		27,90
Striptease	Carl Hiaasen	29,90
Ultimul templier	Raymond Khoury	27,90
Amurgul templierilor	Hanny Alders	33,90
Un glonţ, un mort	Elmore Leonard	?2,90
Hot Kid	Elmore Leonard	f9,90
Viu sau mort	Peter James	24,90
Să mori frumos	Peter James	24,90
Numele meu a fost luda	C.K. Stead	18,90
Crimele lui Van Gogh	José Pablo Feinmann	19,90
Ultimul Jihad	Joel C. Rosenberg	24,90
Mânuitorii de bani	Arthur Hailey	33,90
Codex Siracuza	Jim Nisbet	24,90

NEMIRA DAMEN TANGO

Vanilie şi ciocolată	Sveva Casati Modignani	27,90
Roşu-coral	Sveva Casati Modignani	29,90
Anti-Lolita	Emily Tanimura	14,90

COLECŢIA GOSSIP GIRL

Gossip Girl	Cecily von Ziegesar	17,90
Ştiţi că mă iubiţi	Cecily von Ziegesar	17,90
Vreau totul	Cecily von Ziegesar	17,90
Pentru că merit	Cecily von Ziegesar	18,90
Cum tmi place mie	Cecily von Ziegesar	16,90
Pe tine te vreau	Cecily von Ziegesar	17,90

NEMIRA JUNIOR

Şcoala de vrăjitorie	E. Rose Sabin	19,90
Puteri periculoase	E. Rose Sabin	18,90
Bestiile atacă	E. Rose Sabin	19,90
Bufniţa	Cari Hiaasen	17,90
Autobiografia lui Moş Crăciun	Jeff Guinn	24,90

COLECŢIA BONTON

Bomba sexy	Laren Stover	16,90
Bucătăria lui Antonio Passarelli	Antonio Passarelli	24,90
Bunele maniere	Asfa-Wossen Asserate	30,00
Ce este cultura?	Jérôme Clément	10,00
Femeile şi dragostea	Jérôme Clément	24,90
Ghid Gourmet	David D'Aprix	15,00
Ghidul ipohondrului	John Naish	18,90
Ghidul leneşului	Tom Hodgkinson	19,90
Poţi să nu ai o familie perfectă	Libby Purves	15,00
Poţi să nu creşti un copil	Libby Purves	15,00
Poţi să nu fii o mamă perfectă	Libby Purves	15,00

Viaţa ca o ţeapă	Alan H. Cohen	17,50
Butoiul lui Arhimede	Sven Ortoli, Nicolas Witkowski	14,90
Singură ţi nu regret	Marjorie Hills	14,90

COLECŢIA TOTEM

Prăbuşirea Satanei	René Girard	22,90
Dezvrăjirea lumii	Marcel Gauchet	29,90
Dimineaţa magicienilor	Louis Pauwels, J. Bergier	38,50
Erotismul	Georges Bataille	25,00
Insem(i)nările magistrului din	Luca Piţu	30,00
Metanoia	Aimé Michel	24,90
Misterul catedralelor	Fulcanelli	25,00
Omul şi sacrul	Roger Caillois	24,90
Tentaţia inocenţei	Pascal Bruckner	30,00
Tratat despre banalitate	Nicolas Grimaldi	19,90
Adevăr şi existenţă	Jean-Paul Sartre	14,90
American Vertigo	Bernard-Henri Lévy	34,90

BIBLIOTECA DE PSIHOLOGIE

Revolta trupului	Alice Miller	12.90
Muşchiul mental	David Gamón, Allen D. Bragdon	39,90

BIBLIOTECA DE ISTORIE

Arhivele Securităţii voi. 1	***	49,50
Arhivele Securităţii voi. 2	• **	45,00
Dosarul Ana Pauker, 2 voi	***	78,90
Jurnale din Rezistenţa anticomunistă. Vasile	' ***	24,90
Ortodoxie şi putere politică tn România contemporană	George Enache	39,50
Partidul, Securitatea şi Cultele		34,90
Nicu Steinhardt In dosarele Securităţii. 1959-1989	***	27,50
Intelectuali români în arhivele comunismului	• **	49,90
Ion Flueraş (1882-1953) Social-democraţie şi sindicalism	Sorin Radu	15,00

DICŢIONARELE NEMIRA

Dicţionar cultural al Bibliei	Danielle Fouilloux etc.	34,90
Dicţionar de ştiinţe ale limbii	Angela Bidu-Vrânceanu etc.	59,50

BIBLIOTECA DE POLITICA

Animalul politic	Jeremy Paxman	39,99
Conştiinţa conservatoare	loan Stanomir	24,50
Din Ţara Măgarilor. însemnări	Ştefan Zeletin	19,90
Politica pentru barbari	Daniel Barbu	19,99
Manifestul Partidului Comunist	Marx, Engels	19,90
Spectatorul angajat	Raymond Aron	39,90
Raţiunea naţiunilor	Pierre Manent	16.90
Liberalism şi democraţie	Norberto Bobbio	14.90

COLECJIA ALFA ŞI OMEGA

Axiologia teologiei fundamentale	Predt Petru Răzuş	15,00
Gâlceava dracului cu lumea	Răzvan Codrescu	15,00
Tâkuiri la Epistola a doua către Timotei Epistola către Trt, Epistola către Filimon ale Sfântului Apostol Pavel	Sf. loan Gură de Aur	19,50
Tâlcuiri la Epistola întâi către Timotei a Sfântului Apostol Pavel	Sf. loan Gură de Aur	17,50

COLECflA UTIL

Cartoful. Tehnici de cultivare	Ştefan Victor	15,00
Căpşunul, zmeurul, murul, coacăzul	Dorel Hoza	17,50
Citrice de apartament	Dorel Hoza	15,00

DIVERSE

Evreul din Linz	Kimberley Cornish	39,90
Memorii	Casanova	29,90
102 minute	Jim Dwyer, Kevin Flynn	49,90
Imperiul deschis	Mark Taplin	34,90
Ocultismul în politică	Gérard & Sophie de Sède	21,90
Texte esenţiale	Marshall McLuhan	39,90
Codul Zambaccian	Adrian Năstase	15,00
De ce Biserica?	Luigi Giussani	16,35
Eul, puterea, operele	Luigi Giussani	19,00
Poftele	Dan-SiMu Boerescu	19,90
Povestea poveştilor	Ion Creangă, Mircea Nedelciu	10,00
Proza	Vasile Voiculescu	49.90
Singur sub duş	Dan Chişu	24,90
Timişoara, mon amour	Tudor Eliad	25,00
Conservatorismul românesc	Laurenţiu Vlad	25,00
Confesiuni	Sfântul Augustin	44.90
Mai jos de Figueras	Valentin Nicolau	9,90

parte a Grupului Editorial NEMIRA

Rege pentru o zi, căpcăun pe	**Shrek al Treilea**	**9**
Cartea tânărului cititor	**Shrek al Treilea**	**1**
Prieteni şi duşmani	**Shrek al Treilea**	**1**
Greu găseşti un rege buni	**Shrek al Treilea**	**1**
Şi regii greşesc	**Shrek al Treilea**	**1**
Povestea Fionei	**Shrek al Treilea**	**1**
Cartea filmului	**Shrek al Treilea**	**2**

8
8
8
8
8

Pentru comenzi vă aşteptăm pe site-ul nostru:

www.nemi.ro

magia poveştii

sau

B-dul Ion Mihalache nr. 125, sector 1, Bucureşti

telefon: 224.10.08, 224.18.50, 224.14.28; fax: 224.16.00

cpp@nemira.ro